อำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

นายอลงกรณ์ นาคประเสริฐ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์ ภาควิชานิติศาสตร์
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2546
ISBN 974-17-4664-4
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE AUTHORITY OF THE ANTI-MONEY LAUNDERING OFFICE TO EXAMINE THE REPORT OR INFORMATION ON TRANSACTIONS

ALONGKORN NARKPRASERT

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Law in Law
Department of Law
Faculty of Law
Chulalongkorn University
Academic Year 2546

ISBN 974-17-4664-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์	อำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
โดย	นายอลงกรณ์ นาคประเสริฐ
ภาควิชา	นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม (ถ้ามี)	อาจารย์ พ.ต.ท.สีหนาท ประยูรรัตน์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

…….. คณบดีคณะนิติศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

…… ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ)

…….. อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส)

……อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม (ถ้ามี)
(อาจารย์ พ.ต.ท.สีหนาท ประยูรรัตน์)

……กรรมการ
(รองศาสตราจารย์มัทยา จิตติรัตน์)

……กรรมการ
(อาจารย์ดร.จิรนิติ หะวานนท์)

……กรรมการ
(อาจารย์ไพโรจน์ วายุภาพ)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อวิทยานิพนธ์

นายอลงกรณ์ นาคประเสริฐ : อำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. (THE AUTHORITY OF THE ANTI-MONEY LAUNDERING OFFICE TO EXAMINE THE REPORT OR INFORMATION ON TRANSACTIONS) อ. ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส, อ.ที่ปรึกษาร่วม : อาจารย์ พ.ต.ท.สีหนาถ ประยูรรัตน์ จำนวนหน้า 161 หน้า. ISBN 974-17-4664-4.

การทำธุรกรรมส่วนใหญ่ต้องผ่านสถาบันการเงิน หรือการโอนทรัพย์สินก็ต้องผ่านหน่วยงานราชการทั้งสิ้น รายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมคือข้อมูลที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะต้องเก็บไว้เป็นความลับ แล้วเริ่มกระบวนการตรวจสอบติดตามถึงที่มาของเงินหรือทรัพย์สินหากพบว่าเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาของธุรกรรมรายใดเข้าข่ายความผิดมูลฐาน เมื่อนั้นสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจึงเข้าไปสืบค้นที่มาความเกี่ยวโยงของเงินหรือทรัพย์สิน หากเกี่ยวข้องกับผู้ใดจะต้องตรวจสอบทั้งหมด เพื่อแสวงหารวบรวมพยานหลักฐานดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดต่อไป สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจึงเป็นหน่วยงานที่สำคัญในการติดตามตรวจสอบการดำเนินการที่ผิดกฎหมายโดยเฉพาะเป็นเครื่องมือในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่มีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนในการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหากพบว่าเป็นการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือธุรกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน การที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินออกคำสั่งในเรื่องการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 38 มาตรา 40 ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จึงควรศึกษาการใช้อำนาจตามบทบัญญัติดังกล่าวของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ภาควิชานิติศาสตร์ ลายมือชื่อนิสิต.....
สาขาวิชานิติศาสตร์ ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา2546 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4386155234 : MAJOR LAWS

KEY WORD: EXAMINE THE REPORT OR INFORMATION / TRANSACTIONS / / /

ALONGKORN NARKPRASERT : THESIS TITLE. (THE AUTHORITY OF THE ANTI-MONEY LAUNDERING OFFICE TO EXAMINE THE REPORT OR INFORMATION ON TRANSACTIONS) THESIS ADVISOR : ASSOCIATE PROFESSOR VEERAPONG BOUNYOPHAT, THESIS COADVISOR : Pol.Lt.Col.SIHANARD PRAYOUNRATANA, 161 pp. ISBN 974-17-4664-4.

Most of transactions have to work through out money institute; all alienations also have to work through out government. The process of examination the report and information on transaction are kept as confidential information by The Anti-Money Laundering Office. If the report or information on transaction was found that there are offences relating to commission of an offence, The Anti-Money Laundering Office will ascertain the sources of money and property to examine evidences for proceeding with the case. With the authority and functions, The Anti-Money Laundering Office is an important and effective administrative agency to examine offenced transactions

With the process of exaination the report or information on transaction, The Anti-Money Laundering Office has the authority to issuse ruling regarding to examine the report and information on transaction by virtue of article 38 and 40 of The Anti-Money Laundering Act of B.E. 2542 (1990). It is recomended that using power of The Anti-Money Laundering Office by The Anti-Money Laundering Act should be studied.(or analyzed).

Department Student's signature.....

Field of study..Law..... Advisor's signature.....

Academic year 2003 Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีเนื่องจากความกรุณาของท่านคณาจารย์ทั้งหลายที่ให้ความช่วยเหลือแนะนำและให้ความอนุเคราะห์ต่อผู้เขียนจัดทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงได้ ผู้เขียนขอสำนึกพระคุณนี้ไว้อย่างไม่รู้ลืม โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่านรองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส อาจารย์ที่ปรึกษา ท่านอาจารย์ พ.ต.ท.สีหนาถ ประยูรรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ให้คำแนะนำแนวทางการเขียน ข้อคิดต่าง ๆ และตรวจสอบควบคุมการเขียนวิทยานิพนธ์

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์ ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ท่านรองศาตราจารย์มัทยา จิตติรัตน์ ท่านอาจารย์ ดร.จิรนิติ หะวานนท์ และท่านอาจารย์ไพโรจน์ วายุภาพ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ความกรุณาต่อผู้เขียน ตลอดจนคำแนะนำแนวความคิด ความรู้อันเป็นประโยชน์ยิ่ง

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อปราโมทย์ คุณแม่อัสรา นาคประเสริฐ ที่ให้กำลังใจและให้การสนับสนุนผู้เขียนในการเรียนเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในวงการนิติศาสตร์อยู่บ้าง ผู้เขียนขอน้อมอุทิศเป็นกตเวติตาคุณแก่ คุณพ่อคุณแม่ ท่านคณาจารย์ทั้งหลาย และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อลงกรณ์ นาคประเสริฐ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... ง

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... จ

กิตติกรรมประกาศ ..... ฉ

บทที่ 1 บทนำ 1

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย 8

1.3 ขอบเขตการวิจัย 8

1.4 สมมุติฐานของการวิจัย 9

1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย 9

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 10

บทที่ 2 หลักทั่วไปของกฎหมายฟอกเงินกับกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา 11

2.1 ความจำเป็นในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 11

2.2 วัตถุประสงค์ของการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 16

2.3 แนวคิดในการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม 19

2.4 หลักประกันในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน 26

2.5 การกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา 31

2.6 การตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำ
ธุรกรรมกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา 31

บทที่ 3 รายงานหรือข้อข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม หน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
และอำนาจในการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม 41

3.1 ธุรกรรมและการรายงานการทำธุรกรรม 42

3.1.1 ธุรกรรมทั่วไปที่ต้องรายงาน 43

3.1.2 ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย 44

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ หน้า

3.1.2.1 ลักษณะเบื้องต้นของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย 46
3.1.2.2 แนวทางในการพิจารณาธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย 48
3.1.2.3 ลักษณะบ่งชี้ของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย 50
3.1.3 ธุรกรรมที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องรายงาน 56
3.2 ผู้มีหน้าที่ในการรายงานการทำธุรกรรมตามพระราชบัญญัติป้องกันและ
ปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 59
3.2.1สถาบันการเงิน 60
3.2.2สำนักงานที่ดิน 62
3.2.3ผู้ประกอบอาชีพหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับการลงทุน 63
3.3 การดำเนินการกับรายงาน หรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม 63
3.3.1 การได้มาซึ่งรายงาน หรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม 63
3.3.2 การส่ง/รับรายงาน หรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม 67
3.3.3 การเก็บรวบรวมรายงาน หรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม 70
3.3.4 ลักษณะของรายงาน หรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม 71
3.3.5 หลักเกณฑ์ และวิธีการรายงาน หรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม 76
3.3.5.1แนวทางปฏิบัติโดยทั่วไปเกี่ยวกับการรายงานธุรกรรม 76
3.3.5.2การรายงานธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สิน 78
3.3.5.3แบบและวิธีรายงาน 80
3.3.6 การพิจารณา/ดำเนินการกับรายงาน หรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม 83
3.3.7 ผลของการดำเนินการกับรายงาน หรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม 92
3.3.8 การรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด 95
3.4 อำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม 100
3.4.1 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธุรกรรมในการตรวจสอบ
รายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม 101
3.4.2 อำนาจหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
ในการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม 105

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ หน้า

4 กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับมาตรการ
ในการดำเนินการของประเทศสหรัฐอเมริกา 113

4.1 ความร่วมมือระหว่างประเทศในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 114

4.1.1 อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบ
ค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ค.ศ. 1988 114

4.1.2 อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านองค์กรอาชญากรรม
ข้ามชาติ ค.ศ. 2000 115

4.1.3 ศูนย์ปฏิบัติการสากลเพื่อต่อต้านการฟอกเงิน
(Financial Action Task Force) 117

4.1.4 Model Law on Money Laundering ขององค์กรสหประชาชาติ 119

4.1.5 แถลงการณ์ว่าด้วยหลักการของคณะกรรมการแห่งบาเซิล 119

4.1.6 ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อต่อต้านการฟอกเงินแห่งคาริบเบียน 120

4.2 กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 121

4.2.1 กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและ
ปราบปรามการฟอกเงินของประเทศสหรัฐอเมริกา 122

1)Bank Secrecy Act 1970 (BSA) 122

2)Money Laundering Control Act 1986 (MLCA) 126

3)Federal Crimes and Criminal Procedure 133

4)USA Patriot Act 2001 135

4.2.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปราม
การฟอกเงินของประเทศสหรัฐอเมริกา 136

1)Fin CEN 137

2)Money Laundering Section 140

3)The Office of Financial Enforcement 140

4.2.3 การรายงานธุรกรรมทางการเงินของประเทศสหรัฐอเมริกา 142

1)การรายงานธุรกรรมของสถาบันการเงินCTR 4789 Currency
Transaction Report 142

2)การรายงานธุรกรรมของสถาบันการเงิน Suspicious activity Report 143

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ หน้า

3)การรายงานธุรกรรมของผู้ที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน
8300 Report of Cash Payment Over $10,000
Received in Trade or Bussiness 145

4)การรายงานธุรกรรมของบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล
TD-F90-22.1Report Bank And Financial Account 145

5)การรายงานธุรกรรมกรณีที่มีการนำเงินเข้าออกนอกประเทศ
สหรัฐอเมริกา 4790 Report of International
Transportation of Currency or Monetary 145

5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ 147

5.1 บทสรุป 147

5.2 ข้อเสนอแนะ 154

รายการอ้างอิง 156

ประวัติผู้เขียน 161

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคของการพัฒนาของโลกในปัจจุบันเน้นหนักไปที่การพัฒนาทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ ด้วยความเชื่อที่ว่าการพัฒนาการทางเศรษฐกิจที่ดีนั้น จะนำมาซึ่งความเป็นอยู่ที่สบายและฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เพื่อเป็นการยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของชีวิต กลุ่มคนบางกลุ่มจึงเชื่อว่าหากมีฐานะที่ดีย่อมนำมาซึ่งความต้องการต่าง ๆ ในชีวิต จึงพยายามแสวงหาให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินเงินทองจำนวนมาก โดยไม่คำนึงว่าจะได้ทรัพย์สินเงินทองมาโดยวิธีการใด อันเป็นวิธีการของเหล่าอาชญากร นำไปสู่การพัฒนาการประกอบอาชญากรรม โดยไม่คำนึงว่าจะมีผลกระทบต่อสังคมโดยรวมอย่างไร

ในอดีตการละเมิดกฎหมายเป็นไปในลักษณะของการกระทำความผิดโดยลำพัง หรือเพื่อบุคคลหนึ่ง หรือสองคน เป็นการกระทำความผิดในลักษณะทั่วไป เรียกว่า อาชญากรรมท้องถนน (Street Crime) เช่นการลักทรัพย์ ฆาตกรรม เป็นต้น แต่ในสังคมปัจจุบัน รูปแบบของอาชญากรรมมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ลักษณะของอาชญากรรมจึงเปลี่ยนไปเป็นแบบ องค์กรอาชญากรรม (Organized Crime) หมายความว่า การรวมกันของอาชญากรรมหลายอย่าง ซึ่งมีโครงสร้างการทำงานสลับซับซ้อน มีการติดต่อประสานงานกันและกิจกรรมสำคัญขององค์กรอาชญากรรม คือการสนองความต้องการสินค้าและบริการที่ผิดกฎหมาย เช่น การพนัน การค้าประเวณี การค้ายาเสพติด และรูปแบบอื่นของการบริการแก่ลูกค้า[1]

ปัจจุบันเป็นยุคของความเจริญและเทคโนโลยี ซึ่งได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความเป็นอยู่ การทำงาน การติดต่อธุรกิจ การสื่อสาร รวมตลอดไปถึงความเจริญของประเทศ ในขณะเดียวกันก็มีผลต่อรูปแบบของอาชญากรรมที่เกิดขึ้นไปด้วย อาชญากรรมธรรมดาซึ่งมักจะมีรูปแบบของการกระทำที่ไม่ซับซ้อนได้พัฒนาไปเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ อาชญากรรมซึ่งมุ่งผลตอบแทนที่เป็นเงินหรือทรัพย์สินจำนวนไม่มากนักได้กลายเป็นอาชญากรรมที่มุ่งผลตอบแทนมูลค่ามหาศาล หรืออาชญากรรมที่เคยมีเครือข่ายเพียงในประเทศก็ได้พัฒนาไปเป็นอาชญากรรมข้ามชาติในลักษณะขององค์กรอาชญากรรมจนเป็นที่ยอมรับกันว่ากระบวนการยุติธรรมไม่อาจประสบ

---

[1] ชัยนันท์ แสงปุตตะ,"กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน:ศึกษาเฉพาะกรณีความผิดมูลฐาน," (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541),หน้า 1.

ความสำเร็จในการบังคับใช้กฎหมายต่ออาชญากรรมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้ด้วยมาตรการธรรมดาที่ใช้ในอดีต ดังนั้น มาตรการใหม่ ๆ ได้ถูกนำมาใช้กับองค์กรอาชญากรรม[2]

เมื่อมีการกระทำความผิดทางอาญา และได้เงินหรือทรัพย์สินมาจากการกระทำความผิด ผู้กระทำความผิดจะไม่ต้องการให้บุคคลอื่นทราบถึงแหล่งที่มาของเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยผิดกฎหมาย ดังนั้น ผู้กระทำความผิดจึงจำเป็นต้องปิดบังซุกซ่อนเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าว

การฟอกเงินเป็นวิธีการที่องค์กรอาชญากรรมทั้งหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มพ่อค้ายาเสพติด ซึ่งมีรายได้เป็นจำนวนมาก ใช้ในการแปรสภาพเงินที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายให้ดูเหมือนว่าเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย ทั้งนี้ เพื่อปกปิดแหล่งที่มาของเงินที่มิชอบนั้นและลวงให้บุคคลอื่นเข้าใจว่าได้เงินดังกล่าวมาโดยชอบด้วยกฎหมาย การฟอกเงินสามารถทำได้หลายรูปแบบและไม่จำเป็นต้องผ่านสถาบันการเงินเพียงอย่างเดียว บางครั้งการฟอกเงินอาจทำได้โดยการนำเงินไปซื้ออสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ที่มีราคาสูง เช่น ที่ดิน เครื่องเพชร รถยนต์ รูปภาพที่มีชื่อเสียง หรือตั้งบริษัทที่ไม่มีกิจการแน่นอน หรือลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ ผลที่ติดตามมาก็คือกลุ่มอาชญากรเหล่านี้จะกลายเป็นกลุ่มผู้มีอิทธิพลต่อทิศทางเศรษฐกิจของประเทศในที่สุด

การฟอกเงินนั้นอาจมีวิธีการได้มากมาย แต่ไม่ช้าก็เร็วอาชญากรก็จะต้องพยายามหาทางนำเงินสกปรกเข้ามาฟอกในสถานที่ที่มีการทำธุรกรรมตามปกติที่ชอบด้วยกฎหมาย โดยเฉพาะธนาคารหรือสถาบันการเงินอื่น ๆ เพราะเป็นช่องทางสำคัญที่จะทำให้เงินสกปรกที่ได้มาจากอาชญากรรมกลมกลืนไปกับเงินสะอาดทั่วไปได้ หากเกิดกรณีดังกล่าวขึ้น ธนาคารหรือสถาบันการเงินก็กลายเป็นเครื่องมือในการฟอกเงินของอาชญากรไปโดยไม่รู้ตัว[3]

กระบวนการดำเนินคดีอาญาแบบดั้งเดิมคือ การดำเนินคดีอาญาเริ่มต้นจากการสืบสวนค้นหาพยาน และการฟ้องคดีไม่สามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิผลต่ออาชญากรรมทางเศรษฐกิจ หรืออาชญากรรมที่อาศัยอิทธิพลทางการเงิน หรือทางการเมือง เพราะการพิสูจน์ให้เห็นอย่างแจ้งชัดว่าจำเลยกระทำความผิดจริงนั้นไม่สามารถนำมาปฏิบัติได้กับอาชญากรรมเหล่านี้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การพิสูจน์ต่อตัวของจำเลยเองทำได้ยากมากขึ้น ดังนั้น มาตรการทางกฎหมายเพื่อทำลาย

---

[2] เรื่องเดียวกัน, หน้า 1-2 .

[3] นิกร เภรีกุล, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวปฏิบัติ (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ Tranlator at law . com, 2543), หน้า 117-118.

เศรษฐกิจของอาชญากรจึงได้ถูกนำมาใช้ในหลายประเทศ โดยวางหลักเกณฑ์ว่าอาชญากรรมจะเกิดขึ้นในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ อาชญากรรมที่อาศัยเทคโนโลยีแผนใหม่ หรืออาชญากรรมยาเสพติด ล้วนแต่มุ่งหวังเงินได้จำนวนมหาศาลเป็นผลตอบแทน เงินได้เหล่านี้ส่วนหนึ่งถูกนำไปสร้างอิทธิพลในวงราชการและในวงการเมือง และส่วนที่เหลือถูกนำไปลงทุนในวงการธุรกิจประเภทต่าง ๆ ผลสุดท้ายเงินได้จากการดำเนินการเหล่านี้ก็จะถูกนำไปใช้เป็นต้นทุนหวนกลับไปประกอบอาชญากรรมขึ้นมาอีก กลับกลายเป็นวงจรการประกอบอาชญากรรมที่ยากต่อการจับกุมปราบปราม ดังนั้นมาตรการทางกฎหมายเพื่อทำลายเศรษฐกิจของอาชญากร จึงถูกสร้างขึ้นมาเพื่อริบทรัพย์สินทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด โดยไม่คำนึงว่าทรัพย์สินนั้นจะมีการโอนต่อกันไปกี่ทอดต่อกี่ทอดก็ตาม

บทบาทของอาชญากรรมทางการเงิน โดยเฉพาะกระบวนการในการสร้างรายได้จากอาชญากรรมประเภทต่าง ๆ ที่สำคัญอันได้แก่ ขบวนการค้ายาเสพติด การหลบเลี่ยงภาษี หรือการก่อการร้าย แล้วนำรายได้อันมหาศาลนั้นมาสู่กระบวนการฟอกเงินในระบบของสถาบันการเงินต่าง ๆ ในตลาดการเงินซึ่งนอกเหนือจากความต้องการที่จะแสดงว่าเป็นเงินที่ได้มาอย่างถูกต้อง โดยไม่ได้เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมประเภทที่กล่าวถึงแล้ว ในบางกรณียังก่อให้เกิดกำไรเพิ่มขึ้นมาอีกจากกระบวนการในการฟอกเงินโดยผ่านสถาบันการเงินต่าง ๆ ซึ่งการกระทำดังกล่าวยิ่งจะเป็นตัวกระตุ้นอย่างรุนแรงให้เกิดมีการกระทำอาชญากรรมที่ผิดกฎหมายเพื่อก่อให้เกิดรายได้เป็นจำนวนมากแล้วนำเข้าสู่กระบวนการในการฟอกเงิน จึงได้เกิดความคิดที่จะยับยั้งการกระทำดังกล่าวโดยวิธีการสืบหาแหล่งที่มาของเงินหรือทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำความผิด (Identification) ความคิดในเรื่องการให้อำนาจรัฐในการยึดอายัดเงินหรือทรัพย์สินนั้น (Seizure) หรือการทำให้เงินหรือทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน (Civil Forefeiture) แต่อย่างไรก็ตาม รายได้และผลกำไรของเงินหรือทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำความผิดมีเป็นจำนวนมากขึ้นเท่าไร ความสลับซับซ้อนของกระบวนการในการฟอกเงินก็จะยิ่งมีมากขึ้นเท่านั้น อันเป็นผลทำให้เกิดความคิดในเรื่องการสืบหาแหล่งที่มาของเงินหรือทรัพย์สินนั้นที่เกิดจากการกระทำความผิดก็ยิ่งมีความสลับซับซ้อนเพิ่มมากขึ้นไปอีกเช่นกัน จากหลักการในเรื่องการสืบหาแหล่งที่มาของเงินหรือทรัพย์สินที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิดให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด จึงทำให้เกิดแนวคิดในเรื่องการสร้างกระบวนการที่จะทำให้ได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการได้มาของเงินหนือทรัพย์สินนั้น การสร้างกระบวนการที่จะเข้าถึงและมีการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว และกระบวนการที่จะนำส่งข้อมูลที่ได้รับการวิเคราะห์แล้ว (Analysis Product) ให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement Agency) เพื่อดำเนินการกับเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดหรือที่ผ่านกระบวนการฟอกมาแล้วทั้งหมดให้ตกเป็นของรัฐ และสกัดกั้นไม่ให้ผู้กระทำความผิดได้รับผลประโยชน์จากเงินหรือทรัพย์สินนั้น อันเป็นการ

ลดแรงจูงใจอย่างมหาศาลไม่มีการกระทำอาชญากรรมดังกล่าว จึงทำให้รัฐบาลในประเทศต่าง ๆ ออกบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวกับการฟอกเงินมาใช้บังคับ[4]

มาตรการทางกฎหมายเพื่อทำลายเศรษฐกิจของอาชญากร จึงได้ถูกนำมาใช้ในหลายประเทศ โดยวางหลักเกณฑ์ว่าอาชญากรรมจะเกิดขึ้นในปัจจุบันไม่ว่าเป็น อาชญากรรมที่อาศัยเทคโนโลยีสมัยใหม่ หรืออาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ล้วนแล้วแต่มุ่งหวังเงินได้จำนวนมหาศาลเป็นผลตอบแทน เงินได้เหล่านี้ส่วนหนึ่งถูกนำไปใช้ในธุรกิจอาชญากรรม ส่วนหนึ่งถูกนำไปใช้ในการสร้างอิทธิพลในวงราชการและการเมือง และส่วนที่เหลือถูกนำไปลงทุนในธุรกิจประเภทต่าง ๆ ผลสุดท้ายเงินได้จากการดำเนินการเหล่านี้ก็จะถูกนำไปใช้เป็นต้นทุนในการหวนกลับไปประกอบอาชญากรรมขึ้นมาอีก กลับกลายเป็นวงจรการประกอบอาชญากรรมที่ยากต่อการจับกุมปราบปราม[5]

ดังนั้นประเทศต่าง ๆ เช่น สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และกลุ่มประเทศประชาคมยุโรป เป็นต้น จึงได้มีการนำกฎหมายควบคุมการฟอกเงินมาใช้ในการสกัดกั้นเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดกฎหมาย นอกจากนี้ ยังร่วมมือกันปราบปรามในระดับชาติโดยผ่านข้อตกลงต่าง ๆ เช่น Convention Again Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances of 1988 ที่ได้กำหนดให้การเปลี่ยนรูปแบบของเงินเพื่อปกปิดแหล่งที่มาของเงินมีความผิด, Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds From Crime ของกลุ่มประเทศประชาคมยุโรป, หรือข้อตกลง Financial Action Task Force on Money Laundering (FATF) ที่ติดตามธุรกิจการฟอกเงินโดยเฉพาะอย่างยิ่งเงินจากการค้ายาเสพติด

องค์กรปฏิบัติการทางการเงิน (The Financial Action Task Force หรือ FATF) เป็นองค์กรหนึ่งที่จัดตั้งขึ้นเพื่อจัดการกับปัญหาการฟอกเงินของโลก จัดตั้งขึ้นโดย G-7 Economic Summit ในปี ค.ศ. 1989 ประกอบด้วยสมาชิก 26 ประเทศ และ European commission และ Gulf Cooperation Council มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมและพัฒนามาตรการในการควบคุมและป้องกันการฟอกเงิน และส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างสมาชิกทั่วโลกในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน การทำงานของ FATF ได้ส่งผลให้เกิดการก่อตั้งหน่วยข่าวกรองทางการเงิน(Financial Intelligence Units หรือ FLUs) ขึ้นในหลาย ๆ ประเทศทั่วโลกเพื่อป้องกันการร่วมมือกันระหว่างธนาคารในการ

---

[4] สุทธิชัย จิตรวาณิช, “กฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงินของประเทศสหรัฐอเมริกา,” <u>ดุลพาห</u> 42,4 (ตุลาคม – มีนาคม 2538) : 151-152 .

[5] ชัยนันท์ แสงปุตตะ,“กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : ศึกษาเฉพาะกรณีความผิดมูลฐาน,” (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541), หน้า 2.

กระทำความผิด และสืบค้นเสาะหาการใช้ระบบทางการเงินของธนาคารในทางที่มิชอบรวมถึงการตรวจสอบให้เป็นที่แน่ใจว่าได้มีการปฏิบัติตามกฎหมายต่อต้านอาชญากรรมทางการเงินเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

หน่วยข่าวกรองทางการเงินนั้นจะทำหน้าที่ประสานงานกับธนาคารต่าง ๆ และธนาคารกลางควบคู่ไปกับการควบคุมดูแลการทำธุรกรรมต่าง ๆ ให้ปฏิบัติตามกฎหมายเพื่อป้องกันการฟอกเงินและอาชญากรรมทางการเงิน และยังทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในปัญหาได้อย่างดียิ่งขึ้นแทนที่จะจำกัดอยู่ในวงแคบ ๆ แบบในอดีตที่ผ่านมา[6]

สำหรับในประเทศไทยการฟอกเงินในปัจจุบันมีความซับซ้อนและขยายวงกว้างออกไปเรื่อย ๆ โดยเฉพาะอาชญากรรมยาเสพติด การค้าของเถื่อนลักลอบหนีภาษีศุลกากร และนับวันจะรุนแรงเพิ่มมากขึ้นกล่าวคือ เมื่อได้เงินผิดกฎหมายมาจากการกระทำความผิด ผู้กระทำผิดกฎหมายย่อมจะต้องพยายามหาทางใช้เงินนั้นปกป้องตนเอง พร้อมทั้งแสวงหาความร่ำรวยต่อไป โดยพยายามสร้างฐานอำนาจในด้านต่าง ๆ ทั้งทางการเมือง ทางเศรษฐกิจ และทางสังคม โดยทางการเมืองนั้นการที่ผู้ได้เงินมาด้วยการลักลอบค้าอาวุธ ค้าหญิงโสเภณีโดยเฉพาะโสเภณีเด็ก ขายของเถื่อน ค้ายาเสพติดหรือด้วยวิธีการฉ้อฉลใด ๆ ก็ตามมักจะมีความสัมพันธ์อย่างมากกับระบบอุปถัมภ์ในทางการเมือง ซึ่งเมื่อเงินที่ได้จากการกระทำผิดกฎหมายนั้นผ่านระบบการเงินที่ถูกต้องตามกฎหมายก็จะถูกส่งต่อแก่บรรดานักการเมืองผู้มีอิทธิพลทุจริตเพื่อสนับสนุนงานในทางการเมืองของนักการเมืองคนนั้น ๆ หรือส่งตัวเองเข้าสู่เวทีทางการเมือง ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์ให้ตำแหน่งทางการเมืองเป็นเกราะให้ความคุ้มครองการกระทำผิดกฎหมายของตนต่อ ๆ ไป ส่วนทางเศรษฐกิจนั้น การที่ผู้หาเงินได้ด้วยวิธีการผิดกฎหมายและนำเงินเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจ ในทางเศรษฐศาสตร์ถือว่าเงินเหล่านั้นไม่ได้เกิดจากผลผลิตทางการผลิตก็ไม่ต่างจากการพิมพ์ธนบัตรปลอมมาใช้เอง ผลที่ตามมาก็คือผลผลิตเท่าเดิมแต่ปริมาณเงินเพิ่มมากขึ้น อันเป็นสาเหตุหนึ่งที่ก่อให้เกิดภาวะเงินเฟ้อ การนำกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้นั้น ย่อมเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการเตรียมประเทศเพื่อเป็นศูนย์กลางทางการเงิน และสร้างความเชื่อถือให้กับนานาประเทศและตัดตอนวงจรการประกอบอาชญากรรมประเภทต่าง ๆ ให้ลดลง

---

[6] บุญเลิศ สันทัดอนุวัตร,“กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : ศึกษาเฉพาะกรณีอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับคณะกรรมการธุรกรรม,” (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543), หน้า 3-4.

จากสภาพของปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าว จึงได้มีการออกพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ขึ้น โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 116 ตอนที่ 29 ก ลงวันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2542 ซึ่งมีเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้คือ เนื่องจากในปัจจุบันผู้ประกอบอาชญากรรมซึ่งกระทำความผิดกฎหมายบางประเภท ได้นำเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นมากระทำการในรูปแบบต่าง ๆ อันเป็นการฟอกเงิน เพื่อนำเงินหรือทรัพย์สินนั้นไปใช้เป็นประโยชน์ในการกระทำความผิดต่อไปอีก ทำให้ยากแก่การปราบปรามการกระทำความผิดกฎหมายเหล่านั้น และโดยที่กฎหมายที่มีอยู่ก็ไม่สามารถปราบปรามการฟอกเงินหรือดำเนินการกับเงินหรือทรัพย์สินนั้นได้เท่าที่ควร ดังนั้น เพื่อเป็นการตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมดังกล่าวสมควรกำหนดมาตรการต่าง ๆ ให้สามารถดำเนินการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้[7]

จะเห็นได้ว่ากฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นมาตรการทางกฎหมายในการทำลายเศรษฐกิจของอาชญากร เนื่องจากผู้ประกอบอาชญากรรมหรืออาชญากรซึ่งกระทำความผิดกฎหมายบางประเภทได้นำเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้น มากระทำในรูปแบบต่าง ๆ อันเป็นการฟอกเงินเพื่อนำเงินหรือทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์ในการกระทำความผิดต่อไปได้อีก ทำให้ยากแก่การปราบปรามการกระทำความผิดเหล่านั้น เพื่อเป็นการตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมดังกล่าว[8] โดยกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้กำหนดให้มีการจัดตั้งหน่วยงานขึ้นเพื่อดำเนินการในการบังคับใช้กฎหมายนี้คือให้มีสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นหน่วยงานหลักในการบังคับใช้กฎหมาย

หลักการที่สำคัญประการหนึ่งของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินคือการกำหนดให้มีการรายงานและรวบรวมข้อมูลการทำธุรกรรม โดยกำหนดให้สถาบันการเงิน สำนักงานที่ดิน และผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการลงทุน หรือเคลื่อนย้ายเงินทุน มีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อให้สามารถพิสูจน์ทราบถึงแหล่งที่มาของเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดที่นำมาใช้ประกอบธุรกรรมทำให้การติดตามและตรวจสอบการฟอกเงินเป็นไปได้ง่าย และมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้

---

[7] หมายเหตุ ท้ายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

[8] บันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

ยังทราบถึงความเคลื่อนไหวของกระแสเงินตราภายในประเทศและเงินตราที่ไหลเวียนโดยการนำเข้าหรือส่งออกนอกประเทศอีกด้วย[9]

กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นการเปิดมิติใหม่ในการปราบปรามอาชญากรรมที่มุ่งเน้นที่หัวใจของปัญหา คือความต้องการเงิน หรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด หรือสนับสนุน หรือช่วยเหลือ หรือได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอน หรือเปลี่ยนสภาพไปกี่ครั้ง ไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองหรือโอนไปเป็นของผู้ใด รวมทั้งดอกผล ถือเป็นสิ่งที่ได้มาอย่างผิดกฎหมายจะต้องถูกตรวจสอบ ซึ่งส่วนใหญ่การทำธุรกรรมล้วนต้องผ่านสถาบันการเงิน หรือการโอนทรัพย์สินก็ต้องผ่านหน่วยงานราชการทั้งสิ้น กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนดว่า การทำธุรกรรมที่มีเงินสดตั้งแต่สองล้านบาทขึ้นไป หรือธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีมูลค่าตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป หรือธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย สถาบันการเงินหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน การตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมดังกล่าว จึงเป็นมาตรการที่เป็นการแสวงหาพยานหลักฐาน หรือที่เรียกว่าการหาร่องรอยทางกระดาษ เพื่อนำไปสู่มาตรการสำคัญทางกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนี้คือ การยึดหรืออายัดทรัพย์สิน และการขอให้ริบทรัพย์สินให้ตกเป็นของแผ่นดินต่อไป ดังนั้น การตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมจึงต้องกระทำด้วยความรวดเร็ว หากการตรวจสอบรายงานหรือธุรกรรมต้องเนิ่นช้าออกไปก็มีผลทำให้ข้อมูล เอกสาร หรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวเนื่องกับการทำธุรกรรมดังกล่าว ถูกทำลาย ทำให้เสียไปหรือข้อมูลเปลี่ยนแปลงไป และผลที่เกิดขึ้นโดยตรงทันทีก็คือ ทำให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไม่อาจทราบได้ว่า ข้อมูลที่ของบุคคลที่ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดฐานฟอกเงินที่เกี่ยวข้อง มีการทำธุรกรรมเป็นประการใด จึงเป็นโอกาสให้บุคคลที่เกี่ยวข้องสามารถยักย้าย ถ่ายเท เอกสารพยานหลักฐาน หรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไปได้ รวมทั้งมีโอกาสตระเตรียม เตรียมการกระทำใด ๆ ต่อพยานหลักฐาน ดังที่กล่าวมาแล้ว จึงทำให้การติดตาม ตรวจสอบการทำธุรกรรมเป็นไปได้ยากยิ่งขึ้น

แม้ว่าพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จะกำหนดมาตรการทางกฎหมายที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเพื่อจัดการกับเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด อันเป็นการตัดวงจรหรือแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชญากรรมของบรรดาเหล่าอาชญากรทั้งหลายก็ตาม ซึ่งเป็นกฎหมายที่เป็นประโยชน์ต่อระบบ

---

[9] สีหนาท ประยูรรัตน์, คำอธิบายพ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (กรุงเทพมหานคร : ส.เอเชียเพลส, 2542), หน้า 102-103.

เศรษฐกิจและสังคมโดยรวมของประเทศ แต่มาตรการทางกฎหมายดังกล่าวย่อมก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การบังคับใช้มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดังกล่าวของพนักงานเจ้าหน้าที่ และสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงต้องกระทำด้วยความระมัดระวังเป็นไปด้วยความรอบคอบภายใต้บทบัญญัติของกฎหมาย เนื่องจากสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นองค์กรที่มีลักษณะพิเศษที่มีอำนาจเบ็ดเสร็จภายในตัวองค์กรสำหรับการบังคับใช้กฎหมายที่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน จึงมีประเด็นที่น่าพิจารณาถึงการบังคับใช้กฎหมายโดยเฉพาะกรณี การใช้อำนาจในการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและคณะกรรมการธุรกรรมเพื่อแสวงหาข้อเท็จจริง วิเคราะห์หรือรวบรวมพยานหลักฐานในการดำเนินการเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินว่า มีอำนาจหน้าที่และมีขอบเขตในการใช้อำนาจหน้าที่ในการดำเนินการเพื่อบังคับใช้กฎหมายอย่างใด เพื่อเป็นหลักประกันในสิทธิเสรีภาพของประชาชนจากการใช้อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ และเพื่อการบังคับใช้กฎหมายได้บรรลุวัตถุประสงค์

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.เพื่อศึกษาถึงความหมายและแนวคิดของการรายงานธุรกรรมหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม

2.เพื่อศึกษาถึงหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการรายงานธุรกรรมหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม

3.เพื่อศึกษาถึงประเภทและลักษณะของรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม

4.เพื่อศึกษาถึงอำนาจหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม

6.เพื่อเสนอแนะแนวทางในเชิงปฏิบัติที่เหมาะสมต่อการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการธุรกรรม

1.3 ขอบเขตการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยจะมุ่งศึกษาในเชิงเปรียบเทียบโดยอธิบายหลักเกณฑ์สาระสำคัญของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เลขาธิการสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และคณะกรรมการธุรกรรม ในส่วนของอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมว่ามี

ความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างไร ขอบเขตของการใช้อำนาจหน้าที่ในการดำเนินการดังกล่าวเป็นเช่นไร โดยจะทำการศึกษาวิเคราะห์อธิบายให้ทราบถึงอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมของคณะกรรมการธุรกรรมตามบทบัญญัติมาตรา 38 และของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามมาตรา 40 ของพระราชบัญญัติดังกล่าว เพื่อทราบแนวทางในการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายอย่างเหมาะสมมีประสิทธิภาพสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย

1.4 สมมุติฐานของการศึกษาวิจัย

การดำเนินการป้องกันปราบปรามการฟอกเงินของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะต้องอาศัยพยานหลักฐาน จาก การตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลที่เกี่ยวกับการทำธุรกรรม หากพบว่าการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือธุรกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน การแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดหรือดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดโดยการเรียกให้ผู้มีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบ เพื่อที่จะทราบรายละเอียดแห่งความผิดฐานฟอกเงินจึงขั้นตอนที่สำคัญ จึงควรพิจารณาถึงการใช้อำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมาย

1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เป็นการศึกษารวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์จากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 หนังสือ ตำรา วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง บทความ เอกสารอ้างอิงทางกฎหมาย ที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทั้งในประเทศและต่างประเทศ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงรายละเอียดในการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม

2. ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม

3. ทำให้ทราบถึงความเหมาะสมของขอบเขตการใช้อำนาจในปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในการการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม

4. ทำให้ทราบถึงแนวทางที่เหมาะสมในการบังคับใช้กฎหมายของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม

5. ทำให้ทราบถึงประเด็นปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมตามกระบวนการทางกฎหมายอาญา ในกรณีการใช้อำนาจของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม

6. เพื่อประโยชน์ในการพัฒนากฎหมายหรือแก้ไขระเบียบต่าง ๆ เพื่อให้บังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาประเด็นแง่มุมอื่นต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

หลักทั่วไปของกฎหมายฟอกเงินกับกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

เนื่องจากในปัจจุบันปัญหาการกระทำความผิดทางการเงินได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น และได้ขยายวงออกไปอย่างกว้างขวาง และในขณะเดียวกันอาชญากรที่กระทำความผิดก็พยายามหาหนทางในการหลีกหนีการจับกุมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ การฟอกเงินก็เป็นอีกวิธีหนึ่งในการปกปิด ซ่อนเร้น เปลี่ยนสภาพหรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบของเงินที่ได้มาโดยไม่ถูกกฎหมายหรือไม่สุจริตให้เป็นเงินที่ได้มาโดยสุจริต หรือพิสูจน์ไม่ได้ว่าทุจริต ซึ่งรูปแบบของการฟอกเงินนั้นก็มีได้หลายลักษณะไม่ว่าจะเป็นการนำเงินสดติดตัวออกนอกประเทศ การฝากเงินกับสถาบันการเงินในประเทศ การส่งหรือโอนเงินออกนอกประเทศ การจัดตั้งบริษัทหรือกิจการขึ้นบังหน้า การดำเนินธุรกรรมหรือการซื้อขายอื่น ๆ รวมไปถึงการนำเงินสกปรกไปซื้อทรัพย์สินที่มีค่า หรือมีราคาต่าง ๆเก็บไว้ เช่น รถยนต์ ที่ดิน เครื่องประดับต่าง ๆ ทองคำ ฯลฯ ซึ่งทรัพย์สินมีค่าเหล่านี้ภายหลังสามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้โดยง่ายและทำให้ไม่สามารถติดตามร่องรอยของเงินหรือที่มาที่ไปของการโอนย้ายเงินสกปรกได้โดยขาดการควบคุมดูแลให้มีการลงทุนทางธุรกิจ มีการหมุนเวียนของเงินตรา โดยขาดการควบคุมดูแลให้มีการรายงานธุรกรรมก็จะเป็นการเปิดโอกาสให้เหล่าอาชญากรอาศัยช่องว่างเหล่านี้เป็นช่องทางในการฟอกเงิน มาตรการที่สำคัญและเป็นเครื่องมือของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการเพื่อปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินจึงต้องอาศัยการการสืบสวน เก็บรวมรวมพยานหลักฐานโดยตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐานจากรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม เพื่อนำมาศึกษา ตรวจสอบ วิเคราะห์ ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินต่อไป และขณะเดียวกันก็ต้องให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพในทรัพย์สินของบุคคลด้วย

2.1 ความจำเป็นในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ปัจจุบันนี้การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีต่าง ๆ ได้มีการเคลื่อนไหวและได้รับการตอบสนองความต้องการของมนุษย์อย่างรวดเร็ว การพัฒนาเหล่านี้หากมนุษย์ใช้ไปในทางถูกต้องย่อมจะเป็นคุณประโยชน์ต่อความสงบสุขของสังคม แต่หากการพัฒนานี้ถูกใช้ไปในทางที่ผิดย่อมต้องเป็นโทษมหรรย์แก่สังคมเช่นเดียวกัน [1]

---

[1] บุญเลิศ สันทัดอนุวัตร,“กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : ศึกษาเฉพาะกรณีอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับคณะกรรมการธุรกรรม,” (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2543),หน้า 10.

การพัฒนาให้เกิดความเจริญทางด้านเศรษฐกิจเป็นผลโดยตรงให้มนุษย์ที่คิดจะแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนโดยไม่คำนึงถึงความชอบธรรมหรือกฎเกณฑ์ของสังคมซึ่งหมายถึงการกระทำที่ผิดกฎหมายนั้น ได้คิดค้นรูปแบบการก่ออาชญากรรมประเภทต่าง ๆ ขึ้น การประกอบอาชญากรรมไม่ว่าจะเป็นการกระทำอย่างเอกเทศหรือกระทำในลักษณะสมคบกันเป็นเครือข่ายในรูปแบบขององค์กรนั้นได้เพิ่มขึ้นจนเป็นปัญหาใหญ่และซับซ้อนทางสังคม ซึ่งทำให้ยากลำบากต่อการป้องกันและปราบปรามอันก่อให้เกิดผลกระทบต่อความสงบสุขของทุกประเทศ

ผลสะท้อนของความเจริญดังกล่าวได้ตกไปถึงรูปแบบของอาชญากรรมที่เกิดขึ้นด้วย อาชญากรรมที่เคยกระทำเพียงภายในประเทศก็ได้พัฒนาไปสู่อาชญากรรมข้ามชาติ เช่น ขบวนการค้ายาเสพย์ติด โสเภณีข้ามชาติ อาชญากรรมที่เคยกระทำกันในกลุ่มคนจำนวนน้อยก็กลายเป็นองค์กรอาชญากรรม (Organized Crime) เช่น องค์กรมาเฟีย ในอเมริกาและยุโรป ยากูซ่าในญี่ปุ่น หรืออาชญากรรมที่สร้างความเสียหายในวงจำกัด ก็เปลี่ยนไปสู่ความเสียหายที่มีมูลค่ามหาศาล

ในบรรดาอาชญากรรมทั้งหลายที่เกิดขึ้นในประเทศไทยปัจจุบันก็คงจะไม่มีใครปฏิเสธอีกเช่นกันว่า “ อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ” และ “ อาชญากรรมยาเสพย์ติด ” ได้สร้างความเสียหายให้แก่ประเทศไทยอย่างมากมายมหาศาล ความเสียหายดังกล่าวปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัดต่อวงการธุรกิจเศรษฐกิจและชื่อเสียงของประเทศ [2]

ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความเป็นอยู่ การทำงาน การติดต่อธุรกิจ การสื่อสาร รวมตลอดไปถึงความเจริญของประเทศ ในขณะเดียวกันก็มีผลต่อรูปแบบอาชญากรรมที่เกิดขึ้นไปด้วย อาชญากรรมธรรมดาซึ่งมักจะมีรูปแบบของการกระทำที่ไม่ซับซ้อนได้พัฒนาไปเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ อาชญากรรมซึ่งเคยมุ่งผลตอบแทนเป็นเงินหรือทรัพย์สินจำนวนไม่มากนักได้กลายเป็นอาชญากรรมที่มุ่งต่อผลตอบแทนมูลค่ามหาศาล หรืออาชญากรรมที่เคยมีเครือข่ายเพียงในประเทศก็ได้พัฒนาไปเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ ในลักษณะขององค์กรอาชญากรรมจนเป็นที่ยอมรับกันว่ากระบวนการยุติธรรมไม่อาจประสบความสำเร็จในการบังคับใช้กฎหมายต่ออาชญากรรมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้ด้วยมาตรการธรรมดาที่ใช้ในอดีต [3]

---

[2] วีระพงษ์ บุญโญภาส, “อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ” พิมพ์ครั้งที่ 2 แก้ไขเพิ่มเติมและปรับปรุง(กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม,2540),หน้า 291.

[3] ชัยนันท์ แสงปุตตะ,“กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : ศึกษาเฉพาะกรณีความผิดมูลฐาน,” (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2541),หน้า 1-2 .

ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งของการดำรงอยู่และความเจริญเติบโตของเหล่าอาชญากรหรือองค์กรอาชญากรรม ได้แก่ การมีเงินทุนหมุนเวียนเพื่อใช้สนับสนุนในการที่จะปกปิดการกระทำความผิดและเพื่อขยายขอบเขตอิทธิพลของการประกอบอาชญากรรมให้มั่นคงและกว้างขวางขึ้นเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ อันทำให้ยากแก่การปราบปรามจากบรรดาเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังนั้นบรรดาอาชญากรจึงต้องหาวิธีในการปกปิดซ่อนเร้นจำนวนดังกล่าวนั้น ในขณะเดียวกันหากสามารถนำเงินเหล่านั้นมาใช้ประโยชน์ได้ในรูปแบบและวิธีการดำเนินการทางธุรกิจย่อมจะเป็นประโยชน์อย่างมหาศาลแก่บรรดาเหล่าอาชญากรจำพวกนี้ “ การฟอกเงิน ” จึงเป็นวิธีการที่เหล่าอาชญากรใช้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว [4]

องค์กรอาชญากรรมจะประสบความสำเร็จได้ ถ้ามีความสามารถสูงในการฟอกเงิน ซึ่งการฟอกเงินนี้ทำให้อาชญากรสามารถแปลงเงินตราที่ได้มาจากการกระทำความผิดให้เป็นเงินตราที่ดูเหมือนมาจากแหล่งที่ชอบด้วยกฎหมายได้ กระบวนการฟอกเงินนี้มีผลกระทบต่อสังคมเป็นอย่างมาก ดังจะยกตัวอย่างได้ เช่น เป็นแหล่งทุนรอนให้แก่อาชญากรผู้ค้ายาเสพย์ติด ผู้ก่อการร้าย ผู้ค้าอาวุธสงครามที่ผิดกฎหมาย ผู้ค้าโสเภณีหญิงและเด็ก ฯลฯ และอาชญากรอื่น ๆ ในการดำเนินการและขยายอาชญากรรมที่ผิดกฎหมายออกไปอย่างกว้างขวาง โดยหากรัฐได้ปล่อยให้เกิดอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทนี้ไว้โดยไม่มีการควบคุมหรือตรวจสอบแล้วการฟอกเงินอาจทำให้สถาบันการเงินและความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศตลอดจนความมั่นคงทางเศรษฐกิจโลกเกิดความสั่นคลอนได้ทีเดียว[5]

“ การฟอกเงิน ” เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระทำความผิดที่มีผลประโยชน์มาก ๆ ดังนั้นการที่จะบัญญัติให้การฟอกเงินเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเป็น “ อาชญากรรม ” (Crime) จึงต้องหามาตรการที่จะจัดการกับ “ Victimless Crime ” โดยเฉพาะเจาะจง มิใช่นำมาตรการทั่วๆ ไปมาใช้เหมือนเป็นกรณีความผิดอาญาอื่น ๆ ที่ไม่มีลักษณะพิเศษ มิฉะนั้นกฎหมายก็จะใช้ไม่ได้ผลเลย Victmless Crimes ทำให้การเริ่มดำเนินคดี การแสวงหาพยานหลักฐาน และความร่วมมือต่าง ๆ ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเป็นไปด้วยความยากลำบากยิ่งเพราะเมื่อไม่มีผู้เสียหายเป็นตัวตนอย่างชัดแจ้งแล้ว ก็ไม่มีใครร้องเรียนให้ดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิด แม้รัฐจะเข้าดำเนินคดีให้ ก็ไม่

---

[4] บุญเลิศ สันทัดอนุวัตร,“กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : ศึกษาเฉพาะกรณีอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับคณะกรรมการธุรกรรม,” (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2543),หน้า 11-12 .

[5] เรื่องเดียวกัน,หน้า 2.

ใส่ใจที่จะเป็นพยาน หรือร่วมมือหาพยานหลักฐาน หรือสนใจที่จะให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษตามกฎหมาย กลับจะกลายเป็นว่าการร่วมมือกับรัฐเพื่อจัดการกับผู้กระทำความผิดทำให้ตนเองเดือนร้อนเสียหายเสียผลประโยชน์ไปด้วย [6]

กระบวนการดำเนินคดีอาญาแบบดั้งเดิมคือ การดำเนินคดีอาญาเริ่มต้นจากการสืบสวนค้นหาพยาน และการฟ้องคดีไม่สามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิผลต่ออาชญากรรมทางเศรษฐกิจหรืออาชญากรรมที่อาศัยอิทธิพลทางการเงิน หรือทางการเมืองที่นำเงินได้จากอาชญากรรมนั้นมาผ่านวิธีการฟอกเงิน เพราะการพิสูจน์ให้เห็นแจ้งชัดว่าจำเลยกระทำความผิดจริงนั้นไม่สามารถนำมาปฏิบัติได้กับอาชญากรรมเหล่านี้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การพิสูจน์ต่อตัวของจำเลยเองทำได้ยากมากขึ้น ดังนั้น มาตรการทางกฎหมายเพื่อทำลายเศรษฐกิจของอาชญากรจึงได้ถูกนำมาใช้ในหลายประเทศ โดยวางหลักเกณฑ์ว่าอาชญากรรมจะเกิดขึ้นในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ อาชญากรรมที่อาศัยเทคโนโลยีแผนใหม่ หรืออาชญากรรมยาเสพติดล้วนแต่มุ่งหวังเงินได้จำนวนมหาศาลเป็นผลตอบแทนเงินได้เหล่านี้ส่วนหนึ่งถูกนำไปใช้ในธุรกิจอาชญากรรม ส่วนหนึ่งถูกนำไปสร้างอิทธิพลในวงราชการและในวงการเมือง และส่วนที่เหลือถูกนำไปลงทุนในวงธุรกิจประเภทต่าง ๆ ผลสุดท้ายเงินได้จากการดำเนินการเหล่านี้ก็จะถูกนำไปใช้เป็นต้นทุนหวนกลับไปประกอบอาชญากรรมขึ้นมาอีก กลับกลายเป็นวงจรการประกอบอาชญากรรมที่ยากต่อการจับกุมปราบปราม ดังนั้นมาตรการทางกฎหมายเพื่อทำลายเศรษฐกิจของอาชญากรจึงถูกสร้างขึ้นมาเพื่อริบทรัพย์สินทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด โดยไม่คำนึงว่าทรัพย์สินนั้นจะมีการโอนต่อไปกี่ทอดต่อกี่ทอดก็ตาม

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้นเป็นกฎหมายที่เป็นประโยชน์ยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้นจะทำให้ผู้ประกอบธุรกิจการค้าโดยสุจริตสามารถที่จะต่อสู้กับมิจฉาชีพที่มีเงินทุนนอกระบบจำนวนมากที่ได้มาจากการค้ายาเสพย์ติดหรือจากการกระทำความผิดอื่น ๆ มาใช้กดดันกับผู้ประกอบธุรกิจที่สุจริตให้ออกไปจากวงการธุรกิจ นอกจากนี้กฎหมายฉบับดังกล่าวยังจะช่วยลดโอกาสของพวกมิจฉาชีพที่จะเอาเงินมหาศาลเหล่านี้นำไปสร้างความไม่เป็นธรรมทางสังคมและทางการเมืองได้อีกด้วย เพราะมิจฉาชีพเหล่านี้เมื่อมีเงินมากมายมหาศาลแล้วก็จะคิดสร้างหรือแสวงหาอำนาจทางสังคมและทางการเมือง เพื่อเป็นเกราะคุ้มภัยให้กับตัวเองและ

---

[6] ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, "ข้อที่ควรคำนึงเกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน," ดุลพาห 41,4 (กรกฎาคม – สิงหาคม 2537) : 46.

ประโยชน์ในการแสวงหาผลประโยชน์ทางมิชอบต่อไป โดยอาจจะเป็นการลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อให้ได้มาซึ่งตำแหน่งทางการเมืองเอง หรือช่วยเหลืออุดหนุนให้บุคคลอื่นลงสมัครแทน[7]

เนื่องจากในปัจจุบันผู้ประกอบอาชญากรรมซึ่งกระทำความผิดกฎหมายบางประเภท ได้นำเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นมากระทำการในรูปแบบต่าง ๆ อันเป็นการฟอกเงินเพื่อนำเงินหรือทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์ในการกระทำความผิดต่อไปได้อีก ทำให้ยากแก่การปราบปรามการกระทำความผิดกฎหมายเหล่านั้น และโดยที่กฎหมายที่มีอยู่ก็ไม่สามารถปราบปรามการฟอกเงินหรือดำเนินการกับเงินหรือทรัพย์สินนั้นได้เท่าที่ควร ดังนั้น เพื่อเป็นการตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมดังกล่าวสมควรกำหนดมาตรการต่าง ๆ ให้สามารถดำเนินการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ [8]

ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ความผิดเกี่ยวกับเพศ การค้าประเวณี การค้าหญิงและเด็ก ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน ความผิดเกี่ยวเกี่ยวกับการยักยอกหรือฉ้อโกง หรือประทุษร้ายต่อทรัพย์ หรือกระทำการโดยทุจริตของผู้บริหารสถาบันการเงิน ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ความผิดเกี่ยวกับการกรรโชก หรือรีดเอาทรัพย์ที่กระทำโดยอ้างอำนาจอั้งยี่หรือซ่องโจร ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลากากรเป็นอาชญากรรมที่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจมีความสลับซับซ้อนและก่อให้เกิดประโยชน์สูงแก่อาชญากรสามารถทำรายได้อย่างมหาศาล โดยเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาอย่างผิดกฎหมายเหล่านี้อาชญากรจะนำไปผ่านกระบวนการฟอกเงิน ซึ่งจะทำให้รายได้ดังกล่าวดูเป็นเงินได้ที่สะอาดอันเป็นแรงจูงใจให้นำไปประกอบอาชญากรรมอย่างอื่นต่อไป และด้วยรายได้จำนวนมหาศาลเหล่านี้ อาจนำไปใช้ในการพัฒนาเพื่อทำให้มีการเติบโต และมีการขยายขอบเขตขององค์กรอาชญากรรม ทำให้มีเครือข่ายเพิ่มขึ้นไม่เฉพาะภายในประเทศแต่ยังรวมถึงการประกอบอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งองค์กรอาชญากรรมจะสร้างเครือข่ายเข้าไปประกอบอาชญากรรมระหว่างประเทศอีกด้วย

การฟอกเงินซึ่งปัจจุบันมีวิธีการที่สลับซับซ้อนและรุนแรงมากขึ้น จนไม่สามารถใช้มาตรการทางกฎหมาย ภายในประเทศอย่างเดียวแก้ไขปัญหาได้ จึงจำเป็นต้องใช้มาตรการภายใน ควบคู่กับ

---

[7]บุญเลิศ สันทัดอนุวัตร,“กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : ศึกษาเฉพาะกรณีอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับคณะกรรมการธุรกรรม,” (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2543),หน้า 4-5.

[8]ปริชาติ มุสิกะปาน,“มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : ศึกษาเฉพาะกรณีเทคโนโลยีอินเตอร์เนตกับการฟอกเงิน,”(วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2543), หน้า 2-3.

มาตรการในระดับระหว่างประเทศเพื่อที่จะแก้ไขปัญหา และจัดการกับองค์กรอาชญากรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรการระหว่างประเทศที่ใช้ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ก็คือความร่วมมือระหว่างประเทศในการออกมาตรการที่กำหนดให้การฟอกเงิน เป็นความผิดทางอาญา นอกจากนี้ยังมีมาตรการอื่น ๆ ซึ่งนานาประเทศจะมีมาตรการที่คล้ายกัน รวมถึงการให้ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อสามารถประสานงานกันดำเนินการทางกฎหมายกับผู้กระทำความผิด และดำเนินการทางทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เนื่องจากการฟอกเงินไม่ได้เกิดจากอาชญากรรมยาเสพติดอย่างเดียวเท่านั้นยังรวมถึงการฟอกเงินที่เกี่ยวกับอาชญากรรมประเภทอื่น ๆ ด้วย จึงมีการพัฒนากฎหมายให้รวมถึงอาชญากรรมประเภทต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและเป็นปัญหาในแต่ละประเทศ ซึ่งจะแตกต่างกันไป อาทิ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน ฯ ดังนั้นจึงสมควรที่จะมีการป้องกันและปราบปรามปัญหาการฟอกเงินอย่างจริงจังและกำหนดลักษณะของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่สมบรูณ์ขึ้น โดยการกำหนดความผิดทางอาญาเพื่อให้เป็นความผิดมูลฐานของการฟอกเงินนอกจากความผิดทั้ง 7 ประเภทแล้ว ยังต้องครอบคลุมถึงความผิดในประเภทอื่น ๆ ด้วย [9]

2.2 วัตถุประสงค์ของการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

เนื่องจากการกระทำความผิดของอาชญากรในปัจจุบัน ส่วนหนึ่งมุ่งให้ได้ผลตอบแทนในลักษณะที่เป็นเงิน หรือทรัพย์สิน โดยเฉพาะอาชญากรรมบางประเภท อาทิเช่น ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน ความผิดเกี่ยวกับการยักยอกหรือฉ้อโกงหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์หรือกระทำการโดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการเป็นต้น สามารถอำนวยประโยชน์ให้ได้ผลตอบแทนเป็นมูลค่ามหาศาลอีกทั้งกระบวนการยุติธรรมในปัจจุบันไม่อาจประสบความสำเร็จในการบังคับใช้กฎหมายต่ออาชญากรรมในลักษณะเช่นนี้ ทั้งผลประโยชน์ที่ได้จากการประกอบอาชญากรรมดังกล่าวจะถูกนำไปใช้ในการทำธุรกิจ อาชญากรรมส่วนที่เหลือก็จะนำไปเป็นทุนในการประกอบธุรกิจต่าง ๆ

---

[9] สีหนาท ประยูรรัตน์, คำอธิบายพ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (กรุงเทพมหานคร : ส.เอเชียเพลส , 2542), หน้า 22-23.

และจะถูกนำกลับมาใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนกลับเข้ามาใช้ในวงจรของการกระทำผิดอีก จึงก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเป็นอย่างมาก

กฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันเกือบทั้งหมดออกมาเพื่อปราบปรามการกระทำผิดที่ทำโดยปัจเจกบุคคล ซึ่งไม่เพียงพอในการที่จะต้องจัดการกับองค์กรอาชญากรรมที่มีการจัดองค์กรเป็นระบบ มีทั้งเงินทุนและอิทธิพลทางการเมือง ทางราชการ มีเครือข่ายซับซ้อนสามารถปิดบังซ่อนเร้นการกระทำผิดให้ผู้ดำเนินการระดับล่างไม่มีความสำคัญเป็นผู้ถูกจับ ไม่สามารถสาวไปถึงต้นตอหรือตัวการใหญ่ผู้อยู่เบื้องหลังได้ ทำให้องค์กรอาชญากรรมเหล่านี้มีอิทธิพลมากขึ้นเรื่อย ๆ และครอบคลุมไปทั่วทำให้ธุรกิจที่ถูกกฎหมายได้รับความเดือนร้อนและอ่อนแอไปด้วย ดังเช่นในกรณีประเทศญี่ปุ่นและอิตาลีที่ธุรกิจถูกกฎหมายต้องเสียค่าใช้จ่ายให้กับองค์กรอาชญากรรมจำนวนมาก เพื่อไม่ให้ถูกกลั่นแกล้งในการดำเนินธุรกิจผลที่เห็นได้ชัดคือ จะทำให้การเมือง ระบบราชการและระบบธุรกิจที่ถูกกฎหมายอ่อนแอและไม่สามารถแข่งขันกับประเทศคู่แข่งได้ นอกจากนั้นยังมีการนำเงินนอกระบบจากธุรกิจผิดกฎหมายมาทำให้ระบบเศรษฐกิจบิดเบือนและปั่นป่วน เพราะไม่เป็นตามหลักการทางเศรษฐศาสตร์และไม่อาจคาดคำนวณความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจได้อย่างมีเหตุผล ส่งผลเสียต่อประเทศในระยะยาว [10]

การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นมาตรการทางกฎหมายที่ออกมาบังคับใช้เพื่อทำลายเศรษฐกิจของอาชญากร ทั้งนี้ นอกเหนือจากการดำเนินคดีกับบุคคลที่โอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือ กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิด หรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มาแหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดซึ่งถือว่าเป็นการฟอกเงินแล้ว ยังมีการนำมาตรการเกี่ยวกับการริบทรัพย์สินมาใช้ โดยกฎหมายได้ขยายหลักเกณฑ์มากริบทรัพย์สินให้มีขอบเขตกว้างขวางขึ้นกว่าการริบทรัพย์สินตามกฎหมายที่มีอยู่เดิม โดยให้สามารถริบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดได้ทั้งหมด โดยไม่คำนึงว่าทรัพย์สินดังกล่าวจะมีการโอน แปรเปลี่ยนสภาพไปแล้วกี่ครั้งหรือตกไปเป็นกรรมสิทธิ์ของบุคคลอื่นแล้วก็ตาม [11]

---

[10] อรรณพ ลิขิตจิตถะ เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง ประเทศไทยได้อะไรจากกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หน้า 10.

[11] สีหนาท ประยูรรัตน์, คำอธิบายพ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (กรุงเทพมหานคร : ส.เอเชียเพลส, 2542), หน้า 23-24.

จากวัตถุประสงค์ดังที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าการปราบปรามการฟอกเงินมุ่งเน้นไปที่เรื่องของการจัดการกับแหล่งเงินทุนของอาชญากรหรือองค์กรอาชญากรรมไม่ให้มีทุนรอนในการประกอบอาชญากรรมได้อีกต่อไปซึ่งจะเป็นการตัดตอนวรจรในการประกอบอาชญากรรมได้ซึ่งอาจจำแนกให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ในด้านต่าง ๆ ของการปราบปรามการฟอกเงิน ได้ดังนี้ [12]

1.ในด้านของความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีนโยบายเปิดการค้าเสรีจึงทำให้มีเงินตราจำนวนมากมายมหาศาลไหลเข้าออกอย่างสะดวก ซึ่งเป็นช่องทางให้อาชญากรนำเงินที่ผิดกฎหมายมาฟอกในประเทศไทยได้ ทำให้มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากเงินที่ผิดกฎหมายเหล่านั้น เมื่อไหลเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจแล้วจะหมุนเวียนแปรเปลี่ยนสภาพไปเป็นเงินที่ชอบด้วยกฎหมาย มีผลทำให้เกิดการคลาดเคลื่อนในข้อมูลทางเศรษฐกิจของประเทศไทย และจะทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อเพราะมีเงินนอกระบบเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจ แต่เมื่อมีกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแล้วด้วยมาตรการต่าง ๆ ที่กฎหมายบัญญัติขึ้นเพื่อจัดการกับเงิน หรือทรัพย์สินที่ผิดกฎหมายเหล่านั้น จะทำให้มีเงินที่ถูกกฎหมายเท่านั้นที่หมุนเวียนอยู่ในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจตลอดจนการวางแผนนโยบาย และแผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยมีประสิทธิภาพ ทั้งยังสามารถเป็นศูนย์กลาง ทางการเงินระหว่างประเทศได้ตลอดจนยังทำให้นานาประเทศมีความมั่นใจในระบบ เศรษฐกิจและสถานะทางการเงินของประเทศไทย

2. ในด้านของการตัดวงจรการประกอบการอาชญากรรม การฟอกเงินนั้นเริ่มจากการประกอบอาชญากรรมหรือการกระทำความผิดกฎหมายในรูปแบบต่างๆ ซึ่งก่อให้เกิดรายได้จำนวนมหาศาล จากนั้นจึงมีการนำเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวมาสู่กระบวนการฟอกเงิน อาทิเช่น โดยผ่านการฝาก โอน หรือการถอนผ่านทางธนาคารพาณิชย์ การจัดตั้งบริษัทเพื่อประกอบธุรกิจต่าง ๆ เป็นต้น เมื่อรายได้เหล่านั้นถูกทำให้ดูเหมือนว่าเป็นเงินที่สุจริตแล้วก็จะเป็นสิ่งจูงใจให้ใช้เงินเหล่านั้นก่ออาชญากรรมในรูปแบบอื่นขึ้นมาอีก ซึ่งจะทำให้เกิดวัฏจักรของการประกอบอาชญากรรม โดยมีการฟอกเงินเป็นหนึ่งในกลไกของวัฏจักรนั้น ด้วยเหตุนี้จึงต้องมีกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้น เพื่อตัดวงจรดังกล่าว ด้วยการต่อต้านการฟอกเงิน โดยการออกกฎหมายภายในกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญา เพื่อลงโทษผู้ที่กระทำความผิดและมีมาตรการริบทรัพย์ของผู้กระทำความผิดให้ตกเป็นของแผ่นดิน เพื่อจัดการกับเงินหรือทรัพย์สินที่ผิดกฎหมายเหล่านั้นเป็นการทำลายสิ่งจูงใจและทำลายโอกาสของอาชญากรไม่ให้สามารถประกอบอาชญากรรมขึ้นมาอีก

---

[12] เรื่องเดียวกัน, หน้า 52-53.

3. ในด้านของการพัฒนามาตรการทางกฎหมายเพื่อการปราบปรามกระทำความผิดให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เมื่อมีความเจริญประกอบกับเทคโนโลยีได้ถูกพัฒนาให้ก้าวหน้าขึ้น ส่งผลให้อาชญากรรมพัฒนารูปแบบไป มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มเป็นองค์กรที่สลับซับซ้อน มีการกำหนดเครือข่ายแบ่งหน้าที่รับผิดชอบในส่วนต่าง ๆ กัน และอาจขยายขอบข่ายเป็นองค์กรปฏิบัติงานในหลาย ๆ ประเทศโดยใช้เทคโนโลยีในการติดต่อและ การแปรเปลี่ยนเงินสดที่ได้จากการประกอบอาชญากรรมให้เป็นเงินที่ได้มาโดยชอบ ด้วยเหตุผลนี้การฟอกเงินของเหล่าอาชญากรจึงมีวิธีการที่สลับซับซ้อนและมักจะกระทำโดยการเคลื่อนย้ายเงินไปมาระหว่างประเทศต่าง ๆ ทำให้กฎหมายที่มีอยู่ไม่สามารถจะจัดการกับเงินที่ผิดกฎหมายเหล่านั้นได้ เนื่องจากอาจถูกแปรเปลี่ยนสภาพไป เพราะมาตรการทางอาญาแบบเดิมสามารถเอาผิดได้แต่เพียงผู้กระทำความผิด ส่วนเงินก็จะถูกนำไปใช้ประกอบอาชญากรรมขึ้นเอง กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจึงเครื่องมือพิเศษทางกฎหมายที่ถูกพัฒนาขึ้นมาเพื่อจัดการกับ เงินเหล่านั้น แม้ว่าจะถูกโอนไปกี่ทอดหรือถูกแปรเปลี่ยนสภาพไปแล้วกี่ครั้งก็ตาม ตลอดจนมีการกำหนดความผิดทางอาญาสำหรับผู้ที่กระทำความผิดและมีการร่วมมือกัน ระหว่างประเทศต่าง ๆ เพื่อที่จะจัดการและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำลายองค์กรอาชญากรรมให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิผล

โดยสรุปวัตถุประสงค์ของการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดังที่กล่าวมาข้างต้น คงมีวัตถุประสงค์หลักในเรื่องของการตัดตอนกำลังของบรรดาอาชญากร หรือองค์กรอาชญากรรมโดยมุ่งจัดการกับทรัพย์สินเพื่อไม่ให้อาชญากรหรือองค์กรอาชญากรรมมีเงินทุนหมุนเวียนเพื่อใช้ในการกระทำความผิด โดยการจัดการกับแหล่งเงินทุนเหล่านั้น อันเป็นการยับยั้งหรือหยุดการประกอบอาชญากรรมไม่ให้เกิดขึ้นอีก โดยใช้มาตรการพิเศษในการดำเนินการในการจัดการกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินอันจะแตกต่างไปจากการบังคับใช้กฎหมายเพื่อจัดการกับอาชญากรรมธรรมดา

2.3 แนวคิดในการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม

เนื่องจากในปัจจุบันปัญหาการกระทำความผิดทางการเงินได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น และได้ขยายวงออกไปอย่างกว้างขวาง และในขณะเดียวกันอาชญากรที่กระทำความผิดก็พยายามหาหนทางในการหลีกหนีการจับกุมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ การฟอกเงินก็เป็นอีกวิธีหนึ่งในการปกปิด ซ่อนเร้น เปลี่ยนสภาพหรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบของเงินที่ได้มาโดยไม่ถูกกฎหมายหรือไม่สุจริตให้เป็นเงินที่ได้มาโดยสุจริต หรือพิสูจน์ไม่ได้ว่าทุจริต ซึ่งรูปแบบของการฟอกเงินนั้นก็มีได้หลายลักษณะไม่ว่าจะเป็นการนำเงินสดติดตัวออกนอกประเทศ การฝากเงินกับสถาบันการเงินในประเทศ การส่งหรือโอนเงินออกนอกประเทศ การจัดตั้งบริษัทหรือกิจการขึ้นบังหน้า การดำเนินธุรกรรมหรือการซื้อขายอื่น ๆ รวมไปถึง

การนำเงินสกปรกไปซื้อทรัพย์สินที่มีค่า หรือมีราคาต่าง ๆเก็บไว้ เช่น รถยนต์ ที่ดิน เครื่องประดับต่าง ๆ ทองคำ ฯลฯ ซึ่งทรัพย์สินมีค่าเหล่านี้ภายหลังสามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้โดยง่ายและทำให้ไม่สามารถติดตามร่องรอยของเงินหรือที่มาที่ไปของการโอนย้ายเงินสกปรกได้โดยขาดการควบคุมดูแลให้มีการลงทุนทางธุรกิจ มีการหมุนเวียนของเงินตรา โดยขาดการควบคุมดูแลให้มีการรายงานธุรกรรมก็จะเป็นการเปิดโอกาสให้เหล่าอาชญากรอาศัยช่องว่างเหล่านี้เป็นช่องทางในการฟอกเงิน

และโดยเหตุที่บรรดาเหล่าอาชญากรไม่ช้าก็เร็วจะต้องนำเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายมาผ่านกระบวนการต่าง ๆ ทางการเงินโดยผ่านหน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชนหรือผ่านทางรูปแบบของทรัพย์สินแล้วเก็บรักษาไว้ เพื่อให้ดูว่าเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายต่อไป ซึ่งวิธีการที่ใช้มากคือการฟอกเงินผ่านทางสถาบันการเงิน

สำหรับสถาบันการเงินนั้นมีมากมายหลายประเภท นับตั้งแต่ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์ บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ บริษัทประกันภัยประกันชีวิต สหกรณ์ออมทรัพย์ โรงรับจำนำ ฯลฯ ทุกฝ่ายเพ่งเล็งว่า สถาบันการเงินเป็น “พาหะ” ที่สำคัญที่ก่อให้เกิดการฟอกเงิน[13] ธนาคารรับเงินของผู้กระทำความผิดมา ก็ได้รับประโยชน์จากเงินนั้น ธนาคารจึงไม่รู้สึกว่าตนเองเสียหาย กลับจะได้ประโยชน์จากการรับเงินของผู้กระทำผิดกฎหมายนั้นเสียอีกด้วย ธนาคารจึงมักจะปิดหูปิดตาหรือไม่ใส่ใจเคร่งครัดกับแหล่งที่มาของเงินจำนวนมหาศาลนั้น

วิธีการที่ง่ายที่สุดซึ่งใช้ในการฟอกเงิน คือ การเปิดบัญชีเงินฝากส่วนบุคคลในชื่อต่าง ๆ กันในสถาบันการเงินแล้วฝากเงินสดเข้าบัญชีเงินฝากเหล่านี้ อาจจะถอนออกจากบัญชีโดยการจ่ายเช็คให้แก่บุคคลอื่นซึ่งอาจจะเป็นเจ้าของที่แท้จริงก็ได้ หรือโอนไปยังธนาคารอื่นต่อไป นอกจากนั้นธนาคารในบางประเทศมีกฎหมายคุ้มครองความลับของลูกค้า จึงเป็นการยากที่จะตรวจสอบร่องรอยทางการเงินเหล่านี้

หลังจากนั้นเงินที่ผ่านกระบวนการฟอกเงินแล้วจะถูกนำไปลงทุนในธุรกิจที่ถูกต้องตามกฎหมายต่อไป เช่น การซื้อขายหุ้น อสังหาริมทรัพย์ อุตสาหกรรมหรือการพาณิชย์อื่น ๆ ฯลฯ การเปลี่ยนรูปแบบของเงินที่ได้มาจากการกระทำผิดกฎหมายให้กลายเป็นเงินทุนเพื่อจะไหลเวียนเข้าไปสู่วงจรธุรกิจการพาณิชย์นั้น มักจะใช้ธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินเป็นเครื่องมือในการโอนเงิน โดยเจ้าของเงินที่ได้มาจากการกระทำผิดกฎหมายหรือผู้ที่เจ้าของเงินไว้วางใจจะเปิดบัญชีธนาคาร

---

[13] พงศ์ดุล กฤษณะราช,“ผลกระทบต่อสถาบันการเงินในประเทศไทยภายใต้กฎหมายต่อต้านการฟอกเงิน,” ดุลพาห 41,4 (กรกฎาคม – สิงหาคม 2537) : 68.

หนึ่งแล้วนำเงินฝากบัญชีและโอนต่อไปยังธนาคารอื่น หลังจากนั้นจะมีผู้รับเงินและนำเงินที่รับไว้ไปลงทุนในธุรกิจอีกทอดหนึ่งส่วนประโยชน์อันเกิดจากการลงทุนจะหมุนเวียนกลับไปสู่เจ้าของเงินเช่นกัน

เนื่องจากการฟอกเงินมีลักษณะเป็น “Victimless Crimes” การพิสูจน์ความผิดจึงยากมาก ๆ และมีเรื่องความลับของผู้มีวิชาชีพหรือการธนาคารเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยจึงจำเป็นต้อง “ผลักภาระการพิสูจน์” ไปให้ผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นผู้ที่ร่ำรวยผิดปกติ ธนาคาร บุคคล บริษัท หรือสถาบันใด ๆ ที่ได้ประโยชน์อันเนื่องมาจากการกระทำความผิดไม่ว่าจะผ่านมือมากี่ทอดแล้วก็ตาม[14]

Victimless Crimes ทำให้การเริ่มดำเนินคดี การแสวงหาพยานหลักฐาน และความร่วมมือต่าง ๆ ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเป็นไปด้วยความยากลำบากยิ่ง เพราะเมื่อไม่มีผู้เสียหายเป็นตัวเป็นตนอย่างชัดแจ้งแล้วก็ไม่มีใครร้องเรียนให้ดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิด แม้รัฐจะเข้าดำเนินคดีให้ก็ไม่ใส่ใจที่จะเป็นพยานหรือร่วมมือหาพยานหลักฐาน หรือสนใจที่จะให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษตามกฎหมายกลับกลายเป็นว่าการร่วมมือกับรัฐเพื่อจัดการกับผู้กระทำความผิดทำให้ตนเองเดือดร้อนเสียหายเสียผลประโยชน์ไปด้วย[15]

การฟอกเงินเป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระทำความผิดที่มีผลประโยชน์มาก ๆ ดังนั้น การที่จะบัญญัติให้การฟอกเงินเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเป็น “อาชญากรรม” จึงต้องหามาตรการที่จะจัดการกับ “Victimless Crimes” โดยเฉพาะเจาะจงมิใช่นำมาตรการทั่ว ๆไปมาใช้เหมือนความผิดอาญาอื่น ๆ ที่ไม่มีลักษณะพิเศษ มินั้นกฎหมายก็จะใช้ไม่ได้ผลเลย[16]

ในขณะที่การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นที่ยอมรับกันว่าต้องพึ่งพากลไกดั้งเดิมของสังคม คือ ระบบยุติธรรมของรัฐ เป็นหลัก แต่เนื่องจากโดยลักษณะที่เกี่ยวข้องอย่างมากกับสถาบันการเงินซึ่งถูกใช้เครื่องมือหลักในการฟอกเงิน และขอบเขตที่ข้ามพรมแดนประเทศ การแก้ไขปัญหาอาชญากรรมการฟอกเงินจึงต้องอาศัยมาตรการที่ใช้กับสถาบันการเงินหรือธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องและการประสานงานระหว่างประเทศ ทำให้มีการทบทวนและพัฒนาแนวคิดเพื่อแก้ไขปัญหานี้ โดยคำนึงถึงว่า การต่อสู้กับอาชญากรรมการฟอกเงินไม่ควรเป็นความรับผิดชอบฝ่ายเดียวของรัฐหรือหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย การจะประสบผลสำเร็จในการป้องกันและปราบปราม โดยเฉพาะ

---

[14] ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ,“ข้อที่ควรคำนึงเกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน,” <u>ดุลพาห</u> 41,4 (กรกฎาคม – สิงหาคม 2537): 47.

[15] เรื่องเดียวกัน,หน้า 46.

[16] เรื่องเดียวกัน,หน้า 47.

การคาดหวังในระยะยาวเพื่อขจัดการฟอกเงินให้ถึงที่สุดจะต้องอาศัยเจตจำนงร่วมกัน รวมทั้งความร่วมมือร่วมใจของสาธารณชนและหน่วยงานภาคเอกชนด้วย[17]

จึงเกิดแนวคิดที่สำคัญในเรื่องของการจัดการกับอาชญากรรมการฟอกเงิน โดยรัฐจำต้องมีมาตรการเสริมโดยกำหนดให้ธนาคารหรือผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องและต้องสงสัยเป็นผู้มีหน้าที่สอดส่องและแจ้งที่มาของเงินจำนวนมากที่เข้าสู่กระแสของธนาคารหรือแหล่งของเงิน[18]

การริเริ่มระหว่างประเทศที่สำคัญในการดำเนินการตามแนวคิดดังกล่าว เริ่มจากคำแถลงการณ์เกี่ยวกับการป้องกันมิให้อาชญากรใช้ระบบธนาคารเพื่อการฟอกเงินปี ค.ศ. 1988 (1988 Statement on Prevention of Criminal Use of the Banking System for the Purpose of Money Laundering) ของคณะกรรมการแห่งบาเซิล (Basle Committee on Banking Regulations and Supervisory Practices—the Basle Committee) ซึ่งมุ่งหมายกระตุ้นให้ธนาคารต่างๆ รับประกันไม่ให้ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการซ่อนเร้นหรือฟอกเงินที่ได้มาจากอาชญากรรม โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับยาเสพติด โดยผ่านสิ่งที่เรียกว่า “แถลงการณ์ทั่วไปเกี่ยวกับหลักจรรยาบรรณ” (A general statement of ethical principles) ซึ่งต่อมา FATF ได้นำหลักการเดียวกันมาปรับปรุงเป็นข้อแนะนำ 40 ประการ ทั้งนี้โดยขยายการใช้ให้รวมถึงสถาบันการเงินอื่นซึ่งไม่ใช่ธนาคาร(Non-Bank institutions)[19] ด้วย

ข้อสัญญาเวียนนา (Vienna Convention หรือชื่อเต็มว่า United Nations Vienna Convention Against Illicit Drugs and Psychotropic Substances) ได้ถูกก่อตั้งขึ้นที่กรุงเวียนนาเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2531 กำหนดให้ประเทศต่าง ๆ ดำเนินการให้การรักษาความลับให้ลูกค้าธนาคาร (Banking Secrecy) ไม่เป็นอุปสรรคต่อการสืบสวนคดีอาชญากรรม[20]

ข้อกำหนดแนวทางของบาเซิล (Basel Statement of Principles หรือชื่อเต็มว่า Statement of Principles of the Basel Committee on Banking Regulations and Supervisory Practices) เป็นข้อกำหนด

---

[17] William C.Gilmore, International Initiatives in Butterworths International Guide toMoney Laundering Law and Practice, (London : Butterworths & Co (Publisher)Ltd., Richard Parlour (Editer),1955),P.21.

[18] ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ,“ข้อที่ควรคำนึงเกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน,”ดุลพาห 41,4 (กรกฎาคม – สิงหาคม 2537): 47.

[19] FATF’s 40 Redommendation ข้อ 8.

[20] เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง “กฎมายสกัดการฟอกเงินในมุมมองของสถาบันการเงิน” ศูนย์ข้อมูลอาชญากรรมทางธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สมาคมธนาคารไทย หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ 29 มิถุนายน 2537 หน้า 3.

ที่เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2531 ซึ่งได้กำหนดหลักในการต่อต้านการใช้ระบบการธนาคารเพื่อการฟอกเงินผิดกฎหมายไว้คือ การให้ลูกค้าแสดงตนที่แท้จริง (Customer Identification) การปฏิบัติตามกฎหมายและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมทางการเงินและการปฏิเสธที่จะทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินที่ผิดกฎหมาย การให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายโดยให้ข้อมูลของลูกค้าเท่าที่จะทำได้ตามกฎเกณฑ์ที่มีอยู่[21]

ศูนย์ปฏิบัติการสากลเพื่อการต่อต้านการฟอกเงิน (Financial Action Task on Money Laundering) FATF เป็นองค์การระหว่างประเทศทำหน้าที่กำหนดพัฒนาและส่งเสริมนโยบายเพื่อต่อต้านการฟอกเงิน และให้ประเทศต่าง ๆ มีกฎหมายและการปฏิรูปกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน โดยออกข้อแนะนำจำนวน 40 ข้อ (The 40 Recommendations) ซึ่งเป็นการวางมาตรการต้นแบบ (Blueprint) ที่รัฐบาลประเทศต่าง ๆ ควรจะรับไปปฏิบัติเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอย่างมีประสิทธิภาพ มาตรการที่สำคัญประการหนึ่งคือ บทบาทของระบบการเงิน (Financial System) ในการต่อต้านการฟอกเงินได้แก่ ให้มีกฎเกณฑ์ในการแสดงตนของลูกค้า การเก็บรักษาข้อมูลทางธุรกรรมของลูกค้า การให้สถาบันการเงินให้ความสนใจเป็นพิเศษแก่ธุรกรรมที่น่าสงสัย การคุ้มครองผู้บริหารและพนักงานของสถาบันการเงินที่รายงานธุรกรรมที่น่าสงสัยแก่เจ้าหน้าที่รัฐ มาตรการในการทำธุรกรรมกับประเทศที่ไม่มีระบบการตรวจสอบที่รัดกุม การสร้างกฎเกณฑ์และกำกับดูแลภายในของสถาบันการเงินที่เกี่ยวกับการทำธุรกรรมรวมทั้งมาตรการอื่น ๆ ในการป้องกันการฟอกเงิน

จากหลักการในเรื่องการสืบหาแหล่งที่มาของเงินหรือทรัพย์สินที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิดให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด จึงทำให้เกิดแนวคิดในเรื่องการสร้างกระบวนการที่จะทำให้ได้ทราบข้อมูลที่เกี่ยวกับการได้มาของเงินหรือทรัพย์สินนั้น การสร้างกระบวนการที่จะเข้าถึงและมีการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว และกระบวนการที่จะนำส่งข้อมูลที่ได้รับการวิเคราะห์แล้ว (Analysis Product) ได้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement Agency) เพื่อดำเนินการกับเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดหรือที่ผ่านกระบวนการฟอกมาแล้วทั้งหมดให้ตกเป็นของรัฐ และสกัดกั้นไม่ให้ผู้กระทำผิดได้รับผลประโยชน์จากเงินหรือทรัพย์สินนั้น อันจะเป็นการลดแรงจูงใจอย่างมหาศาลไม่มีการกระทำอาชญากรรมดังกล่าว จึงทำให้รัฐบาลประเทศต่าง ๆ ออกบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวกับการฟอกเงินออกมาใช้บังคับ[22]

---

[21] เรื่องเดี่ยวกัน, หน้า 3-4.

[22] สุทธิชัย จิตรวาณิช,"กฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงินของประเทศสหรัฐอเมริกา,"<u>ดุลพาห</u> 42,4 (ตุลาคม – มีนาคม 2538) : 152.

สหรัฐอเมริกาได้ชื่อว่าเป็นประเทศแรกในโลกที่กำหนดให้การฟอกเงิน (Money Laundering) เป็นความผิดทางอาญาแยกออกมาโดยเฉพาะ (Specific Crime) นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1986 เรียกว่า Money Laundering Control Act 1986 ซึ่งในตอนแรกมุ่งหมายที่จะต่อต้านปัญหาการฟอกเงินที่ได้มาจากอาชญากรรมยาเสพติดเท่านั้น แต่ต่อมามีการปรับปรุงให้ครอบคลุมถึงการฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำผิดกฎหมายตามที่ระบุเฉพาะ (Specified Unlawful Activity) หรือความผิดมูลฐาน (Predicate Crimes)[23]

นอกจากนี้ยังมีการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยความลับทางธนาคาร (Bank Secrecy Act) ขึ้นมาและให้อำนาจกระทรวงการคลังในการออกกฎซึ่งบังคับให้สถาบันการเงินและผู้ที่เกี่ยวข้องต้องจัดทำรายงานและเก็บรักษาข้อมูลเรียกว่า BSA Regulations การบังคับรายงานและเก็บรักษาข้อมูลดังกล่าวก็เพื่อวัตถุประสงค์ในการสร้างร่องรอยทางเอกสาร (Paper Trial) หรือร่องรอยทางการเงิน (Money Trail) เพื่อติดตามเงินที่ได้รับมาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายไปหาต้นตอของผู้กระทำความผิด

และมีการก่อตั้งศูนย์กลางในการดำเนินการเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารและการวิเคราะห์ทางการเงินขึ้นมาเรียกว่า The Financial Crimes Enforcement Network (FinCEN) เพื่อส่งเสริมการตรวจสอบการสืบสวน และดำเนินคดีกับการฟอกเงินและคดีอาชญากรรมทางการเงินอื่น ๆ ทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งการออกกฎเกณฑ์และควบคุมดูแลให้มีการปฏิบัติตามนโยบายในการต่อต้านการฟอกเงิน โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการให้สถาบันการเงินรายงานธุรกรรมบางประเภทและให้จัดเก็บรักษาข้อมูลเพื่อเป็นร่องรอยทางการเงิน (Financial Trail) ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ในการสืบสวนดำเนินคดีได้

บทบาทของธนาคารและสถาบันการเงินอื่น ๆ จึงถือเป็นหน่วยรบแนวหน้า (Frontier) ในการต่อสู้กับการฟอกเงิน เพราะต้องเผชิญกับอาชญากรซึ่งต้องการยึดครองและใช้สถาบันการเงินเหล่านี้เป็นเครื่องมือ

ประเทศไทยก็ได้นำแนวคิดดังกล่าวมาบัญญัติไว้เป็นกฎหมายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยมีการกำหนดให้สถาบันการเงิน สำนักงานที่ดิน และผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือ

---

[23] นิกร เภรีกุล, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวปฏิบัติ (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ Tranlator at law . com, 2543), หน้า 58.

เคลื่อนย้ายเงินทุน มีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อให้สามารถพิสูจน์ทราบถึงแหล่งที่มาของเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ที่นำมาใช้ประกอบธุรกรรม ทำให้การติดตามและตรวจสอบการฟอกเงินเป็นไปโดยง่าย และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

สรุปได้ว่า แนวคิดที่ให้รายงานและแสดงตนก็เพื่อให้ปรากฏ “ร่องรอยทางกระดาษ” ที่สำคัญนอกจากจะทราบชื่อที่อยู่ อาชีพการงานแล้ว ยังพิสูจน์ทราบถึงแหล่งที่มาของเงินจำนวนมากมายที่นำมาใช้ในการทำธุรกรรม นอกจากนี้ยังทราบถึงความเคลื่อนไหวของกระแสเงินตราภายในประเทศหรือเงินตราที่นำเข้าหรือส่งออกนอกประเทศ หรือที่ฝากไว้ในสถาบันการเงินต่าง ๆ การทราบถึงข้อมูลดังกล่าวจะช่วยให้การปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่บรรลุวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้[24]

1. ช่วยให้การสืบสวนสอบสวนผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินเป็นไปได้ง่ายขึ้น โดยไม่ต้องขอข้อมูลจากธนาคาร

2. ช่วยให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐมีทางเลือกที่จะบังคับใช้กฎหมายได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น กล่าวคืออาจบังคับใช้ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หากเข้าหลักเกณฑ์ตามกฎหมายนี้ แต่ถ้าไม่เข้าหลักเกณฑ์ก็อาจเพิกเฉยไม่รายงานนี้ก็จะมีความผิดทางอาญาด้วยเช่นกัน ถือเป็นการติดอาวุธใหม่ให้กับเจ้าหน้าที่ปราบปราม

3. ช่วยให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตั้งข้อสังเกตได้โดยง่ายว่าผู้มีหน้าที่ต้องรายงานและแสดงตนตามกฎหมายนี้แต่กลับเพิกเฉยไม่รายงานนั้น น่าจะมีพิรุธว่ามีการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน หรือมีการหลีกเลี่ยงภาษีซึ่งจะได้ทำการสืบสวนสอบสวนต่อไป

4. เป็นการป้องปรามมิให้มีการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เพราะถ้าไม่รายงานและแสดงตนหรือรายงานเท็จก็จะต้องรับโทษทางอาญาซึ่งไม่คุ้มกับการเสี่ยง

5. เพื่อให้ทราบการไหลเวียนของเงินตราที่ใช้ทำธุรกรรมเป็นไปตามกลไกของตลาดอย่างอิสระซึ่งสามารถตรวจสอบได้

---

[24] อรรณพ ลิขิตจิตถะ,ถาม-ตอบเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (กรุงเทพมหานคร , 1 เมษายน 2542),หน้า 81.

2.4 หลักประกันในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน

การตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมจึงเป็นมาตรการที่สำคัญของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการตามกฎหมายฟอกเงิน เพื่อสืบสวนไปหาผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินโดยอาศัยร่องรอยทางกระดาษ ขณะเดียวกันการดำเนิดการดังกล่าวย่อมเป็นการกระทบต่อสิทธิเสรีภาพในทรัพย์สินของบุคคลผู้ที่ถูกตรวจสอบไปด้วยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อย่างไรก็ดีในเรื่องสิทธิเสรีภาพในทางทรัพย์สินของบุคคลนั้น เมื่อมีสิทธิแล้วย่อมมีหน้าที่เป็นสิ่งที่ควบคู่กันด้วย ซึ่งการรับรองสิทธิเสรีภาพนั้นมีไว้แตกต่างกันคือ

1.รับรองสิทธิเสรีภาพไว้เด็ดขาดไม่ยอมให้ออกกฎหมายจำกัดสิทธิเสรีภาพดังจะเห็นได้จากการนับถือศาสนา โดยกำหนดว่าจะใช้สิทธิเสรีภาพนั้นให้เป็นปรปักษ์ต่อหน้าที่พลเมืองและขัดขวางต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนไม่ได้

2.รับรองสิทธิเสรีภาพไว้เป็นกลาง คือยอมให้ตัดสิทธิและเสรีภาพนั้นได้โดยออกกฎหมายเฉพาะบางประเภทหรือบางกรณี เช่น ในกรณีมีเหตุฉุกเฉิน

3.รับรองสิทธิและเสรีภาพไว้ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย ซึ่งเป็นการให้อำนาจนิติบัญญัติออกกฎหมายจำกัดสิทธิเสรีภาพได้ แต่ประชาชนคงได้รับการรับรองสิทธิและเสรีภาพอยู่เพราะบุคคลย่อมจะมีสิทธิและเสรีภาพอยู่จนกระทั่งถูกจำกัดโดยกฎหมายและเป็นเพียงแต่การจำกัดเท่านั้นจะออกกฎหมายยกเลิกหรือตัดสิทธิและเสรีภาพโดยสิ้นเชิงไม่ได้ ข้อจำกัดสิทธิบางทีก็เพื่อประโยชน์ของประชาชนโดยทั่วไป บางทีก็เพื่อประโยชน์ของเอกชนโดยเฉพาะ ฉะนั้นเมื่อบุคคลใดได้ใช้ทรัพย์สินหรือได้ทรัพย์สินมาเป็นการฝ่าฝืนต่อข้อจำกัดห้ามของกฎหมาย นอกจากกฎหมายให้มีอำนาจลงโทษแก่ผู้นั้นซึ่งอาจเป็นการกระทำแก่ร่างกาย เช่นประหารชีวิต หรือกระทำต่อเสรีภาพ เช่น จำคุก หรือกระทำต่อทรัพย์สินอย่างอื่น เช่น ปรับแล้วกฎหมายยังบังคับให้ริบสิทธิอีกด้วย อย่างไรก็ตามการริบสิทธิจะมีได้เฉพาะที่เข้าลักษณะอันกฎหมายกำหนด จะกระทำโดยพลการโดยปราศจากอำนาจหาได้ไม่

สิทธิในทรัพย์สินของบุคคลนี้มีความสำคัญไม่ยิ่งย่อนกว่าสิทธิในชีวิตและร่างกาย จะเห็นได้จากการที่ประเทศต่าง ๆ ที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยต่างก็ได้ให้ความยอมรับและให้ความคุ้มครองโดยมีบทบัญญัติเป็นหลักประกันในทรัพย์สินของบุคคลไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งถือเป็นกฎหมายสูงสุด อย่างไรก็ตามแนวความคิดในทางสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลมีวิวัฒนาการไปในทางที่ว่า การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งได้เป็นเจ้าของทรัพย์สิน บุคคลนั้นย่อมมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน

ที่รัฐต้องให้การยอมรับและให้ความคุ้มครองว่าผู้ใดจะมาล่วงละเมิดสิทธินั้นไม่ได้ แต่ในขณะเดียวกันก็มีแนวความคิดต่อไปอีกว่า การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินเขาย่อมมีหน้าที่ด้วยในขณะเดียวกัน ซึ่งหมายความว่า แม้เขาจะเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์เขาจะต้องใช้สอยไม่เพียงเพื่อประโยชน์ส่วนตัวของเขาเท่านั้น แต่เขาต้องใช้สอยทรัพย์สินนั้นเพื่อประโยชน์แก่สังคมและสาธารณชนส่วนรวมด้วย

ในบางกรณีจึงมีความจำเป็นที่รัฐจะต้องเข้ามาก้าวก่ายหรือแทรกแซงสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน แม้ว่าทรัพย์สินนั้นจะเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้นั้นก็ตามการเข้ามาแทรกแซงของรัฐก็โดยมีความมุ่งหมายที่จะเป็นมาตรการที่จะป้องกันและคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัย อย่างไรก็ตามการจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินรัฐจะต้องคำนึงถึงความจำเป็นและเหมาะสมให้ได้สัดส่วนกับการป้องกันอันตรายมิให้เกิดขึ้นกับสังคมนั้นด้วย การจะจำกัดสิทธิในทรัพย์สินของเจ้าของกรรมสิทธิ์ยังจะต้องทำโดยการตราเป็นรูปของกฎหมายอีกด้วย ซึ่งนับได้ว่าเป็นเงื่อนไขที่จะทำให้หลักประกันสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลได้รับความคุ้มครอง ไม่ถูกรัฐเข้าไปแทรกแซงหรือจำกัดขอบเขตของสิทธิได้โดยง่ายเพราะกระบวนการในการตรากฎหมายนั้นย่อมเป็นหลักประกันในความรอบคอบได้อย่างดีพอสมควร จะเห็นได้จากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยก็ได้วางเงื่อนไขดังกล่าวนี้ไว้โดยชัดเจนว่า สิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน ย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านั้นย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นตัวอย่างหนึ่งของกฎหมายที่รัฐใช้อำนาจในการเข้ามาแทรกแทรงในทรัพย์สินของบุคคลทั้งนี้ก็เพื่อผลประโยชน์ของสังคมนั้นเอง

กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้จำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลบางประการ เห็นได้จากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีอารัมภบทกล่าวไว้ในตอนต้นของกฎหมายว่า “… พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 29 ประกอบมาตรา 35 มาตรา 37 มาตรา 48 และมาตรา 50 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย…” ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์ในการควบคุมอาชญากรรมโดยจะเห็นได้จากบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังต่อไปนี้คือ

1. จำกัดเสรีภาพในเคหสถาน เช่น มาตรา 38 ผู้ครอบครองต้องยอมให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าไปในเคหสถานเพื่อตรวจค้นหรือเพื่อประโยชน์ในการติดตาม ตรวจสอบ หรือยึด หรืออายัดทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานใด เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานจะถูกยักย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิม

2. จำกัดเสรีภาพในการสื่อสารถึงกันโดยชอบด้วยกฎหมาย เช่น มาตรา 46 เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีการใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์สื่อสารในการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน พนักงานเจ้าหน้าที่อาจยื่นคำขอต่อศาลแพ่งเพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้เข้าถึงข้อมูลได้โดยใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์พิเศษ เช่น การดักฟังทางโทรศัพท์

3. จำกัดสิทธิในทรัพย์สิน เช่น มาตรา 48 ให้คณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการมีอำนาจสั่งยึดอายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวไม่เกิน 90 วัน หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิดหรือซ่อนเร้นซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และให้อำนาจศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำความผิดได้

4. จำกัดเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมเช่น ตามมาตรา 35 มาตรา 36 ให้คณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการมีอำนาจยับยั้งการทำธุรกรรม 3 วัน หรือ 10 วันทำการได้ หากมีเหตุอันควรสงสัยหรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน

ซึ่งตามข้อจำกัดดังกล่าวมาข้างต้นไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เพราะตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 35 วรรคสอง มาตรา 37 วรรคสอง มาตรา 48 วรรคหนึ่ง และมาตรา 50 วรรคสอง ซึ่งเป็นข้อยกเว้นของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่ให้กระทำได้ นอกจากนี้ ขณะเดียวกันกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้กำหนดหลักประกันในการให้ความคุ้มครองประชาชนผู้บริสุทธิ์ไม่ให้ถูกกลั่นแกล้ง ดังต่อไปนี้ [25]

1. ได้มีการกำหนดความผิดมูลฐานไว้ชัดเจน การฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดนอกเหนือจากความผิดมูลฐานนี้ ไม่สามารถนำมาตรการตามกฎหมายฟอกเงินนี้ไปใช้บังคับได้ (มาตรา 3)

2. การรายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินนั้น ต้องเป็นธุรกรรมที่ใช้เงินสดมีจำนวนเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวงหรือเป็นธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินที่

---

[25] สีหนาท ประยูรรัตน์, คำอธิบายพ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (กรุงเทพมหานคร : ส.เอเชียเพลส , 2542), หน้า 47-49 .

มีมูลค่าเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวงเว้นแต่เป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย แม้ว่าจำนวนเงินสดหรือมูลค่าทรัพย์สินไม่เกินจำนวนตามที่กฎกระทรวงกำหนดไว้ก็ตาม (มาตรา 13)

3. การรายงานการทำธุรกรรมซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลใดผู้รายงานไม่ต้องรับผิดหากผู้รายงานกระทำการโดยสุจริต (มาตรา 19)

4. การยับยั้งการทำธุรกรรมภายใน 3 วันทำการ โดยอำนาจของคณะกรรมการธุรกรรมนั้นจะต้องมีเหตุอันควรสงสัยว่าธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน และอำนาจการยับยั้งการทำธุรกรรมนั้นจะต้องทำโดยคณะกรรมการธุรกรรม โดยสั่งเป็นหนังสือเพื่อยับยั้ง หรือในกรณีจำเป็นเร่งด่วน แม้เลขาธิการจะสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมได้ก็ตาม แต่ต้องรีบรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรมเพื่อตรวจสอบอีกครั้ง (มาตรา 35)

5. การยับยั้งการทำธุรกรรมภายใน 10 วันทำการ โดยอำนาจของคณะกรรมการธุรกรรมนั้นจะต้องมีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้อง หรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน และอำนาจการสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมนั้น จะต้องทำโดยคณะกรรมการธุรกรรม โดยสั่งเป็นหนังสือยับยั้งเช่นกัน (มาตรา 36)

6. คณะกรรมการธุรกรรมมีหน้าที่เสนอรายงานผลการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบ (มาตรา 34(4)) อันถือได้ว่าเป็นกระบวนการตรวจสอบการทำงานและการใช้อำนาจของกรรมการธุรกรรมในทางหนึ่งด้วย

7. เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการแล้วแต่กรณี สั่งยับยั้ง การทำธุรกรรมตามมาตรา 35 (การยับยั้งภายใน 3 วันทำการในกรณีมีเหตุอันควรสงสัย) หรือมาตรา 36 (การยับยั้งภายใน 10 วันทำการ ในกรณีมีหลักฐานเป็นที่เชื่อถือได้) แล้วให้คณะกรรมการธุรกรรม รายงานต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบ (มาตรา 37)

8. การยึดหรืออายัดทรัพย์สินไม่เกิน 90 วัน ต้องมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า อาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใด ที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ(ในกรณีจำเป็นเร่งด่วน) จึงมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินได้ และเมื่อคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการแล้วแต่กรณี สั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินแล้ว คณะกรรมการธุรกรรมยังต้องรายงานต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินด้วย (มาตรา 48)

9. ผู้ทำธุรกรรมซึ่งถูกสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินสามารถแสดงหลักฐานว่าเงินหรือทรัพย์สินในการทำธุรกรรมนั้น มิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อให้คณะกรรมการธุรกรรมมีคำสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดได้ และคำสั่งเพิกถอนนี้ คณะกรรมการธุรกรรมต้องรายงานต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เช่นเดียวกับการสั่งยึดหรือ อายัดทรัพย์สิน (มาตรา 48)

10. เมื่อศาลรับคำร้องแล้วเลขาธิการหรือพนักงานอัยการผู้ได้รับคำสั่งจากศาลต้องประกาศหรือแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของ หรือมีส่วนได้เสียในทรัพย์สินนั้นยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อแสดงให้เห็นว่าตนเป็นเจ้าของที่แท้จริงและทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือตนเป็นผู้รับโอนโดยสุจริตและมีค่าตอบแทนหรือได้มาโดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะ (มาตรา 49)

11. หากความปรากฏภายหลังจากได้มีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินแล้ว ปรากฏว่ามิได้เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ก็ให้คืนทรัพย์สินนั้น พร้อมทั้งชดใช้ค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพตามจำนวนที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนด และถ้าไม่อาจคืนได้ให้ชดใช้ราคาตามราคาที่ประเมินได้ ในวันที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้น หรือตามราคาที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้นแล้วแต่กรณี ศาลจะเป็นผู้ไต่สวนและวินิจฉัยว่าทรัพย์สินนั้นควรตกเป็นแผ่นดิน หรือควรคืนแก่เจ้าของเป็นขั้นตอนสุดท้าย

12. แม้ศาลจะสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินแล้วก็ตาม กฎหมายนี้ยังเปิดโอกาสให้เจ้าของ ผู้รับโอน หรือผู้รับประโยชน์นั้นยื่นคำร้องได้อีก แต่ทั้งนี้ผู้ร้องจะต้องยื่นคำร้องภายใน 1 ปี นับแต่มีคำสั่งศาล ให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินถึงที่สุดและผู้ร้องต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าไม่ทราบถึงประกาศของผู้ที่ได้รับคำสั่งจากศาล หรือหนังสือแจ้งของเลขาธิการหรือมีเหตุขัดข้องอันสมควรประการอื่น

นอกจากดังที่กล่าวข้างต้นแล้ว พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ยังให้ความคุ้มครองสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียงหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวและให้ความคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลด้วย กล่าวคือ

ตามมาตรา 64 วรรคสอง ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กำหนดให้บุคคลใด ๆ ที่รู้หรือล่วงรู้ข้อมูลที่เก็บรักษาไว้ต้องไม่กระทำการใด ๆ ให้บุคคลอื่นล่วงรู้

ข้อมูลที่เก็บรักษาไว้ทั้งนี้ เพื่อให้ความคุ้มครองสิทธิของบุคคลและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ที่กล่าวข้างต้น

ตามมาตรา 66 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กำหนดหน้าที่ของบุคคลใดที่รู้ หรืออาจรู้ความลับในราชการเกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กระทำด้วยประการใด ๆ ให้ผู้อื่นรู้หรืออาจรู้ความลับในราชการเกี่ยวกับการดำเนินการ (เว้นแต่การปฏิบัติการตามหน้าที่หรือตามกฎหมาย) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำและปรับ ทั้งนี้ เพื่อให้ความคุ้มครองสิทธิของบุคคลและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ที่กล่าวข้างต้น

สรุป ในการที่หน่วยงานของรัฐจะใช้อำนาจหรือปฏิบัติหน้าที่ในทางจะกระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคลนั้นจะต้องมีบทบัญญัติของกฎหมายกำหนดอำนาจหน้าที่ไว้แน่ชัด และนอกจากนั้นในการใช้อำนาจดังกล่าวออกคำสั่งใด ๆ ก็จะต้องอ้างอิงบทมาตราที่เป็นฐานอำนาจนั้นอย่างชัดเจน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้รับคำสั่งได้ทราบถึงฐานอำนาจที่หน่วยงานของรัฐมีอยู่และจะได้เข้าใจได้ว่าการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้นตนจะได้รับโทษหรือผลร้ายอย่างไรในขณะเดียวกันหน่วยงานของรัฐผู้ออกคำสั่งก็จะได้ตรวจสอบได้ว่าตนเองมีอำนาจตามบทมาตรานั้น ๆ หรือไม่เพื่อที่จะไม่ออกคำสั่งโดยที่ตนไม่มีอำนาจเช่นว่านั้น แต่อย่างไรก็ดีในการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในส่วนของการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลที่เกี่ยวกับการทำธุรกรรมอันเป็นการรวบรวมรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมตามที่กฎหมายกำหนดให้ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องต้องรายงานให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบ ก็เพื่อให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทำการวิเคราะห์อันเป็นการแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินการกับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินโดยการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือขอให้ริบทรัพย์สินต่อไปนั่นเอง บทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวจึงเป็นหลักประกันให้กับสุจริตชนได้เป็นอย่างดีว่ารัฐจะไม่เข้ามาดำเนินการล่วงละเมิดสิทธิในทางทรัพย์สินของบุคคลหากไม่เข้าหลักเกณฑ์ของกฎหมาย

2.5 การกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา

เดิมก่อนที่จะมีการใช้บังคับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายใดที่กำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา จะมีก็แต่เพียงความผิดฐานรับของโจร ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 357 ซึ่งมีข้อจำกัดในการบังคับใช้ อาชญากรจึงสามารถนำเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดไปเปลี่ยนสภาพให้เป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ถูกต้องตาม

กฎหมาย เสมือนหนึ่งว่าการฟอกเงินเป็นการทำธุรกรรมทางเศรษฐกิจที่ชอบด้วยกฎหมายชนิดหนึ่งและสามารถทำได้อย่างเสรี[26]

การที่ปล่อยให้การฟอกเงินทำได้โดยเสรีเช่นนี้เท่ากับเป็นการเปิดช่องให้กลุ่มองค์กรอาชญากรรมสามารถที่จะใช้ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดได้อย่างคล่องตัวเยี่ยงสุจริตชน แต่เมื่อพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้แล้วและกำหนดความผิดฐานฟอกเงินไว้ จึงทำให้การฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญาตามกฎหมายไทย หากผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปี ถึง 10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 20,000 บาท ถึง 200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ นอกจากการกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญาแล้ว ยังมีมาตรการลงโทษผู้สนับสนุนหรือช่วยเหลือ ผู้พยายามกระทำความผิด หรือผู้สมคบเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงินด้วย

นอกจากนี้ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมายอาญาด้วย

“ มาตรา 12ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ให้กรรมการ อนุกรรมการ กรรมการธุรกรรม เลขาธิการ รองเลขาธิการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ”

การที่จะให้บุคคลดังกล่าวมีความสะดวก และคล่องตัว ตลอดจนให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน จึงได้กำหนดให้ กรรมการ อนุกรรมการ กรรมาการธุรการ เลขาธิการ รองเลขาธิการ และพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา แสดงเห็นวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่ต้องการให้การดำเนินการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นกระบวนการยุติธรรมทางอาญาอย่างหนึ่ง

ซึ่งหลักการดังกล่าวสอดคล้องกับบางส่วนของข้อเสนอ 40 ประการของ Financial Action Task Force (FATF) , E.C. Council Directive และ Vienna Convention 1988 และอนุสัญญาต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ Convention against Transnational Organized Crime โดยได้บัญญัติในส่วนที่เกี่ยวกับการกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญาไว้ใน ข้อ (6) คือ

---

[26] จรัญ ภักดีธนากุล,พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, สาระสำคัญ การบังคับใช้และผลกระทบของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน,สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ กระทรวงยุติธรรม,2543, หน้า 2.

“ด้วยเหตุที่การฟอกเงินเป็นปัจจัยสำคัญแห่งการขยายอำนาจทางเศรษฐกิจขององค์กรอาชญากรรม และเงินที่ได้จากการฟอกมีส่วนช่วยให้องค์กรอาชญากรรมสามารถดำรงอยู่และใช้เป็นเงินลงทุนในการดำเนินธุรกิจผิดกฎหมายต่อไป จึงสมควรมีการกำหนดความผิดฐานฟอกเงินขึ้นเพื่อลงโทษต่อการกระทำใด ๆ อันมีวัตถุประสงค์ในการเปลี่ยนสภาพทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำความผิด ดังนั้น อนุสัญญาจึงมีบทบัญญัติดังกล่าวไว้ โดยกำหนดให้รัฐภาคีต้องมีกฎหมายภายในของตนบัญญัติให้การฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญา”

นอกจากนี้ข้อแนะนำ 40 ประการของ FATF ก็ได้กำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญาเช่นเดียวกันคือ

ข้อ (4) แต่ละประเทศควรดำเนินมาตรการซึ่งรวมถึงมาตรการด้านกฎหมายด้วย ทั้งนี้เพื่อให้การฟอกเงินที่ได้จากการค้ายาเสพติดเป็นความผิดอาญา

ข้อ (5) แต่ละประเทศควรพิจารณาเพิ่มบทลงโทษสำหรับการฟอกเงินที่ได้รับจากการค้ายาเสพติดให้หนักเท่ากับโทษของอาชญากรรมร้ายแรงอื่น ๆ

ข้อ(8) ประเทศต่าง ๆ ควรจัดให้มีมาตรการต่าง ๆ เท่าที่จำเป็นตามที่ข้อสัญญาเวียนนากำหนด ซึ่งรวมถึงมาตรการด้านกฎหมายเพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายสามารถยึด หรืออายัดทรัพย์สินใด ๆ ที่ได้มาจากหรือเป็นเครื่องมือของการฟอกเงินผิดกฎหมาย และมาตรการด้านบทลงโทษทั้งทางอาญา ทางแพ่ง และทางการเงิน

และยังมีหลักการสากลในการกำหนดให้ลักษณะการกระทำอันเป็นการฟอกเงินให้เป็นความผิดอาญาได้แก่

1. การกระทำอันเป็นความผิดฐานฟอกเงิน คือการกระทำดังต่อไปนี้[27]

1.1 การเปลี่ยนสภาพหรือการโอนทรัพย์สิน โดยรู้อยู่ว่าทรัพย์สินนั้นได้มาจากการกระทำความผิดอาญาร้ายแรง เช่น การลักลอบค้ายาเสพติด หรือความผิดอาญาร้ายแรงอื่น ๆ ตามแต่ประเทศนั้น ๆ จะกำหนด เพื่อวัตถุประสงค์ในการปกปิดหรืออำพรางการได้มาโดยมิชอบด้วย

---

[27] UN Convention against lllicit Trafficking in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances 1988, Article 3(1)(b).

กฎหมายนั้น หรือเพื่อจะช่วยเหลือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้นไม่ให้รับโดโทษทัณฑ์ของกฎหมาย หรือ

1.2 การปกปิดหรืออำพรางซึ่งลักษณะแท้จริง แหล่งที่มา สถานที่ การจำหน่าย การโอนสิทธิที่เกี่ยวข้อง หรือกรรมสิทธิ์ของทรัพย์สินนั้น โดยรู้ว่าทรัพย์สินนั้นได้มาจากการกระทำความผิดอาญาร้ายแรงที่กำหนด

2. ตามหลักการที่กำหนดในอนุสัญญาเวียนนาคำว่า รู้ เจตนาหรือวัตถุประสงค์ซึ่งเป็นองค์ประกอบความผิดฐานฟอกเงินข้างต้นหมายถึงรู้หรือควรจะได้รู้หรือมีเหตุอันควรเชื่อโดยพิจารณาถึงพฤติการณ์แวดล้อมด้วย[28]

3. การเข้าร่วมการสมาคมหรือการสมคบ[29]ในการกระทำพยายาม การช่วยเหลือสนับสนุน[30] และการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินมีความผิดต้องรับโทษอาญาด้วย[31]

4. การฟอกเงินเป็นความผิดข้ามชาติ (Transnational Crime) หรือความผิดสากล (International Crime) การกระทำที่เป็นความผิดฐานฟอกเงินต่อประเทศใดแม้จะเกิดขึ้นนอกอาณาเขตของประเทศนั้นก็ต้องรับโทษตามกฎหมายของประเทศนั้น[32]

---

[28] FATF's 40 Recommendation (5)

[29] การสมคบกันเป็นไปตามหลักกฎหมายและแนวความคิดพื้นฐานของการสมคบกันกระทำความผิดอาญาที่ว่าสมาชิกในการสมคบกันควรมีความรับผิดเช่นเดียวกันกับตัวการในการกระทำของผู้ที่ร่วมสมคบกัน Pinkerton Rule อธิบายให้เหตุผลว่าเหตุที่ถือว่า ผู้ร่วมสมคบกันจะถูกถือว่าร่วมกระทำความผิดสำหรับการกระทำของผู้ที่ร่วมสมคบกันอย่างกว้างขวาง การให้ความช่วยเหลือในการสมคบกันกระทำความผิดย่อมทำให้คณะบุคคลกลายเป็นกลุ่มผู้กระทำความผิดโดยได้ตกลงกัน และการตกลงอนุมานได้ว่านำไปสู่การสมคบกันและการสมคบกันก่อให้เกิดความรับผิดเช่นเดียวกับตัวการ ดูใน George P.Fletcher,Rethinking Criminal Liability,3 rd printing,4 Volume (Toronto : Little Brown and Company, 1978), p.674,Chales W. Blau, op. Cit., footnote 2, p. 22

[30] ทฤษฎีการช่วยเหลือและสนับสนุนได้ถูกนำมาใช้อ้างอิงประกอบในคดีการฟอกเงิน เนื่องจากการฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ถือว่าเป็นการช่วยเหลือและสนับสนุนการดำเนินธุรกรรมขององค์กรอาชญากรรมในการแผ่ขยายอิทธิพลและแผนการขององค์กรต่อไป ในกรณีนี้ต้องมีการพิสูจน์ว่าผู้ฟอกเงิน ได้รู้ว่าเงินดังกล่าวได้มาจากการกระทำความผิด และผู้กระทำได้ฟอกเงินโดยมีเจตนาที่จะช่วยให้มีการกระทำความผิดต่อไป

[31] UN Convention against lllicit Trafficking in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances 1988, Article 3(1)(c)(iv).

[32] UN Convention against lllicit Trafficking in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances 1988, Article 4.

2.6 การตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

เมื่อการฟอกเงินเป็นความผิดอาญาแล้ว ผู้กระทำการฟอกเงินจะต้องมีความผิดตามกฎหมายโดยทั่วไปประเทศที่มีการพัฒนากฎหมายฟอกเงินไปมากแล้ว เช่นสหรัฐอเมริกา อังกฤษ จะกำหนดลักษณะความผิดฐานฟอกเงินให้ครอบคลุมถึงการโอนเงินไม่ว่าเงินนั้นจะได้มาโดยความผิดอาญาฐานใด หากเป็นเงินที่ได้มาจากรูปแบบของการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายโดยผู้รับเงินรู้ว่าผู้ให้เงินไม่มีแหล่งที่มาขอเงินที่แน่นอน ก็เป็นการเพียงพอที่จะถือว่าผู้รับเงินกระทำการเป็นเครื่องมือในการฟอกเงิน การรับเงินไว้โดยไม่อาจอธิบายได้ถึงแหล่งที่มาของเงินจำนวนมากเป็นเหตุผลหนึ่งในการสื่อให้เห็นว่าผู้รับประโยชน์ที่แท้จริงในการกระทำดังกล่าวผู้ฟอกเงินย่อมได้รับประโยชน์ตอบแทนอยู่ในตัว และการกำหนดความผิดอาญาเกี่ยวกับการฟอกเงินจะทำให้สามารถแยกแยะกระแสเงินที่หมุนเวียนอย่างผิดปกติ และติดตามวงจรการเงินไปจนถึงผู้รับประโยชน์ที่แท้จริง ซึ่งเป็นการขัดขวางฐานเศรษฐกิจขององค์กรอาชญากรรม และทำให้สภาวะทางเศรษฐกิจของประเทศมีความมั่นคงและอยู่ในรูปแบบที่ปกติ[33]

การใช้มาตรการทางกฎหมายที่ให้การกระทำทุจริตของอาชญากรเป็นความผิดอาญา จึงไม่จำกัดเพียงการกระทำความผิดมูลฐานอันก่อให้เกิดรายได้ที่ผิดกฎหมายเท่านั้น แต่ให้ขยายรวมถึงการนำเงินที่ได้จากอาชญากรรมไปกระทำในรูปแบบต่าง ๆ เป็นความผิดอาญาแยกออกมาจากความผิดมูลฐานด้วย[34]

บทกำหนดโทษในทางอาญาอันได้แก่ ประหารชีวิต จำคุก กักขังปรับและริบทรัพย์สิน นั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้กระทำความผิดกลับตัวเป็นคนดี เพื่อเป็นการข่มขู่ผู้กระทำความผิดและคนอื่น ๆ มิให้กระทำการฝ่าฝืนอย่างเดียวกันนั้นอีก เพื่อให้สังคมปลอดในการกระทำผิดกฎหมายอาญาของผู้กระทำผิด ซึ่งการลงโทษในทางอาญามิได้มุ่งหมายแก่ชีวิต และร่างกายของผู้กระทำผิดเท่านั้น แต่ยังรวมถึงทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด เช่น โทษปรับ และริบทรัพย์สิน[35]

---

[33]สุรพล ไตรเวทย์, คำอธิบายกฎหมายฟอกเงินปัญหา ข้อเท็จจริง คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญชน, 2542), หน้า 28 .

[34]นิกร เภรีกุล, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวปฏิบัติ (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ Tranlator at law . com,2543), หน้า 44-45.

[35] เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาค 1 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2542, ฉบับพิมพ์ ครั้งที่ 6 แก้ไขเพิ่มเติม เมษายน 2542),หน้า 9.

การติดตามตรวจสอบรายงานที่ต้องสงสัย เกี่ยวกับการทำธุรกรรมตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542[36]ที่กำหนดให้ผู้มีหน้าที่ต้องรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ากระทำความผิดฐานฟอกเงินตามมาตรา 13 มาตรา 15 มาตรา 16 ก็เพื่อสืบสวนหาพยานหลักฐานในการกระทำความผิดอันเป็นการแสวงหาพยานหลักฐานจากร่องรอยทางกระดาษ เพื่อนำไปสู่กระบวนการยึดอายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด (มาตรา 48) และในการขอให้ริบทรัพย์สินให้ตกเป็นของแผ่นดินต่อไป(มาตรา 49) การดำเนินการป้องกันปราบปรามการฟอกเงินของเจ้าหน้าที่จึงต้องอาศัยพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเงินทั้งหมด โดยการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิด จึงเป็นการดำเนินการในทางกระบวนการยุติธรรมทางอาญาอย่างหนึ่ง (Administration of Criminal Justices) เพราะมีจุดมุ่งหมายที่จะดำเนินคดีกับบุคคลซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญาฐานฟอกเงิน ซึ่งเทียบเคียงได้กับกระบวนการสืบสวนในทางอาญาเพราะเป็นการแสวงหาพยานหลักฐานอย่างหนึ่งว่ามีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินหรือไม่

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้นิยามคำว่า “สืบสวน หมายความถึง การแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐานซึ่งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้ปฏิบัติไปตามอำนาจหน้าที่เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน และเพื่อที่จะทราบรายละเอียดแห่งความผิด” หลักใหญ่ใจความของการสืบสวน คือ[37] การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน และเพื่อที่จะทราบรายละเอียดของความผิด ทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้เกิดการกระทำผิดทางอาญาให้เป็นที่เดือดร้อนของสังคม

วัตถุประสงค์ของการสืบสวนที่ว่าเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนและเพื่อที่จะทราบรายละเอียดแห่งความผิด จึงหมายถึงว่า การสืบสวนอาจมีขึ้นทั้งก่อนที่จะเกิดการกระทำความผิดและภายหลังที่การกระทำความผิดได้เกิดขึ้นแล้ว หากพฤติการณ์แสดงว่าความผิดอาจจะเกิดมีขึ้น การสืบสวนย่อมเป็นเครื่องช่วยให้เจ้าพนักงานหาทางป้องกันหรือระงับมิให้เกิดขึ้น ถ้ามีความผิดเกิดขึ้นแล้ว การสืบสวนย่อมเป็นเครื่องช่วยเจ้าพนักงานในการดำเนินการสอบสวนความผิดนั้น [38]

---

[36] วีระพงษ์ บุญโญภาส , “ประเทศไทยกับร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการปกปิดหรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ” , <u>ดุลพาห</u> 41, 4 (กรกฎาคม – สิงหาคม 2537) 85.

[37] ถาวร เกียรติทับทิว, <u>เอกสารคำสอนวิชาวิธีพิจารณาความอาญา ภาค1 ข้อความเบื้องต้นทั่วไป ภาค 2 สอบสวน</u> (สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ : กรุงเทพ ,2533),หน้า 73.

[38] คนึง ฤาไชย, <u>กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเล่ม 1 โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอนคณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์</u>(โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : กรุงเทพฯ, 2541), หน้า 88.

การสืบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กฎหมายไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ดังที่บัญญัติไว้ในกรณีการสอบสวนและการพิจารณาคดีของศาล เพราะการสืบสวนเป็นเรื่องของการดำเนินการของเจ้าพนักงานของรัฐแต่ฝ่ายเดียว มิได้กระทบถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชน ยิ่งไปกว่านั้น บางกรณีต้องกระทำเป็นการลับเพื่อผลในทางจับกุมหรือปราบปราม จึงไม่สมควรที่จะกำหนดหลักเกณฑ์ไว้ตายตัว ควรที่จะปล่อยให้หน่วยงานที่รับผิดชอบออกคำสั่งวางระเบียบในทางปฏิบัติกันเองเป็นการภายในจะดีกว่า [39]

อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ก็เช่นเดียวกัน แม้ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จะมิได้กำหนดให้มีเจ้าหน้าที่มีอำนาจในการสืบสวนไว้อย่างชัดเจนก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติได้มีการกำหนดให้มีเจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวน เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายโดยได้มีการกำหนดหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนไว้ดังนี้ แสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อทราบข้อเท็จจริงรายละเอียดแห่งความผิดหรือพิสูจน์ความผิด ติดตาม สืบเสาะ สืบสวนข้อเท็จจริง สอบพยานบุคคล รวบรวมเอกสารหลักฐานหรือวัตถุใด ๆ หรือการดำเนินการทั้งหลายในฐานะเจ้าพนักงานตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เช่นการจับกุมบุคคลใด ๆ ผู้กระทำความผิด การตรวจค้นเคหะสถานสถานที่หรือบุคคลใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือยึดอายัดทรัพย์สินที่มีไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือได้ใช้ หรือจะใช้ในการกระทำความผิดตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเมื่อมีผู้กล่าวหา ร้องเรียนหรือมีเหตุอันควรสงสัยหรือมีผู้กระทำความผิดตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ตลอดจนดำเนินการเพื่อให้มีการลงโทษผู้กระทำผิดตามกฎหมาย ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ เพื่อปรับปรุงงานด้านการสืบสวนสอบสวน การเสนอความเห็นและมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย[40]

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแม้จะไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการสืบสวนไว้อย่างชัดเจน ก็คงเพื่อให้เป็นไปในแนวทางในการสืบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่ให้เป็นอำนาจของเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบออกระเบียบกฎเกณฑ์ภายในเพื่อปฏิบัติกันเอง และเป็นการดำเนินการแสวงหารวบรวมพยานหลักฐานอันเป็นการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่แต่เพียงฝ่ายเดียว ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์เดียวกับการสืบสวนตามประมวล

---

[39] เรื่องเดียวกัน, หน้า 89.

[40] เอกสารกำหนดอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และมีลักษณะเช่นเดียวกับการดำเนินการของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ในการสืบสวนรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดด้วย

การใช้อำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ของเจ้าหน้าที่นั้นจะต้องกระทำโดยอยู่ในขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจไว้ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติถึงการให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่องค์กรของรัฐในการบังคับใช้กฎหมายด้วยการมีคำสั่งหลายประการ เช่น การให้อำนาจคณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจในการสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย และรวมถึงการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมด้วย ซึ่งกระบวนการดังกล่าวล้วนกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนในการประกอบอาชีพหรือกิจการการแข่งขันเสรีอย่างเป็นธรรม เพื่อการตรวจสอบว่ามีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินหรือไม่ มาตรการทางกฎหมายดังกล่าวเพื่อหยุดยั้งการก่ออาชญากรรมทางเศรษฐกิจ เพื่อนำไปสู่ความสงบสุขของประชาชนและสังคม และมาตรการดังกล่าวจะต้องสามารถตรวจสอบได้ อย่างไรก็ตาม การตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ จะต้องไม่เป็นการขัดขวางกระบวนการในการบังคับใช้กฎหมายด้วย หากมิเช่นนั้นแล้ว หากมีการขอให้ยับยั้งหรือการขอคุ้มครองชั่วคราวในการใช้มาตรการในการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการธุรกรรมได้แล้ว ก็จะเป็นการขัดขวางกระบวนการบังคับใช้กฎหมายซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และจะส่งผลให้การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไม่อาจสัมฤทธิ์ผลได้ตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย

การดำเนินการในการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม ซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการสืบสวน อันเป็นกระบวนการยุติธรรมในทางอาญาแล้ว ถ้าการดำเนินการในการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือการดำเนินการอื่นใดตามที่กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนดไว้ จึงไม่ใช่กรณีที่จะโต้แย้งหรือคัดค้านไม่ดำเนินการได้ ทั้งนี้หากการดำเนินการตามกฎหมายเป็นไปโดยไม่ชอบอย่างไร[41] ก็เป็นเพียงเรื่องการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบซึ่งต้องไปดำเนินการ

---

[41] อำพน เจริญชีวินทร์,ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการฟ้องและการดำเนินคดีในศาลปกครอง(สำนักพิมพ์นิติธรรม : กรุงเทพมหานคร,พิมพ์ครั้งแรก กรกฎาคม 2544), หน้า 31-34.

การดำเนินการตามกฎหมายเป็นไปโดยไม่ชอบเช่น

ต่างหากอีกส่วนหนึ่ง แต่จะไม่กระทบถึงกระบวนการในการตรวจสอบให้ต้องหยุกชะงักหรือระงับการดำเนินการแต่อย่างใด และกระบวนการในการตรวจสอบการใช้อำนาจนั้นก็มีลักษณะเฉพาะต่างจากทางปกครอง

กระบวนการยุติธรรมทางอาญา องค์กรรัฐฝ่ายบริหาร (ในฐานะฝ่ายปกครอง)ที่เป็นเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาซึ่งใช้อำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้แก่ ตำรวจ และพนักงานอัยการ การใช้อำนาจตามกฎหมายดังกล่าวมีลักษณะเฉพาะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการจับกุมและการดำเนินคดีอันแตกต่างกับการใช้อำนาจในทางบริหารซึ่งต้องเป็นไปตามกฎหมายปกครอง และองค์กรที่มีหน้าที่ควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจขององค์กรรัฐฝ่ายบริหารดังกล่าวคือ ศาลยุติธรรม(ศาลอาญา) อันเป็นองค์กรรัฐฝ่ายตุลาการ ดังนั้น กระบวนการยุติธรรมทางอาญาจึงมีระบบควบคุมและตรวจสอบโดยเฉพาะแยกต่างหากไปจากการควบคุมและตรวจสอบโดยศาลปกครอง[42]

1.กระทำนอกเหนืออำนาจหน้าที่ หมายความถึง กรณีที่หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่เป็นหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยถูกต้องตามกฎหมายแล้ว และมีอำนาจหน้าที่ที่จะดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งด้วยเพียงแต่ได้กระทำการไปนอกเหนืออำนาจหน้าที่ที่ตนมีอยู่

2.กระทำโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย หมายความถึง กรณีหน่วยงานทางปกรองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐได้กระทำโดยสำคัญผิดในข้อเท็จจริงสำคัญผิดในข้อกฎหมาย หรือปรับข้อเท็จจริงเข้ากับข้อกฎหมายผิดพลาด

3.กระทำโดยไม่ถูกต้องตามรูปแบบ หมายความถึง กรณีที่กฎหมายกำหนดว่าการกระทำทางปกครองในเรื่องใดต้องกระทำเป็นหนังสือหรือการกระทำทางปกครองในเรื่องใดที่ต้องทำเป็นหนังสือและต้องจัดให้มีเหตุผลไว้ด้วย หากปรากฏว่าการกระทำทางปกครองในเรื่องนั้น ๆ ไม่กระทำเป็นหนังสือหรือไม่จัดให้มีเหตุผลไว้ด้วยแล้วแต่กรณี การกระทำทางปกครองนั้นก็เป็นการกระทำโดยไม่ถูกต้องตามรูปแบบ

4.กระทำโดยไม่ถูกต้องตามขั้นตอน หมายความถึง กรณีที่กฎหมายกำหนดว่าการกระทำทางปกครองในเรื่องใด จะต้องผ่านการพิจารณาของเจ้าหน้าที่หรือองค์กรใดก่อนเพื่อขอคำปรึกษาหารือ หรือขอความเห็นหากปรากฏว่าการกระทำทางปกครองในเรื่องนั้นไม่ผ่านการพิจารณาของเจ้าหน้าที่หรือองค์กรเช่นว่านั้น ก็เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

5.การกระทำโดยไม่ถูกต้องตามวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้สำหรับการนั้น หมายความถึง กรณีที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐจะมีการกระทำทางปกครองในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยปกติแล้วก็จะต้องมีการปฏิบัติตามวีการต่าง ๆ ก่อน ซึ่งในบางสถานการณ์เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ รวดเร็วและสอดคล้องกับสถานการณ์ หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอาจต้องมีปรับวิธีการต่าง ๆ ให้เหมาะกับสถานการณ์นั้น ๆ โดยอาจใช้วิธีการหนึ่งในสถานการณ์หนึ่ง แต่ในบางสถานการณ์อาจใช้วิธีการอีกอย่างหนึ่งหรืองดเว้นไม่ใช้วิธีการดังกล่าว

[42] เรื่องเดียวกัน, หน้า 63.

การฟอกเงินอันเป็นความผิดทางอาญา ซึ่งเป็นหลักการอันเป็นที่ยอมรับในนานาประเทศที่มีกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เมื่อมีการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน การดำเนินการดังกล่าวย่อมเป็นการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ทั้งนี้ในส่วนของการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมนั้น หากมีการออกคำสั่งของเจ้าหน้าที่เพื่อการที่จะบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย คำสั่งดังกล่าวย่อมเป็นส่วนหนึ่ง เป็นการรวบรวมพยานหลักฐานเช่นเดียวกับการสืบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอีกทั้งมาตรา 12 แห่ง พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ยังได้กำหนดให้ผู้ที่ปฏิบัติการตามกฎหมายนี้ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา ดังนั้น การตรวจสอบการทำธุรกรรมจึงเป็นการดำเนินงานตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญาอย่างหนึ่ง หากมีการโต้แย้งการดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมว่าผิดขั้นตอนหรือไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนของกฎหมายอย่างไร จะต้องเป็นไปตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเท่านั้น การตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่นี้ ผู้ที่มีอำนาจคือศาลยุติธรรมดังเช่นเดียวกับกรณีการตรวจสอบการใช้อำนาจสืบสวนสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มิฉะนั้นแล้วหากมีกรณีที่มีการปฏิบัติผิดขั้นตอนทำให้เกิดการร้องขอต่อศาลให้ระงับการตรวจสอบได้ทุกเรื่องแล้วก็จะทำให้กฎหมายไร้สภาพบังคับใช้ และทำให้อาชญากรสามารถยักย้ายถ่ายเททรัพย์สินออกไปเพื่อไม่ให้มีการตรวจสอบได้ ทำให้มีผลกระทบต่อการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ต้องหยุดระงับการดำเนินการซึ่งจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่บรรลุวัตถุประสงค์

ดังนั้นกระบวนการบังคับใช้กฎหมายที่เป็นการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจึงเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และการที่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายหรือได้รับมอบมายให้มีหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินใช้อำนาจหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจหน้าที่ดำเนินการในทางทางอาญาและต้องถูกตรวจสอบการใช้อำนาจในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวโดยศาลยุติธรรม

บทที่ 3

รายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม หน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และอำนาจในการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม

เมื่อมีการกระทำความผิดในทางอาญา และได้เงินหรือทรัพย์สินมาจากการกระทำความผิด ผู้กระทำผิดจะไม่ต้องการให้บุคคลอื่นทราบถึงแหล่งที่มาของเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยผิดกฎหมาย ดังนั้น ผู้กระทำความผิดจึงจำเป็นต้องปิดบังซุกซ่อนเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าว ซึ่งเป็นการช่วยปิดบังการกระทำความผิดของตนได้อีกด้วย หลังจากนั้นผู้กระทำความผิดจะค่อย ๆ เอาเงินหรือทรัพย์สินเหล่านั้นออกมาใช้จ่าย เพื่อลวงให้บุคคลอื่นเข้าใจว่า เงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยสุจริตหรือชอบด้วยกฎหมาย วิธีการซึ่งบุคคลปกปิดแหล่งที่มาของรายได้ซึ่งผิดกฎหมายแล้วบิดเบือนรายได้นั้นโดยทำให้ดูเหมือนว่าเป็นรายได้ที่ชอบด้วยกฎหมายนี้เรียกว่า “การฟอกเงิน” แต่โลกปัจจุบันนี้ได้เจริญก้าวหน้าไปมาก จำนวนอาชญากรรมก็เพิ่มทวีมากขึ้นและพัฒนารูปแบบไปตามความเจริญทางด้านธุรกิจและเทคโนโลยี มีการร่วมกันกระทำความผิดเป็นกลุ่ม มีการก่อตั้งขึ้นเป็นองค์กร มีการจัดองค์กรที่สลับซับซ้อน มีการตัดตอนแบ่งแยกหน้าที่กันทำ และนอกจากนี้ ยังมีองค์กรอาชญากรรมหลายองค์กรที่ได้ขยายขอบข่ายขององค์กรเข้าไปประกอบอาชญากรรมระหว่างประเทศ และติดต่อกับองค์กรอาชญากรรมอื่นๆ โดยมีผลประโยชน์ร่วมกัน [1] จึงได้เกิดความคิดที่จะยับยั้งการกระทำดังกล่าวโดยวิธีการสืบหาแหล่งที่มาของเงินหรือทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำความผิด (Identification)[2] ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะทำลายแหล่งเงินทุนหรือแหล่งเศรษฐกิจของอาชญากรเพื่อไม่ให้ใช้เงินเหล่านั้นที่ได้มาจากการกระทำความผิดไปประกอบอาชญากรรมต่อไป

จากที่ได้กล่าวข้างต้นถึงแนวคิดในการดำเนินการต่ออาชญากรรมรูปแบบใหม่ ที่จะต้องดำเนินการในลักษณะที่ผสมผสาน คือ บุคคล ขบวนการ และเงินได้ ในที่นี้จะขอมุ่งความสนใจไปยังเงินได้ของอาชญากรซึ่งได้กล่าวมาแล้วอีกเช่นกันว่ามีมูลค่ามหาศาล ไม่ว่าอาชญากรรมทางเศรษฐกิจหรืออาชญากรรมยาเสพติดก็ดี ล้วนแล้วแต่สร้างผลตอบแทนอย่างมากมายให้แก่อาชญากร เงินได้เหล่านี้ภายหลังจากการผ่านกระบวนการเปลี่ยนสภาพ ซึ่งมักจะอาศัยสถาบันการเงินหรือธุรกิจใน

---

[1] จำแลง กุลเจริญ,“กฎหมายป้องกันการฟอกเงิน,”ดุลพาห 41,4 (กรกฎาคม – สิงหาคม 2537) : 15.

[2] สุทธิชัย จิตรวาณิช, “กฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงินของประเทศสหรัฐอเมริกา,”ดุลพาห 42,4 (ตุลาคม – มีนาคม 2538) : 151.

รูปแบบต่าง ๆ แล้ว ก็จะมีการนำย้อนกลับไปเป็นทุนในการกระทำความผิดอีกกลายเป็นลักษณะวัฏจักรของการกระทำความผิดซึ่งจะหมุนเวียนอยู่ระหว่างการก่ออาชญากรรม ผลตอบแทน การแปรสภาพผลตอบแทน และการย้อนกลับไปกระทำความผิดใหม่[3]

จากแนวคิดดังกล่าวเป็นที่ยอมรับกันในนานาประเทศจึงได้มีการออกกฎหมายกำหนดให้มีการรายงานธุรกรรมหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมต่อหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการปราบปรามการฟอกเงิน และประเทศไทยเองก็ได้นำมาบัญญัติเป็นกฎหมายตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยมีการกำหนดให้สถาบันการเงิน สำนักงานที่ดิน และผู้ประกอบอาชีพที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุน ต้องรายงานธุรกรรมบางอย่างที่ลูกค้ามาทำธุรกรรมกับตนโดยให้รายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือกรณีที่มีการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ธนาคารนั้นจะต้องทำบันทึกตามแบบที่กำหนดเพื่อรายงานให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบ อันเป็นมาตรการพิเศษที่สืบสาวไปถึงต้นต่อของการกระทำความผิดมูลฐาน นอกจากนี้สถาบันการเงินยังต้องให้ลูกค้าแสดงตนและจัดทำบันทึกการแสดงตนของลูกค้าไว้ หากสถาบันการเงินหรือหน่วยงานดังกล่าวฝ่าฝืนไม่รายงานธุรกรรมที่กำหนดให้ต้องรายงานก็จะมีโทษ

3.1 ธุรกรรมและการรายงานการทำธุรกรรม

ดังได้กล่าวไว้แล้วว่าการปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ จำเป็นต้องตัดแหล่งเงินทุนของบรรดาเหล่าอาชญากรและองค์กรอาชญากรรมทั้งหลาย เพื่อไม่ให้มีแหล่งเงินทุนใช้ในการประกอบอาชญากรรมได้อีก ดังนั้นจึงได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องทำการรายงานธุรกรรมตามที่กฎหมายกำหนดต่อหน่วยงานที่มีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมาย ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดประเภทของธุรกรรมที่ต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งสามารถแบ่งประเภทธุรกรรมที่ต้องรายงานออกได้เป็น 2 ประเภทคือ

1.ธุรกรรมทั่วไปที่ต้องรายงาน หมายความว่าเป็นธุรกรรมที่ทำกันตามปกติทั่วไป แต่มีลักษณะเข้าเงื่อนไขตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมนั้นต้องรายงานการทำธุรกรรมดังกล่าว

---

[3] วีระพงษ์ บุญโญภาส, “ประเทศไทยกับร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการปกปิดหรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด,” ดุลพาห 41,4 (กรกฎาคม – สิงหาคม 2537) : 82.

2.ธุรกรรมที่มีลักษณะที่ต้องรายงาน ซึ่งตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเรียกธุรกรรมประเภทนี้ว่า ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ธุรกรรมประเภทนี้จะเป็นการทำธุรกรรมที่หลีกเลี่ยงไม่ให้มีการรายงานการทำธุรกรรม โดยทำให้มีลักษณะของธุรกรรมไม่เข้าหลักเกณฑ์ของกฎหมายที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมนั้นต้องรายงาน

3.1.1 ธุรกรรมทั่วไปที่ต้องรายงาน

ธุรกรรม โดยทั่วไปคำว่า "ธุรกรรม" ใช้กันทั่วไปในธุรกิจการเงินการธนาคารอยู่แล้ว เช่น การฝาก ถอน หรือโอนเงิน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามมาตรการของกฎหมาย พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 ได้ให้ความหมายของธุรกรรม ไว้ดังนี้

"ธุรกรรม หมายความว่า กิจกรรมที่เกี่ยวกับการทำนิติกรรม สัญญา หรือการดำเนินการใด ๆ กับผู้อื่นทางการเงิน ทางธุรกิจ หรือการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน"

คำว่า "ธุรกรรม" ในพระราชบัญญัตินี้ อาจเปรียบเทียบกันได้กับคำว่า Financial Transaction ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา (Money Laundering control Act of 1986 – MLCA) ซึ่งมีการร่างไว้อย่างไม่รัดกุมนัก และมีการตีความค่อนข้างจะกว้าง ครอบคลุมแทบทุกอย่างที่เป็นการจำหน่ายจ่ายโอน (Disposition) ซึ่งกระทำต่อทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด[4] ตามความหมายของธุรกรรมดังกล่าว จึงแยกการทำธุรกรรมออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้เป็น 3 ประเภทคือ [5]

1.กิจกรรมที่เกี่ยวกับการทำนิติกรรม สัญญา หมายถึง การกระทำกิจกรรมใดที่เกี่ยวกับการใด ๆ อันทำลงโดยชอบด้วยกฎหมาย และด้วยใจสมัครมุ่งโดยตรงต่อการผูกนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคล เพื่อจะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิหรือการกระทำกิจกรรมใด ที่มีลักษณะเป็น

---

[4] นิกร เภรีกุล, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวปฏิบัติ (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ Tranlator at law.com , 2543),หน้า 101.

[5] สีหนาท ประยูรรัตน์, คำอธิบายพ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (กรุงเทพมหานคร : ส.เอเชียเพลส , 2542),หน้า 18.

นิติกรรมหลายฝ่าย ซึ่งเกิดขึ้นโดยการแสดงเจตนาของบุคคลตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป แต่ละฝ่ายอาจจะเป็นบุคคลเดียว หรือหลายคนรวมกันเป็นฝ่ายเดียวกันก็ได้ เช่น การดำเนินการเกี่ยวกับการทำสัญญาซื้อขาย การทำพินัยกรรม การเช่าหรือจำนองทรัพย์สิน เป็นต้น

2.การดำเนินการใด ๆ กับผู้อื่นทางการเงิน ทางธุรกิจ หมายถึง กิจกรรมที่เป็นการกระทำหรือดำเนินการใด ๆ กับบุคคลอื่นในทางการเงิน หรือในทางธุรกิจ เช่น การซื้อขาย ตั๋วแลกเงิน การซื้อเงินตราต่างประเทศ

3.การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน หมายถึง กิจกรรมที่เป็นการกระทำการหรือดำเนินการใด ๆ กับทรัพย์สิน เช่น การขายที่ดิน สิ่งปลูกสร้าง หรือเครื่องเพชร เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าประเภทของธุรกรรมที่กล่าวมาข้างต้น คือ ธุรกรรมที่มีมูลค่าเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดดูไม่ค่อยเป็นปัญหาเท่าใดนักกับสถาบันการเงินหรือผู้ที่มีหน้าที่ต้องเกี่ยวข้องตามที่กฎหมายกำหนดให้มีหน้าที่ในการรายงานการทำธุรกรรมนั้นเพราะเพียงแต่หากมีการทำธุรกรรมที่มีจำนวนเงินหรือมูลค่าของทรัพย์สินเกินกว่ากฎหมายกำหนดก็ให้รายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

3.1.2 ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 บัญญัตินิยามคำว่าธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ว่า

“ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย หมายความว่า ธุรกรรมที่มีความซับซ้อนผิดไปจากการทำธุรกรรมในลักษณะเดียวกันที่ทำกันอยู่ตามปกติ ธุรกรรมที่ขาดความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ากระทำขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงมิให้ต้องตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือธุรกรรมที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการทำธุรกรรมเพียงครั้งเดียวหรือหลายครั้ง” จากบทบัญญัติดังกล่าวแยกสาระสำคัญได้ดังนี้

1.ธุรกรรมที่มีความซับซ้อนผิดไปจากการทำธุรกรรมในลักษณะเดียวกันที่ทำกันอยู่ตามปกติ

2. ธุรกรรมที่ขาดความเป็นไปได้ ในเชิงเศรษฐกิจ

3. ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ากระทำขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยง มิให้ต้องตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือ

4. ธุรกรรมที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานคือ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน ความผิดเกี่ยวกับการยักยอกหรือฉ้อโกงหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์หรือกระทำโดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมฯ ความผิดเกี่ยวกับการกรรโชกฯ ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการทำธุรกรรมเพียงครั้งเดียวหรือหลายครั้ง

ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยก่อให้เกิดหน้าที่แก่ผู้เกี่ยวข้อง คือ สถาบันการเงิน สำนักงานที่ดิน รวมทั้งผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุน แต่เนื่องจากการรายงานทำธุรกรรมประเภทที่มีเหตุอันควรสงสัยนั้นไม่มีกฎระเบียบใด ๆ วางแนวทางในการพิจารณาไว้อย่างชัดเจน อันเป็นหลักการสากลซึ่งเปิดช่องให้ผู้เกี่ยวข้องใช้ประสบการณ์และดุลพินิจของตนเองได้ให้สอดคล้องกับเทคนิควิธีของการฟอกเงินที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา อย่างไรก็ตามเนื่องจากทั้งอาชญากรรมการฟอกเงินก็ดี การรายงานการทำธุรกรรมก็ดี เป็นเรื่องใหม่สำหรับประเทศไทย จึงมีความจำเป็นที่ผู้เกี่ยวข้องจะต้องมีความรู้ความเข้าใจที่ดีในเรื่องนี้ เพื่อใช้เป็นแนวทางเบื้องต้นในการตรวจสอบลักษณะของธุรกรรมและพฤติกรรมของลูกค้าที่ไม่สุจริต และพัฒนาไปสู่ความชำนาญต่อ ๆ ไป [6] ดังนั้นกรณีของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยนั้นอาจทำให้สถาบันการเงินหรือผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องประสบปัญหาว่าหลักเกณฑ์ใดที่จะถือว่าเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ซึ่งถ้าพิจารณานิยามของกฎหมายแล้วก็ยังเป็นเพียงแนวทางกว้าง ๆ ที่ต้องอาศัยความสังเกตของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์การทำธุรกรรมนั้น ๆ ว่าเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายวางไว้หรือไม่ อย่างไรก็ดีได้มีการวางแนวทางในการพิจารณาว่าธุรกรรมใดเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยไว้ดังนี้

---

[6] นิกร เกรีกุล, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวปฏิบัติ (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ Tranlator at law.com, 2543),หน้า 101-102 .

3.1.2.1 ลักษณะเบื้องต้นของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

จากความหมายในบทนิยามดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่ากฎหมายได้ให้แนวทางเบื้องต้นในการพิจารณาว่าธุรกรรมลักษณะใดบ้างที่จะถือว่าเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยแก่ผู้มีหน้าที่ในการรายงานการทำธุรกรรมที่น่าสงสัยไว้ ซึ่งได้แก่ธุรกรรมซึ่งมีลักษณะและตัวอย่าง ดังต่อไปนี้[7]

- มีความซับซ้อนผิดปกติ (Unusual or unjustified complexity) โดยทั่วไปการทำธุรกรรมในการดำเนินธุรกิจสุจริตใด ๆย่อมต้องการรูปแบบที่ง่าย รวดเร็วและเป็นที่ยอมรับกันในแวดวงธุรกิจ แต่บุคคลซึ่งมีเจตนาทุจริตต้องการฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำผิดกฎหมาย ต้องการสร้างความสับสนให้แก่ผู้ซึ่งติดตามตรวจสอบทรัพย์สินที่ได้มาโดยมิชอบดังกล่าว จึงจงใจทำให้ธุรกรรมนั้นซับซ้อนไปกว่าที่คนทั่วไป ๆ กระทำกันเพื่อกลบเกลื่อนหรือเบนความสนใจ หรือเจตนาสร้างความยากลำบากให้เกิดขึ้นในการติดตามร่องรอยในการกระทำความผิด เช่น[8] มีการเปิดบัญชีเงินฝากโดยพยายามที่จะปกปิดรายละเอียดเกี่ยวกับตัวผู้ฝาก หรือไม่ยอมให้ข้อมูลส่วนตัวซึ่งธนาคารเห็นว่าจำเป็น, มีการเปิดบัญชีเงินฝากหลายบัญชีโดยชื่อเดียวหรือหลายชื่อ และมีการฝากเงินเข้าบัญชีจำนวนมากครั้ง แต่ละครั้งยอดฝากไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงไม่ให้ธนาคารรายงานการทำธุรกรรม ให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบ, มีความพยายามที่จะแลกธนบัตรใบย่อย ๆ จำนวนมากเปลี่ยนเป็นธนบัตรใบใหญ่ซึ่งมีลักษณะที่อาจทำให้สงสัยได้ว่า เป็นความพยายามที่จะหลีกเลี่ยงการถือเงินสดจำนวนมากเพื่อประโยชน์ในการซ่อนเงินหรือไม่ให้เปลืองเนื้อที่ในการขนเงิน, มีการนำเงินจำนวนน้อย ๆ เข้ามาฝากเป็นจำนวนมากมายผ่านการทางโอนทางเช็คหรือตั๋วเงินแล้วต่อมามีการถอนด้วยการโอนเงินเป็นจำนวนมากไปยังเมืองอื่นหรือประเทศอื่น

- ขาดความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ (No economic justification) การทำธุรกิจตามธรรมดาย่อมต้องมีการคิดคำนวณต้นทุนและผลตอบแทนหรือกำไร แต่การฟอกเงินเป็นกิจกรรมที่อาชญากรประสงค์จะให้เกิดผลคือ ทำให้เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยไม่ชอบหรือเงินสกปรก ดูเหมือนเงินสะอาด เป็นสำคัญเพื่อให้ประสบผลดังกล่าวจึงอาจเห็นได้ว่า ในการทำธุรกรรมนั้นมีแต่จะขาดทุนหรือเห็นชัดว่าไม่มีใครคิดจะทำธุรกิจนั้น เพราะมองไม่เห็นวิธีว่าจะทำให้เกิดผลกำไรขึ้นมาได้อย่างไร เช่น[9] มีการฝากเงินเข้าบัญชีหนึ่งอย่างสม่ำเสมอ เสร็จแล้วมีการโอนเงินจากบัญชีนี้เกือบทั้งหมดไปยัง

---

[7]เรื่องเดียวกัน,หน้า 102-104.

[8]เรียบเรียงจากสีหนาท ประยูรรัตน์, คำอธิบายพ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (กรุงเทพมหานคร : ส.เอเชียเพลส,2542),หน้า 19-20.

[9]เรื่องเดียวกัน,หน้า 19-20.

เมืองอื่นหรือประเทศอื่น โดยที่ลูกค้าคนนี้ไม่เคยมีประวัติในการโอนเงินเช่นนี้มาก่อนหรือไม่สอดคล้องกับธุรกิจเดิม ๆ ของลูกค้านั้น, มีการเปิดบัญชีไว้เพียงเพื่อเป็นที่พักพิงชั่วคราวก่อนที่จะโอนต่อไปยังบัญชีเงินฝากในต่างประเทศ, มีธุรกรรมเช่นนี้บ่อยครั้ง คือการฝากเงินหรือถอนเงินจำนวนมากโดยไม่มีเหตุผลทางธุรกิจที่ชัดเจน หรือมีธุรกิจที่ไม่น่าจะเกี่ยวข้องกับการฝากถอนเงินจำนวนมาก, มีการส่งเงินโอน หรือรับเงินโอนเข้ามาโดยที่ไม่มีเหตุผลทางธุรกิจที่ชัดเจนเพียงพอต่อการโอนเช่นนั้น, มีการโอนเงินก้อนใหญ่ไปยังประเทศที่ถือกันว่าเป็นสวรรค์ทางด้านภาษี ซึ่งการโอนเงินเช่นนั้นไม่เคยมีมาก่อนในประวัติการทำธุรกิจของลูกค้ารายนี้

- การหลีกเลี่ยงเพื่อไม่ให้มีการรายงานธุรกรรมตามกฎหมาย (Structuring or avoiding the reporting of transactions) ซึ่งบุคคลที่ผู้สุจริตส่วนใหญ่จะยอมรับภาระในการให้ข้อมูลแก่สถาบันการเงินเกี่ยวกับตนเองและธุรกรรมที่ทำ แต่อาชญากรหรือนักฟอกเงินไม่ต้องการให้มีข้อมูลใด ๆ เชื่อมโยงไปถึงตนเองและกิจการสกปรกได้ จึงต้องหาทางหลีกเลี่ยงไม่ให้มีการรายงานดังกล่าว เช่น[10] มีการซื้อแคชเชียร์เช็คจำนวนมาก ตั๋วแลกเงิน หรือเช็คเดินทางหลายต่อหลายฉบับโดยแต่ละฉบับยอดต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง เพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้สถาบันการเงินต้องรายงานให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบ หรือมีความพยายามซื้อเช็ค ตั๋วแลกเงิน หรือเช็คเดินทางเหล่านี้อยู่เรื่อยโดยไม่มีเหตุอันควรสมควร, มาทำธุระด้วยกันที่ธนาคารกับลูกค้าอีกคนหนึ่งแล้วแยกย้ายกันไปคนละช่องต่างก็พยายามที่จะโอนเงินก้อนใหญ่ โดยแตกยอดเงินให้น้อยกว่าครั้งละที่กำหนดในกฎกระทรวง, ไม่ต้องการจะทำธุรกรรมตามที่แจ้งความประสงค์ไว้อีกต่อไป หลังจากที่ธนาคารบอกว่าต้องรายงายการทำธุรกรรมให้แก่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบ, ไม่เต็มใจที่จะให้ข้อมูลสำหรับกรอกในรายงานให้ทางสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบเกี่ยวกับการทำธุรกรรม, เวลาให้ข้อมูลโดยเฉพาะเกี่ยวกับตัวผู้ทำธุรกรรมเองมักจะให้ข้อมูลเพียงนิดเดียวหรือบางครั้งก็แจ้งเท็จจนธนาคารพิสูจน์ตัวแทบไม่ได้, มีการรับฝากโอนเงินเข้ามาจำนวนมากในระยะเวลาอันสั้น ซึ่งแต่ละยอดที่ฝากมาไม่เกินที่กำหนดในกฎกระทรวงอันน่าเชื่อว่าเป็นความพยายามที่จะหลีกเลี่ยงกฎหมายเพื่อไม่แจ้งให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบ

- ธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดฐานมูลฐาน (Connected with the commission of a predicate offence) ในกรณีธุรกรรมที่มีเหตุเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ผู้มีหน้าที่ต้องรายงานสำนักงาน

---

[10] เรื่องเดียวกัน,หน้า 19-20.

ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เกี่ยวกับธุรกรรมนั้นในฐานะที่เป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยทันที

3.1.2.2 แนวทางในการพิจารณาธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

ในการพิจารณาว่าการทำธุรกรรมใดเป็นการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ซึ่งจะต้องรายงานสำนักงาน ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือไม่นั้น สมควรพิจารณาข้อเท็จจริงและพฤติการณ์แวดล้อมอย่างรอบคอบและถ้วนทั่ว และสมควรพิจารณาประเด็นสำคัญต่าง ๆ ได้แก่ [11]

1) ความสงสัย (Suspicion) ประเด็นสำคัญยิ่งที่ควรต้องพิจารณาประการหนึ่ง คือ ความสงสัยหรือไม่ เนื่องจากเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนในบางกรณีอาจกลายเป็นเรื่องซับซ้อนนอกจากเป็นเรื่องที่ขึ้นอยู่กับสภาวะหรือพฤติการณ์แวดล้อม หรือเรื่อง “สงสัยอะไร” (Objective) แล้ว ยังเป็นเรื่องที่ขึ้นอยู่กับความคิดความรู้สึกของแต่ละบุคคล หรือ “ใครที่สงสัย” (Subjective) ด้วย[12] ซึ่งประการหลังนี้เป็นการที่ยากที่จะสามารถกำหนดให้ชัดเจนตายตัวได้อย่างที่มีผู้กล่าวในทำนองที่ว่า ธุรกรรมลักษณะนี้น่าสงสัยตั้งแต่ความรู้สึกแรกเลยทีเดียว บุคคลซึ่งจะมีความรู้สึกทันทีเช่นนี้ได้ต้องมีประสบการณ์ทั้งในการทำงานและพฤติกรรมของผู้คนในวงการมาพอสมควร อย่างไรก็ตามการพิจารณาเพื่อตัดสินว่าควรเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือไม่โดยทั่วไปขึ้นอยู่กับองค์ประกอบทั้งสองประการดังกล่าว

ด้วยเหตุนี้เอง ประเทศที่พัฒนากฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงินมาก่อนโดยส่วนใหญ่จึงไม่ระบุชัดเจนในกฎหมายว่าธุรกรรมลักษณะใดควรเป็นสิ่งที่น่าสงสัย แต่จะปล่อยให้เป็นดุลพินิจของผู้มีหน้าที่รายงาน เพื่อให้ยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนใช้ได้กับเทคนิควิธีใหม่ ๆ ในการฟอกเงินที่อาชญากรใช้ นอกจากนี้ ยังสนับสนุนให้สถาบันการเงินและผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมอื่นๆ พัฒนาแนวทางหรือมาตรฐานในการระบุเหตุอันควรสงสัยโดยใช้ประสบการณ์ของตนเองด้วย

---

[11] นิกร เภรีกุล, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวปฏิบัติ (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ Tranlator at law.com, 2543), หน้า 105-106.

[12] ดู Leon Vardon, The Role of Investment Firms in **Butterworths International Guide to Money Laundering Law and Practice,**(London: Butterworths & Co (Publisher) Ltd., Richard Parlour (Editer), 1995), p. 273 อ้างในนิกร เภรีกุล, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวปฏิบัติ (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ Tranlator at law . com, 2543), หน้า 105-106.

ซึ่งตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เองก็ไม่ได้วางแนวทางหรือมาตรฐานในเรื่องดังกล่าวไว้ด้วยเช่นกัน คงเพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นในการบังคับใช้กฎหมายให้ทันกับสภาพของสังคมและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีแก่เจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบังคับใช้กฎหมายต่อไป

2) ไม่จำกัดเฉพาะแต่ธุรกรรมเงินสด[13] ข้อที่ควรพิจารณาอีกประการหนึ่งในการรายงานการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 คือ การรายงานประเภทนี้ใช้บังคับกับธุรกรรมทุกประเภท (เช่น การโอนเงินทางโทรเลข การซื้อดราฟท์ ธนาคารหรือเช็คเดินทาง เป็นต้น) จึงไม่ใช่แต่ธุรกรรมเงินสดเท่านั้นที่จะต้องพิจารณาว่าเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือไม่ แม้แต่ธุรกรรมใดที่จะต้องมีการรายงานหรือได้มีการรายงานการทำธุรกรรมเงินสดไปแล้ว หากมีพฤติการณ์แวดล้อมเข้าลักษณะเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ผู้มีหน้าที่ก็ต้องรายงานยื่นรายงานการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยอีกประเภทหนึ่งด้วย

3) ปัจจัยที่ต้องนำมาพิจารณา ปัจจัยหรือสิ่งที่เป็นบ่อเกิดเหตุอันควรสงสัยในการทำธุรกรรมอาจมาจากการพิจารณาสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่ไม่เป็นปกติเกี่ยวกับลักษณะของธุรกรรมนั้นเอง หรือผู้ทำธุรกรรมหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องซึ่งไม่ควรหาข้อสรุปว่าเป็นหรือไม่เป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย โดยการพิจารณาลักษณะใดลักษณะหนึ่งเพียงประการเดียว แต่ควรพิจารณามูลเหตุปัจจัยและพฤติการณ์แวดล้อมทั้งหมดของธุรกรรมให้รอบคอบ โดยหลักทั่วไป ก่อนจะตัดสินใจหรือวัดความรู้สึกหรือเกิดความสงสัยหรือไม่ไว้วางใจต่อการทำธุรกรรมใด ผู้มีหน้าที่ในการรายงานควรจะต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่ [14] ลักษณะ พฤติการณ์ หรือสภาพแวดล้อมที่ไม่ปกติของการทำธุรกรรม (Unusual nature or circumstances), บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมหรือผู้ทำธุรกรรม, ภูมิหลังทางธุรกิจที่รู้ของบุคคลที่ทำธุรกิจ, การทำเอกสารระบุตัวบุคคลที่ปรากฏเป็นเท็จหรือปลอมในการทำธุรกรรมใด ๆ การใช้นามแฝงและใช้สถานที่ต่างกัน แต่สถานที่เหล่านั้นล้วนใกล้เคียงหรือคล้ายคลึงกัน โดยเฉพาะในการเปิดบัญชีหรือดำเนินการทางบัญชีโดยไม่ใช้ชื่อจริง, การยอมรับหรือชี้แจงกับผู้มีหน้าที่รายงานหรือพนักงานหรือตัวแทนซึ่งเกี่ยวข้องกับกิจกรรมผิดกฎหมายเกี่ยวพันกับการทำธุรกรรมนั้น, ธุรกรรมไม่ว่าที่เป็นปกติหรือน่าสงสัย ซึ่งเกี่ยวข้องกับแหล่งยาเสพติดที่รู้จักกัน หรือประเทศส่งผ่านยาเสพติด, พฤติกรรมของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ทำธุรกรรม (เช่น กระวนกระวาย หรือเครียดผิดปกติ)

---

[13] Austrac Guideline No. 1, p. 4.

[14] Austrac Guideline No. 1, p. 3-4 และ Austrac Guideline No. 4, p.2.

3.1.2.3 ลักษณะหรือสิ่งบ่งชี้ของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย[15]

วิธีการที่นักอาชญากรใช้ในการซ่อนเร้น ปกปิด หรือยักย้ายถ่ายเทเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรมมีมากมาย กระทั่งมีคำกล่าวว่ามีข้อจำกัดแต่เพียงจินตนาการของมนุษย์เท่านั้น ยิ่งเวลาผ่านไปเทคนิคที่ใช้ก็ยิ่งมีแนวโน้มที่จะซับซ้อนชาญฉลาดขึ้น การบ่งชี้ถึงลักษณะของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยจึงสามารถกระทำได้แต่เพียงระดับหนึ่งและในระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น และไม่สามารถแจกแจงให้ครอบคลุมครบถ้วนได้ อย่างไรก็ตามรายการของสิ่งบ่งชี้ดังที่จะกล่าวต่อไปนี้แสดงถึงสัญญาณซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องหรือหน้าที่ในการรายงานการทำธุรกรรมควรจับตามองเพื่อเป็นเครื่องมือเบื้องต้นในการพิจารณาตัดสินว่าธุรกรรมใดควรถือว่าเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยซึ่งต้องรายงานสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในที่นี้จะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ลักษณะหรือสิ่งบ่งชี้โดยทั่วไปซึ่งใช้ได้กับธุรกรรมในธุรกิจทุกประเภท และอีกส่วนหนึ่งเป็นลักษณะหรือสิ่งบ่งชี้ซึ่งใช้เหมาะสมกับผู้มีหน้าที่ต้องรายงานเกี่ยวกับธุรกิจบางประเภท

1) ลักษณะหรือสิ่งบ่งชี้สำหรับการทำธุรกรรมของธุรกิจโดยทั่วไป

ลักษณะหรือสิ่งบ่งชี้ของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยดังต่อไปนี้นำมาจากประสบการณ์ของธนาคารและสถาบันการเงินในประเทศซึ่งมีพัฒนาการเกี่ยวกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาก่อน ประกอบกับความเป็นสากลของระบบการเงินและธุรกิจของโลกในปัจจุบันจึงอาจนำมาปรับใช้ได้กับการทำธุรกรรมในประเทศไทย ได้แก่

- บัญชีที่ไม่ใช้ชื่อจริง (False name accounts) บัญชีที่ไม่ใช้ชื่อจริงถูกใช้เป็นเครื่องมือในการซ่อนเร้นเงินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือเพื่อวัตถุประสงค์ผิดกฎหมายอื่น ๆ ความพยายามในการใช้เปิดบัญชีหรือเพื่อวัตถุประสงค์ผิดกฎหมายอื่น ๆ ความพยายามในการใช้เปิดบัญชีหรือทำธุรกรรมใดโดยการใช้ชื่อเท็จ ชื่อปลอม หรือชื่อที่ตั้งขึ้นเอง และไม่มีเอกสารหลักฐานสนับสนุนเพียงพอ ผู้มีหน้าที่รายงานควรรายงานไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในฐานะที่เป็นการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

---

[15] นิกร เภรีกุล, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวปฏิบัติ (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ Tranlator at law.com , 2543),หน้า 107-111.

- การหลีกเลี่ยงไม่ให้ถูกรายงานธุรกรรม (Structuring) การหลีกเลี่ยงเพื่อไม่ให้มีการรายงานการทำธุรกรรม อาจใช้วิธีการแบ่งส่วนของเงินเพื่อทำธุรกรรมหลายครั้งหรือหลายแห่ง หรือโดยหลายบุคคล ทั้งที่หากเป็นกรณีปกติมีความจำเป็นจะต้องทำธุรกรรมเพียงครั้งเดียว แห่งเดียว หรือโดยบุคคลเดียว

การรู้จักลูกค้า (Knowledge of customers) ความรู้เกี่ยวกับลูกค้าและธุรกิจของลูกค้า เป็นเรื่องที่สำคัญยิ่ง และควรที่สถาบันการเงินจะต้องถือเป็นหลักในการดำเนินงาน ข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับลูกค้าและสิ่งที่ลูกค้าทำจะสามารถทำให้ตัดสินใจได้ง่ายขึ้นว่าการทำธุรกรรมแต่ละครั้งของลูกค้าเป็นไปอย่างปกติ สอดคล้องกับประเภทของอาชีพหรือธุรกิจของลูกค้าหรือไม่หรือมีเหตุอันควรสงสัยประการใดหรือไม่ กรณีมีการทำธุรกรรมซึ่งลูกค้าไม่เคยแสดงตนมาก่อน สถาบันการเงินมีหน้าที่ต้องตรวจพิสูจน์เอกสารประจำตัวของบุคคลซึ่งหากลูกค้าพยายามหลีกเลี่ยงก็อาจถือว่ามีเหตุอันควรสงสัยได้ สิ่งที่รู้เกี่ยวกับลูกค้าในบางกรณี อาจทำให้สถาบันการเงินมีเหตุอันควรสงสัยเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายเงินทุนเข้ามาในหรือออกจากบัญชีของลูกค้าว่าอาจเป็นการยักย้ายถ่ายเท ปิดบังหรือซ่อนเร้นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด อันเป็นความผิดทางอาญาฐานฟอกเงินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 การรายงานการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยดังกล่าวแก่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จะเป็นเกราะกำบังมิให้ต้องถูกกล่าวหาว่าเกี่ยวข้องกับการฟอกเงินของลูกค้า รวมทั้งถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายนี้ด้วย
การเคลื่อนย้ายผลกำไรหรือเงินทุนระหว่างประเทศเพื่อฟอกเงิน (International profit shifting or funds transfer to launder money) สถาบันการเงินหรือผู้ซึ่งมีหน้าที่ในการรายงานการทำธุรกรรมควรให้ความสนใจเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายเงินทุนหรือผลกำไรไปยังต่างประเทศ ซึ่งอาจมีเหตุผลอันควรสงสัยว่าเกี่ยวกับการฟอกเงินได้ เช่น กรณีที่เกี่ยวข้องกับการเปิดบัญชีหรือทำรายการทางบัญชีในชื่อของบุคคลซึ่งไม่มีถิ่นที่อยู่ในเมืองไทย แต่แท้ที่จริงแล้วเป็นบัญชีที่ใช้โดยผู้มีถิ่นที่อยู่ในเมืองไทยและมีการดำเนินการต่าง ๆ

2) ลักษณะหรือสิ่งบ่งชี้สำหรับการทำธุรกรรมของธุรกิจบางประเภท

- ธนาคารและสถาบันรับฝากเงิน สามารถพิจารณาจากสิ่งบ่งชี้ ดังต่อไปนี้ [16]

---

[16] ส่วนใหญ่ของลักษณะและตัวอย่างในส่วนนี้เรียบเรียงจาก Brian Harte, The Role of Banks in **Butterworths International Guide to Money Laundering Law and Practice,**(London: Butterworths & Co (Publisher) Ltd., Richard Parlour (Editer), 1995), p. 243-246. อ้างในนิกร เภรีกุล,การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวปฏิบัติ (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ Tranlator at law.com,2543),หน้า 111-114.

1. การทำธุรกิจ/ธุรกรรมใหม่ ได้แก่ ลูกค้าซึ่งไม่เต็มใจที่จะให้รายละเอียดเกี่ยวกับตนเอง การอธิบายข้อมูลเกี่ยวตนเองไม่ว่ากรณีใด ๆ เป็นไปโดยความยากลำบากเกินกว่าปกติ, ลูกค้าซึ่งใช้บัญชีเป็นระยะเวลาสั้นๆ โดยเฉพาะลูกค้าต่างถิ่นซึ่งสามารถใช้บริการเช่นเดียวกันจากสถานที่ที่อยู่ใกล้บ้านกว่าได้ , ลูกค้าซึ่งได้รับการแนะนำโดยธนาคารต่างประเทศโดยทั้งลูกค้าและธนาคารผู้แนะนำมีถิ่นฐานในประเทศที่มีการผลิตและขายยาเสพติดแพร่หลาย ,ธุรกรรมใด ๆ ที่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งไม่เป็นที่รู้จัก

2. การใช้ตัวแทนหรือคนกลาง (Intermediaries) แม้ว่าการใช้ตัวแทนหรือคนกลางจะเป็นเรื่องชอบด้วยกฎหมาย แต่ในธุรกรรมที่ไม่จำเป็นต้องผ่านตัวแทน การตั้งตัวแทนเช่นนี้อาจเป็นการจัดการทางการเงินที่ไม่โปร่งใสนัก

3. รูปแบบการดำเนินการที่ไม่ปกติ บัญชีของลูกค้าที่ใช้บริการมาเป็นเวลานานและชอบด้วยกฎหมายนั้นอาจถูกใช้ในการฟอกเงินโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ได้เหตุที่ควรสงสัย ได้แก่ธุรกรรมการลงทุนระหว่างประเทศ อาจเกี่ยวข้องกับหลายประเทศและจำนวนบ่อยครั้ง ,การซื้อขายหลักทรัพย์โดยไม่มีวัตถุประสงค์ที่อาจจะเข้าใจได้ ,ธุรกรรมที่ไม่ได้ทำเป็นกิจกรรมตามปกติของนักลงทุน ซึ่งอาจจะต้องพิจารณาเป็นกรณี ๆ ไป

4. ธุรกรรมผิดปกติ ได้แก่ การทำธุรกรรมรายย่อยจำนวนมากในการลงทุนเดียวกัน (เช่น หน่วยย่อยจำนวนมากในกองทุนหรือหุ้นหน่วยใดหน่วยหนึ่ง) แต่ละหน่วยชำระโดยเงินสดตามด้วยการขายครั้งเดียวซึ่งอาจจะเป็นไปได้ว่าเงินได้ถูกเครดิตไปอีกบัญชีหนึ่ง, การโอนการลงทุนไปยังบุคคลที่สามซึ่งเห็นได้ชัดว่าไม่เกี่ยวข้อง,ในกรณีสัญญาประกันชีวิต มีการเลิกสัญญาแต่เนิ่น ๆ ซึ่งอ้างว่าเป็นเงินเบี้ยประกันที่ได้รับคืน ,ธุรกรรมที่ชำระบัญชีด้วยเงินสดหรือหุ้นผู้ถือ

5. การใช้บุคคลภายในธนาคาร พึงระมัดระวังพนักงานซึ่งอาจถูกจูงใจให้ช่วยเหลือในการฟอกเงิน โดยอาจดูได้จากสัญญาณต่อไปนี้ คือ พนักงานซึ่งใช้ชีวิตหรูหราฟุ่มเฟือยทั้งที่ไม่น่าจะกระทำได้โดยลำพังเงินเดือนที่ได้รับ, พนักงานซึ่งไม่เต็มใจหยุดพักในวันหยุด, พนักงานขายที่มีผลงานยอดเยี่ยมโดยเฉพาะผู้ที่ขายเป็นเงินสด ,พนักงานซึ่งเกี่ยวข้องกับการหายไปอย่างลึกลับของบัญชีหรือเงินในบัญชีขาดไปจำนวนมากโดยไม่อาจอธิบายได้

- บริษัทเกี่ยวกับการลงทุน สามารถพิจารณาจากสิ่งบ่งชี้ ดังต่อไปนี้[17]

1.ธุรกิจใหม่ แม้ลูกค้าที่ใช้บริการมายาวนานอาจฟอกเงินโดยผ่านทางธุรกิจการลงทุนได้ แต่เป็นไปได้มากกว่าที่ลูกค้าใหม่ซึ่งใช้บัญชีหนึ่งหรือหลายบัญชีในระยะเวลาสั้น ๆ และใช้ชื่อปลอม และบริษัทที่กุขึ้นจะเป็นผู้ฟอกเงิน การลงทุนอาจเป็นการลงทุนโดยตรงหรือผ่านคนกลางซึ่งไม่ตั้งคำถามอึดอัดมากเกินไปโดยเฉพาะในประเทศที่การฟอกเงินไม่เป็นความผิดอาญาหรือที่ที่กฎหมายไม่ได้ใช้บังคับอย่างเข้มงวด โดยทั่วไปสถานการณ์ดังต่อไปนี้สมควรจะต้องหาสืบสวนหาข้อมูลเพิ่มเติมได้แก่ ลูกค้าส่วนบุคคลซึ่งการตรวจสอบข้อมูลบุคคลเป็นไปโดยความยากลำบากมากกว่าปกติและลูกค้าซึ่งไม่เต็มใจที่จะให้ข้อมูลรายละเอียด , ลูกค้าบริษัทหรือทรัสต์ในกรณีที่มีความล่าช้าหรือยากลำบากในการได้สำเนาบัญชีหรือเอกสารการจดทะเบียนมา, ลูกค้าซึ่งไม่มีเหตุผลที่เข้าใจได้ในการใช้บริการ เช่น ลูกค้าซึ่งมีที่อยู่ห่างไกลที่สามารถใช้บริการชนิดเดียวกันได้จากสถานที่ใกล้เคียง หรือลูกค้าที่ต้องการดำเนินการนอกเหนือจากรูปแบบปกติของผู้ให้บริการซึ่งอาจจะใช้บริการได้โดยง่ายจากผู้ให้บริการประเภทอื่น ,ลูกค้าที่แนะนำโดยธนาคารต่างประเทศหรือสถาบันอื่น ๆ ซึ่งทั้งลูกค้าและผู้แนะนำต่างมีถิ่นฐานอยู่ในประเทศที่มีการผลิตหรือค้ายาเสพติดแพร่หลาย ,ธุรกรรมใด ๆ ที่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งไม่เป็นที่รู้จัก

2. ตัวแทนหรือคนกลาง (Intermediaries) การใช้ตัวแทนหรือคนกลางอาจมีเหตุผลที่ชอบด้วยกฎหมายอย่างแท้จริงหรืออาจเป็นการเพิ่มจำนวนผู้เกี่ยวข้องกับธุรกรรมให้มากขึ้นโดยตั้งใจ จึงเพิ่มความไม่โปร่งใสและอาจเป็นความต้องการไม่ระบุนาม นักฟอกเงินอาจใช้คนกลางเพื่อหน่วง ซ่อน หรือหลีกเลี่ยงจากการตรวจสอบ การใช้คนกลางที่เห็นได้ชัดว่าไม่จำเป็นในธุรกรรมเช่นนี้ควรจะต้องมีการสืบหาข้อมูลเพิ่มเติม

3.รูปแบบการจัดการและธุรกรรมที่ผิดปกติตัวอย่างรูปแบบการจัดการและธุรกรรมที่ผิดปกติได้แก่ ธุรกรรมจำนวนมากที่กระทำข้ามประเทศจำนวนมาก, ธุรกรรมที่ไม่ได้ดำเนินไปกับธุรกรรมปกติของลูกค้า หรือตลาดการเงินซึ่งลูกค้ายังคงดำเนินกิจการและธุรกิจซึ่งลูกค้าดำเนินการ, การซื้อขาย

---

[17]ส่วนใหญ่ของลักษณะและตัวอย่างในส่วนนี้เรียบเรียงจาก Leon Vardon, The Role of In vestment Firms in **Butterworths International Guide to Money Laundering Law and Practice,**(London: Butterworths & Co (Publisher) Ltd., Richard Parlour (Editer),1995), p. 265-281.อ้างใน นิกร เภรีกุล, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวปฏิบัติ (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ Tranlator at law . com, 2543),หน้า 111-114.

หลักทรัพย์โดยวัตถุประสงค์ที่ไม่สามารถเข้าใจได้ หรือในสถานการณ์ที่ดูไม่ปกติ ,การถือหุ้นผู้ถือซึ่งอยู่นอกระบบการรักษาที่เป็นที่ยอมรับ, การทำธุรกรรมจำนวนมากครั้ง ครั้งละปริมาณน้อยโดยลูกค้าคนเดียวกันในหลักทรัพย์เดียวกันแต่ละครั้งใช้เงินสดและขายไปเป็นธุรกรรมเดียว เงินที่ได้ถูกเครดิตไปยังบัญชีอื่นซึ่งไม่ใช่บัญชีเริ่มแรก, ธุรกรรมใด ๆ ซึ่งโดยในลักษณะ ขนาด และความถี่ปรากฏไม่เป็นปกติเช่น การเลิกสัญญาแต่เนิ่น ๆ แก่สินค้าที่พร้อมส่งหรือการยกเลิกใด ๆโดยเฉพาะหลังจากส่งมอบเงินสดหรือเช็คแก่บุคคลที่สามแล้ว, การโอนการลงทุนแก่บุคคลที่สามซึ่งเห็นได้ชัดว่าไม่เกี่ยวข้อง, ธุรกรรมที่ไม่ได้ดำเนินไปกับที่ตลาดเกี่ยวข้องกระทำเป็นปกติเช่น โดยเปรียบเทียบจากขนาดของตลาด ความถี่และราคาตลาด, ธุรกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมที่สงสัยซึ่งอาจถูกใช้เพื่อซ่อนเร้นเงินและมีการเปลี่ยนรูปแบบหรือจุดหมายหรือผู้รับประโยชน์

4. การชำระบัญชีปริมาณมากหรือไม่ปกติเกี่ยวกับหลักทรัพย์ด้วยเงินสดมักจะทำให้ต้องหาข้อมูลเพิ่มเติมตัวอย่างเช่น ธุรกรรมมากครั้งแต่มูลค่าครั้งละน้อย ๆโดยลูกค้ารายเดียวเกี่ยวกับหลักทรัพย์เดียวกันแต่ละครั้งใช้เงินสดและต่อมาขายไปในธุรกรรมเดียว, การชำระบัญชีด้วยเงินสดในธุรกรรมรายใหญ่, การชำระเงินด้วยเช็คของบุคคลที่สามหรือการโอนเงินในกรณีที่มีการแปรเปลี่ยนระหว่างเจ้าของบัญชีผู้ลงนามและผู้คาดหวังในการลงทุนจะต้องมีการหาข้อมูลเพิ่มเติม

5.การจำหน่ายเงินที่ได้รับสถานการณ์ต่อไปนี้ควรมีการหาข้อมูลหรือรายละเอียดเพิ่มเติม เช่น การชำระเงินแก่บุคคลที่สามโดยไม่มีความสัมพันธ์ชัดเจนกับผู้ลงทุน, การชำระบัญชีโดยการจดทะเบียนหรือส่งมอบหุ้นแก่บุคคลที่สามซึ่งไม่ได้ตรวจสอบ, การชี้แนะให้ชำระบัญชีที่ผิดปกติ รวมทั้งการชำระเงินแก่บุคคลที่เห็นได้ชัดว่าไม่เกี่ยวข้อง

- บริษัทประกันชีวิตและประกันวินาศภัย สามารถพิจารณาจากสิ่งบ่งชี้ ดังต่อไปนี้[18]การทำประกันแบบจ่ายเบี้ยประกันครั้งเดียว (Single premium contracts), การจ่ายเบี้ยประกันด้วยเงินสดจำนวนมาก, การจ่ายเบี้ยประกันโดยดราฟท์ธนาคาร การโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์หรือเช็คจากบัญชีของบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องกับกรมธรรม์, ลูกค้าขอให้ทำสัญญาประกันโดยที่แหล่งที่มาของ

---

[18] ส่วนใหญ่ของลักษณะและตัวอย่างในส่วนนี้เรียบเรียงจาก Janelle Harte, The Role of the In surance and Pensions Sector in **Butterworths International Guide to Money Laundering Law and Practice,**(London: Butterworths & Co (Publisher) Ltd., Richard Parlour (Editer), 1995), p. 283-292. อ้างใน นิกร เภรีกุล, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวปฏิบัติ (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ Tranlator at law.com, 2543), หน้า 115-116.

เงินที่จะจ่ายเบี้ยประกันไม่ชัดเจน หรือไม่สอดคล้องกับสถานะที่ปรากฏของลูกค้า, การขอซื้อกรมธรรม์ขนาดใหญ่โดยการเหมาจ่ายอย่างกะทันหันโดยลูกค้าเดิมซึ่ง สัญญาปัจจุบันที่มีอยู่เป็นสัญญากรมธรรม์ขนาดเล็กธรรมดา, ข้อเสนอโดยวัตถุประสงค์ที่ไม่อาจจะเข้าใจได้โดยง่าย เมื่อพิจารณาถึงหลักฐานเอกสารประกอบซึ่งบ่งบอกถึงความไม่สมควรที่จะลงทุนเช่นนี้, ลูกค้าซึ่งไม่ประสงค์ที่จะรู้เกี่ยวกับการดำเนินการในการลงทุน แต่กระตือรือร้นสอบถามถึงการยกเลิกสัญญาก่อนกำหนดหรือบางส่วน, การใช้ที่อยู่ซึ่งไม่ใช่ที่อยู่ถาวรของลูกค้าเช่น การใช้ที่อยู่ซึ่งเป็นของที่ทำงานหรือบ้านพักของตัวแทน เพื่อความรวดเร็วในการจัดการเอกสาร, กิจกรรมของลูกค้าที่เกี่ยวกับการเงินในประเทศศูนย์กลางการเงินระหว่างประเทศ, ลูกค้าที่แนะนำโดยธนาคารต่างประเทศหรือสถาบันอื่นๆ ซึ่งทั้งลูกค้าและผู้แนะนำต่างมีถิ่นฐานอยู่ในประเทศที่มีการผลิตหรือค้ายาเสพติดแพร่หลาย, ลูกค้าซึ่งมีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยซึ่งหาทางลงทุนและเสนอการเหมาจ่ายโดยการโอนทางโทรเลขจากธนาคารต่างประเทศ หรือโดยเงินตราต่างประเทศ

ไม่ว่ากรณีใด ผู้เกี่ยวข้องควรจะได้ตระหนักว่า ลักษณะหรือสิ่งบ่งชี้ของการทำธุรกรรมที่น่าสงสัยที่กล่าวมาไม่ใช่รายการทั้งหมดของกรณี ที่ผู้มีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมจะพิจารณาแท้ที่จริงแล้ว เป็นเพียงตัวอย่างที่จะช่วยให้ผู้มีหน้าที่ในการรายงานการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยได้ใช้ในการพิจารณาเบื้องต้นเท่านั้น และเป็นหน้าที่ของบุคคลหรือหน่วยงานนั้น ๆ เองที่ควรพัฒนาหาแนวทางในการตรวจสอบลักษณะหรือสิ่งบ่งชี้ความน่าสงสัยของธุรกรรมเพื่อรายงานสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นทั้งในด้านการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเครื่องมือของอาชญากรรมการฟอกเงิน และในด้านการช่วยเหลือสนับสนุนภารกิจของชาติในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินด้วย

-ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยกรณีของสำนักงานที่ดิน

ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยกรณีของสำนักงานที่ดินอาจพิจารณาได้จากกรณีดังต่อไปนี้

1 การขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่มีความซับซ้อนผิดไปจากการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมในลักษณะเดียวกันที่ทำกันอยู่ตามปกติ

2 การขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่ขาดความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ

3 การขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ากระทำขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงมิให้ต้องตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือ

4 การขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นธุรกรรมเพียงครั้งเดียวหรือหลายครั้ง

ดังนั้นหากมีการทำธุรกรรมที่มีลักษณะดังที่กล่าวมาข้างต้นแล้วผู้ที่มีหน้าที่ตามกฎหมายจะต้องรายงานธุรกรรมหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมนั้นให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบซึ่งผู้เขียนจะได้กล่าวรายละเอียดในหัวข้อต่อไป แต่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินก็ได้บัญญัติยกเว้นไม่ต้องรายงานธุรกรรมบางประเภทไว้ด้วยอธิบายดังนี้

3.1.3 ธุรกรรมที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องรายงาน

ธุรกรรมบางประเภทที่รัฐมนตรีพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่จำเป็นต้องรายงานการทำธุรกรรมนั้นๆ ให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบเช่น ธุรกรรมที่พระมหากษัตริย์ พระบรมราชินี พระรัชทายาทหรือพระบรมวงศ์ตั้งแต่ชั้นพระองค์เจ้าขึ้นไปจนถึงชั้นเจ้าฟ้าเป็นคู่กรณีเพราะองค์พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะผู้ใดจะละเมิดมิได้ ผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ในทางใด ๆ ไม่ได้

แม้จะถือว่าเป็นธุรกรรมที่เข้าหลักเกณฑ์ที่จะต้องรายงานแต่มาตรา 18 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ให้อำนาจให้ได้รับการยกเว้นไม่ต้องรายงานก็ได้ซึ่งปัจจุบันได้แก่ธุรกรรมที่เข้าหลักเกณฑ์ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้แก่

(1)ธุรกรรมที่พระมหากษัตริย์ พระบรมราชินีนาถ พระรัชทายาทหรือพระบรมวงศ์ ตั้งแต่ชั้นพระองค์เจ้าขึ้นไปจนถึงชั้นเจ้าฟ้า เป็นคู่กรณี

(2)ธุรกรรมที่รัฐบาล ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่นรัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชนหรือหน่วยงานอื่นของรัฐเป็นคู่กรณี

(3) ธุรกรรมที่มูลนิธิดังต่อไปนี้เป็นคู่กรณี

(ก) มูลนิธิชัยพัฒนา

(ข) มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ

(ค) มูลนิธิสายใจไทย

(4) ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินประเภทสังหาริมทรัพย์ที่ทำกับสถาบันการเงินสำหรับกรณีนี้มีข้อยกเว้นซึ่งหมายถึงว่าแม้เป็นธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินประเภทสังหาริมทรัพย์ที่ทำกับสถาบันการเงินแต่ถ้ามีลักษณะตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้ ก็ต้องมีการรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินด้วยคือ

(ก) ธุรกรรมที่เป็นการโอนเงินในประเทศโดยใช้บริการบาทเนตตามระเบียบธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยการบริการบาทเนตหรือที่เป็นการโอนเงินข้ามประเทศระหว่างธนาคารโดยใช้บริการของ Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication, Iimited liability Co-operative Society (S.W.I.F.T.s.c.)

(ข) ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่เป็นเรือกำปั่น เรือที่มีระวางตั้งแต่หกตันขึ้นไป เรือกลไฟหรือเรือยนต์ที่มีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป รวมทั้งแพด้วย [19]

(ค) ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่เป็นยานพาหนะ เครื่องมือ หรือเครื่องจักรกลอื่นใด[20]

(5) การทำสัญญาประกันวินาศภัย เว้นแต่การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามสัญญาประกันวินาศภัยที่คาดว่าจะต้องจ่ายตั้งแต่สิบล้านบาทขึ้นไป

(6) การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมประเภทโอนเป็นที่สาธารณประโยชน์หรือการได้มาโดยการครอบครอง หรือโดยอายุความตามมาตรา 1382 หรือมาตรา 1401 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

---

[19] สำหรับธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่เป็นเรือกำปั่น หรือเรือที่มีระวางตั้งแต่หกตันขึ้นไป เรือกลไฟ หรือเรือยนต์ที่มีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป รวมทั้งแพนั้น เนื่องจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้กำหนดให้การทำนิติกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินดังกล่าว จะต้องมีการจดทะเบียนตามแบบที่กฎหมายกำหนดไว้ ในทำนองเดียวกันกับการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ ในการร่างกฎกระทรวงข้อนี้จึงได้มีการพิจารณาว่าน่าจะเป็นธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ต้องรายงานเช่นเดียวกันกับอสังหาริมทรัพย์ด้วย.

[20]เนื่องจากทรัพย์สินที่เป็นยานพาหนะ เครื่องมือ หรือเครื่องจักรกลอื่นใด อาจถูกใช้เป็นเครื่องมือในการฟอกเงินได้ ในการร่างกฎกระทรวงข้อนี้จึงได้มีการพิจารณาให้ต้องมีการรายงานในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินประเภทดังกล่าวด้วย.

ข้อยกเว้นไม่ต้องรายงานการทำธุรกรรมของสำนักงานที่ดิน

โดยสรุปแล้วเมื่อมีการขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์กับสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขาหรือสำนักงานที่ดินอำเภอ และเมื่อมีการชำระเงินสดเป็นจำนวนตั้งแต่สองล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไปหรือในกรณีที่เป็นอสังหาริมทรัพย์มีมูลค่าตามราคาประเมินเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตั้งแต่ห้าล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไปหรือเมื่อเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยสำนักงานที่ดินจะรายงานการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมนั้นให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบ แต่อย่างไรก็ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้กำหนดข้อยกเว้นให้สำนักงานที่ดินไม่ต้องรายงานการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไว้หลายกรณีโดยบัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเองบ้างและบัญญัติไว้ที่กฎกระทรวงบ้างดังมีรายละเอียดดังนี้

บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 15 คือ

1. การทำธุรกรรมที่มีสถาบันการเงินเป็นคู่กรณี สำนักงานที่ดินไม่ต้องรายงานการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมนั้นในกรณีที่การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมกับสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สำนักงานที่ดินสาขา สำนักงานที่ดินจังหวัดหรือสำนักงานที่ดินอำเภอนั้นมีสถาบันการเงินเป็นคู่กรณี เช่นธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์ บรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย บริษัทประกันชีวิต สหกรณ์ออมทรัพย์ ฯลฯ กฎหมายยกเว้นให้สำนักงานที่ดินไม่ต้องรายงานการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมนั้น ทั้งนี้เพราะสถาบันการเงินไม่ว่าจะเป็นธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ บริษัทหลักทรัพย์ บรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย บรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม บริษัทประกันชีวิต บริษัทประกันวินาศภัย สหกรณ์ออมทรัพย์หรือสถาบันการเงินอื่นๆล้วนประกอบอาชีพหรือธุรกิจอันย่อมเป็นที่ไว้วางใจของประชาชนไม่ได้ประกอบธุรกิจที่เกี่ยวกับหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด สถาบันการเงินไม่อยู่ในฐานะที่จะเป็นผู้กระทำความผิด อีกทั้งสถาบันการเงินก็มีหน้าที่ต้องรายงานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้

กฎหมายกำหนดยกเว้นให้สำนักงานที่ดินไม่ต้องรายงานการทำธุรกรรมในกรณีที่มีสถาบันการเงินเป็นคู่กรณี อย่างไรก็ตามสถาบันการเงินนั้นๆ ก็ยังมีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมต่อ

สำนักงานอยู่นั่นเองกล่าวคือสถาบันการเงินจะต้องรายงานการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่สถาบันการเงินเป็นคู่กรณีทั้งในฐานะผู้ซื้อหรือผู้ขาย ซึ่งผู้ทำธุรกรรมคือสถาบันการเงิน ทั้งนี้ให้หมายความรวมถึงสถาบันการเงินจัดซื้อสังหาริมทรัพย์อื่น ๆ ที่อยู่ในหลักเกณฑ์ต้องรายงานการทำธุรกรรมตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงกล่าวคือ ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินมีมูลค่าทรัพย์สินตั้งแต่ห้าล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป ด้วย

2. การโอนทางมรดกให้แก่ทายาทโดยธรรม สำนักงานที่ดินไม่ต้องรายงานการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมนั้นต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กล่าวคือ เมื่อบุคคลใดตายมรดกของบุคคลนั้นย่อมตกทอดแก่ทายาท ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1599 การโอนในทางมรดกให้แก่ทายาท คือการที่ทายาทนำมรดกของผู้ตายมาแบ่งปันกัน ตลอดจนเปลี่ยนชื่อผู้ถือกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์จากผู้ตายมาเป็นของทายาท มรดกย่อมตกทอดแก่ทายาทโดยสิทธิตามกฎหมายหรือโดยพินัยกรรมแล้วแต่กรณีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1603 การโอนทางมรดกให้แก่ทายาทโดยธรรมในลักษณะเช่นนี้สำนักงานที่ดินไม่ต้องรายงานการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมนั้นต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ถึงแม้อสังหาริมทรัพย์จะมีมูลค่าตามราคาประเมินเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตั้งแต่ห้าล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป

มีข้อสังเกตว่ากรณีของผู้มีหน้าที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการลงทุนนั้นไม่ได้มีข้อยกเว้นไม่ต้องมีการรายงานธุรกรรมบางประเภทเหมือนอย่างสถาบันการเงินและสำนักงานที่ดิน ทั้งนี้ก็เนื่องจากประเภทของธุรกรรมที่ทำนั่นเองคือ ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการทำธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือ เป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย และในกรณีที่ปรากฏว่ามีข้อเท็จจริงใดที่เกี่ยวข้องหรืออาจเป็นประโยชน์ในการยืนยันหรือยกเลิกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับธุรกรรมที่ได้รายงานไปแล้ว

3.2 ผู้มีหน้าที่ในการรายงานการทำธุรกรรมตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่า การฟอกเงินนั้นอาจมีวิธีการได้มากมาย แต่ไม่ช้าก็เร็วอาชญากรก็จะต้องพยายามหาทางนำเงินสกปรกเข้ามาฟอกในสถานที่ที่มีการทำธุรกรรมตามปกติที่ชอบด้วยกฎหมาย โดยเฉพาะธนาคารหรือสถาบันการเงินอื่นๆ เพราะเป็นช่องทางสำคัญในการที่จะทำให้เงินสกปรกที่ได้มาจากอาชญากรรมกลมกลืนไปกับเงินสะอาดทั่วไปได้ หากเกิดกรณีดังกล่าวขึ้นธนาคารหรือสถาบันการเงินก็กลายเป็นเครื่องมือในการฟอกเงินของอาชญากรไปโดยไม่รู้ตัว

อย่างไรก็ตามในบางกรณีธุรกรรมทางการเงินอาจไม่ได้ดำเนินการผ่านทางสถาบันการเงิน โดยแท้แต่อาจดำเนินการผ่านทางธุรกิจหรือวิชาชีพอื่น เพื่อช่วยป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพทั่วถึงจึงได้กำหนดให้นิติบุคคลที่ดำเนินธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเงินต้องมีหน้าที่เช่นเดียวกับสถาบันการเงินทั่วไปด้วย ซึ่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการธุรกรรมมีหน้าที่ในการรายงานธุรกรรมหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมไว้ดังนี้

3.2.1 สถาบันการเงิน

ธนาคารหรือสถาบันรับฝากเงิน (Deposit-taking Institutions)เนื่องจากนักฟอกเงินมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการจำกัดเงินสด สถาบันรับฝากเงินจึงเป็นสถานที่ที่นักฟอกเงินต้องเข้าไปใช้บริการ การต่อต้านการฟอกเงินจึงมีความพยายามมุ่งเน้นไปที่กระบวนการที่ผู้รับฝากเงินใช้ในการให้บริการแก่ลูกค้า หนึ่งในบรรดามาตรการที่ริเริ่มในการหยุดยั้งกระบวนการฟอกเงินคือการวางแนวปฏิบัติให้สถาบันการเงินเหล่านี้ โดยเฉพาะธนาคาร มีหน้าที่สำคัญ คือ การบังคับให้มีการแสดงตนของลูกค้า (Customer Idenification) การให้เก็บรักษาข้อมูล (Record keeping) และการให้รายงานธุรกรรมที่ต้องสงสัย (Reporting of suspicious transactions) มาตรการเหล่านี้เป็นกระบวนการเพื่อประกันให้เกิดร่องรอยทางเอกสาร (Paper trail) หรือร่องรอยเพื่อการตรวจสอบ (Audit trail) ที่จะเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายนั่นเองในแง่มุมของอาชญากรนักฟอกเงิน ขั้นตอนการวางฐาน (Placement) ซึ่งต้องผ่านการดำเนินการเช่นนี้เป็นจุดที่มีความเสี่ยงต่อการถูกตรวจจับได้สูงสุด

สถาบันการเงินจัดตั้งขึ้นโดยมีกฎหมายรองรับกฎหมายแต่ละฉบับจะกำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดตั้งสถาบันการเงิน กำหนดหลักเกณฑ์ในการดำเนินการ กำหนดวัตถุประสงค์และบทกำหนดโทษในกรณีที่ฝ่าฝืนไม่ดำเนินการหรืองดเว้นการดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดมีรัฐมนตรีเจ้ากระทรวงเป็นผู้กำกับดูแลรับผิดชอบ สถาบันการจึงเป็นหน่วยงานที่ได้รับความไว้วางใจจากรัฐบาลให้ทำหน้าที่ที่สำคัญคือมีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเพื่อสกัดกั้นการฟอกเงินของอาชญากรรม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 ได้ให้ความหมายของคำว่า “สถาบันการเงิน” หมายความว่า

1. ธนาคารแห่งประเทศไทยตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารพาณิชย์ตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารพาณิชย์ และธนาคารตามที่ได้มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะ

2. บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์สิน และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ และบริษัทหลักทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

3. บรรษัทเงินทุนอุตสาหรรมแห่งประเทศไทยตามกฎหมายว่าด้วยบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อมตามกฎหมายว่าด้วยบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม

4. บริษัทประกันชีวิตตามกฎหมายว่าด้วยการประกันชีวิต และบริษัทประกันวินาศภัยตามกฎหมายว่าด้วยการประกันวินาศภัย

5. สหกรณ์ออมทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ หรือ

6. นิติบุคคลที่ดำเนินธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเงินตามที่กำหนดในกฎกระทรวง[21]

จากบทนิยาม เห็นได้ชัดว่าสถาบันการเงินดั้งเดิม คือ ธนาคาร และองค์กรธุรกิจอื่นซึ่งไม่ใช่ธนาคารตาม (1)-(5) เป็นสถาบันการเงินโดยแท้ ซึ่งตามหลักการของการแก้ไขปัญหาการฟอกเงินย่อมมีหน้าที่ในการรายงานการทำธุรกรรม

จากประสบการณ์ของประเทศที่มีพัฒนาการด้านกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาก่อนความสำเร็จในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินโดยเฉพาะการคาดหวังในระยะยาวเพื่อขจัดการฟอกเงินให้ถึงที่สุดนั้นจะต้องอาศัยความตั้งใจจริงร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนสำหรับในภาคเอกชนหน่วยงานหรือผู้ที่มีบทบาทมากที่สุดได้แก่ สถาบันการเงินซึ่งไม่ใช่ธนาคารพาณิชย์โดยทั่วไปและรวมถึงสถาบันการเงินซึ่งไม่ใช่ธนาคารพาณิชย์ด้วยเช่น บริษัทเงินทุน

---

[21] กฎกระทรวง (ฉบับที่ 1) (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดว่า นิติบุคคลที่ดำเนินธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเงินได้แก่ นิติบุคคลดังต่อไปนี้

- นิติบุคคลเฉพาะกิจตามกฎหมายว่าด้วยนิติบุคคลเฉพาะกิจเพื่อการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์
- นิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับปัจจัยชำระเงินต่างประเทศตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยน
- บรรษัทบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยบรรษัทบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงิน
- บริษัทบริหารสินทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทบริหารสินทรัพย์

บริษัทเครดิตฟองเอซิเอร์ บรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย บรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม บริษัทประกันชีวิต บริษัทประกันวินาศภัย สหกรณ์ออมทรัพย์เป็นต้น สถาบันการเงินเหล่านี้ถือเป็นหน่วยรบแนวหน้า (Frontier) ในการต่อสู้กับการฟอกเงินเพราะต้องเผชิญกับอาชญากรซึ่งต้องการยึดครองและใช้สถาบันการเงินเหล่านี้เป็นเครื่องมือในการฟอกเงิน

มาตรการหนึ่งที่จะช่วยยับยั้งอาชญากรรมการฟอกเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพ.ศ. 2542 ได้นำหลักการสากลมาบัญญัติไว้คือ การบังคับให้สถาบันการเงินเหล่านี้มีหน้าที่ในการทำความรู้จักลูกค้าของตนให้ดี (Know Your Customer) ซึ่งหมายถึงความประสงค์ที่จะให้สถาบันการเงินใช้มาตรการที่สมเหตุสมผลในการตรวจสอบข้อมูลแท้จริงเกี่ยวกับตัวลูกค้าและธุรกิจของลูกค้า รวมทั้งหลีกเลี่ยงไม่ให้มีบัญชีซึ่งไม่มีบัญชีซึ่งไม่มีชื่อหรือบัญชีชื่อปลอมหรือบัญชีที่ไม่สามารถระบุเจ้าของผู้รับประโยชน์ที่แท้จริงอันจะเป็นช่องว่างที่อาชญากรฟอกเงินจะฉวยไปใช้ประโยชน์ได้

เนื่องจากนักฟอกเงินมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการจำกัดเงินสด สถาบันรับฝากเงินจึงเป็นสถานที่ที่นักฟอกเงินต้องเข้าไปใช้บริการ การต่อต้านการฟอกเงินจึงมีความพยายามมุ่งเน้นไปที่กระบวนการที่ผู้รับฝากเงินใช้ในการให้บริการแก่ลูกค้าหนึ่งในบรรดามาตรการที่ริเริ่มในการหยุดยั้งกระบวนการฟอกเงินคือการวางแนวปฏิบัติให้สถาบันการเงินเหล่านี้ โดยเฉพาะธนาคารมีหน้าที่สำคัญคือ การบังคับให้มีการแสดงตนของลูกค้า(Customer Idenification) การให้เก็บรักษาข้อมูล (Record keeping) และการให้รายงานธุรกรรมที่ต้องสงสัย(Reporting of suspicious transactions) มาตรการเหล่านี้เป็นกระบวนการเพื่อประกันให้เกิดร่องรอยทางเอกสาร(Paper trail)หรือร่องรอยเพื่อการตรวจสอบ(Audit trail) ที่จะเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายนั่นเอง

3.2.2 สำนักงานที่ดิน

นอกจากสถาบันการเงินที่มีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้นสำนักงานที่ดินเป็นอีกหน่วยงานที่มีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทั้งนี้เนื่องจากสำนักงานที่ดินเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ถูกใช้เป็นแหล่งฟอกเงินโดยการนำเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมาเปลี่ยนสภาพเป็นที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์อันคำว่าสำนักงานที่ดินที่มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมจึงได้แก่ สำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขา และสำนักงานที่ดินอำเภอ

3.2.3 ผู้ประกอบอาชีพหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับการลงทุน

นอกจากสถาบันการเงิน สำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขา และสำนักงานที่ดินอำเภอแล้วผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการลงทุนหรือเคลื่อนย้ายเงินทุนเป็นอีกอาชีพหนึ่งที่กฎหมายว่าด้วยการป้องและปราบปรามการฟอกเงินได้กำหนดให้มีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมด้วย เนื่องจากมีบทบาทสำคัญในการดำเนินการเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่เงินทุนมากที่สุด ผู้ประกอบอาชีพที่เกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการลงทุนหรือเคลื่อนย้ายเงินทุนจะทราบข้อมูลแหล่งที่มาของเงินที่ใช้ในการลงทุนอย่างดีที่สุด เนื่องจากต้องใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการรวมถึงการวางแผนดำเนินงานและค่าใช้จ่ายต่างๆให้กับลูกค้าผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการลงทุนหรือเคลื่อนย้ายเงินทุนจะมีความเชี่ยวชาญในการวิเคราะห์ดูแลธุรกิจประเภทต่าง ๆ ซึ่งทำให้สามารถทราบถึงสิ่งผิดปกติเมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า ธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุน จึงมีหน้าที่ต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ต้องรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินด้วย

3.3 การดำเนินการกับรายงาน หรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม

3.3.1 การได้มาซึ่งรายงาน หรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542ได้บัญญัติให้สถาบันการเงินและผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องจะต้องรายงานการทำธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้แก่ สถาบันการเงิน สำนักงานที่ดิน ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุนไว้ในมาตรา 13 มาตรา 15 และมาตรา 16 มีสาระสำคัญดังนี้

มาตรา 13 บัญญัติว่า “เมื่อมีการทำธุรกรรมกับสถาบันการเงิน ให้สถาบันการเงินมีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมนั้นต่อสำนักงานเมื่อปรากฏว่าธุรกรรมดังกล่าวเป็น

(1) ธุรกรรมที่ใช้เงินสดมีจำนวนเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง

(2) ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีมูลค่าเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง

(3) ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นธุรกรรมตาม (1) หรือ (2) หรือไม่ก็ตาม

ในกรณีที่ปรากฏว่ามีข้อเท็จจริงใดที่เกี่ยวข้องหรืออาจจะเป็นประโยชน์ในการยืนยันหรือยกเลิกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับธุรกรรมที่สถาบันการเงินได้รายงานไปแล้ว ให้สถาบันการเงินรายงานข้อเท็จจริงนั้นให้สำนักงานทราบโดยไม่ชักช้า”

มาตรา 15 บัญญัติว่า “ให้สำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขา และสำนักงานที่ดินอำเภอ มีหน้าที่ต้องรายงานต่อสำนักงาน เมื่อปรากฏว่ามีการขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่สถาบันการเงินมิได้เป็นคู่กรณีและที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

(1) เมื่อมีการชำระด้วยเงินสดเป็นจำนวนเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง

(2) เมื่ออสังหาริมทรัพย์มีมูลค่าตามราคาประเมินเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง เว้นแต่เป็นการโอนในทางมรดกให้แก่ทายาทโดยธรรม หรือ

(3) เมื่อเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย”

มาตรา 16 บัญญัติว่า “ให้ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุน มีหน้าที่ต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

ในกรณีที่ปรากฏว่ามีข้อเท็จจริงใดที่เกี่ยวข้องหรืออาจจะเป็นประโยชน์ในการยืนยันหรือยกเลิกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับธุรกรรมที่ได้รายงานไปตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้บุคคลดังกล่าวรายงานข้อเท็จจริงนั้นให้สำนักงานทราบโดยไม่ชักช้า”

และจากบทบัญญัติของมาตราดังกล่าวมาจะเห็นได้ถึงการได้มาซึ่งรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม กฎหมายได้กำหนดให้มีการรายงานและรวบรวมข้อมูลการทำธุรกรรมอย่างเป็นระบบเพื่อให้ปรากฏ “ร่องรอยทางกระดาษ” ซึ่งจะทำให้ง่ายต่อการติดตามตรวจสอบการฟอกเงินโดยกำหนดให้มีการรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามแนวทางที่กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนดสรุปได้เป็น 2 แนวทางหลักคือ

1.การได้มาซึ่งรายงานหรือข้อมูลจากหน่วยงานหรือผู้ที่มีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องตามกฎหมาย ได้แก่

1)สถาบันการเงินจะต้องให้รายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมที่กระทำโดยสถาบันการเงินตามมาตรา 13 และมาตรา 14 หมายถึง รายงานการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสดมีจำนวนเงินตั้งแต่สองล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป หรือการรายงานการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีมูลค่าตั้งแต่ห้าล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป หรือรายงานการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ไม่ว่าธุรกรรมที่ใช้เงินสดหรือธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินดังกล่าวนั้นเป็นจำนวนเงินเท่าใดก็ตาม รวมถึงการรายงานในกรณีที่ปรากฏในภายหลังต่อมาว่ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าธุรกรรมที่ได้กระทำไปแล้วแต่ไม่มีการรายงานตามมาตรา 13 แต่เป็นธุรกรรมที่สถาบันการเงินต้องรายงานตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรา 13 ก็ให้สถาบันการเงินรายงานไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินโดยไม่ชักช้า

2)สำนักงานที่ดินต้องให้รายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมที่กระทำโดยสำนักงานที่ดินตามมาตรา 15 หมายถึง รายงานการทำธุรกรรมที่เป็นการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่สถาบันการเงินไม่ได้เป็นคู่กรณี และมีการชำระด้วยเงินสดเป็นจำนวนตั้งแต่สองล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป หรืออสังหาริมทรัพย์ที่มีมูลค่าตามราคาประเมินเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตั้งแต่ห้าล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป (ยกเว้นการโอนในทางมรดกแก่ทายาทโดยธรรม) หรือรายงานการทำธุรกรรมที่เป็นการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่มีเหตุอันควรสงสัย

3)โดยผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการดำเนินการเคลื่อนย้ายเงินทุนต้องให้รายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมที่กระทำโดยผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการดำเนินการเคลื่อนย้ายเงินทุนที่ได้รายงานการทำธุรกรรมตามมาตรา 16 หมายถึงรายงานการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือเคลื่อนย้ายเงินทุนที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการทำธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

2.นอกจากการได้มาซึ่งรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามที่กฎหมายกำหนดให้มีหน้าที่ต้องให้รายงานแล้ว สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินยังได้รับรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมจากบุคคลอื่นนอกเหนือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามข้อ 1. ด้วย ดังนี้

1)การได้รายงานการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยโดยเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายหมายความว่า รายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมที่ได้มาโดยทางอื่น นอกเหนือไปจากการให้รายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมตามมาตรา 13 มาตรา 14 มาตรา 15 และมาตรา 16 ทั้งนี้จะเป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กฎกระทรวงกำหนด (มาตรา 48 วรรคสาม) เช่น พนักงานสอบสวนได้สอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับการทุจริตของผู้บริหารสถาบันการเงินแห่งหนึ่ง พบว่ามีการทำธุรกรรมเกี่ยวกับการโอนเงินในบัญชีหนึ่ง มีความสลับซับซ้อนผิดไปจากการโอนเงินเข้าออกบัญชีทั่ว ๆ ไปในลักษณะเดียวกันที่ทำกันอยู่ตามปกติ หรือสอบสวนพบว่า การโอนเงินในบัญชีดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานยักยอกทรัพย์ของผู้บริหารสถาบันการเงิน จึงเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย หรือการที่ประชาชนให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามมาตรา 25 (4)

2)การได้รายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม โดยการแจ้งเบาะแสจากบุคคลภายนอก ซึ่งปัจจุบันสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้วางระเบียบเกี่ยวกับกรณีการได้รับแจ้งเบาะแสจากบุคคลภายนอกไว้คือ ระเบียบสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่าด้วยมาตรการในการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมของบุคคลและนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2545

การแจ้งเบาะแสหรือข้อเท็จจริง หมายความว่า การแจ้งเบาะแสหรือข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน หรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน

3)การได้รายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมจากผู้ที่ขึ้นทะเบียนเป็นสายลับป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

จะเห็นได้ว่ากรณีของการแจ้งเบาะแสจากบุคคลภายนอก ไม่ได้เป็นหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด ลักษณะของรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมจึงมีลักษณะที่แตกต่างจากรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมที่ได้มาจากหน่วยงานผู้มีหน้าที่ตามกฎหมาย กรณีนี้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจึงต้องทำการตรวจสอบเบาะแสที่ได้รับแจ้งก่อนดำเนินการตามกฎหมาย สำหรับการตรวจสอบจะได้กล่าวในหัวข้อต่อ ๆ ไป

3.3.2 การส่ง/รับรายงาน หรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม

การส่งรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้นมีหลักเกณฑ์ในการ ส่งรายงานของสถาบันการเงิน สำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขา และสำนักงานที่ดินอำเภอ และผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมเกี่ยวกับการลงทุนหรือเคลื่อนย้ายเงินทุนไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอาจทำได้ด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งดังต่อไปนี้[22]

1.ยื่นต่อเจ้าหน้าที่ ณ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กรณีนี้เป็นการไปยื่นแบบที่เป็นต้นฉบับด้วยตนเองหรือมอบหมายให้บุคคลอื่นไปยื่นแทนที่ศูนย์สารสนเทศและติดตามประเมินผล สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ปัจจุบันอยู่ที่อาคารสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินชั้น7 เลขที่422 ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330

ในกรณีที่เป็นสถาบันการเงินการส่งรายงานการทำธุรกรรมโดยวิธีนี้(สำหรับแบบ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทุกแบบรายงาน) ก็ให้ใช้แบบคุมเอกสารส่งรายงานการทำธุรกรรม แบบคุมเอกสารดังกล่าวจะประกอบด้วย ชื่อ–ที่อยู่ หน่วยงานที่รายงาน ชื่อสกุลผู้ส่งรายงาน งวดประจำเดือนที่รายงานเช่น เดือนธันวาคม 2543 ช่วงที่รายงานเช่นช่วงวันที่ 1-15 ของเดือนธันวาคม 2543 หรือวันที่ 16-31 ของเดือนธันวาคม 2543 จำนวนแบบป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน วิธีการนำส่งเช่นนำส่ง ณ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือนำส่งทางไปรษณีย์มีการลงชื่อนำส่ง และส่วนสุดท้ายจะมีเจ้าหน้าที่ลงชื่อรับเอกสารไว้

---

[22] 1,2,3 คู่มือการปฏิบัติเกี่ยวกับการรายงานธุรกรรม สำหรับสถาบันการเงิน และผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือเคลื่อนย้ายเงินทุน เรื่อง การส่งแบบรายงานการทำธุรกรรม หน้า 13-14 ประจำเดือนมกราคม 2544 ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

2.ส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ เป็นการนำแบบป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินส่งไปทางไปรษณีย์ โดยวิธีตอบรับ ณ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน การลงทะเบียนตอบรับเป็นหลักประกันได้อย่างหนึ่งว่าเอกสารที่ส่งไปจะไม่สูญหายเป็นหลักฐานยืนยันได้ว่ามีการส่งแบบไปแล้ว ณ ที่ทำการไปรษณีย์ไหน ส่งแบบไปเมื่อไร ถึงเมื่อไร มีใครเป็นคนรับไว้ สามารถส่งได้หรือไม่ ถ้าส่งไม่ได้แบบจะถูกตีกลับ โดยระบุเหตุขัดข้องที่ไม่สามารถส่งได้ให้ทราบ ผู้ส่งจะได้ติดตามผลการส่งรายงานธุรกรรมได้ การส่งรายงานการทำธุรกรรมทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับให้ส่งแบบรายงานการทำธุรกรรมที่เป็นต้นฉบับ และให้แนบแบบคุมเอกสารส่งรายงานการทำธุรกรรมโดยให้นำสำเนาคู่ฉบับแบบคุมเอกสารการส่งรายงานธุรกรรมมาส่งด้วย

แบบคุมเอกสารส่งรายงานการทำธุรกรรมทางไปรษณีย์ใช้แบบคุมเอกสารเช่นเดียวกับการส่งรายงานการทำธุรกรรมโดยยื่นต่อเจ้าหน้าที่ ณ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน การส่งรายงานการทำธุรกรรมโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับให้นับวันที่ประทับตราของสำนักงานไปรษณีย์เป็นวันที่ส่งรายงานการทำธุรกรรม

3. ส่งเป็นข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ การส่งเป็นข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ผู้มีหน้าที่รายงานต้องเก็บรักษารายงานที่เป็นแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต้นฉบับไว้ด้วยการส่งรายงานการทำธุรกรรมเป็นข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ ให้ปฏิบัติตามคู่มือการใช้งานระบบการส่งรายงานธุรกรรมโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์รายละเอียดโปรดดูที่www.amlo.go.th

การส่งแบบรายงานการทำธุรกรรมเป็นข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์โดยใช้แบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่สร้างด้วยชุดโปรแกรมสำเร็จรูปของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้ถือปฏิบัติตามคู่มือการรายงานธุรกรรมโดยใช้แบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วยชุดโปรแกรมสำเร็จรูป

ในกรณีผู้รายงานส่งข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ด้วยสื่อบรรจุข้อมูลโดยวิธีการนำมายื่นต่อเจ้าหน้าที่ ณ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับผู้รายงานจะต้องทำใบส่งข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ตามที่คู่มือการรายงานธุรกรรมโดยใช้แบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วยชุดโปรแกรมสำเร็จรูปกำหนดไว้ แล้วส่งมาพร้อมกับสื่อบรรจุข้อมูลดังกล่าว หากไม่มีเอกสารดังกล่าวส่งมาด้วยจะไม่ถือว่าเป็นการรายงานธุรกรรมตามความหมายในมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะรับรายงานธุรกรรมจากสถาบันการเงิน สำนักงานที่ดิน ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับ

การดำเนินการเคลื่อนย้ายเงินทุน ที่ส่งโดยวิธีดังกล่าวที่กำหนดไว้ข้างต้นเท่านั้นและจะไม่รับการส่งรายงานธุรกรรมโดยวิธีการใช้โทรสาร หรือโดยวิธีอื่นในทุกกรณี กรณีวันครบกำหนดส่งรายงานการทำธุรกรรมเป็นวันหยุดราชการให้ส่งรายงานการทำธุรกรรมในวันถัดไปที่เป็นวันเปิดทำการของทางราชการได้

การส่งรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมโดยการแจ้งเบาะแสหรือข้อเท็จจริงจากเอกชน ทำได้โดยวิธีหนึ่งวิธีใดต่อไปนี้[23]

1.ทำเป็นหนังสือการแจ้งเบาะแสหรือข้อเท็จจริงที่มีถึงเลขาธิการ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไม่ว่าโดยตรงหรือทางไปรษณีย์โทรเลข หรือตู้ ปณ. ที่สำนักงาน ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเปิดไว้

2.ทำเป็นหนังสือการแจ้งเบาะแสหรือข้อเท็จจริงที่มีถึงเลขาธิการ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินโดยทางโทรสาร หรือส่งผ่านทางระบบสารสนเทศเครือข่ายอินเตอร์เนต www.amlo.go.th หรือทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์

3.การแจ้งเบาะแสหรือข้อเท็จจริงทางโทรศัพท์หรืออุปกรณ์การสื่อสารอื่นทำนองเดียวกันที่มีมาถึงเลขาธิการ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือเจ้าหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

4.การมาแจ้งเบาะแสหรือข้อเท็จจริงด้วยตนเองต่อเลขาธิการ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

เมื่อได้รับรายงานและข้อมูลการกระทำความผิดดังกล่าว ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับเรื่องส่งเรื่องให้เจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบหรือเจ้าหน้าที่ที่เลขาธิการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหมอบหมายดำเนินการตรวจสอบให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ หรือประกาศที่กำหนดไว้ต่อไปโดยเร็ว การรับรายงานและข้อมูลการแจ้งเบาะแสหรือข้อเท็จจริงการกระทำความผิดกรณีการแจ้งเบาะแสหรือข้อเท็จจริงทางโทรศัพท์หรืออุปกรณ์การสื่อสารอื่นทำนองเดียวกันที่มีมาถึงเลขาธิการ

---

[23] ระเบียบสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่าด้วยมาตรการในการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมของบุคคลและนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพ.ศ.2542 พ.ศ.2545 ข้อ 1.

ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือเจ้าหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือการมาแจ้งเบาะแสหรือข้อเท็จจริงด้วยตนเองต่อเลขาธิการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือเจ้าหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้เจ้าหน้าที่ผู้รับเรื่องจดแจ้งบันทึกไว้เป็นหนังสือก่อนส่งเรื่องให้เจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ รูปแบบการจดบันทึกให้เป็นไปตามที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนด[24]

ส่วนกรณีการรับรายงานและข้อมูลการแจ้งข้อเท็จจริงการกระทำความผิดจากส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่ได้แจ้งข้อเท็จจริงมาเพื่อให้ดำเนินการตรวจสอบ ต้องเป็นรายงานและข้อมูลที่มีข้อเท็จจริงเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน หรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน และเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต้องดำเนินการ[25]

3.3.3 การเก็บรวบรวมรายงาน หรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม

เมื่อได้รับรายงานหรือข้อมูลการกระทำความผิดจากส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่ได้แจ้งข้อเท็จจริงมาให้ตรวจสอบ ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับเรื่องส่งเรื่องให้เจ้าหน้าที่ผู้ทีหน้าที่รับผิดชอบหรือเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการหมอบหมาย เพื่อดำเนินการตรวจสอบให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ หรือประกาศที่กำหนดไว้ต่อไปโดยเร็ว[26]

เมื่อได้รับรายงานและข้อมูลการแจ้งเบาะแสหรือข้อเท็จจริงการกระทำความผิดจากเอกชนต้องกระทำโดยลับจะเปิดเผยชื่อที่อยู่หรือข้อมูลของผู้แจ้งเบาะแสให้บุคคลอื่นทราบไม่ได้ เว้นแต่เป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย วิธีการปกปิดชื่อของผู้แจ้งเบาะแสให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนด

ส่วนกรณีการได้รับรายงานและข้อมูลการแจ้งเบาะแสหรือข้อเท็จจริง เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้รับเรื่องได้รับรายงานและข้อมูลการแจ้งเบาะแสหรือข้อเท็จจริงการกระทำความผิดแล้วให้ส่งเรื่องให้เจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบหรือเจ้าหน้าที่ที่เลขาธิการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หมอบหมายดำเนินการต่อไป

---

[24] เรื่องเดียวกัน,ข้อ 8.

[25] เรื่องเดียวกัน,ข้อ 5.

[26] เรื่องเดียวกัน,ข้อ 6.

3.3.4 ลักษณะของรายงาน หรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม

ตามที่ได้กล่าวไว้แล้วให้หัวข้อที่ผ่านมาถึงผู้ที่มีหน้าที่รายงานธุรกรรมหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมนั้น ในหัวข้อนี้จะได้อธิบายถึงลักษณะเกี่ยวกับธุรกรรมหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมซึ่งตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 บังคับให้มีการรายงานการทำธุรกรรมบางประเภท เช่น ธุรกรรมเงินสดตั้งแต่ 2 ล้านบาทขึ้นไป หรือธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินมูลค่า ตั้งแต่ 5 ล้านบาทขึ้นไปดังนั้นจึงสามารถจำแนกรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะของรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมออกได้เป็นดังนี้

1.รายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมที่กระทำโดยผ่านสถาบันการเงินตามมาตรา 13 และมาตรา 14 หมายถึง รายงานการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสดมีจำนวนเงินตั้งแต่สองล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป หรือการรายงานการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีมูลค่าตั้งแต่ห้าล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป หรือรายงานการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ไม่ว่าธุรกรรมที่ใช้เงินสดหรือธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินดังกล่าวนั้นเป็นจำนวนเงินเท่าใดก็ตาม รวมถึงการรายงานในกรณีที่ปรากฏในภายหลังต่อมาว่ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าธุรกรรมที่ได้กระทำไปแล้วแต่ไม่มีการรายงานตามมาตรา 13[27] แต่เป็นธุรกรรมที่สถาบันการเงินต้องรายงานตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรา 13 ก็ให้สถาบันการเงินรายงานไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินโดยไม่ชักช้า การทำธุรกรรมกับสถาบันการเงินสามารถแยกออกเป็นประเภทใหญ่ๆได้ 3 ประเภท คือ ธุรกรรมที่ใช้เงินสด ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน และธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยคือ

1. ธุรกรรมที่ใช้เงินสด หมายความว่า กิจกรรมที่เกี่ยวกับการทำนิติกรรมสัญญา หรือการดำเนินการใด ๆ กับสถาบันการเงินที่กระทำโดยใช้เงินสด “เงินสด” หมายความว่า ธนบัตรหรือเหรียญกษาปณ์ที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย การทำธุรกรรมที่ใช้เงินสด เช่น ฝากเงินสด ถอนเงินสด การซื้อตราสารการเงินด้วยเงินสด (เช่นการนำเงินสดมาซื้อเช็ค ดราฟต์) การขายตราสารการเงิน ซื้อเงินตราต่างประเทศ ขายเงินตราต่างประเทศ

---

[27] มาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 บัญญัติว่า “เมื่อมีการทำธุรกรรมกับสถาบันการเงิน ให้สถาบันการเงินมีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมนั้นต่อสำนักงานเมื่อปรากฏว่าธุรกรรมดังกล่าวเป็น

(1)ธุรกรรมที่ใช้เงินสดมีจำนวนเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง

(2)ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีมูลค่าเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง

(3)ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นธุรกรรมตาม (1) หรือ (2) หรือไม่ก็ตาม”

2. ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินแบ่งได้เป็น

2.1 ทรัพย์สินที่เป็นสังหาริมทรัพย์ เช่น ตราสารการเงิน ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน (ที่เป็นตราสาร) หมายถึง กิจกรรมทางการเงินที่เกี่ยวกับการทำนิติกรรมสัญญา หรือการดำเนินการใด ๆ กับสถาบันการเงินที่กระทำโดยใช้ตราสารการเงิน ธุรกรรมที่เป็นสังหาริมทรัพย์ (ตราสารการเงิน) ได้แก่ ธุรกรรมที่เกี่ยวกับการซื้อ/ขาย ตราสารการเงินในตลาดเงินและตลาดทุน รวมถึงกิจการทางการเงินต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ ตั๋วสัญญาใช้เงิน ตั๋วแลกเงิน การรับรอง อาวัล ตั๋วเงินต่างๆ เช็ค (เช่น เช็คส่วนบุคคล เช็คของขวัญ เช็คเดินทาง) ดราฟต์ บัตรเงินฝาก พันธบัตรต่างๆ หลักทรัพย์ หน่วยลงทุน ตราสารอนุพันธ์ การให้สินเชื่อลักษณะต่าง ๆ (เช่นเงินกู้ เงินเบิกเกินบัญชีL/C ธุรกิจให้เช่าซื้อ) การทำประกันชีวิต ประกันวินาศภัย

2.2 ทรัพย์สินที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ทรัพย์สินที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ เช่น การซื้อ ขาย โอน ค้ำประกัน ที่ดิน อาคาร สิ่งก่อสร้างเป็นต้น ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินหมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวกับการทำนิติกรรม สัญญา หรือการดำเนินการใด ๆ กับสถาบันการเงินซึ่งใช้ทรัพย์สินประกอบการทำนิติกรรม สัญญา หรือการดำเนินการนั้น ประเภทธุรกรรมเช่น จำนอง การขายฝาก ประเภททรัพย์สินที่ใช้ทำธุรกรรม เช่น ที่ดิน ที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง สิ่งปลูกสร้าง วัตถุประสงค์ในการทำธุรกรรมเช่น ใช้ที่ดินเป็นหลักประกันในการขอสินเชื่อ

3. ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ไม่ว่าจะเป็นธุรกรรมที่ใช้เงินสดมีจำนวนตั้งแต่สองล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไปหรือธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินมีมูลค่าตั้งแต่ห้าล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไปหรือไม่ก็ตาม

ดังนั้นจึงแบ่งประเภทของการทำธุรกรรมที่สถาบันการเงินต้องจัดทำรายงานเสนอแก่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ดังนี้

1. ธุรกรรมเงินสดจำนวนมาก ซึ่งปัจจุบันกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กำหนดให้ต้องมีรายงานการทำธุรกรรมของสถาบันการเงินต่อสำนักงาน ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในกรณีที่เป็นธุรกรรมตามมาตรา 13(1) ให้กระทำเฉพาะธุรกรรมที่มีจำนวนเงินสดตั้งแต่ 2,000,000 บาท (สองล้านบาท) หรือกว่านั้นขึ้นไป

2. ธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินมูลค่าสูงซึ่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 กำหนดให้ต้องมีการรายงานธุรกรรมตามมาตรา 13(2) เฉพาะธุรกรรมที่มีมูลค่าทรัพย์สินตั้งแต่ 5,000,000 (ห้าล้านบาท) หรือกว่านั้นขึ้นไป

3. ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยปัจจุบันไม่มีกฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศที่มีผลผูกพันตามกฎหมายกำหนดรายละเอียดไว้

2.รายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมที่กระทำโดยผ่านสำนักงานที่ดินตามมาตรา 15 หมายถึง รายงานการทำธุรกรรมที่เป็นการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่สถาบันการเงินไม่ได้เป็นคู่กรณี และมีการชำระด้วยเงินสดเป็นจำนวนตั้งแต่สองล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป หรืออสังหาริมทรัพย์ที่มีมูลค่าตามราคาประเมินเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตั้งแต่ห้าล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป (ยกเว้นการโอนในทางมรดกแก่ทายาทโดยธรรม) หรือรายงานการทำธุรกรรมที่เป็นการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยกับอสังหาริมทรัพย์ที่มีเหตุอันควรสงสัย[28]

กฎกระทรวง ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กำหนดให้สำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขา และสำนักงานที่ดินอำเภอ มีหน้าที่ต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเมื่อปรากฏว่ามีการขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่สถาบันการเงินมิได้เป็นคู่กรณีและที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

1. กรณีมีการชำระด้วยเงินสดจำนวนมาก ซึ่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กำหนดให้ต้องรายงานเมื่อมีการขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่มีการชำระด้วยเงินสดเป็นจำนวนตั้งแต่ 2,000,000 บาท (สองล้านบาท) หรือกว่านั้นขึ้นไป

---

[28] มาตรา 15 บัญญัติว่า “ให้สำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขา และสำนักงานที่ดินอำเภอ มีหน้าที่ต้องรายงานต่อสำนักงาน เมื่อปรากฏว่ามีการขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่สถาบันการเงินมิได้เป็นคู่กรณีและที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

(1)เมื่อมีการชำระด้วยเงินสดเป็นจำนวนเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง

(2)เมื่ออสังหาริมทรัพย์มีมูลค่าตามราคาประเมินเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง เว้นแต่เป็นการโอนในทางมรดกให้แก่ทายาทโดยธรรม หรือ

(3)เมื่อเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย”

2. กรณีอสังหาริมทรัพย์มีมูลค่าสูงโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ 3 กำหนดให้ต้องรายงานเมื่อมีการขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ซึ่งมีมูลค่าตามมาตราตั้งแต่ 5,000,000 บาท หรือกว่านั้นขึ้นไปทั้งนี้มีข้อยกเว้นไม่ต้องรายงานหากเป็นการโอนในทางมรดกให้แก่ทายาทโดยธรรม

3. เมื่อเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย[29]

ด้วยเหตุนี้เมื่อปรากฏว่ามีการขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์[30]นั้นมีการชำระด้วยเงินสดเป็นจำนวนตั้งแต่สองล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไปหรืออสังหาริมทรัพย์ที่ขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมมีมูลค่าตามราคาประเมินเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตั้งแต่ห้าล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไปหรือเมื่อธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยไม่ว่าจะมีการชำระด้วยเงินสดเป็นจำนวนเท่าไรหรือเมื่ออสังหาริมทรัพย์มีมูลค่าเป็นจำนวนเท่าไรก็ตามสำนักงานที่ดินต้องมีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมนั้นต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

<u>3.รายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมที่กระทำโดยผ่านผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการดำเนินการเคลื่อนย้ายเงินทุนที่ได้รายงานการทำธุรกรรมตามมาตรา 16</u> หมายถึง รายงานการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือเคลื่อนย้ายเงินทุนที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการทำธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยซึ่งนอกจากสถาบันการเงิน สำนักงานที่ดินแล้ว ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการลงทุนหรือเคลื่อนย้ายเงินทุนเป็นอีกอาชีพหนึ่งที่กฎหมายกำหนดให้มีหน้าที่

---

[29] ดูแนวการพิจารณาสิ่งบ่งชี้และตัวอย่างโปรดดูเนื้อหาหัวข้อผ่านมาในเรื่องของคำว่า “ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย”

[30] การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่ทำกับสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขาและสำนักงานที่ดินอำเภอแยกได้ดังนี้

1.การขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์และมีการชำระด้วยเงินสด เช่นการซื้อขาย ขายฝาก จำนอง แล้วชำระราคากันเป็นเงินสดตั้งแต่สองล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป

2.การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ และอสังหาริมทรัพย์มีมูลค่าตั้งแต่ห้าล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป

การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ และอสังหาริมทรัพย์นั้นมีมูลค่าตามราคาประเมินเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมตั้งแต่ห้าล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป

ต้องรายงานการทำธุรกรรมด้วยเนื่องจากมีบทบาทสำคัญในการดำเนินการเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่เงินทุนมากที่สุด

ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุนจึงมีหน้าที่ต้องรายงานต่อสำนักงานในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการทำธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยการรายงานการทำธุรกรรมของสถาบันการเงิน และการรายงานของผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุนนี้จะมีลักษณะที่แตกต่างไปจากการรายงานการทำธุรกรรมของสถาบันการเงินและสำนักงานที่ดินกล่าวคือ

กรณีของสถาบันการเงินมีหน้าที่รายงานต่อสำนักงานเมื่อมีการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสดมีจำนวนเงินสดตั้งแต่สองล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป หรือธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินมีมูลค่าทรัพย์สินตั้งแต่ห้าล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป หรือธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

กรณีของสำนักงานที่ดินมีหน้าที่รายงานต่อสำนักงานเมื่อปรากฏว่ามีการขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่สถาบันการเงินมิได้เป็นคู่กรณีและที่มีการชำระด้วยเงินสดเป็นจำนวนตั้งแต่สองล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป หรือเมื่ออสังหาริมทรัพย์มีมูลค่าตามราคาประเมินเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียสิทธิและนิติกรรมตั้งแต่ห้าล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป เว้นแต่เป็นการโอนในทางมรดกให้แก่ทายาทโดยธรรม หรือเมื่อเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

ส่วนกรณีการรายงานของผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุนนี้ กฎหมายกำหนดให้ มีหน้าที่รายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เฉพาะในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการทำธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับ การกระทำความผิด หรือเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยเท่านั้นโดยสรุปแล้วโดยทั่วๆไปไม่ต้องรายงาน นอกจากมีเหตุผลดังกล่าวมาแล้วข้างต้น

สำหรับในกรณีของสถาบันการเงินและสำนักงานที่ดินนั้นมีหน้าที่ต้องรายงานเมื่อมีการทำธุรกรรมตามที่กำหนดในกฎกระทรวงหรือธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยและสำหรับกรณีผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุนนี้ เมื่อได้รายงานการทำธุรกรรมไปแล้วและต่อมาปรากฏข้อเท็จจริงใดที่เกี่ยวข้องหรืออาจจะเป็นประโยชน์ในการยืนยันข้อเท็จจริง เช่น มีข้อมูลเพิ่มเติมว่าเป็นธุรกรรมที่เกี่ยวกับ

การฟอกเงิน ผู้ประกอบอาชีพดังกล่าวก็จะต้องรายงานการยืนยันข้อเท็จจริงนั้นโดยไม่ชักช้าหรือในทางตรงกันข้าม ถ้ามีข้อมูลเพิ่มเติมว่ามิได้เป็นธุรกรรมที่เกี่ยวกับการฟอกเงินก็จะต้องรายงานเพื่อยกเลิกข้อเท็จจริงที่ได้รายงานไปแล้วโดยไม่ชักช้าเช่นกัน

สำหรับกรณีของการแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการธุรกรรมของบุคคลและนิติบุคคลนั้นคงไม่มีลักษณะของรายงานที่มีมูลค่าเกินกว่าจำนวนที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้เพราะในกรณีนี้ผู้ที่รายงานไม่อาจทราบข้อมูลเช่นว่านั้นได้เลย คงจะเป็นหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ต้องตรวจสอบเบาะแสข้อเท็จจริงที่ได้รับแจ้งดังกล่าวแล้วเสนอความเห็นต่อเลขาธิการเพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

3.3.5 หลักเกณฑ์ และวิธีการรายงาน ธุรกรรมหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม

สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับแบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการในการรายงานการทำธุรกรรมกำหนดโดยกฎกระทรวงฉบับที่4 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งสรุปสาระสำคัญ ดังนี้

3.3.5.1 แนวทางปฏิบัติโดยทั่วไปเกี่ยวกับการรายงานธุรกรรม

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้กำหนดแนวทางในการรายงานธุรกรรมไว้ดังนี้[31]

1. การรายงานธุรกรรมของสถาบันการเงินที่มีนิติบุคคลเฉพาะกิจตามกฎกระทรวงฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ต้องแยกกันรายงาน โดยสถาบันการเงินรายงานการทำธุรกรรมที่ลูกค้าทำกับสถาบันการเงินนั้น ๆ และ

[31] ตามคู่มือการปฏิบัติเกี่ยวกับการรายงานธุรกรรม สำหรับสถาบันการเงิน และผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินงานหรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุน หรือเคลื่อนย้ายเงินทุน ฉบับเดือนมกราคม 2544 ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

นิติบุคคลเฉพาะกิจรายงานการทำธุรกรรมที่ลูกค้าทำกับนิติบุคคลเฉพาะกิจ[32] เนื่องจากสถาบันการเงินและนิติบุคคลเฉพาะกิจเป็นนิติบุคคลต่างกัน

2. การรายงานธุรกรรมเงินสด ให้ยึดถือการบันทึกทางบัญชีของสถาบันการเงินที่สอดคล้องกับการปฏิบัติงานเป็นสำคัญ โดยรายงานธุรกรรมเงินสดเฉพาะกรณีที่มีการรับหรือจ่ายเป็นเงินสดเท่านั้น

การทำธุรกรรมที่ใช้เงินสดเช่น ฝากเงินสด ถอนเงินสด การซื้อตราสารการเงินด้วยเงินสด (เช่นการนำเงินสดมาซื้อเช็ค ดราฟต์) การขายตราสารการเงิน ซื้อเงินตราต่างประเทศ ขายเงินตราต่างประเทศ

3. กรณีธุรกรรมที่ต้องรายงานเป็นธุรกรรมที่กระทำโดยสถาบันการเงินเป็นรัฐวิสาหกิจหากมีการทำธุรกรรมที่อยู่ในหลักเกณฑ์ต้องรายงาน ณ สถาบันการเงินที่เป็นรัฐวิสาหกิจ สถาบันการเงินที่เป็นรัฐวิสาหกิจนั้นก็มีหน้าที่ต้องรายงานธุรกรรมตามกฎหมาย แต่หากสถาบันการเงินที่เป็นรัฐวิสาหกิจเป็นผู้ทำธุรกรรมกับสถาบันการเงินอื่นที่ไม่ใช่รัฐวิสาหกิจ ก็เป็นธุรกรรมที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องรายงานตามความในกฎกระทรวงฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

4. การรายงานธุรกรรมที่โดยปกติสถาบันการเงินไม่อาจจัดให้ผู้ทำธุรกรรมลงลายมือชื่อหรือบันทึกข้อเท็จจริงให้ครบถ้วนได้ เช่น ผู้ทำธุรกรรมอยู่ต่างประเทศหรือธุรกรรมระหว่างสถาบันการเงิน ในกรณีดังกล่าวสถาบันการเงินจะใช้แบบรายงานการทำธุรกรรมรูปแบบอื่นที่มีข้อมูลเป็นแบบเดียวกันกับแบบ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินโดยใช้แบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์แทนก็ได้

5. การเก็บรักษาเอกสารต้นฉบับนั้น ให้เก็บโดยวิธีอิเล็กทรอนิกส์หรือโดยวิธีการอื่นใดที่สามารถทำให้เห็นเป็นภาพเอกสารต้นฉบับได้

6. สถาบันการเงินจะต้องแจ้งผลสรุปการรายงานการทำธุรกรรมตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้มาให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบทุกระยะ6 เดือนโดยให้แจ้งเป็น

---

[32] นิติบุคคลเฉพาะกิจ หมายถึงนิติบุคคลเฉพาะกิจตามกฎหมายว่าด้วยนิติบุคคลเฉพาะกิจเพื่อการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ อันได้แก่พระราชกำหนดนิติบุคคลเฉพาะกิจเพื่อการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ พ.ศ. 2540 และบริษัทบริหารสินทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทบริหารสินทรัพย์

หนังสือมายังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือส่งเป็นEmail มาที่ info@amlo.go.th ตามแบบที่กำหนดไว้ สำหรับในแต่ละระยะเวลาของเดือนใดที่ไม่มีการทำธุรกรรมก็ให้แจ้งมาในสรุปผลการรายงานการทำธุรกรรมด้วย

สถาบันการเงินใดที่ไม่ได้แจ้งสรุปผลการรายงานการทำธุรกรรมตามความในข้อนี้ จะถือว่าสถาบันการเงินนั้นไม่มีการำธุรกรรมตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายกำหนดไว้เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาที่ไม่มีการรายงานดังกล่าวเลย

3.3.5.2 การรายงานธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้กำหนดแนวทางในการรายงานธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินไว้ดังนี้[33]

1. ในกรณีที่มีการทำธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินและมีการใช้เงินสดเป็นปัจจัยในการชำระเงิน (ไม่ใช่การทำธุรกรรมที่ใช้เงินสดโดยตรง เช่น การฝากหรือถอนเป็นเงินสด)ให้สถาบันการเงินรายงานการทำธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้เป็นหลัก โดยใช้แบบป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 1-02 หรือแบบป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 1-04-2 แล้วแต่กรณี

2. ในกรณีที่มีการทำธุรกรรมที่เป็นการโอนเงินในประเทศโดยใช้บริการบาทเนตตามระเบียบธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยการบริการบาทเนตหรือที่เป็นการโอนเงินข้ามประเทศระหว่างธนาคารโดยใช้บริการของ Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication, limited liability Co-operative Society (S.W.I.F.T.s.c.)และใช้เงินสดเป็นปัจจัยในการทำธุรกรรมมีจำนวนตั้งแต่สองล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไปให้รายงานการทำธุรกรรมโดยใช้แบบป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 1-02 แต่เพียงแบบเดียว

3. การรายงานธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่เป็นอสังหาริมทรัพย์เช่น ที่ดิน ที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง สิ่งปลูกสร้าง ตึกรามบ้านช่อง อนุสาวรีย์ สะพาน เจดีย์เป็นต้น ให้ถือวันที่จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเป็นวันที่ทำธุรกรรมเช่น วันจดทะเบียนจำนองที่ดิน ทั้งนี้ให้หมายความรวมถึง

---

[33] ตามคู่มือการปฏิบัติเกี่ยวกับการรายงานธุรกรรม สำหรับสถาบันการเงิน และผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินงานหรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุน หรือเคลื่อนย้ายเงินทุน ฉบับเดือนมกราคม 2544 ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

สังหาริมทรัพย์บางประเภทที่กฎหมายกำหนดให้ต้องมีการจดทะเบียนสิทธิเป็นหลักประกันด้วยเช่น การจดทะเบียนจำนองเครื่องจักร เป็นต้น

สำหรับสังหาริมทรัพย์ประเภทอื่น ๆ ที่ไม่ต้องจดทะเบียนสิทธิให้ถือวันที่ทำสัญญาจำนำหรือวันที่ทำสัญญาเปลี่ยนแปลงสิทธิในสังหาริมทรัพย์นั้นๆเป็นวันทำธุรกรรม

กรณีการไถ่ถอนการจำนองให้ใช้วันที่สถาบันการเงินทำนิติกรรมกับลูกค้าเกี่ยวกับการไถ่ถอนตามสัญญาจำนองเป็นวันที่ทำธุรกรรม ทั้งนี้ การรายงานการทำธุรกรรมดังกล่าว ให้ถือเอามูลค่าทรัพย์สินเป็นหลักในการรายงาน

4. กรณีที่ทรัพย์สินเป็นอสังหาริมทรัพย์หากราคาประเมินของสำนักงานที่ดินกับราคาประเมินของสถาบันการเงินมีความแตกต่างกันให้ใช้ราคาประเมินที่สูงกว่าเป็นเกณฑ์ในการพิจารณามูลค่าทรัพย์สินที่ต้องรายงานแต่สำหรับสังหาริมทรัพย์ที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมก็ให้ใช้ราคาประเมินของสถาบันการเงินหรือมูลค่าของทรัพย์สิน ณ วันที่มีการบันทึกบัญชีเป็นเกณฑ์ในการรายงาน

5. สถาบันการเงินจะต้องรายงานการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่สถาบันการเงินเป็นคู่กรณีทั้งในฐานะผู้ซื้อหรือผู้ขายด้วย หรือในฐานะอื่นใดที่สถาบันการเงินเป็นคู่กรณีทุกครั้งทั้งนี้ ให้หมายความรวมถึงการที่สถาบันการเงินจัดซื้อหรือขายหรือทำธุรกรรมกับสังหาริมทรัพย์อื่น ๆ ที่อยู่ในหลักเกณฑ์ต้องรายงานการทำธุรกรรมตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

6. การทำธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เป็นการเช่าอสังหาริมทรัพย์ หรือสังหาริมทรัพย์ให้ถือเอามูลค่าของทรัพย์สินที่เช่าเป็นเกณฑ์ในการรายงาน และให้นับวันที่ทำสัญญาเช่าเป็นวันที่ทำธุรกรรม

ในกรณีที่เป็นการเช่าทรัพย์สินแต่เพียงบางส่วน ให้ถือเอามูลค่าของทรัพย์สินเฉพาะส่วนนั้นเป็นเกณฑ์ในการรายงาน เช่น การเช่าพื้นที่ในอาคาร ให้ถือเอามูลค่าของพื้นที่เฉพาะส่วนที่เช่าเป็นมูลค่าของทรัพย์สิน เป็นเกณฑ์ในการรายงาน

7. การรายงานธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินให้ถือหลักปฏิบัติดังต่อไปนี้

7.1 กรณีทรัพย์สินที่ทำธุรกรรมมีมูลค่าตั้งแต่ห้าล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไปการพิจารณาวันที่ทำธุรกรรมตามข้อนี้ ให้ถือเอาแนวทางปฏิบัติตามข้อ 3 เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา

7.2 กรณีธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้กระทำขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์เดียวกันมีมูลค่าทรัพย์สินรวมกันตั้งแต่ห้าล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไป การพิจารณาวันที่ทำธุรกรรมตามข้อนี้ให้ถือวันที่ทำสัญญาประธานกับสถาบันการเงิน เป็นวันที่ทำธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สิน ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่าการทำธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินดังกล่าว ทรัพย์สินนั้นจะต้องเป็นทรัพย์สินที่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่ต้องรายงานอยู่แล้วด้วย หากทรัพย์สินนั้นไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่ต้องรายงานก็ไม่ต้องรายงาน

8. ทรัพย์สินที่เป็นเครื่องมือ หรือเครื่องจักรกล ให้มีความหมายดังต่อไปนี้

8.1 เครื่องมือ หมายถึง สิ่งของที่ใช้ในการงาน

8.2 เครื่องจักรกล หมายถึง สิ่งที่ประกอบด้วยชิ้นส่วนหลายชิ้น สำหรับใช้ก่อกำเนิดพลังงาน เปลี่ยนหรือแปลงสภาพพลังงาน หรือส่งพลังงานอื่นใดและให้หมายความรวมถึงเครื่องอุปกรณ์ เช่น สายพาน เพลาเกียร์ หรือสิ่งอื่นใดที่ทำงานสนองกันด้วย รวมทั้งกลอุปกรณ์ที่ประกอบขึ้นเป็นเครื่องมือเพื่อใช้ประโยชน์ในการผลิตสิ่งใดสิ่งหนึ่งตลอดจนเครื่องมือที่อำนวยความสะดวกในการส่งถ่ายแรงไปใช้ประโยชน์ในการทำงาน และเครื่องอิเล็กทรอนิกส์แบบอัตโนมัติทำหน้าที่เหมือนสมองกล ใช้สำหรับแก้ปัญหาต่าง ๆ ทั้งที่ง่ายและซับซ้อนโดยวิธีทางคณิตศาสตร์ด้วย

ทั้งนี้ การรายงานธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินตามข้อ 8.1 และข้อ 8.2 จะต้องเป็นธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มูลค่าตั้งแต่ห้าล้านบาทหรือกว่านั้นขึ้นไปด้วย

3.3.5.3 แบบและวิธีการรายงาน

1)<u>แบบรายงานสถาบันการเงินทั่วไป</u>

(1) การรายงานการทำธุรกรรมเงินสดตั้งแต่ 2 ล้านบาทขึ้นไปใช้แบบป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 1-01

(2) การรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยใช้แบบป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 1-02

(3) การรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยใช้แบบป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 1-03

บริษัทประกันชีวิต/ประกันภัย ในกรณีที่สถาบันการเงินเป็นบริษัทประกันชีวิตตามกฎหมายว่าด้วยการประกันชีวิตหรือบริษัทประกันวินาศภัยตามกฎหมายว่าด้วยการประกันวินาศภัย

ในการพิจารณาร่างกฎกระทรวงซึ่งกำหนดแบบรายงานการทำธุรกรรมธุรกิจประกันชีวิตและประกันวินาศภัยขอให้มีแบบในการรายงานธุรกรรมแยกต่างหากจากสถาบันการเงินอื่น เนื่องจากเพื่อให้สอดคล้องกับธุรกิจที่มีข้อมูลแตกต่างออกไป ซึ่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้เห็นชอบตามคำร้องขอใช้แบบรายงานการทำธุรกรรม ดังนี้

(1) การรายงานการทำธุรกรรมเงินสดตั้งแต่ 2 ล้านบาทขึ้นไปใช้แบบป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 1-04-1

(2) การรายงานการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินมีมูลค่าตั้งแต่ 5 ล้านบาทขึ้นไปใช้แบบป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 1-04-2

(3) การรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยใช้แบบป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 1-04-3 นอกจากนี้ สถาบันการเงินอาจใช้แบบรายงานการทำธุรกรรมรูปแบบอื่นที่มีข้อมูลเดียวกันกับแบบรายงานข้างต้นโดยใช้แบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์แทนก็ได้

<u>วิธีการรายงาน</u> การรายงานการทำธุรกรรมเงินสดสถาบันการเงินจะต้องรายงานภายในระยะเวลาตามหลักเกณฑ์และวิธีการดังต่อไปนี้

(1) การรายงานการทำธุรกรรมเงินสดตั้งแต่ 2 ล้านบาทขึ้นไป (มาตรา 13(1)) และธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินมีมูลค่าตั้งแต่ 5 ล้านบาทขึ้นไป (มาตรา 13(2)) ให้สถาบันการเงินรายงานโดยการส่งแบบรายงานที่ทำขึ้นในระหว่างวันที่ 1 ถึงวันที่ 15 และที่ทำขึ้นในระหว่างวันที่ 16 ถึงวันสิ้นเดือนไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินภายในเจ็ดวันนับแต่วันถัดจากวันที่ 15 และวันที่สิ้นเดือนของเดือนที่มีการทำธุรกรรมนั้น

(2) การรายงานทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย (มาตรา 13(3)) ให้สถาบันการเงินรายงานโดยการส่งแบบรายงานไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มีเหตุอันควรสงสัย

(3) การรายงานข้อเท็จจริงให้สำนักงานทราบในกรณีที่ปรากฏว่ามีข้อเท็จจริงใดที่เกี่ยวข้องหรืออาจจะเป็นประโยชน์ในการยืนยันหรือยกเลิกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับธุรกรรมที่สถาบันการเงินได้รายงานไปแล้ว (ตามมาตรา 13 วรรคสอง) ให้สถาบันการเงินรายงานภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ปรากฏข้อเท็จจริงนั้น

(4) ในกรณีที่ปรากฏในภายหลังว่ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าธุรกรรมใดที่ได้กระทำไปแล้วโดยมิได้มีการรายงานตามมาตรา 13 เป็นธุรกรรมที่สถาบันการเงินต้องรายงานในกรณีปกติแต่ให้สถาบันการเงินรายงานไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่

มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าธุรกรรมที่ได้กระทำไปแล้วโดยมิได้มีการรายงานเป็นธุรกรรมที่ต้องรายงานตามรายงานมาตรา 13

2)แบบรายงานของสำนักงานที่ดิน แบบรายงานการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ทั้งสามประเภทของสำนักงานที่ดินให้ใช้สำเนาคำขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่รับรองถูกต้องหรือแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีข้อมูลตามคำขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมดังกล่าว การรายงานของสำนักงานที่ดินไม่ต้องใช้แบบป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแต่ให้ใช้แบบคำขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมโดยทำเป็นสำเนาพร้อมรับรองถูกต้องได้ นอกจากแบบคำขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมดังกล่าวข้างต้นแล้วสำนักงานที่ดินอาจใช้แบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีข้อมูลตามคำขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมได้

วิธีการรายงานการรายงานการทำธุรกรรมเงินสดตั้งแต่ 2 ล้านบาทขึ้นไป (มาตรา 15(1)) และธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินมีมูลค่าตั้งแต่ 5 ล้านบาทขึ้นไป(มาตรา 15(2)) ให้สำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขา หรือสำนักงานที่ดินอำเภอรายงานโดยการส่งสำเนาคำขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่รับรองถูกต้องที่ทำขึ้นในระหว่างวันที่ 1 ถึงวันสิ้นเดือนไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินภายในห้าวันนับแต่วันถัดจากสิ้นเดือนที่มีการทำธุรกรรมนั้น

สำหรับกรณีการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย(มาตรา 15(3)) ให้ส่งสำเนาคำขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่รับรองถูกต้อง พร้อมทั้งบันทึกเหตุอันควรสงสัยไปยังสำนักงานภายในห้าวันนับแต่วันที่มีเหตุอันควรสงสัย

3)แบบรายงานของผู้ประกอบอาชีพหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับการลงทุน แบบรายงานการทำธุรกรรมสำหรับผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือเคลื่อนย้ายเงินทุนให้ใช้แบบป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 1-05 หรือแบบรายงานการทำธุรกรรมรูปแบบอื่นที่มีข้อมูลเดียวกันกับแบบรายงานดังกล่าวโดยใช้แบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์

วิธีการรายงานการรายงานการทำธุรกรรมในกรณีนี้ให้ผู้ประกอบอาชีพอื่นเกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุน รายงานโดยการส่งแบบรายงานไปยังสำนักงานภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการทำธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

ในกรณีที่ปรากฏว่ามีข้อเท็จจริงใดที่เกี่ยวข้องหรืออาจจะเป็นประโยชน์ในการยืนยันหรือยกเลิกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับธุรกรรมที่ได้รายงานไปแล้ว ให้ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุนรายงานภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ปรากฏข้อเท็จจริงนั้น กรณีนี้จะเห็นได้ว่าผู้ประกอบอาชีพหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับการลงทุนจะต้องรายงานธุรกรรมนั้นมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยเท่านั้น

3.3.6 การพิจารณา/ดำเนินการกับรายงาน หรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม

เมื่อได้รับรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมตามแนวทางดังกล่าวข้างต้น สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะส่งเรื่องต่อให้ คณะกรรมการธุรกรรมเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม หรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามที่รายงานมานั้น ซึ่งในเรื่องการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมกฎหมายกำหนดไว้ในมาตรา 48 วรรคหนึ่ง และปัจจุบันมีกฎกระทรวงฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543)ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการไว้ดังนี้

1.เมื่อสำนักงานได้รับรายงานการทำธุรกรรมหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมแล้วให้ทำการตรวจสอบเบื้องต้น ถ้าปรากฏว่าการทำธุรกรรมใดมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดให้สำนักงานเสนอเรื่องให้คณะกรรมการธุรกรรมเพื่อพิจารณาสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นชั่วคราวมีกำหนดไม่เกินเก้าสิบวันทั้งนี้ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้พบเหตุเช่นนั้น

ในการพิจารณาของคณะกรรมการธุรกรรม ถ้าเห็นว่าเรื่องที่เสนอมายังไม่พียงพอที่จะพิจารณาส่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราว คณะกรรมการธุรกรรมอาจมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการดำเนินการตรวจสอบเพิ่มเติมแล้วรายงานให้ทราบก็ได้

2.ในกรณีที่คณะกรรมการธุรกรรมเห็นว่าเรื่องที่เสนอมาตามข้อ 1 สามารถส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณาเพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินได้เพียงแต่ยังขาดหลักฐานบางประการที่จะทำให้เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้คณะกรรมการธุรกรรมดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินหรือจะหมอบหมายให้พนักงาน

เจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานดังกล่าว

3.ในกรณีที่ปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้คณะกรรมการธุรกรรมส่งเรื่องให้เลขาธิการดำเนินการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณาเพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นตกเป็นของแผ่นดินโดยเร็ว

สรุปรายละเอียดขั้นตอนในการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมสามารถอธิบายเป็นได้ดังนี้

<u>1.การพิจารณารายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมกรณีปกติที่ไม่มีเหตุที่จะต้องยับยั้งธุรกรรมหรือยึด อายัดทรัพย์สิน</u>

เมื่อผู้ใดก็ตามมาทำธุรกรรมต่อสถาบันการเงิน(มาตรา 13,14) สำนักงานที่ดิน(มาตรา 15) หรือผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือเคลื่อนย้ายเงินทุน(มาตรา 16) และธุรกรรมนั้นเข้าหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดให้ต้องรายงานเมื่อมีการรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแล้ว(มาตรา 40) ในทางปฏิบัติจะมีเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งมีความเชี่ยวชาญทางด้านการเงินการคลังเป็นผู้ตรวจสอบกลั่นกรองและวิเคราะห์รายงาน ข้อมูลการทำธุรกรรมนั้นจาก “ร่องรอยทางกระดาษ” ก่อนว่ามีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้หรือไม่ว่าเงินหรือทรัพย์สินที่นำมาทำธุรกรรมนั้นเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หากปรากฏว่ามีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้(มาตรา 49)ก็จะส่งรายงานเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น ในที่สุดคณะกรรมการธุรกรรมจะเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด(มาตรา 34) หากเห็นว่าปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้จริงตามที่เสนอก็จะมอบให้เลขาธิการส่งเรื่องให้อัยการ(มาตรา49) ยื่นคำร้องต่อศาลแพ่ง (มาตรา 49,50)เมื่ออัยการยื่นคำร้องและศาลรับคำร้องไปแล้วเลขาธิการหรืออัยการผู้ที่ได้รับคำสั่งจากศาลต้องประกาศหรือแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้อ้างว่าเป็นเจ้าของหรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินนั้นยื่นคำร้องเข้ามาเพื่อใช้สิทธิโต้แย้ง(มาตรา 50) ฟังไม่ขึ้นก็ให้ศาลมีคำสั่งให้เงินหรือทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน(มาตรา 51 วรรคหนึ่ง) แต่ถ้าฟังขึ้นก็ให้ศาลสั่งคืนแก่เจ้าของต่อไป(มาตรา 51,57วรรคสี่)

<u>2.การพิจารณารายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมกรณีที่มีเหตุที่จะต้องยับยั้งธุรกรรมหรือยึด อายัดทรัพย์สิน</u>

เมื่อผู้ใดก็ตามมาทำธุรกรรมต่อสถาบันการเงิน(มาตรา 13,14) สำนักงานที่ดิน(มาตรา 15) หรือผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุน หรือเคลื่อนย้ายเงินทุน(มาตรา 16) และธุรกรรมนั้นเข้าหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดให้ต้องรายงาน เมื่อมีการรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแล้ว(มาตรา 40) ในทางปฏิบัติจะมีเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งมีความเชี่ยวชาญทางด้านการเงินการคลัง เป็นผู้ตรวจสอบกลั่นกรองและวิเคราะห์รายงาน ข้อมูลการทำธุรกรรมนั้นจาก “ร่องรอยทางกระดาษ” ก่อนว่ามีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้หรือไม่ว่าเงินหรือทรัพย์สินที่นำมาทำธุรกรรมนั้นเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หากปรากฏว่ามีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้(มาตรา 49)ก็จะส่งรายงานเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น ในที่สุดคณะกรรมการธุรกรรมจะเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด (มาตรา 34) ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจยับยั้งหรือยึดอายัดโดยตรง

2.1 กรณีการยับยั้งการทำธุรกรรม

1.ในชั้นนี้หากมีเหตุอันควรสงสัยว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินก็ให้คณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ (กรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน) มีอำนาจสั่งเป็นลายลักษณ์อักษรยับยั้งการทำธุรกรรมนั้นไว้ก่อนได้ภายในเวลาที่กำหนดแต่ไม่เกิน 3 วันทำการ(มาตรา 35)

2.ในชั้นนี้หากมีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินก็ให้เฉพาะคณะกรรมการธุรกรรมเท่านั้น มีอำนาจสั่งเป็นลายลักษณ์อักษรยับยั้งการทำธุรกรรมนั้นไว้ก่อนได้ภายในเวลาที่กำหนดแต่ไม่เกิน 10 วันทำการ(มาตรา 36)

ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจหน้าที่สำคัญในการตรวจสอบธุรกรรมที่ได้รับรายงาน และการยับยั้งการทำธุรกรรม โดยเฉพาะในการยับยั้งการทำธุรกรรมแบ่งออกได้ 2 ลักษณะคือ

ก) การยับยั้งในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัย ตามมาตรา 35 ซึ่งคณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจยับยั้งได้ไม่เกิน 3 วันทำการ

“ มาตรา 35 ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือยับยั้งการทำธุรกรรมนั้นไว้ก่อนได้ภายในเวลาที่กำหนดแต่ไม่เกินสามวันทำการ

ในกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน เลขาธิการจะสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมตามวรรคหนึ่งไปก่อนแล้วรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรม ”

จากบทบัญญัติของ มาตรา 35 มีสาระสำคัญดังนี้

คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจยับยั้งการทำธุรกรรมนั้นไม่เกิน 3 วันทำการในกรณีต่อไปนี้

1) เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

2) ต้องออกคำสั่งเป็นหนังสือยับยั้งการทำธุรกรรมนั้นไว้ก่อนไม่เกิน 3 วันทำการ โดยสั่งไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมนั้น เช่น สถาบันการเงิน สำนักงานที่ดิน เป็นต้น

3) ในกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วนเลขาธิการสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีอำนาจหน้าที่สั่งยับยั้งการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นธุรกรรมที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินไว้ก่อนได้ภายในเวลากำหนดไม่เกิน 3 วันทำการ

4) คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมไว้ไม่เกิน 3 วันทำการ ในกรณีที่เพียงแต่มีเหตุอันควรสงสัยว่าธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน และในกรณีดังกล่าวถ้าเป็นกรณีที่จำเป็นหรือเร่งด่วน ซึ่งหมายความว่าถ้าปล่อยให้เนิ่นช้าไปจะไม่ทันการหรืออาจทำให้การดำเนินการตามกฎหมายฟอกเงินไม่บรรลุผล ดังนี้เลขาธิการ ก็จะมีอำนาจสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมนั้นไว้ได้ไม่เกิน 3 วันทำการ เช่น กรณีได้รับรายงานจากสถาบันการเงินว่าลูกค้าได้ทำธุรกรรมที่ใช้เงินสดจำนวนเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง คือ 2,000,000 บาท [34] หรือเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมได้รับรายงานแล้วพิจารณาว่าการทำ

---

[34] กฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ.2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542.

ธุรกรรมดังกล่าวมีเหตุอันควรสงสัยว่าจะเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ตามมาตรา 5 ก็จะมีอำนาจสั่งหนังสือยับยั้งไม่ให้การทำธุรกรรมนั้นดำเนินต่อไปภายในเวลาไม่เกิน 3 วันทำการได้ การให้อำนาจพิเศษเช่นนี้ก็เพื่อวัตถุประสงค์ในการมิให้มีการฟอกเงินจนเป็นผลสำเร็จนั่นเอง

ข) การยับยั้งในกรณีที่มีหลักฐานที่เป็นที่เชื่อถือได้ว่าธุรกรรมเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการฟอกเงินกรณีนี้คณะกรรมการธุรกรรมจะมีอำนาจยับยั้งการทำธุรกรรมได้ไม่เกิน 10 วันทำการ ตามมาตรา 36

“ มาตรา 36 ในกรณีที่มีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือยับยั้งการทำธุรกรรมนั้นชั่วคราวภายในเวลาที่กำหนดแต่ไม่เกินสิบวันทำการ ”

จากบทบัญญัติของ มาตรา 35 และมาตรา 36 มีสาระสำคัญดังนี้

คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจยับยั้งการทำธุรกรรมไว้ก่อนได้ไม่เกิน 10 วันทำการ ในกรณีต่อไปนี้

1) มีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

2) มีอำนาจสั่งเป็นหนังสือยับยั้งการทำธุรกรรมนั้นไว้ชั่วคราว ภายในกำหนดไม่เกิน 10 วันทำการ

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติของกฎหมายทั้งสองมาตราดังกล่าวข้างต้นแล้วจะเห็นว่า การสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมตามมาตรา 35 มีความแตกต่างกับการสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมตามมาตรา 36 กล่าวคือ การสั่งยับยั้งตามมาตรา 35 เพียงแต่มีเหตุอันควรสงสัยว่าธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจในการยับยั้งการทำธุรกรรมนั้นไว้ได้ไม่เกิน 3 วันทำการ เพราะเพียงแต่มีเหตุอันควรสงสัยเท่านั้น ส่วนการยับยั้งตามมาตรา 36 เป็นกรณีที่มีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เช่น ตามรายงานของสถาบันการเงินที่แจ้งมานั้นเป็นที่เชื่อได้ว่าธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ดังนั้นคณะกรรมการธุรกรรมก็มีอำนาจสั่งเป็นหนังสือยับยั้งการ

ทำธุรกรรมนั้นไว้ได้ชั่วคราวได้ไม่เกิน 10 วันทำการ โดยสั่งไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนั้นเอง หรือหน่วยงานที่มีการทำธุรกรรมเรื่องนั้น ๆ

มีข้อสังเกตว่าสำหรับเรื่องการสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมมีกำหนดไม่เกิน 10 วันทำการนั้น เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (เลขาธิการ ป.ป.ง.) จะไม่มีอำนาจที่จะสั่งการได้แม้ว่าจะเป็นเรื่องจำเป็นหรือเร่งด่วนอย่างไรก็ตาม แต่ทั้งนี้ยังคงมีอำนาจสั่งการยับยั้งการทำธุรกรรมได้เพียงไม่เกิน 3 วันทำการ

2.2 กรณีการยึดอายัดทรัพย์สิน

1.ถ้าในชั้นนี้มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิดหรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ก็ให้คณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ(กรณีจำเป็นเร่งด่วน) มีอำนาจสั่งยึด อายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวมีกำหนดไม่เกิน 90 วัน(มาตรา 34,55)

2.ในชั้นนี้ผู้ทำธุรกรรมซึ่งถูกยึด อายัดทรัพย์สิน หรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินสามารถแสดงหลักฐานว่าเงินหรือทรัพย์สินในการทำธุรกรรมนั้นมิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อให้คณะกรรมการธุรกรรมมีคำสั่งเพิกถอนการยึดอายัดดังกล่าวได้(มาตรา 50)

ในระหว่างที่มีการใช้อำนาจยับยั้ง หรือยึด อายัดดังกล่าวนั้น กระบวนการขอให้ศาลแพ่งสั่งให้ทรัพย์สินนั้นเป็นของแผ่นดินก็ดำเนินการควบคู่ไปด้วย

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้มีมาตรการในการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน เพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำต่าง ๆ เกี่ยวกับการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดโดยให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราว แต่ถ้ามีความจำเป็นหรือเร่งด่วนในกรณีที่ไม่ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้แล้ว ทรัพย์สินนั้นจะถูกจำหน่ายหรือยักย้าย หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ซึ่งเป็นผลให้ไม่สามารถติดตามตรวจสอบทรัพย์สินนั้นได้ หรือติดตามตรวจสอบได้ยาก กฎหมายนี้ได้ให้เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีอำนาจในการสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ก่อนได้ โดยต้องรายงานให้คณะกรรมการธุรกรรมทราบ ทั้งนี้ การยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงเหตุผลและความยุติธรรมเป็นสำคัญ ในหลักกฎหมายมาตรานี้จึงได้กำหนดให้ผู้ถูกสั่งยึดและอายัดมีโอกาสพิสูจน์หลักฐานว่าเงินหรือทรัพย์สินในการทำ

ธุรกรรมนั้นมิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อให้เพิกถอนการยึดหรืออายัดได้ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 48

“ มาตรา 48 ในการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมหากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดททรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวมีกำหนดไม่เกินเก้าสิบวัน

ในกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน เลขาธิการจะสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งไปก่อนแล้วรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรม

การตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ผู้ทำธุรกรรมซึ่งถูกสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินจะแสดงหลักฐานว่าเงินหรือทรัพย์สินในการทำธุรกรรมนั้นมิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อให้มีคำสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ แล้วแต่กรณี สั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นแล้ว ให้คณะกรรมการธุรกรรมรายงานต่อคณะกรรมการ ”

สาระสำคัญของมาตรา 48 มีดังนี้

1. คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของบุคคลใด ๆไว้ชั่วคราวโดยมีกำหนดไม่เกิน 90 วัน ภายใต้หลักเกณฑ์ดังนี้

1) ได้มีการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมแล้ว หมายความว่าคณะกรรมการธุรกรรมได้ทำการตรวจสอบรายงานและข้อมูลตามที่มาจากสถาบันการเงินหรือสำนักงานที่ดินหรือผู้ประกอบอาชีพเคลื่อนย้ายเงินทุนซึ่งหน่วยงานเหล่านั้นต้องรายงานธุรกรรมบางอย่างตามที่ระบุ

2) เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมตรวจสอบรายงานข้อมูลดังกล่าวแล้วปรากฏว่ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจจะมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใด ๆ ก็ตามที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพียงแต่คณะกรรมการธุรกรรมมีเหตุผลเชื่อได้ว่าอาจจะมีการกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กล่าวแล้วเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดก็มีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวได้

3) ผู้มีอำนาจออกคำสั่งในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวดังกล่าว คือ คณะกรรมการธุรกรรม แต่ในกรณีจำเป็นเร่งด่วน หมายความว่า หากชักช้าอาจจะทำให้มีการโอนหรือจำหน่าย หรือยักย้าย หรือปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือในกรณีจำเป็นเร่งด่วนเลขาธิการจะสั่งยึดอายัดทรัพย์สินดังกล่าวได้ เมื่อมีการสั่งการแล้วก็ต้องรีบรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรม

4) การตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมดังกล่าวของคณะกรรมการธุรกรรมนั้น ต้องดำเนินการไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง [35]

5) เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ สั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นแล้วให้คณะกรรมการธุรกรรมรายงานต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

2. ผู้ถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดมีสิทธิร้องขอให้เพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นได้ ภายใต้เงื่อนไขตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง [36]

การยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามมาตรา 48 จึงเป็นการใช้อำนาจของคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ เป็นขั้นตอนก่อนที่พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 49 ถ้าพนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องตามมาตรา 49

---

[35] กฎกระทรวงฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542.

[36] กฎกระทรวงฉบับที่ 9 (พ.ศ.2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542.

แล้ว หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย หรือยักย้ายทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เลขาธิการจะต้องส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำขอต่อศาลให้ศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน คณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการจะใช้อำนาจของตนสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินไม่ได้

3.การพิจารณารายงานและข้อมูลการแจ้งเบาะแสหรือข้อเท็จจริงการกระทำความผิดจากเอกชน

เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบหรือเจ้าหน้าที่ที่เลขาธิการหมอบหมายได้รับเรื่องแล้วให้ดำเนินการดังนี้

1.ตรวจสอบความถูกต้องของหนังสือที่แจ้งเบาะแสดังนี้

1.1ในกรณีปรากฏชื่อผู้แจ้งเบาะแสให้ดำเนินการตรวจสอบต่อไปว่ารายงานและข้อมูลการแจ้งเบาะแสนั้นเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน หรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน และเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต้องดำเนินการหรือไม่

1.2ในกรณีไม่ปรากฏชื่อผู้แจ้งเบาะแส เมื่อดำเนินการตรวจสอบตามข้อ 1.1 แล้วให้ตรวจสอบต่อไปว่าในรายงานและข้อมูลการแจ้งเบาะแสนั้น

1.2.1มีการระบุพยานเอกสาน หรือพยานวัตถุ หรือพยานบุคคล หรือชี้เบาะแสเกี่ยวกับพยานหลักฐานชัดแจ้งและมีพฤติการณ์แวดล้อมของการกระทำที่เข้าองค์ประกอบของความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน หรือเป็นการกระทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน โดยพิจารณาจากหนังสือแล้วน่าเชื่อว่ามีมูลความผิดจริงหรือไม่

1.2.2.มีการระบุพยานเอกสาร พยานวัตถุ พยานบุคคลชี้ชัด ข้อเท็จจริงหรือชี้เบาะแสเกี่ยวกับพยานหลักฐานชัดแจ้ง และมีการแจ้งเบาะแสข้อมูลเกี่ยวข้องกับจำนวนเงินหรือทรัพย์สินที่แจ้งเบาะแสข้อมูลเป็นจำนวนมากและเป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อการดำเนินงานของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือไม่

2.รายงานผลการตรวจสอบความถูกต้องของหนังสือที่แจ้งเบาะแสนั้น พร้อมทั้งทำความเห็นเบื้องต้นว่ารายงานและข้อมูลการแจ้งเบาะแสดังกล่าวมีความน่าเชื่อถือหรือน่าจะมีมูลความผิดจริงหรือไม่เพียงใด และสมควรดำเนินการต่อไปหรือไม่อย่างไรเสนอต่อเลขาธิการ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเพื่อพิจารณาสั่งการ

จะเห็นได้ว่าในกรณีนี้จะแตกต่างจากกรณีของการได้รับรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการธุรกรรมจากหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการส่งรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการธุรกรรมคือ สถาบันการเงิน สำนักงานที่ดิน และผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือเคลื่อนย้ายเงินทุน ที่ทางคณะกรรมการธุรกรรมสามารถดำเนินการยับยั้งธุรกรรมหรือยึดอายัดทรัพย์สินเป็นการชั่วคราวเพื่อดำเนินการตรวจสอบได้ แต่กรณีนี้ทางสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะต้องเสนอเรื่องให้เลขาธิการสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพิจารณาสั่งการก่อนแล้วเสนอให้คณะกรรมการธุรกรรมเป็นผู้พิจารณาดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายต่อไป

3.3.7 ผลของการดำเนินการกับรายงาน หรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม

<u>1.กรณีได้รับรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมจากผู้ที่มีหน้าที่ในการรายงานตามกฎหมาย</u>

เมื่อได้รับรายงานเกี่ยวและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมตามแนวทางดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการธุรกรรมจะทำหน้าที่ตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม หรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามที่รายงานมานั้น และหากคณะกรรมการธุรกรรมมีเหตุอันควรเชื่อว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ้อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวมีกำหนดไม่เกินเก้าสิบวัน สำหรับกรณีจำเป็นเร่งด่วนเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นไปก่อนได้ เพื่อพิจารณาหลักฐานและรายงานหนือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมนั้นว่าเป็นความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินหรือไม่จากนั้นก็จะดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินต่อไปได้แก่การใช้มาตราการในการริบทรัพย์สินให้ตกเป็นของแผ่นดินโดยเสนอเรื่องให้อัยการยื่นคำร้องต่อศาลแพ่งเพื่อมีคำสั่งให้ริบทรัพย์สินนั้นต่อไป

การริบทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดตามความผิดมูลฐานที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยวิธีการริบทรัพย์สิน

ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนี้จะเป็นวิธีการที่แตกต่างไปจากการริบทรัพย์สินตามกฎหมายอื่น เนื่องจากวิธีการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะเป็นวิธีการที่เรียกว่าการริบทรัพย์สินทางแพ่ง ที่ดำเนินการเริ่มต้นจากตัวเงินหรือแหล่งทรัพย์สินไปหาแหล่งที่มาของตัวทรัพยสิน กล่าวคือ จะทำให้พบความผิดปกติหรือความผิดที่เงิน หรือความผิดที่เงินหรือตัวทรัพย์สินก่อน ซึ่งถ้าพิสูจน์ความบริสุทธิ์หรือที่มาของเงินได้ เงินหรือทรัพย์สินนั้นก็จะถูกริบ และถ้าพบหลักฐานการกระทำความผิดที่เชื่อมโยงไปถึงตัวบุคคลใด บุคคลนั้นก็อาจต้องถูกดำเนินคดีตามกฎหมายในความผิดอันเป็นที่มาแห่งการได้เงินหรือทรัพย์สินนั้น

หลักการของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนี้ที่กำหนดให้มีการริบทรัพย์สินทางแพ่งมาใช้ ซึ่งมีหลักการสำคัญว่าแม้ผู้กระทำความผิดและตกเป็นจำเลยในคดีอาญาแล้วศาลพิพากษายกฟ้องในคดีอาญา แต่ในส่วนที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่ปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดแล้ว ก็ยังต้องมีการดำเนินการขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน มาตรการนี้ถือได้ว่าเป็นความก้าวหน้าทางกฎหมายซึ่งเดิมกฎหมายของไทยมีอยู่ว่าการริบทรัพย์สินเป็นโทษทางอาญา และต้องใช้วิธีการทางอาญาดำเนินการเท่านั้น เป็นการแก้ไขข้อจำกัดในการริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา และพระราชบัญญัติที่มีโทษทางอาญาอื่นได้เป็นอย่างดี ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จะไม่ใช้คำว่า “ริบทรัพย์” โดยใช้คำว่า “ขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน” โดยมีกระบวนการในการบังคับใช้ดังนี้

1.การขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

เริ่มจากเมื่อมีหลักฐานซึ่งเชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เลขาธิการจะส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณาเพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน โดยกฎหมายเปิดโอกาสและให้สิทธิแก่ผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่จะยื่นคำร้องก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินโดยต้องแสดงให้ศาลเห็นว่า ตนเป็นเจ้าของที่แท้จริง และทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือ ตนเป็นผู้รับโอน หรือผู้รับประโยชน์โดยสุจริต และตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะ

2.การสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

เมื่อศาลไต่สวนคำร้องของพนักงานอัยการที่ขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ถ้าศาลเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดและผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินไม่สามารถแสดงให้ศาลเห็นว่าตนเป็นเจ้าของอันแท้จริง และทรัพย์สินนั้นไม่

เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือไม่สามารถแสดงให้ศาลเห็นว่าตนเป็นผู้รับโอนหรือรับประโยชน์โดยสุจริตและมีค่าตอบแทนหรือได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะแล้ว ศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

อย่างไรก็ตามกฎหมายได้กำหนดมาตรการในการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของผู้บริสุทธิ์ โดยกำหนดให้มีการคืนทรัพย์สินได้แม้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินแล้วก็ตาม โดยจะต้องเป็นกรณีที่พิสูจน์ได้ว่าไม่สามารถยื่นคำร้องได้ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่ง ในกรณีที่สามารถคืนทรัพย์สินได้ก็ให้ใช้ราคาหรือค่าเสียหายแล้วแต่กรณี นับได้ว่าเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้บริสุทธิ์ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดสามารถที่จะได้รับความคุ้มครองในทางทรัพย์สินแม้ศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินแล้วก็ตาม

<u>2.กรณีรายงานและข้อมูลการแจ้งเบาะแสหรือข้อเท็จจริงการกระทำความผิดจากเอกชน</u>

1.เมื่อเลขาธิการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้รับรายงานและสรุปเรื่องความเห็นดังกล่าวแล้ว หากพิจารณาเห็นว่าเป็นเรื่องที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีการการกระทำเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน หรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน และเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต้องดำเนินการ ก็ให้สั่งการให้เจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบหรือเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหมอบหมายดำเนินการตรวจสอบรายงานและข้อมูลที่เกี่ยวข้องตามที่เห็นสมควรต่อไป

ในการตรวจสอบรายงานและข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ที่เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์ถึงบุคคลใดหากจำเป็นต้องดำเนินการตรวจสอบโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 38 ก็ให้เลขาธิการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเสนอเรื่องให้คณะกรรมการธุรกรรมพิจารณามีความเห็นก่อน เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมมีความเห็นอย่างไรให้ดำเนินการไปตามนั้น เว้นแต่กรณีจำเป็นเร่งด่วนหากเนิ่นช้าจะทำให้การตรวจสอบไม่ได้ผล ก็ให้เลขาธิการ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินสั่งดำเนินการไปก่อนได้แล้วรายงานให้คณะกรรมการธุรกรรมทราบโดยเร็ว

2.ในกรณีที่เลขาธิการ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเห็นว่ารายงานและข้อมูลการแจ้งเบาะแสตามที่เจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบหรือเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหมอบหมาย ได้รายงานสรุปและเสนอความเห็นมานั้นไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามที่กำหนด คือ (ตามหมวด2)ก็ให้เลขาธิการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินสั่งยุติเรื่องและให้รวมเรื่องไว้เป็น

ข้อมูล เว้นแต่เบาะแสดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาดำเนินการตามกฎหมายเรื่องอื่น ก็ให้เลขาธิการ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินส่งเรื่องดังกล่าวให้หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องนั้นดำเนินการต่อไป

เห็นได้ว่าในกรณีนี้ไม่ยังไม่สามารถดำเนินการยับยั้งการทำธุรกรรม ยึดหรืออายัด หรือขอให้มีการริบทรัพย์สินได้โดยการดำเนินการกรณีได้รับรายงานข้อมูลการแจ้งเบาะแสจากเอกชนนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องสรุปเรื่องให้เลขาธิการพิจารณาก่อนว่าเป็นกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินหรือไม่ และเลขาธิการจึงจะสั่งการให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบต่อไปก่อน แล้วเสนอเรื่องให้คณะกรรมการธุรกรรมดำเนินการต่อไป

3.3.8 การรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด

“การฟอกเงิน” เป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่มีผลร้ายแรงกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของรัฐ ดังนั้น กฎหมายที่จะนำมาบังคับใช้ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีมาตรการพิเศษในการหยุดยั้งการฟอกเงิน หรือการเคลื่อนไหวของเงินในระบบวงจรทางธุรกิจ เช่น การที่หน่วยงานของรัฐมีอำนาจในการสั่งยับยั้งการทำธุรกรรม กระบวนการในการสั่งริบทรัพย์สินให้ตกเป็นของแผ่นดิน รวมทั้งวิธีการพิเศษในการสืบสวน เช่น การเข้าถึงข้อมูลทางการสื่อสารของบุคคลทางโทรสาร หรือโทรศัพท์ หรือการเข้าไปในเคหะสถานเพื่อการสืบค้นข้อมูล การเข้าถึงข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ เป็นต้น จึงไม่อาจใช้มาตรการทางกฎหมายอาญาในการสืบหาการกระทำความผิดฐานฟอกเงินได้เพื่อจัดการกับปัญหาการฟอกเงินได้ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดวิธีการในการจัดการผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งกระบวนการดังกล่าวล้วนแต่เป็นกระบวนการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดอันได้แก่

<u>1.การเข้าไปในเคหสถาน</u>

เพื่อการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 อย่างมีประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีความจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลและหลักฐานต่าง ๆ เพื่อการตรวจสอบและพิจารณา มาตรา 38 จึงกำหนดให้กรรมการธุรกรรม เลขาธิการและพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีอำนาจในการสอบถามหรือรับข้อมูล หรือข้อเท็จจริงต่าง ๆ

จากบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ นอกจากนี้ยังได้ให้อำนาจในการเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะ ในกรณีที่สงสัยว่ามีการซุกซ่อนทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานฟอกเงิน เพื่อตรวจค้น หรือเพื่อตรวจสอบ หรือยึด หรืออายัดทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐานทั้งนี้ ในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมายจะต้องแสดงเอกสารมอบหมายต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องด้วย

" มาตรา 38 เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการธุรกรรม เลขาธิการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการมีอำนาจต่อไปนี้

(1) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์การ หรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจแล้วแต่กรณีส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

(2) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ มาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

(3) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการซุกซ่อนหรือเก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เพื่อตรวจค้นหรือเพื่อประโยชน์ในการติดตามตรวจสอบ หรือยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐาน เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานดังกล่าวจะถูกยักย้าย ซุกซ่อน หรือทำให้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิม

ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (3) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ที่ได้รับมอบหมายตามวรรคหนึ่งแสดงเอกสารมอบหมายและบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวตามวรรคสองให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา บรรดาข้อมูลที่ได้มาจากการให้ถ้อยคำ คำชี้แจงเป็นหนังสือ บัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใดๆ ที่มีลักษณะเป็นข้อมูลเฉพาะของบุคคล สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์กร หรือหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ ให้เลขาธิการเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดเก็บรักษาและใช้ประโยชน์จากข้อมูลนั้น "

จากบทบัญญัติของมาตรา 38 มีสาระสำคัญดังนี้

การกำหนดให้คณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการสำนักงาน ป.ป.ง. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการสำนักงาน ป.ป.ง. มีอำนาจดังต่อไปนี้

1) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชาการ องค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ โดยส่งมาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการธุรกรรม ดังนี้

ก. ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำ
ข. ให้ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ
ค. หรือส่งบัญชี หรือเอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ

2) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ มาให้เพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา ดังนี้

ก. เพื่อให้ถ้อยคำ
ข. หรือส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ
ค. หรือส่งบัญชี หรือส่งเอกสาร หรือส่งหลักฐานใด ๆ

3) มีอำนาจเข้าไปในเคหสถาน คณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการมีอำนาจเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใด ๆ ถ้ามีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการซุกซ่อนหรือเก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ทั้งนี้เพื่อตรวจค้นหรือเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบหรือยึด หรืออายัดทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐาน ทั้งนี้โดยไม่ต้องมีหมายค้นแต่ต้องเป็นกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า ถ้ารอรับหมายค้นเสียก่อนทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานเหล่านั้นจะถูกยักย้าย ซุกซ่อน หรือทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพไปจากเดิม กรณีดังกล่าวเป็นเรื่องที่กฎหมายได้ให้อำนาจหน้าที่เป็นมาตรการทางกฎหมายแก่คณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการหรือเจ้าพนักงานผู้ที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งจะแตกต่างจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่บัญญัติห้ามมิให้เจ้าพนักงานเข้าไปค้นในเคหะสถานโดยไม่มีหมายค้น [37]

[37] ดู ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 92

การค้นเป็นมาตรการบังคับในการดำเนินคดีอาญาของรัฐที่เจ้าพนักงานของรัฐเท่านั้นมีอำนาจดำเนินการ การค้นเป็นการกระทำเพื่อจับกุมผู้ต้องสงสัย หรือเพื่อพบสิ่งของที่สามารถอาจใช้เป็นพยานเอกสาร เป็นของกลางหรือเป็นพยานวัตถุ หรือเป็นการกระทำเพื่อช่วยบุคคล [38]

ทั้งนี้ ถ้าผู้ที่เข้าไปค้นในเคหะสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะหากไม่ใช่คณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการแล้ว แต่เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากเลขาธิการ พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้นั้นจะต้องแสดงเอกสารหนังสือการรับมอบหมายดังกล่าวพร้อมด้วยบัตรประจำตัว ต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องกล่าวคือ จะต้องแสดงหลักฐานดังกล่าวต่อผู้ครอบครองเคหะสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะที่จะทำการตรวจค้นเสียก่อน

2.การเข้าถึงข้อมูล

เนื่องจากข้อมูลและหลักฐานเกี่ยวกับการฟอกเงิน ผู้กระทำความผิดจะปกปิดและคุ้มครองรักษาในฐานะที่เป็นความลับขั้น “ ลับที่สุด ” ดังนั้น ผู้กระทำความผิดจึงระมัดระวังในการติดต่อสื่อสารและการเก็บรักษาข้อมูลต่าง ๆ เพื่อมิให้ต้องถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย การที่รัฐจะทราบข้อมูลดังกล่าวมาเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามจึงจำเป็นต้องอาศัยวิธีการเฉพาะที่เป็นมาตรการพิเศษทางกฎหมายเพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ของผู้กระทำความผิด โดยการรับรู้ข้อมูลทางบัญชี ทางการติดต่อสื่อสาร เช่น การดักฟังข้อมูลทางโทรศัพท์ หรือ การเข้าถึงข้อมูลทางคอมพิวเตอร์

“ มาตรา 46 ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าบัญชีลูกค้าของสถาบันการเงิน เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ใดถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการมอบหมายเป็นหนังสือจะยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่อศาลแพ่ง เพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าถึงบัญชี ข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลดังกล่าวนั้นได้

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ศาลจะสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ยื่นคำขอดำเนินการโดยใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ใด ๆ ตามที่เห็นสมควรก็ได้ แต่ทั้งนี้ให้อนุญาตได้คราวละไม่เกินเก้าสิบวัน

---

[38] คณิต ณ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม , ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 แก้ไขเพิ่มเติม มกราคม 2536) หน้า 152 .

เมื่อศาลได้สั่งอนุญาตตามความในวรรคหนึ่งหรือวรรคสองแล้ว ผู้เกี่ยวข้องกับบัญชี ข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ตามคำสั่งดังกล่าว จะต้องให้ความร่วมมือเพื่อให้เป็นไปตามความในมาตรานี้ ”

สาระสำคัญของมาตรา 46 มีดังนี้

เมื่อมีการรายงานการทำธุรกรรมมายังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือมีการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม หรือในการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการมีเหตุอันเชื่อได้ว่าบัญชีลูกค้าของสถาบันการเงิน เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ใด ถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน พนักงานเจ้าหน้าที่จะยื่นคำขอต่อศาลแพ่งเพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าถึงบัญชี ข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลดังกล่าวนั้นก็ได้

การยื่นคำขอต่อศาลแพ่งเพื่อเข้าถึงข้อมูลของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 46 นี้ จะต้องเป็นกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า บัญชีของลูกค้าของสถาบันการเงิน เครื่องมืออุปกรณ์ในการสื่อสาร หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ ถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน มิใช่มีแต่เพียงเหตุอันควรสงสัยเท่านั้น ดังนั้นการที่จะยื่นคำขอต่อศาลได้จะต้องประกอบด้วย เหตุอันควรเชื่อได้ว่าบัญชีของลูกค้า เครื่องมือ อุปกรณ์ในการสื่อสาร หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ ได้ถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานฟอกเงินซึ่งถ้าไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามนี้ ศาลอาจจะยกคำร้องได้ แต่ถ้าศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าคำขอของพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าหลักเกณฑ์ดังกล่าว ศาลจะสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ยื่นคำขอดำเนินการโดยใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ใด ๆ ตามที่เห็นสมควรก็ได้แต่ทั้งนี้ศาลจะอนุญาตให้ได้คราวละไม่เกินเก้าสิบวัน

เมื่อศาลสั่งอนุญาตแล้ว ผู้ที่เกี่ยวข้องกับบัญชีข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ตามคำสั่งดังกล่าว จะต้องให้ความร่วมมือกับพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลดังกล่าว มิเช่นนั้นอาจจะมีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลหรือขัดคำสั่งแล้วแต่กรณี

มาตรการพิเศษที่นำมาใช้ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดังที่กล่าวมาข้างต้นถือว่าเป็นมาตรการที่มีประสิทธิภาพในการจัดการกับเหล่าบรรดาองค์กรอาชญากรรมและแก้ไขปัญหาในเรื่องการแสวงหาพยานหลักฐานในการจัดการกับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน ที่ไม่อาจใช้มาตรการทางกฎหมายอาญาที่ใช้กับอาชญากรรมทั่วไปได้ แต่ในขณะเดียวกันการบังคับใช้

กฎหมายในการป้องกันและปรามปรามการฟอกเงินที่มีประสิทธิภาพดังกล่าวหากดำเนินการไปตามบทบัญญัติของกฎหมายแล้ว ก็ไม่อาจถือว่าเป็นการกระทบต่อสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคล

3.4 อำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม

การที่ลูกค้าของธนาคารด้วยความสมัครใจของตนเองทำการเปิดเผยและส่งข้อมูลของตนให้กับสถาบันการเงินเพื่อเปิดบัญชี หรือทำธุรกรรมทางการเงิน(ถ้ามี) จึงถือว่าไม่ใช่ข้อมูลส่วนตัวที่ประสงค์หวงแหนไว้เป็นข้อมูลส่วนตัวอีกต่อไป เนื่องจากเมื่อเจ้าตัวทำการเปิดเผยและส่งมอบให้กับสถาบันการเงินแล้ว (ถ้ามีการขอเปิดบัญชีหรือทำธุรกรรม) ก็ถือว่าเป็นข้อมูลหรือทรัพย์สินที่อยู่ในความรับผิดชอบและเป็นอำนาจหน้าที่ของสถาบันการเงินในการดำเนินการกับข้อมูลดังกล่าวตามกฎหมาย เนื่องจากสถาบันการเงินมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามมาตรา13,14,16,17,19,38,40,และ46 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ดังนั้นสถาบันการเงินจึงเป็นเจ้าของข้อมูลและมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าวแล้ว การสมัครใจเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวให้กับสถาบันการเงิน (ถ้ามี) เพื่อเปิดบัญชีธนาคารหรือเช่าตู้นิรภัย หรือทำธุรกรรมใดแสดงให้เห็นว่าบุคคลนั้น ไม่ประสงค์ให้เป็นข้อมูลส่วนตัวอีกต่อไป และเมื่อเป็นข้อมูลที่อยู่ในความดูแลของสถาบันการเงินแล้ว สถาบันการเงินมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายโดยเฉพาะในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

ในส่วนของขั้นตอนการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหากพบว่า เป็นการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือธุรกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินการที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ออกคำสั่งในเรื่องการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมนอกจากจะอาศัยอำนาจตามมาตรา 38 มาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ดังนั้นจึงมีกรณีที่จะต้องพิจารณาว่าบทบัญญัติมาตรา 38 และมาตรา 40 ดังกล่าวนั้นให้อำนาจในการออกคำสั่งเรียกให้สถาบันการเงินส่งมอบข้อมูลการทำธุรกรรมและข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินอื่น ๆ หรือไม่ และสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะมี อำนาจหน้าที่ในการดำเนินการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม การฝากถอน ยอดคงเหลือในบัญชีต่าง ๆ และเรียกให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมได้หรือไม่ และอำนาจดังกล่าวสามารถมอบหมายได้หรือไม่ และพฤติการณ์ที่นำมาสู่การตรวจสอบ ต้องระบุให้ชัดเจนหรือไม่

ดังนั้นการวิเคราะห์ถึงการใช้อำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ของกรรมการธุรกรรม เลขาธิการ พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับหมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ และสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงมีประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่ดังกล่าวว่ามีเพียงใด โดยพิจารณาได้ดังนี้

3.4.1. อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธุรกรรม ในการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลที่เกี่ยวกับการทำธุรกรรม

คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งบัญญัติให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจหน้าที่กล่าวคือ

(1) ตรวจสอบธุรกรรมหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด
(2) สั่งยับยั้งการทำธุรกรรมตามมาตรา 35 หรือมาตรา 36
(3) ดำเนินการตามมาตรา 48
(4) เสนอรายงานการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
(5) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมอบหมาย

ในบรรดาอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธุรกรรมดังกล่าวข้างต้น มีเรื่องของอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการวินิจฉัยการใช้อำนาจตามมาตรา 38 เฉพาะกรณีตามมาตรา 34 (1) คือการตรวจสอบธุรกรรมหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดและตามมาตรา 34 (3)

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ให้อำนาจหน้าที่คณะกรรมการธุรกรรม ในการปฏิบัติงานไว้หลายประการดังที่กล่าวไว้แล้ว ดังนั้นเพื่อให้มีการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการธุรกรรม เลขาธิการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ในอันที่จะตรวจสอบธุรกรรมหรือทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำความผิดมีความสะดวกมีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงให้กรรมการธุรกรรมเลขาธิการ และพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจที่จะมีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์การ หรือหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจแล้วแต่กรณี ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา หรือเข้าไปในเคหะสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการซุกซ่อน หรือเก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินเพื่อตรวจค้นหรือเพื่อประโยชน์ใน

การติดตาม ตรวจสอบ หรือยึดหรืออายัด ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานเมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานดังกล่าวนั้นจะถูกยักย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิม

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 บัญญัติให้อำนาจในอันที่จะมีการเรียกให้สถาบันการเงินรายงานข้อมูลทางบัญชีและธุรกรรมของลูกค้าของสถาบันการเงินแก่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไว้เพียงมาตราเดียวคือ ในหมวด 4 ว่าด้วยคณะกรรมการธุรกรรม มาตรา 38 วรรคหนึ่ง (1) และ (2) ซึ่งบัญญัติว่า

“มาตรา 38 เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการธุรกรรม เลขาธิการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ มีอำนาจต่อไปนี้

(1) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์การ หรือหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ แล้วแต่กรณี ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

(2) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ มาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา...”

ในการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลที่เกี่ยวกับการทำธุรกรรมกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ให้อำนาจหน้าที่กรรมการธุรกรรม เลขาธิการและพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับหมอบหมาย ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อตรวจสอบธุรกรรมหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมีความสะดวกมีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงให้กรรมการธุรกรรม เลขาธิการ พนักงานเจ้าหน้าที่ มีอำนาจที่จะมีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์การ หรือหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณาได้ หรืออาจจะมีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ มาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

ดังจะเห็นได้จากมาตรา 38 (1) (2) ซึ่งการใช่อำนาจในมาตรานี้เป็นการใช้อำนาจในรูปของตัวบุคคล ไม่ใช่คณะบุคคล อันแตกต่างจากการใช้อำนาจตามมาตรา 34, 35, 36 โดยต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้[39]

1.แจ้งให้เลขาธิการหรือรองเลขาธิการซึ่งเลขาธิการหมอบหมายทราบก่อนการดำเนินการ เว้นแต่เป็นกรณีเร่งด่วนให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการไปก่อนแล้วรายงานให้ทราบในภายหลังก็ได้แต่ต้องรายงานให้ทราบโดยเร็ว

2.ต้องระบุชื่อ ตำแหน่ง สังกัด และอำนาจหน้าที่ได้รับหมอบหมายไว้ในหนังสือที่ออกตามมาตรา 38 (1) หรือ (2) อำนาจที่ได้รับหมอบหมายตามมาตรา 38 (1) คือมีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ หรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา ส่วนอำนาจหน้าที่ได้รับหมอบหมายตามมาตรา 38 (2) คือมีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ มาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

3.จัดทำรายงานตามแบบที่เลขาธิการกำหนด แล้วส่งรายงานดังกล่าวให้เลขาธิการทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ปฏิบัติหน้าที่

โดยที่มาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 อยู่ในหมวด 4 ว่าด้วยคณะกรรมการธุรกรรมโดยความในวรรคหนึ่ง (1) และ (2) ของมาตราดังกล่าวได้บัญญัติให้กรรมการธุรกรรม เลขาธิการและพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการมีอำนาจกระทำการต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

อำนาจหน้าที่เฉพาะตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดไว้ให้กรรมการธุรกรรม เลขาธิการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ มีอำนาจกระทำการตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 38 (1) (2) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ ซึ่งอาจเรียกได้ว่า เป็นอำนาจเฉพาะบุคคลหรือเฉพาะตัว อาทิ การมีหนังสือสอบถาม หรือเรียกบุคคลใดมาเพื่อให้ถ้อยคำ หรือมีหนังสือสอบถาม

---

[39] ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคุณสมบัติ การแต่งตั้ง การปฏิบัติหน้าที่ และการกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 พ.ศ.2543

หรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์การหรือหน่วยงานของรัฐส่งเจ้าหน้าที่มาให้ถ้อยคำ ส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาให้ตรวจสอบ หรือเพื่อประกอบการพิจารณา เป็นต้น

นอกจากนี้ตามมาตรา 48 วรรคหนึ่ง วรรคสองและวรรคสามแห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 อันเป็นมาตรการในเรื่องการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน บัญญัติว่า

"ในการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอนจำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์นั้นไว้ชั่วคราว มีกำหนดไม่เกินเก้าสิบวัน

ในกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน เลขาธิการจะสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งไปก่อนแล้วรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรม

การตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง"[40]

และข้อ 1 ของกฎกระทรวงฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) บัญญัติว่า

" เมื่อสำนักงานได้รับรายงานการทำธุรกรรมหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมแล้วให้ทำการตรวจสอบเบื้องต้น ถ้าปรากฏว่า การทำธุรกรรมใดมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้สำนักงานเสนอเรื่องให้คณะกรรมการธุรกรรมเพื่อพิจารณาสั่งการตามมาตรา 48 โดยเร็ว ทั้งนี้ ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้พบเหตุเช่นนั้น

ในการพิจารณาของคณะกรรมการธุรกรรม ถ้าเห็นว่าเรื่องที่เสนอมายังไม่เพียงพอที่จะพิจารณาสั่งการตามมาตรา 48 คณะกรรมการธุรกรรมอาจมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการดำเนินการตรวจสอบเพิ่มเติมแล้วรายงานให้ทราบก็ได้"

คำสั่งให้สถาบันการเงินส่งข้อมูลของลูกค้าให้แก่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอันก่อให้เกิดหน้าที่แก่สถาบันการเงินที่จะต้องปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าวนั้น จะต้องเป็นการ

---

[40] กฎกระทรวงฉบับที่ 8 ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542

ใช้อำนาจตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 อันเป็นอำนาจของกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเท่านั้น

สรุปจะเห็นได้ว่าในส่วนอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวกับการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมนั้นตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 34 (1)ได้กำหนดให้อำนาจหน้าที่ดังกล่าวเป็นของกรรมการธุรกรรม เลขาธิการและพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการโดยกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการตรวจสอบธุรกรรม หรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ทั้งที่ได้กระทำและมิได้กระทำกับสถาบันการเงิน สำนักงานที่ดิน หรือผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือเคลื่อนย้ายเงินทุน[41]ดังนั้นตามบทบัญญัติของมาตรา 38 จึงให้เป็นอำนาจเฉพาะตัวของกรรมการธุรกรรม เลขาธิการ เท่านั้น ส่วนพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่มีอำนาจในการดำเนินการตรวจสอบรายงานการธุรกรรมหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมได้เอง จนกว่าจะได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ หรือได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการธุรกรรมตามกฎกระทรวง ฯ ฉบับที่ 8

ส่วนอำนาจของคณะกรรมการธุรกรรมตามมาตรา 48 นั้นจะใช้ในการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมทั่วไป ซึ่งไม่จำเป็นต้องรายงาน และข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมของสถาบันการเงิน สำนักงานที่ดิน หรือผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือเคลื่อนย้ายเงินทุนแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น คณะกรรมการธุรกรรมอาจใช้อำนาจในการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมที่อาจได้มาโดยทางอื่นได้ด้วย หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใด ที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด[42] โดยเป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

3.4.2. อำนาจหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมมาตรา 40

---

[41] สีหนาท ประยูรรัตน์, คำอธิบายพ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (กรุงเทพมหานคร : ส.เอเชียเพลส, 2542) ,หน้า 137 .

[42] เรื่องเดียวกัน ,หน้า 138 .

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้กำหนดให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการและคณะกรรมการธุรกรรม และปฏิบัติงานธุรการอื่น รับรายงานการทำธุรกรรมจากสถาบันการเงิน สำนักงานที่ดิน ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือเคลื่อนย้ายเงินทุนตามมาตรา 13 มาตรา 14 มาตรา 15 มาตรา 16 ตลอดจนรับรายงานธุรกรรมอื่นตามหลักเกณฑ์ที่กฎกระทรวงกำหนดไว้ตามมาตรา 48 วรรคสาม และแจ้งตอบการรับรายงานกลับไปยังหน่วยงานดังกล่าว เก็บรวบรวม ติดตาม ตรวจสอบ ศึกษา และวิเคราะห์รายงานและข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรม เก็บรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จัดให้มีโครงการที่เกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้ การให้การศึกษา และการฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือช่วยเหลือหรือสนับสนุนทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้มีการจัดโครงการดังกล่าว ตลอดจนปฏิบัติการอื่นตามที่กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนดไว้หรือตามกฎหมายอื่นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่เกี่ยวกับการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมบัญญัติไว้ในมาตรา 40 ดังนี้

มาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 บัญญัติว่า “ให้จัดตั้งสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้นในสำนักนายกรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) ดำเนินการให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการและคณะกรรมการธุรกรรมและปฏิบัติงานธุรการอื่น

(2) รับรายงานการทำธุรกรรมที่ส่งให้ตามหมวด 2 และแจ้งตอบการรับรายงาน

(3) เก็บรวบรวม ติดตาม ตรวจสอบ ศึกษา และวิเคราะห์รายงานและข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรม

(4) เก็บรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(5) จัดให้มีโครงการที่เกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้ การให้การศึกษาและฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ หรือช่วยเหลือหรือสนับสนุนทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้มีการจัดโครงการดังกล่าว

(6) ปฏิบัติการอื่นตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายอื่น”

ส่วนใหญ่แล้วการทำธุรกรรมล้วนต้องผ่านสถาบันการเงิน หรือการโอนทรัพย์สินก็ต้องผ่านหน่วยงานราชการทั้งสิ้น แต่รายงานก็คือข้อมูลที่สถาบันการเงินและสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะต้องเก็บรายละเอียดนั้นไว้เป็นความลับ แล้วเริ่มกระบวนการตรวจสอบติดตามถึงที่มาของเงิน กระทั่งหากพบว่าเงินที่ได้มาของธุรกรรมรายใด ๆ ก็ตามเข้าข่ายฐานความผิด เมื่อนั้นสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงจะเข้าไปสืบค้นที่มา ความเกี่ยวโยงของเงินหากเกี่ยวข้องกับผู้ใด จะต้องตรวจสอบทั้งหมดสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจึงเป็นหน่วยงานสำคัญในการติดตามตรวจสอบการดำเนินการที่ผิดกฎหมายโดยเฉพาะเป็นเครื่องมือในการป้องกันและปราบปรามการค้ายาเสพติดที่ค่อนข้างจะมีประสิทธิภาพ

การเรียกให้สถาบันการเงินส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบ หรือประกอบการพิจารณาก็เป็นการเรียกหรือขอข้อมูลเอาจากสถาบันการเงินเป็นข้อมูลซึ่งอยู่ในความครอบครองของสถาบันการเงิน ซึ่งตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแล้วสถาบันการเงินมีหน้าที่ต้องส่งข้อมูลที่ขอให้กับสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินด้วยความสมัครใจของตนเองทำการเปิดเผยและส่งมอบข้อมูลส่วนตัวของตนให้กับสถาบันการเงินเพื่อเปิดบัญชีหรือทำธุรกรรมทางการเงินจึงถือได้ว่า ไม่ใช่ข้อมูลส่วนของบุคคลหวงแหนไว้เป็นข้อมูลส่วนตัวอีกต่อไป เนื่องจากเมื่อเจ้าของข้อมูลทำการเปิดเผยและส่งมอบให้กับสถาบันการเงินแล้ว (ถ้ามีการขอเปิดบัญชีหรือทำธุรกรรม) ก็ถือว่าเป็นข้อมูลหรือทรัพย์สินที่อยู่ในความรับผิดชอบและเป็นอำนาจหน้าที่ของสถาบันการเงินในการดำเนินการกับข้อมูลดังกล่าวเนื่องจากสถาบันการเงินมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามมาตรา 13 มาตรา 14 มาตรา 16 มาตรา 17 มาตรา 19 มาตรา 38 มาตรา 40 และมาตรา 46 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ดังนั้นสถาบันการเงินจึงเป็นเจ้าของและมีอำนาจหน้าที่ในการส่งข้อมูลนั้นให้กับสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเมื่อมีการร้องขอ

ตามมาตรา 40 (3) กฎหมายได้กำหนดให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีหน้าที่รับรายงานการทำธุรกรรมที่ส่งให้ตามหมวด 2 คือการรับรายงานการทำธุรกรรมจากสถาบันการเงิน สำนักงานที่ดิน ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือเคลื่อนย้ายเงินทุน ตามมาตรา 13 มาตรา 14 มาตรา 15 และมาตรา 16 ตลอดจนรับรายงานธุรกรรมอื่นตามหลักเกณฑ์ที่กฎกระทรวงกำหนดไว้ตามมาตรา 48 วรรคสามและแจ้งการตอบรับรายงาน และตามมาตรา 40 (3) (4) กำหนดให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีอำนาจหน้าที่ในการเก็บรวบรวม ติดตาม ตรวจสอบ ศึกษา และวิเคราะห์รายงานและข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรม เก็บรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด

ฐานฟอกเงินซึ่งตรงนี้เองยังไม่ชัดเจนว่าสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีอำนาจหรือไม่ วิเคราะห์ได้ดังนี้

1.เมื่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทำการตรวจสอบรายงานการทำธุรกรรมและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมโดยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นพบว่า บุคคลและนิติบุคคลดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันกับธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยซึ่งเป็นธุรกรรมที่ขาดความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ ตลอดจนมีความซับซ้อนผิดไปจากธุรกรรมที่ทำกันอยู่ตามปกติ และเป็นธุรกรรมที่อาจเกี่ยวข้องกับความผิดมูลฐาน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 จึงมีเหตุอันควรตรวจสอบในเชิงลึกต่อไป การตรวจสอบดังกล่าวยังไม่ใช่กรณีของการพิจารณาว่าเป็นความผิดฐานฟอกเงินหรือมีลักษณะน่าสงสัยว่าจะเป็นการฟอกเงิน ซึ่งเป็นอำนาจของคณะกรรมการธุรกรรม การดำเนินการของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจึงเป็นการแสวงหา รวบรวม พยานหลักฐานเพื่อให้คณะกรรมการธุรกรรมพิจารณาต่อไป ดังนั้นเมื่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 40 และเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยให้ตรวจสอบในทางลับและให้ส่งเอกสาร หรือหลักฐานที่เป็นข้อมูลรายการฝากถอนเงินและยอดเงินคงเหลือในบัญชีต่างๆ (Statement) และข้อมูลการทำธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินอื่น ๆ เช่น การจำนอง การเช่าตู้นิรภัย จึงสามารถกระทำได้

2.การตรวจสอบรายงานการทำธุรกรรมและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินก็เนื่องจากว่า ต้องการเพียงข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรม บัญชี เอกสารหรือหลักฐานต่าง ๆ จากสถาบันการเงินเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณาเท่านั้น และเป็นการดำเนินการตรวจสอบเบื้องต้นตามแนวทางที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ข้อ1[43] ขณะดำเนินการอยู่นั้นอาจยังไม่ปรากฏว่า มีการทำธุรกรรมใดที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า อาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด จึงยังไม่มีเหตุที่จะต้องเสนอ

---

[43] ข้อ 1 เมื่อสำนักงานได้รับรายงานการทำธุรกรรมหรือข้อมูลที่เกี่ยวกับการทำธุรกรรมแล้ว ให้ทำการตรวจสอบเบื้องต้น ถ้าปรากฏว่า การทำธุรกรรมใดมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้สำนักงานเสนอเรื่องให้คณะกรรมการธุรกรรมเพื่อพิจารณาส่งการตามมาตรา 48 โดยเร็ว ทั้งนี้ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้พบเหตุเช่นนั้น

ในการพิจารณาของคณะกรรมการธุรกรรม ถ้าเห็นว่าเรื่องที่เสนอมายังไม่เพียงพอที่จะพิจารณาสั่งการตามมาตรา 48 คณะกรรมการธุรกรรมอาจมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการดำเนินการตรวจสอบเพิ่มเติมแล้วรายงานให้ทราบก็ได้

เรื่องให้คณะกรรมการธุรกรรมเพื่อพิจารณาสั่งการมาตรา 48 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และไม่มีความจำเป็นต้องใช้อำนาจตามมาตรา 46 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ในอันที่จะบังคับเอา หรือเข้าถึงบัญชีลูกค้าของสถาบันการเงินเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล อาจเป็นการใช้มาตรการทางกฎหมายที่เกินความจำเป็นและเกินกว่าเหตุอันสมควรตามกฎหมายและอาจเป็นการกระทบกระเทือนสิทธิส่วนบุคคลของลูกค้าอื่นของสถาบันการเงิน

3.กรณีธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยดังกล่าวมีข้อพิจารณาว่า แม้ว่า ในขณะตรวจสอบนั้นจะยังไม่ปรากฏว่า มีเหตุอันควรเชื่อถือได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดก็ตาม แต่ควรที่จะต้องมีการตรวจสอบวิเคราะห์ต่อไปเพื่อพิจารณาว่า ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยดังกล่าวเกี่ยวข้อง หรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงินหรือไม่ ซึ่งจำเป็นต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมกับสถาบันการเงินมาประกอบการพิจารณา สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินสามารถทำการตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับธุรกรรมทางการเงิน แล้วรายงานผลการตรวจสอบรายงานการทำธุรกรรม และข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมหลังจากหลังจากที่ได้ทำการตรวจสอบวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นซึ่งหากพบว่า บุคคลและนิติบุคคลดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันกับธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยซึ่งเป็นธุรกรรมที่ขาดความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ ตลอดจนมีความซับซ้อนผิดไปจากธุรกรรมที่ทำกันอยู่ตามปกติ และเป็นธุรกรรมที่อาจเกี่ยวข้องกับความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 ก็จะส่งเรื่องให้คณะกรรมการธุรกรรมพิจารณาดำเนินการต่อไป

4.สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีอำนาจหน้าที่ในการเก็บรวบรวมติดตามศึกษาและวิเคราะห์รายงานและข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรม เก็บรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พิจารณาดำเนินการ การมีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงินส่งบัญชี เอกสารหรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือประกอบการพิจารณาจึงสามารถกระทำได้

5.กรณีนี้ไม่ใช่เรื่องการใช้อำนาจตามมาตรา 46 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แต่เป็นการใช้อำนาจตรวจสอบเบื้องต้นตามแนวทางที่กำหนดไว้ในข้อ 1 ของกฎกระทรวง ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เนื่องจากยังไม่ปรากฏว่ามีการทำธุรกรรมใดที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ากระทำความผิดฐานฟอกเงินในอันที่จะบังคับเอาหรือเข้าถึงบัญชีลูกค้าของสถาบันการเงิน เพื่อให้ได้ซึ่งข้อมูลที่

ต้องการ การดำเนินการตามมาตรา 40 แตกต่างจากกรณีตามมาตรา 46 ของ พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 2542 โดยมาตรา 46 กระทำโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งและเป็นการที่เข้าไปเอาข้อมูล แต่กรณีนี้เป็นเรื่องที่เรียกให้สถาบันการเงินส่งข้อมูลมาให้เพราะยังขาดพยานหลักฐานและไม่สามารถดำเนินการตามมาตรา 40 ได้

6.การออกคำสั่งตามหนังสือไปยังสถาบันการเงินเพื่อขอตรวจสอบข้อมูลทางการเงินของบุคคลและนิติบุคคลเป็นการดำเนินการภายในขอบอำนาจหน้าที่ และถูกต้องตามหลักเกณฑ์การตรวจสอบตามกฎหมายกล่าวคือ เมื่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้รับแจ้งให้ตรวจสอบการดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้องรวมทั้งบุคคลอื่นที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันหากมีการระบุหลักฐานกรณีแวดล้อมชัดแจ้ง ตลอดจนพยานบุคคลเข้าหลักเกณฑ์ แม้ข้อมูลที่ได้รับจะเป็นเพียงบัตรสนเท่ห์[44] แต่พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นแล้วรายงานผลการตรวจสอบข้อมูลการทำธุรกรรม ซึ่งพบว่าบุคคลและนิติบุคคลในบัตรสนเท่ห์นั้นมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันกับธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยซึ่งเป็นธุรกรรมที่ขาดความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจตลอดจนมีความซับซ้อนผิดไปจากธุรกรรมที่ทำกันอยู่ตามปกติ และเป็นธุรกรรมที่อาจเกี่ยวข้องกับความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 สมควรตรวจสอบกระแสเงินของบุคคลและนิติบุคคล หากเลขาธิการเห็นชอบสามารถสั่งการให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบกระแสเงินในบัญชีธนาคารพาณิชย์โดยให้ดำเนินการตรวจสอบในทางลับเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป ทั้งนี้โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้

<u>สรุปเกี่ยวกับการใช้อำนาจในการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมนั้นแบ่งออกได้เป็นสองส่วน</u>

ส่วนที่ 1 เป็นอำนาจหน้าที่ทั่วไปตามมาตรา 40 เป็นอำนาจหน้าที่หลักของส่วนราชการหรือหน่วยงาน ถ้าเปรียบเทียบการบริหารราชการระหว่างสำนักงานกับหน่วยงานราชการในฐานะที่เป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว การที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีหนังสือไปยังสถาบันการเงินเพื่อตรวจสอบการทำธุรกรรม จึงเป็นการดำเนินการที่ได้กระทำไปตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานแต่มีขอบเขตเพียงการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการธุรกรรมเบื้องต้นเท่านั้นเพื่อเสนอให้คณะกรรมการธุรกรรมเป็นผู้พิจารณา

---

[44]ตามมติคณะรัฐมนตรีลงวันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ. 2502 อันเป็นไปในแนวทางเดียวกับบทบัญญัติมาตรา 87 ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542

ส่วนที่ 2 เป็นส่วนที่เป็นอำนาจหน้าที่เฉพาะตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เป็นอำนาจเฉพาะบุคคลหรือเฉพาะตัวการที่เจ้าหน้าที่ มีหนังสือไปยังสถาบันการเงินเพื่อตรวจสอบการทำธุรกรรม จึงเป็นการดำเนินการที่ได้กระทำไปตามอำนาจหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่เฉพาะอีกประการหนึ่งด้วย

การดำเนินการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม จึงสามารถกระทำได้ทั้งตามมาตรา 38 และมาตรา 40 ซึ่งแนวทางในการปฏิบัติงานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในการตรวจสอบการทำธุรกรรมนั้น สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะต้องใช้ความระมัดระวังโดยจะปฏิเสธไม่รับดำเนินการในเรื่องที่ไม่เข้าข่ายตามกฎหมายโดยเฉพาะกรณีที่ไม่เข้าความผิดมูลฐานอย่างไรก็ดีมีข้อพิจารณาว่า ในบางกรณีแม้จะไม่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานโดยตรงแต่หากธุรกรรมนั้น มีเหตุอันควรสงสัย หรือมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินก็ยังมีความจำเป็นต้องทำการตรวจสอบการทำธุรกรรม อำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบรายงานและข้อมูลการทำธุรกรรมของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินซึ่งพบว่าเป็นการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย หรือเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า เป็นธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินสามารถจะขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการส่งข้อมูล หรือตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติม โดยอาศัยอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พิจารณาได้ดังนี้

1.การตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมที่เป็นการตรวจสอบเพื่อรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเห็นได้จากความในตอนต้นของข้อ1 กฎกระทรวง ฯ ฉบับที่ 8 ที่ว่า เมื่อสำนักงานได้รับรายงานการทำธุรกรรมหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมแล้วให้ทำการตรวจสอบเบื้องต้น เพื่อส่งให้กับกรรมการธุรกรรมเพื่อพิจารณาดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมาย ซึ่งการตรวจสอบนี้เป็นอำนาจของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามมาตรา 40 (3) นั้นเป็นการรวบรวมพยานหลักฐานอย่างหนึ่งยังไม่ใช่ถึงขั้นที่ต้องพิจารณาว่าธุรกรรมนั้นมีเหตุอันควรสงสัยหรือไม่ซึ่งเป็นหน้าที่ของกรรมการธุรกรรมที่จะเป็นผู้พิจารณา จึงเป็นการตรวจสอบเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานเบื้องต้น

2.การตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลที่เกี่ยวกับการทำธุรกรรม เพื่อพิจารณาว่าเป็นการทำธุรกรรมที่เป็นการฟอกเงินหรือไม่ ซึ่งในการตรวจสอบนี้จะเป็นการใช้อำนาจตาม มาตรา 38 ซึ่งหากรายงานหรือข้อมูลนั้นไม่ชัดเจนเพียงพอที่จะวินิจฉัยก็มีอำนาจในการเรียกเจ้าหน้าที่มารายงาน และ

รวบรวมพยานหลักฐานได้ เพื่อที่จะดำเนินการยึด หรืออายัดทรัพย์สินต่อไป ซึ่งเป็นการตรวจสอบเพื่อดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายและเป็นอำนาจเฉพาะตัวของกรรมการธุรกรรม เลขาธิการ ส่วนพนักงานเจ้าหน้าที่จะใช้อำนาจนี้ได้ก็ต่อเมื่อได้รับหมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการเท่านั้น

3.การตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการธุรกรรมโดยการขอให้ศาลมีคำสั่งเพื่อเข้าถึงข้อมูล ตามมาตรา 46 กรณีเป็นวิธีการบังคับเอาเพื่อให้เข้าถึงข้อมูลการทำธุรกรรมทั้งหมด ซึ่งวิธีการนี้หมายความว่าได้มีการดำเนินการผ่านขั้นตอนตามกระบวนการตามมาตรา 38 และมาตรา 40 มาแล้ว แต่ยังไม่มีความชัดเจนในเรื่องของรายงานหรือข้อมูลนั้นและมีเหตุอันควรเชื่อว่ามีการกระทำความผิด จำเป็นที่จะต้องมีการรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องทั้งหมดจึงจำต้องร้องขอต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำสั่งบังคับให้เข้าถึงข้อมูลต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับมาตรการในการดำเนินการของประเทศสหรัฐอเมริกา

เมื่อพิจารณาถึงลักษณะของอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันจะพบว่าอาชญากรรมซึ่งแต่เดิมเคยเกิดขึ้นเฉพาะภายในประเทศเท่านั้น ได้มีการพัฒนาไปกลายเป็นอาชญากรรมไร้พรมแดน ส่งผลให้การฟอกเงินกลายเป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความสงบสุข และขยายขอบเขตจนกลายเป็นปัญหาในระดับระหว่างประเทศที่ประเทศใดประเทศหนึ่งจะแก้ปัญหาแต่เพียงฝ่ายเดียวไม่ได้ แต่ละประเทศจึงได้พยายามหาวิธีการร่วมมือเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ตลอดจนมีการเรียกร้องให้เกิดความร่วมมือซึ่งกันและกันในระหว่างประเทศ โดยสามารถจำแนกถึงระดับความร่วมมือระหว่างประเทศได้เป็น 3 รูปแบบดังนี้คือ[1]

รูปแบบแรก คือ การทำข้อตกลงสองฝ่าย (Bilateral Agreement) ได้แก่ การตกลงในแบบสนธิสัญญา (Treaty) ซึ่งเป็นความตกลงระหว่างประเทศภาคีสองฝ่ายเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศในการปราบปรามอาชญากรรมที่มีความสำคัญ เช่น การค้ายาเสพติดเป็นต้น และเพื่อประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนข่าวสารเกี่ยวกับการประกอบอาชญากรรมสำคัญเหล่านั้น

รูปแบบที่สอง คือ การทำข้อตกลงหลายฝ่าย (Multilateral Agreement) ได้แก่ การตกลงในแบบอนุสัญญา (Convention) ซึ่งเป็นความตกลงระหว่างประเทศต่าง ๆ มากกว่าสองประเทศขึ้นไป โดยมีกลุ่มประเทศจำนวนหนึ่งเป็นแกนนำในการทำอนุสัญญา โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และเปิดโอกาสให้ประเทศต่าง ๆ ที่เล็งเห็นถึงความสำคัญของความร่วมมือในการปราบปรามการฟอกเงินนั้น สามารถเข้าร่วมเป็นภาคีได้ในเวลาต่อมา ดังเช่น อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ค.ศ.1988

รูปแบบที่สาม คือ ความร่วมมือในระดับภูมิภาค (Regional Co-operation) เป็นความร่วมมือในกลุ่มประเทศแถบใดแถบหนึ่งซึ่งมีแนวคิดเดียวกันในการปราบปรามการกระทำความผิดบางลักษณะอันมีผลไปถึงการปราบปรามการฟอกเงินจากการกระทำความผิดดังกล่าวนั้นด้วย เช่น ความร่วมมือในสามาคมอาเซียน และความร่วมมือในกลุ่มประชาคมยุโรป เป็นต้น

---

[1] ไชยยศ เหมะรัชตะ, “มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน”,(เอกสารวิจัยส่วนบุคคล ดีเด่น,วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2540), หน้า 14.

4.1 ความร่วมมือระหว่างประเทศในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

การให้ความร่วมมือในระดับประเทศที่มีต่อการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้น ได้มีการประชุมหารือเพื่อกำหนดมาตรการต่าง ๆ ในการดำเนินการกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน การกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา การกำหนดความผิดมูลฐาน การป้องกันมิให้สถาบันการเงินตกเป็นเครื่องมือในการฟอกเงิน การส่งเสริมการให้ความร่วมมือระหว่างนานาประเทศ จึงได้มีการทำข้อตกลง ข้อกำหนด อนุสัญญา รวมไปถึงข้อแนะนำต่าง ๆ ที่สำคัญ ดังนี้

4.1.1 อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ค.ศ. 1988

อนุสัญญาแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ค.ศ. 1988 หรือที่เรียกกันว่าอนุสัญญากรุงเวียนนา ค.ศ. 1988 ได้มีการประชุมและลงนามกันที่กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม ค.ศ. 1988 เพื่อให้รัฐสมาชิกนำไปเป็นแนวทางในการแก้ไขกฎหมายภายในให้สอดคล้องกับอนุสัญญาดังกล่าว มีหลักการที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน คือ ให้ภาคีสมาชิกจำเป็นต้องกำหนดให้การลักลอบค้ายาเสพติด รวมทั้งการฟอกเงินให้เป็นความผิดอาญาตามกฎหมายภายในของตน

กำหนดความผิดอาญาแก่ผู้ครอบครองทรัพย์ที่ได้มาจากการค้ายาเสพติด หรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ผู้ที่อำนวยความสะดวกในการเปลี่ยนมือหรือการโอนสิทธิในทรัพย์สิน ผู้ให้คำแนะนำหรือให้คำปรึกษาในเรื่องเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของเงินหรือซุกซ่อนเงินหรือทรัพย์สินไว้ ภายใต้วิธีการทางบัญชีหรือประการอื่น ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะปกปิดหรือเปลี่ยนแปลงแหล่งที่มาของทรัพย์ โดยรู้ หรือควรรู้ว่าทรัพย์สินเหล่านั้นได้มาจากการกระทำความผิด ซึ่งจะพิจารณาจากเจตนาหรือพฤติการณ์ของผู้กระทำว่า ควรจะได้รู้หรือไม่ว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระความผิด

นอกจากนี้อนุสัญญายังกำหนดให้ภาคีสมาชิกสามารถดำเนินการริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการลักลอบค้ายาเสพติด รวมถึงการริบทรัพย์สินตามคำร้องของภาคีสมาชิกอื่นอีกด้วย ตลอดจนยังกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบค้ายาเสพติดดังกล่าว เป็นความผิดที่สามารถส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ และต้องให้ความร่วมมือทางอาญาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการ

ดำเนินการใด ๆ กับผู้กระทำความผิดดังกล่าวไม่ว่าการสืบสวน การสอบสวน การฟ้องคดี การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด หรือการดำเนินการอื่น ๆ ทางอาญา[2]

ถึงแม้ว่าอนุสัญญาฉบับนี้ได้ถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อใช้ในการปราบปรามยาเสพติดโดยเฉพาะก็ตามแต่ก็ถือได้ว่าเป็นหลักการเบื้องต้นที่สำคัญในการปราบปรามความผิดฐานฟอกเงิน หรือองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ สังเกตได้จากการร่างกฎหมายภายในของแต่ละประเทศเกี่ยวกับการปราบปรามการฟอกเงิน ต้องมีการอ้างอิงบทบัญญัติตามอนุสัญญากรุงเวียนนาแทบทุกฉบับ แม้แต่กฎหมายใหม่ที่ออกมาเพื่อปราบปรามองค์กรก่อการร้ายข้ามชาติอย่าง US Anti-Terrorist Act หรือ Patriot 2001 ก็ได้ยึดแนวทางการร่างกฎหมายตามอนุสัญญากรุงเวียนนาดังกล่าวด้วย

4.1.2 อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ค.ศ. 2000

อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินั้นได้มีการกำหนดถึงลักษณะของการประกอบอาชญากรรมว่าลักษณะของการกระทำความผิดอย่างใดที่จะถือว่าเป็นลักษณะขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากนานาประเทศ ในการร่วมกันต่อต้านการทำงานของบรรดาเหล่าอาชญากรที่มีการทำงานร่วมกันในหลายประเทศ หลักการของอนุสัญญาฉบับนี้มีการเสนอแนะแนวทางให้รัฐสมาชิกรับเอาไปปฏิบัติ และออกกฎหมายภายในของรัฐตน ไม่ว่าจะเป็นการให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในการติดตามความเคลื่อนไหวของเงินสกปรกที่ได้มาจากการกระทำความผิด มีอำนาจในการกำหนดความรับผิดทั้งทางแพ่ง ทางอาญาแก่ผู้กระทำความผิด มีอำนาจยึด อายัด และริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด หรือแม้กระทั่งทรัพย์สินที่มีที่มาถูกต้องตามกฎหมายแต่มีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการการกระทำความผิด ก็ให้มีอำนาจในการบังคับเอากับทรัพย์สินนั้นได้ เพื่อเป็นการทำลายฐานการเงินของอาชญากร มีการกำหนดความร่วมมือระหว่างประเทศในการนำเอามาตรการทางอาญามาใช้ในการบังคับเอาแก่ทรัพย์สินที่เป็นรายได้ดอกผลจากการกระทำผิดด้วย

ในข้อที่ 6 ของอนุสัญญาฉบับนี้เป็นการกำหนดให้การกระทำต่าง ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดให้ดูเสมือนว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบเป็นความผิดอาญาฐานหนึ่ง ซึ่งการกำหนดให้การฟอกทรัพย์สินเป็นความผิดอาญานี้ จะหมายความรวมถึงการฟอกเงินด้วย

---

[2] สีหนาท ประยูรรัตน์,คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542,(กรุงเทพฯ : นิติสนเทศ (Lexsys.net), กันยายน 2542), หน้า 37.

นอกจากนี้ยังได้กล่าวแนวทางถึงการที่รัฐภาคีทั้งหลายจะต้องออกมาตรการทางกฎหมายสำหรับให้สถาบันการเงินภายในประเทศของตนให้รายงานถึงข้อมูลของลูกค้าของสถาบันการเงินของตน การเก็บรักษาข้อมูลของการทำธุรกรรมทางการเงิน การกระทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะเป็นการฟอกเงิน การเก็บรักษาข้อมูลที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการจับกุมผู้กระทำความผิดเพื่อเป็นการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ในการรักษากฎหมาย

ในข้อที่ 10 ของอนุสัญญาได้กำหนดถึงเรื่องความรับผิดของผู้ที่กระทำความผิดเอาไว้ว่าผู้กระทำความผิดทั้งทางแพ่ง ทางอาญา และต้องมีความรับผิดทางปกครองด้วย

ในข้อที่ 12 ของอนุสัญญาได้กำหนดแนวทางให้รัฐภาคีบัญญัติกฎหมายภายในเพื่อการนำเอามาตรการเหล่านี้ไปใช้ได้แก่

1.ให้ยึดอายัด หรือริบทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดที่บัญญัติไว้ตามอนุสัญญาฉบับนี้ ตลอดจนอุปกรณ์ หรือเครื่องมืออื่น ๆ ที่ใช้ในการกระทำความผิด

2.ให้รัฐภาคีสามารถกำหนดมาตรการที่จำเป็นสำหรับการแสวงหา ติดตาม ยึด และอายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

3.เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถใช้มาตรการที่จำเป็นในการบังคับเอากับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องในการกระทำความผิด แม้ว่าทรัพย์สินนั้น ๆ จะได้มีการเปลี่ยนแปลงสภาพไปทั้งหมด หรือบางส่วนก็ตาม

4.หากพบว่ามีทรัพย์สินที่มีที่มาถูกต้องตามกฎหมายเข้ามาเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามที่ได้บัญญัติไว้ในอนุสัญญาฉบับนี้ไม่ว่ากรณีใด ๆ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถบังคับเอากับทรัพย์สินนั้นได้

5.เจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจที่จะทำการบังคับเอากับทรัพย์สินที่เป็นรายได้ หรือดอกผลที่ได้มาจากการกระทำความผิด จากการเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินหรือจากแหล่งเงินที่ถูกกฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด

6.ให้อำนาจแก่ศาลของรัฐภาคีในการสั่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรายงานธุรกรรมทางการเงินหรือแสวงหาพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดี

7.รัฐภาคีสามารถบังคับให้ผู้กระทำความผิดรายงานถึงที่มาที่ไปของทรัพย์สินที่ต้องสงสัยเพื่อประโยชน์ในการใช้มาตรการบังคับเอาแก่ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด

8.บทบัญญัติทั้งหลายตามอนุสัญญาฉบับนี้จะต้องไม่ถูกโต้แย้งโดยหลักสุจริตอื่นใดที่อาจจะนำมาเป็นข้ออ้างในการไม่ปฏิบัติตามอนุสัญญา

9.รัฐภาคีสามารถนำมาตรการที่เสนอแนะตามอนุสัญญาฉบับนี้ไปใช้ในการออกกฎหมายภายในของรัฐตนได้อย่างไม่มีข้อจำกัด

ตามแนวทางของอนุสัญญาฉบับนี้ตามที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ก็ได้รับเอาแนวทางดังกล่าวมาบัญญัติไว้ในกฎหมายเช่นกันซึ่งรายละเอียดผู้เขียนจะได้กล่าวถึงในบทต่อไป

4.1.3 ศูนย์ปฏิบัติการสากลเพื่อต่อต้านการฟอกเงิน (Financial Action Task Force)

โครงการความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อต่อต้านการฟอกเงินที่ผ่านสถาบันการเงิน โดยการประชุมระหว่างประเทศในกลุ่มประเทศอุตสาหกรรม 7 ประเทศ (กลุ่ม G7) เพื่อพัฒนาแนวความคิดในการป้องกันการฟอกเงิน ซึ่งได้กำหนดหลักการสำคัญไว้และเสนอข้อแนะนำ 40 ข้อ หรือที่เรียกว่า The 40 Recommendations ที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายอาญา และกฎหมายเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยข้อเสนอเหล่านี้มีหลักการสอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทหรืออนุสัญญาเวียนนา[3]

ภารกิจสำคัญแรกที่ FATF ได้ดำเนินการมาแล้วคือการพัฒนาข้อแนะนำจำนวน 40 ข้อ โดยได้ร่างในปี 1990 และแก้ไขเพิ่มเติมในปี 1966 ซึ่งวางมาตรการต้นแบบ (Blueprint) ที่รัฐบาลของประเทศต่าง ๆ ควรจะรับไปปฏิบัติเพื่อการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอย่างมีประสิทธิภาพ

ในบรรดาข้อแนะนำทั้ง 40 ข้อดังกล่าว ประกอบด้วยมาตรการในการต่อต้านการฟอกเงินทั้งด้านกระบวนการยุติธรรมและการบังคับใช้กฎหมาย ระบบการเงินและกฎข้อบังคับในเรื่องนี้

---

[3] ไชยยศ เหมะรัชตะ,มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม, พฤศจิกายน 2540), หน้า 26.

และความร่วมมือระหว่างประเทศ ข้อแนะนำทั้ง 40 ข้อของ FATF เป็นที่ยอมรับและได้กลายเป็นมาตรฐานสากลในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน แม้ประเทศที่ไม่ได้เป็นภาคีสมาชิกก็ใช้ข้อแนะนำนี้ในการพัฒนามาตรการของตนในการจัดการกับปัญหาการฟอกเงินรวมทั้งประเทศไทย

The 40 Recommendations กำหนดในรัฐบาลของแต่ละประเทศมีภารกิจที่จะต้องรายงานการทำธุรกรรมที่น่าสงสัย หรือรายงานรูปแบบการประกอบอาชญากรรมที่อาจมีความเกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน และจำต้องออกมาตรการทางกฎหมายใด ๆ เพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้นซึ่ง The 40 Recommendations นั้นไม่ได้ใช้เพียงแค่บังคับกับธนาคารเท่านั้น แต่รวมถึงสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคารด้วย ตัวอย่างเช่น Bureaux de Change หรือสำนักแลกเปลี่ยนเงินตราที่ทำการซื้อขายปลีกและแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ โดยลักษณะของธุรกรรมที่ทำนั้นอาจกระทำโดยใช้เงินสด เช็ค หรือบัตรเครดิตก็ตาม จะต้องรายงานการทำธุรกรรมที่มีมูลค่าเกินปริมาณที่กฎหมายกำหนด และธุรกรรมทางการเงินที่น่าสงสัยให้แก่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศ เช่นเดียวกับธนาคารพาณิชย์ในระบบด้วย

ในข้อที่ 15 ของ The 40 Recommendations นี้ได้แนะนำว่าหากสถาบันการเงินสงสัยว่า เงินมีที่มาจากการประกอบอาชญากรรม ควรบังคับให้สถาบันการเงินรายงานเกี่ยวกับความสงสัยต่อหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในทันที เป็นการชี้แนะว่าเมื่อสถาบันการเงินพบเห็นความผิดปกติน่าสงสัยที่เกิดขึ้นจากการทำธุรกรรมทางการเงิน สถาบันการเงินนั้น ๆ สามารถสันนิษฐานได้ก่อนว่าธุรกรรมนั้นอาจมีความเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน และให้สถาบันการเงินมีหน้าที่ต้องรายงานเหตุแห่งความน่าสงสัยนั้นต่อหน่วยงานที่ทำหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศ เพื่อเข้าทำการตรวจสอบการรายงานธุรกรรมของสถาบันการเงิน รัฐทั้งหลายที่รับแนวทางนี้ไปปฏิบัติจึงสมควรที่จะออกมาตรการทางกฎหมายภายในของรัฐตนเพื่อให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติตามนโยบายดังกล่าว

นอกจากนี้ The 40 Recommendations ยังได้แนะนำให้สถาบันการเงินควรให้ความสนใจเป็นพิเศษแก่ความสัมพันธ์ทางธุรกิจและธุรกรรมกับบุคคล รวมทั้งบริษัทและสถาบันการเงินจากประเทศที่ไม่มีมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กรณีที่ธุรกรรมเหล่านั้นไม่มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนทางเศรษฐกิจหรือมองเห็นทางกฎหมาย ควรจะมีการตรวจสอบเบื้องหลังและวัตถุประสงค์ของธุรกรรมดังกล่าวให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ จัดให้มีการบันทึกผลการตรวจสอบธุรกรรมอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรและจัดไว้ให้ใช้แก่ผู้กำกับดูแล ผู้ตรวจสอบ และหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมาย

ในปี ค.ศ. 2002 FATF ได้มีการออกข้อแนะนำเพิ่มเติมขึ้นอีก 8 ข้อใช้ชื่อว่า Special Reccommendation on Terroris Financing โดยข้อแนะนำดังกล่าวได้กล่าวถึงการออกกฎหมายเกี่ยวกับการปราบปรามแหล่งเงินทุนที่ใช้สนับสนุนผู้ก่อการร้าย ให้แต่ละประเทศมีการกำหนดฐานความผิดฟอกเงินเพิ่มเติมขึ้นโดยให้รวมไปถึงการปฏิบัติการก่อการร้าย การตั้งองค์กรก่อการร้าย และการให้การสนับสนุนทางการเงินด้วยวิธีใด ๆ การกำหนดมาตรการในการบังคับเอากับเงินและทรัพย์สินที่ใช้ในกระบวนการก่อการร้ายข้ามชาติ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจในการยึดและอายัดทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อการกระทำความผิดไม่ว่าก่อนหรือหลังการกระทำความผิด

Special Reccommendation on Terroris Financing มีการกำหนดให้สถาบันการเงินต้องรายงานการทำธุรกรรมทางการเงินที่น่าสงสัยว่ามีความเกี่ยวข้องกับการก่อการร้าย รัฐจะต้องออกมาตรการที่จะนำมาใช้กับตัวบุคคล ตัวแทนค้าเงิน หรือสถาบันการเงินทั้งในระบบและนอกระบบเพื่อควบคุมความถูกต้องของการทำธุรกรรมทางการเงินประเภทต่าง ๆ และรัฐจะต้องออกมาตรการในการตรวจสอบองค์กรการกุศล หรือองค์กรที่ไม่หวังผลกำไรว่าจะต้องไม่เข้าไปมีความเกี่ยวข้องกับส่วนหนึ่งส่วนใดของกระบวนการก่อการร้ายข้ามชาติ หรือให้ความสนับสนุนทางการเงินหรือไม่ว่าในทางใด ๆ แก่การก่อการร้าย เพื่อป้องกันมิให้ผู้ก่อการร้ายใช้รัฐของตนเป็นแหล่งที่ใช้ในการฟอกเงินด้วย นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะอีกหลายประการให้นานาประเทศนำไปปฏิบัติใช้ในการร่างกฎหมายภายในประเทศ เพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

4.1.4 Model Law on Money Laundering ขององค์กรสหประชาชาติ

เป็นกฎหมายแม่แบบในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินถูกร่างขึ้นโดยองค์กรหนึ่งขององค์การสหประชาชาติคือ UNDCP (United Nations International Drug Control Programme) ร่างขึ้นเพื่อเป็นแบบอย่างในการร่างกฎหมายฟอกเงินของประเทศต่าง ๆ จัดทำขึ้นในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1995 มีทั้งหมด 26 มาตรการ

4.1.5 แถลงการณ์ว่าด้วยหลักการของคณะกรรมการแห่งบาเซิล

ข้อกำหนดแนวทางของบาเซิล หรือที่เรียกว่า Statement of Principles of the Basel Committee on Banking Regulations and Supervisory Practices เกิดขึ้นมาจากการประชุมของผู้แทนจากบรรดาธนาคารและผู้บริหารของกลุ่มประเทศอุตสาหกรรม 10 ประเทศ ณ กรุงบาเซิล ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ ในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1988 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาความมั่นคงของ

สถาบันการเงิน และป้องกันอาชญากรในการใช้ระบบธนาคารระหว่างประเทศเพื่อการหาผลประโยชน์จากเงินที่ได้จากการประกอบอาชญากรรม

โดยแถลงการณ์ฉบับนี้มิได้จำกัดอยู่แต่เฉพาะการฟอกเงินเกี่ยวกับยาเสพติดเท่านั้น แต่ยังได้ขยายถึงการฟอกเงินผ่านทางระบบธนาคาร เช่น การฝาก โอน และการซุกซ่อนเงินที่ได้มาจากอาชญากรรมประเภทอื่น ๆ เช่น การชิงปล้นทรัพย์ การก่อการร้าย หรือการฉ้อโกง เป็นต้น และประกาศฉบับดังกล่าวนี้มีวัตถุประสงค์ในการปฏิเสธมิให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมใช้ระบบธนาคารเป็นเครื่องมือในการฟอกเงิน

คำแถลงการณ์ดังกล่าวนี้ได้กล่าวว่าการตรวจสอบธนาคาร จะกระทำเพียงเพื่อเสถียรภาพทางการเงินของธนาคารแต่ประการเดียวมิได้ แต่จะต้องตรวจสอบกรณีที่อาชญากรได้ใช้ประโยชน์จากบริการของธนาคารอีกด้วย มิฉะนั้นธนาคารจะมีความสัมพันธ์กับกลุ่มอาชญากรโดยมิได้ตั้งใจ และประการสำคัญคือ จะเป็นการทำลายความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อธนาคาร รวมทั้งมีผลโดยตรงต่อความมั่นคงของธนาคารอีกด้วย โดยกระตุ้นให้ธนาคารต่าง ๆ รับประกันไม่ให้ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการซ่อนเร้น หรือฟอกเงินที่ได้มาจากอาชญากรรมโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ได้ถูกแนะนำผ่าน “แถลงการณ์ทั่วไปเกี่ยวกับจรรยาบรรณ” (A general statement of ethical principal) ซึ่งต่อมา FATF ได้นำหลักการเดียวกันนี้มาปรับปรุงเป็นข้อแนะนำ 40 ประการ โดยขยายการใช้ให้รวมถึงสถาบันการเงินอื่นซึ่งมิใช่ธนาคารอีกด้วย (Non-Bank Institution)อีกด้วย

4.1.6 ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อต่อต้านการฟอกเงินแห่งคาริบเบียน

กลุ่มประเทศแห่งคาริบเบียนได้ประชุมกันที่ Aruba ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1990 ได้ยอมรับข้อแนะนำ 40 ประการของ FATF เกี่ยวกับมาตรการในการแก้ไขปัญหาการฟอกเงินและพัฒนาเป็นข้อแนะนำ 19 ประการ (CFATF 19 Recommendations) เพื่อให้ประเทศสมาชิกใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาเดียวกันในประเทศของตน[4]

หลักการและสาระสำคัญของข้อแนะนำ 19 ประการส่วนใหญ่นำมาจากหลักการของ FATF ได้แก่ การให้แต่ละประเทศจัดตั้งองค์กรเพื่อต่อต้านการฟอกเงินโดยเฉพาะให้บัญญัติกฎหมายให้การฟอกเงินและทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดมูลฐานที่ร้ายแรงเป็นความผิดอาญา มีมาตรการ

---

[4] นิกร เภรีกุล, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวทางปฏิบัติ,(กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ Translators-at-Law.com, พฤศจิกายน 2543), หน้า 35-36.

ในการยึดอายัดและริบทรัพย์สินที่ได้จากการประกอบอาชญากรรมเป็นของรัฐ ให้สถาบันการเงินมีระบบการตรวจสอบการทำธุรกรรมซึ่งใช้เงินจำนวนมากและการเก็บรักษาข้อมูลการตรวจตรา การนำสินค้าข้ามพรมแดน รวมทั้งการร่วมมือกันระหว่างประเทศในการใช้ข้อมูลร่วมกัน

ในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1992 กลุ่มประเทศในแถบคาริบเบียนได้พัฒนาความร่วมมือในการต่อสู้กับปัญหาการฟอกเงิน โดยการประกาศ Kingston Declaration on Money Laundering ซึ่งเป็นการตอกย้ำให้มีการปราบปราบการฟอกเงินอย่างแข็งขัน โดยประเทศสมาชิกจะดำเนินการให้สัตยาบันอนุสัญญาเวียนนา และจะนำมาตรการตามข้อเสนอแนะ 40 ประการของ FATF และข้อแนะนำ 19 ประการของ CFATF ไปใช้ปฏิบัติให้เกิดผล

4.2 กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

มาตรการทางกฎหมายของสหรัฐอเมริกาที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนอกระบบ สามารถแบ่งออกเป็นสองกลุ่มใหญ่ ๆ ด้วยกัน

กลุ่มแรกได้แก่ กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและมาตรการทางควบคุมการทำธุรกรรมทางการเงินในสถาบันการเงิน กฎหมายในกลุ่มนี้ได้แก่ Bank Secrecy Act 1970 (BSA), Money Laundering Control Act 1986 (MLCA) กฎหมายในกลุ่มแรกนี้เน้นไปที่การทำรายงานธุรกรรมทางการเงินและธุรกรรมทางการเงินที่น่าสงสัยว่าจะเป็นการฟอกเงิน เสนอแนวทางให้สถาบันการเงินมีหน้าที่ต้องพึงระวังมิให้ระบบสถาบันการเงินของตนกลายเป็นแหล่งของการฟอกเงินหรือเป็นแหล่งของการโอนเงินนอกระบบ

กลุ่มที่สองได้แก่ มาตรการทางอาญาที่เป็นประโยชน์ต่อการปราบปรามการฟอกเงิน อันได้แก่ มาตรการล่อให้กระทำความผิด (Entrapment or Sting Operation) และมาตรการดักฟังทางเครื่องมือสื่อสาร (Wiretapping) มาตรการทางอาญาทั้งสองนี้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการแสวงหาพยานหลักฐานในการดำเนินคดีเกี่ยวกับการปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งถ้าอาศัยมาตรการทางกฎหมายอาญาที่มีอยู่เดิมอาจไม่ประสบผลสำเร็จในการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีได้

มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศสหรัฐอเมริกาในเรื่องของกฎหมายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งจะเป็นกฎหมายในกลุ่มแรกแยกอธิบายเป็นดังนี้

4.2.1 กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศสหรัฐอเมริกา

1) Bank Secrecy Act 1970 (BSA) คือกฎหมายที่บังคับให้มีการรายงานธุรกรรมและจัดเก็บข้อมูลหรือที่เรียกว่า กฎหมายว่าด้วยความลับทางธนาคาร

Bank Secrecy Act เป็นกฎหมายที่ออกมาเพื่อเข้ามาควบคุมการทุจริตในสถาบันการเงินในส่วนที่เกี่ยวกับการตรวจสอบความเคลื่อนไหวทางการเงินที่ใช้ในการทำธุรกรรมทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อช่วยให้เจ้าหน้าที่สามารถเข้าไปตรวจสอบและสืบสวนการกระทำความผิดตามกฎหมายอาญา กฎหมายศุลกากร และกฎหมายอื่น ๆ ซึ่งตามปกติแล้วถือว่าข้อมูลของลูกค้าธนาคารเป็นความลับ เดิมธนาคารมาสามารถเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวได้ และการเปิดเผยข้อมูลโดยไม่ได้รับอนุญาตถือเป็นความผิดทางอาญา ด้วยเหตุนี้ธนาคารจึงปฏิเสธที่จะให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่รัฐในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมของลูกค้าธนาคาร และเมื่อไม่มีการรายงานการทำธุรกรรมทางการเงินแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ทำให้ลูกค้าธนาคารสามารถเคลื่อนย้ายเงินที่ฝากในธนาคารในประเทศออกไปฝากยังบัญชีธนาคารในต่างประเทศได้ โดยไม่ต้องกลัวว่าธนาคารจะทำรายงานธุรกรรมทางการเงินให้เจ้าหน้าที่ของรัฐทราบ ด้วยเหตุนี้ทำให้อาชญากรและองค์กรอาชญากรรมต่างใช้ธนาคารพาณิชย์ที่มีอยู่ทั่วโลกเป็นเครื่องมือในการฟอกเงินที่ได้มาโดยผิดกฎหมาย

ระหว่างช่วงสุดท้ายระหว่างปี 1960 – 1970 นั้น รัฐบาลสหรัฐอเมริกาได้ให้ความสนใจต่อการใช้บัญชีลับของธนาคารของชาวอเมริกันในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่ผิดกฎหมายจึงได้ออกกฎหมายฉบับนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการพิสูจน์ทราบแหล่งที่มาของเงิน ปริมาณเงินและความเคลื่อนไหวของกระแสการเงินที่นำเข้าหรือออกนอกประเทศ หรือที่ฝากไว้ในธนาคารหรือสถาบันการเงิน เพื่อช่วยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถตรวจสอบและสืบสวนผู้กระทำฝ่าฝืนกฎหมายอาญา กฎหมายภาษีอากรและกฎหมายอื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องจากบางประเทศได้ออกกฎหมายคุ้มครองความลับทางธนาคาร โดยถือว่าข้อมูลของธนาคารเป็นความลับ ธนาคารไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลในบัญชีของลูกค้าได้ การเปิดเผยข้อมูลโดยไม่ได้รับอนุญาตถือเป็นความผิดอาญาเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาจึงไม่ได้รับความร่วมมือจากธนาคารต่างประเทศในการสืบสวนพฤติการณ์ผู้ฝ่าฝืนกฎหมายโดยเฉพาะการหลีกเลี่ยงภาษีและการค้ายาเสพติด ซึ่งการนำเงินที่ได้มาโดยมิชอบไปฝากในบัญชีลับของธนาคารต่างประเทศ รัฐบาลสหรัฐอเมริกาได้พยายามแก้ไขปัญหาภายในประเทศเอง โดยการเสนอร่างกฎหมายเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม ค.ศ. 1969 และเข้าสู่การพิจารณาของสภาคองเกรส เมื่อวันที่ 6 เมษายน ค.ศ. 1970 และได้มีการประกาศใช้

กฎหมายฉบับนี้เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม ค.ศ. 1970[5] กฎหมาย Bank Secrecy Act ได้กำหนดมาตรการการติดตามการฝากเงินผ่านทางสถาบันการเงิน[6] ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้[7]

1. กำหนดให้สถาบันการเงินต้องรู้จักลูกค้าที่มาติดต่อทำธุรกรรมกันหรือผ่านสถาบันการเงิน โดยลูกค้าต้องแสดงตนและที่อยู่จริง ไม่อนุญาตให้มีการเปิดบัญชีโดยมีการใช้ชื่อปลอมหรือใช้นามแฝง

2. กำหนดให้สถาบันการเงินจัดทำและเก็บรักษาบันทึกข้อมูลทางการเงินไว้เป็นเวลา 5 ปี ซึ่งหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเป็นไปตามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้กำหนด (31 U.S.C. มาตรา 5318 (3))

3. กำหนดให้ธนาคารหรือสถาบันการเงินรวมทั้งบุคคลธรรมดารายงานข้อมูลทางการเงินประเภทต่าง ๆ ต่อหน่วยงานของรัฐ ได้แก่

3.1 กำหนดให้สถาบันการเงินภายในประเทศรายงานธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงิน การรับเงิน การโอนเงิน (หรือตราสารทางการเงินอื่น ๆ ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด) ซึ่งมีจำนวนตามที่กฎหมายกำหนด คือ เกินกว่า 10,000 เหรียญสหรัฐขึ้นไป (31U.S.C. มาตรา 5313 (a))

3.2 กำหนดให้บุคคลใดหรือตัวแทนหรือผู้รับฝากเงินรายงานการนำเงินหรือตราสารทางการเงิน ซึ่งมีจำนวนเกินกว่า 10,000 เหรียญสหรัฐขึ้นไปเข้ามาหรือออกนอกสหรัฐ (31U.S.C. มาตรา 5316)

---

[5] U.S. Department of Justice, Investigation and Prosecution of lllegal Money Laundering : A Guide to the Bank Secrecy Act (Drug Enforcement Administration, 1983), pp. 1–2. อ้างในชัยนันท์ แสงปุตตะ,“กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : ศึกษาเฉพาะกรณีความผิดมูลฐาน,” (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541), หน้า 32.

[6] เมธี กุศลสร้าง,“กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับบทบาทและภาระหน้าที่ของสถาบันการเงิน”, (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2540),หน้า 85 – 94.

[7] U.S. Department of Justice, Investigation and Prosecution of lllegal Money Laundering : A Guide to the Bank Secrecy Act. pp. 34 – 58. อ้างในชัยนันท์ แสงปุตตะ,“กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : ศึกษาเฉพาะกรณีความผิดมูลฐาน,” (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541), หน้า 33.

3.3 กำหนดให้บุคคลที่อยู่ภายใต้กฎหมายสหรัฐอเมริการายงานธุรกรรมหรือความสัมพันธ์ที่มีต่อสถาบันการเงินในต่างประเทศตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด (31 U.S.C. มาตรา 5314 (a))

3.4 กำหนดให้มีการกระจายข้อมูลทางการเงินโดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีอำนาจในการกระจายข้อมูลรายงานประเภทต่าง ๆ ให้กับหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อใช้ในการสืบสวนดำเนินคดีอาญาและคดีภาษีอากร ข้อมูลที่ได้รับนี้จะต้องเก็บรักษาไว้เป็นความลับและเปิดเผยให้กับบุคคลที่นำไปใช้ประโยชน์ในทางราชการที่เกี่ยวกับการสืบสวนดำเนินคดี (31 U.S.C. มาตรา 5319)

3.5 กำหนดให้ทางธนาคารหรือสถาบันการเงินจัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่เพื่อให้เกิดความเข้าใจในข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดให้ลูกค้าแสดงตน การจัดทำบันทึกการรายงานข้อมูลทางการเงินรวมทั้งการให้ความร่วมมือในการตรวจสอบข้อมูลต่าง ๆ

3.6 มีบทกำหนดโทษผู้ฝ่าฝืนกฎหมายทั้งทางแพ่งและทางอาญา

ความรับผิดทางแพ่ง กรณีสถาบันการเงินภายในประเทศ รวมทั้งหุ้นส่วนผู้จัดการ พนักงาน หรือลูกจ้างของสถาบันการเงินจงใจฝ่าฝืนกฎหมาย หรือระเบียบที่ออกภายใต้กฎหมาย (ยกเว้นกรณีฝ่าฝืน 31 U.S.C. มาตรา 5314, มาตรา 5315) จะถูกปรับมากกว่าจำนวนเงินที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรม (ไม่เกิน 100,000 เหรียญสหรัฐ) หรือปรับ 25,000 เหรียญสหรัฐ (31 U.S.C. มาตรา 5312 (a)(1))

ความรับผิดทางอาญา ผู้ใดเจตนาฝ่าฝืนกฎหมายหรือระเบียบที่ออกภายใต้กฎหมาย (ยกเว้นกรณี 31 U.S.C. มาตรา 5315) จะถูกปรับไม่เกิน 250,000 เหรียญสหรัฐหรือจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ (31 U.S.C. มาตรา5322 (a))

ในกรณีที่จำเลยกระทำความผิดตามกฎหมายนี้ (ยกเว้นกรณี 31 U.S.C. มาตรา 5315) พร้อมกับกระทำความผิดกฎหมายอื่น ๆ ของสหรัฐอเมริกาด้วยหรือว่าเป็นประเภทหนึ่งของการกระทำความผิดเกี่ยวกับธุรกรรมที่มีจำนวนเกินกว่า 100,000 เหรียญสหรัฐภายในระยะเวลา12 เดือนผู้กระทำความผิดจะถูกปรับไม่เกิน 500,000 เหรียญสหรัฐหรือจำคุกไม่เกิน10 ปีหรือทั้งจำทั้งปรับ (31 U.S.C. มาตรา 5322 (b))

3.7 ในเรื่องอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรรม กฎหมายกำหนดให้ The Secretary of the Treasury มีอำนาจที่จะตรวจสอบสมุดบันทึก กระดาษ เอกสาร หรือข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับข้อมูลของสถาบันการเงินในประเทศหรือการค้าหรือธุรกิจที่ไม่เกี่ยวข้องทางการเงิน ที่เกี่ยวกับการเก็บรักษาเอกสารหรือข้อบังคับรายงานตามหมวดนี้ (31 U.S.C. มาตรา 5318 (a)(3)) และมีอำนาจในการหมายเรียกสถาบันการเงิน หรือการค้าธุรกิจที่ไม่เกี่ยวกับการเงินรวมถึงเจ้าหน้าที่ พนักงานของสถาบันการเงินดังกล่าว (รวมถึงเจ้าหน้าที่หรือพนักงานคนก่อน ๆ)หรือบุคคลที่ครอบครอง ดูแลรักษาซึ่งรายงานหรือเอกสารให้มาพบ และมีอำนาจที่จะให้บุคคลเหล่านั้นยื่นสมุดบันทึก กระดาษ เอกสารหรือข้อมูลอื่น ๆ หรือให้เข้ามาพบเพื่อให้การในเรื่องที่เกี่ยวกับการสอบสวน(31 U.S.C. มาตรา 5318 (a)(4))

ในส่วนที่เกี่ยวกับรายงานธุรกรรมที่น่าสงสัย The Secretary of the Treasury สามารถที่จะเรียกให้สถาบันการเงินใด ๆ ผู้อำนวยการ, เจ้าหน้าที่, พนักงาน, หรือตัวแทนของสถาบันการเงินใด ๆ ให้รายงานถึงธุรกรรมที่น่าสงสัยที่เกี่ยวข้องกันที่อาจเป็นไปได้ว่าจะละเมิดต่อกฎหมาย โดยกฎหมายกำหนดห้ามไม่ให้มีการแจ้งการรายงานให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมดังกล่าวทราบว่าธุรกรรมนั้นได้ถูกรายงาน รวมทั้งการห้ามเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ซึ่งล่วงรู้ถึงการรายงานดังกล่าวเปิดเผยข้อมูลนั้นต่อบุคคลใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมที่ถูกรายงาน (31 U.S.C. มาตรา 5318 (g))

จากสาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้อาจกล่าวได้ว่าจัดเป็นความผิดมูลฐานเกี่ยวกับความลับของทางธนาคาร โดยเฉพาะซึ่งมีที่มาจากการไม่ได้รับความร่วมมือจากธนาคารต่างประเทศในการสืบสวนพฤติการณ์ของผู้ฝ่าฝืนกฎหมายของชาวอเมริกันที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่ผิดกฎหมายซึ่งการที่หมวด 2 ระบุว่า ธนาคารและสถาบันการเงินอื่น ๆ จะต้องเก็บข้อมูลทางการเงินบางประเภทเป็นระยะเวลา 5 ปีโดยการเก็บข้อมูลเหล่านั้นทางรัฐสภาเชื่อว่าจะได้รับประโยชน์ต่อการสืบสวนการดำเนินคดีเกี่ยวกับอาชญากรรมภาษี และกฎระเบียบต่าง ๆโดยสมมติฐานนี้อยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริงที่รัฐสภาพบว่า “การต่อสู้อาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพจะต้องอาศัยมาตรการที่เหมาะสมและถูกต้องในการเก็บข้อมูลของสถาบันการเงิน” และการที่รัฐตรากฎหมายฉบับนี้เพื่อเป็นการคุ้มครองตรวจสอบการฝากเงินยังสถาบันการเงิน พร้อมทั้งกำหนดบทลงโทษทั้งทางแพ่งและทางอาญา และเพื่อช่วยเหลือเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องในการสกัดกั้นและสืบสวนเกี่ยวกับเรื่องความลับของทางธนาคารดังกล่าว[8]

[8] Bank Secrecy Act A3

สรุปได้ว่าการบังคับให้มีการรายงานและเก็บรักษาข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมดังกล่าวก็เพื่อวัตถุประสงค์ในการสร้างร่องรอยทางกระดาษ (Paper Trail) หรือร่องรอยทางการเงิน (Money Trail) เพื่อติดตามเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายไปหาต้นตอของผู้กระทำความผิด และจากเนื้อหาของกฎหมายดังที่กล่าวสถาบันการเงินจึงมีหน้าที่จะต้องรายงานการทำธุรกรรมทางการเงินของลูกค้าต่อรัฐบาล ทั้งในกรณีที่มูลค่าธุรกรรมทางเงินมากกว่าที่กฎหมายกำหนดหรือเมื่อพบเห็นรูปแบบการทำธุรกรรมที่น่าสงสัยว่าจะเป็นการฟอกเงิน แม้ว่ามูลค่าของการทำธุรกรรมทางการเงินจะน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนด สถาบันการเงินก็ต้องทำรายงานธุรกรรมนั้นให้แก่รัฐบาล กฎหมายฉบับนี้จึงเป็นการแก้ไขปัญหาการหลบเลี่ยงไม่ทำรายงานการทำธุรกรรมทางการเงินของลูกค้าได้

2) Money Laundering Control Act 1986 (MLCA) กฎหมายที่เกี่ยวกับความผิดในการฟอกเงินหรือ กฎหมายควบคุมทางการเงิน

เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม ค.ศ.1986 ประธานาธิบดี Reagan ได้ประกาศใช้กฎหมายAnti–Drug Act of 1986 ส่วน H ของตอน1 ของกฎหมายดังกล่าวเป็นที่รู้จักกันในนามว่า “กฎหมายควบคุมการฟอกเงิน” (Money Laundering Control Act 1986 หรือMLCA) ซึ่งประกาศใช้ฐานความผิดใหม่เพื่อต่อต้านอาชญากรรมทางเศรษฐกิจโดยสภาคองเกรส (Congress)มีวัตถุประสงค์ที่จะให้เป็นกฎหมายกำหนดความผิดมูลฐานเพื่อควบคุมการฟอกเงินซึ่งได้กำหนดห้ามการเกี่ยวข้องในการฟอกเงินในลักษณะกว้าง ๆ ของการโอนเงินที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรมโดยผู้กระทำนั้นต้องมีเจตนาที่จะสนับสนุนการกระทำที่มิชอบด้วยกฎหมายหรือรู้ว่าการโอนเงินนั้นได้กระทำไปโดยมีเจตนาที่จะปกปิดแหล่งที่มาหรือเจ้าของเงินหรือการควบคุมเงินหรือหลบเลี่ยงการรายงานการโอนเงิน นอกจากนี้กฎหมายฉบับนี้ยังเน้นเจตนาในใจของผู้กระทำความผิด ดังนั้นขอบเขตของกฎหมายฉบับนี้จึงใช้บังคับแก่บุคคลทั่วไปและสถาบันการเงินสำหรับการโอนรายได้อันมิชอบด้วยกฎหมายมีดังต่อไปนี้

1.ความผิดมูลฐานที่กำหนดใน 18 U.S.C. มาตรา 1961 (1) (RICO) ยกเว้นบทที่ 31 เรื่องการไม่รายงานการโอนเงินไปต่างประเทศได้แก่

-ความผิดเกี่ยวกับสินบน
-ความผิดเกี่ยวกับการลักขโมยการขนส่งระหว่างรัฐ
-ความผิดเกี่ยวกับการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศจากเด็ก
-ความผิดเกี่ยวกับการลักพายานพาหนะ
-ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดรวมถึงความผิดเกี่ยวกับการประกอบอาชญากรรมอย่างต่อเนื่อง

2.ความผิดลักษณะเฉพาะที่กำหนดไว้ใน 18 U.S.C. มาตรา 1958 (1996)

-ความผิดเกี่ยวกับการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ
-ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบขนสินค้าหนีภาษี
-ความผิดเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายสินค้าจากเขตศุลกากร
-ความผิดเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์
-ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบขนสินค้าเถื่อนทางอากาศ
-ความผิดเกี่ยวกับการฝ่าฝืนกฎหมายควบคุมการส่งอุปกรณ์การใช้ยา
-ความผิดเกี่ยวกับการฝ่าฝืนกฎหมายควบคุมการส่งออกอาวุธ
-ความผิดเกี่ยวกับการฝ่าฝืนกฎหมายจัดการส่งออก
-ความผิดเกี่ยวกับการฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจในภาวะฉุกเฉินทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
-ความผิดเกี่ยวกับการควบคุมการค้ากับชาติศัตรู

3.การฝ่าฝืนกฎหมายประการอื่น ๆ ที่ไม่ได้ระบุไว้เฉพาะเจาะจง ความผิดบางประเภทที่ไม่ได้ระบุและถือได้ว่าเป็นความผิดมูลฐาน ถ้ามีส่วนเกี่ยวข้องกับ “การนำเข้าที่ฝ่าฝืนกฎหมาย” ภายใต้ 18 U.S.C. มาตรา 545 (1996) เช่น การบริการหรือจำหน่ายสินค้าปลอมแปลง กฎหมายห้ามนำเข้าสัตว์ การขนส่งระหว่างมลรัฐซึ่งทรัพย์สินที่ถูกลักมา

4.นอกจากนี้กฎหมายฉบับนี้ยังได้กำหนดคำจำกัดความของ “การกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมาย” (Specified Unlawful Activities) ในมาตรา 1956 (c) (7) ดังนี้คือ

(a) การกระทำใดหรือกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความผิดพลาดตามข้อหาที่กำหนดไว้ในมาตรา 1961(1) ของตอนนี้ เว้นแต่การกระทำนั้นกำหนดไว้ภายใต้พระราชบัญญัติเงินตราและรายงานการโอนเงินต่างประเทศ
(b) บังคับใช้แก่การโอนเงินซึ่งเกิดขึ้นทั้งหมดหรือบางส่วนภายในประเทศสหรัฐ ฯ ความผิดต่อต่างประเทศเกี่ยวกับเรื่องการผลิต และการนำเข้าสินค้า การขาย การจำหน่ายสารเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมสารเสพติด
(c) การกระทำใด ๆ หรือการกระทำซึ่งก่อให้เกิดการประกอบธุรกิจที่ผิดกฎหมายอย่างต่อเนื่องดังคำนิยามของบัญญัติควบคุมสารเสพติด มาตรา 408 หรือ
(d) การกระทำผิดข้อหาต่าง ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 152 (เกี่ยวเนื่องกับการซ่อนเร้นทรัพย์สิน การอ้างสิทธิเรียกร้องและสาบานตัวเป็นเท็จ การให้สินบน) มาตรา 215

(เกี่ยวเนื่องกับการให้ค่าคอมมิชชั่นหรือของขวัญในการขอกู้ยืม) มาตรา 511 (เกี่ยวเนื่องกับความมั่นคงของรัฐและความมั่นคงส่วนบุคคล) มาตรา 543 (เกี่ยวเนื่องกับการลักลอบนำเข้าสินค้าหนีภาษีเข้าไปในสหรัฐ ฯ) มาตรา 641 (เกี่ยวเนื่องกับการเงินเพื่อสาธารณะประโยชน์ ทรัพย์สินหรือหลักฐานการรายงาน) มาตรา 656 (เกี่ยวเนื่องกับการลักทรัพย์ยักยอก การกระทำที่ผิดวัตถุประสงค์โดยพนักงานธนาคารหรือลูกจ้าง) มาตรา 666 (เกี่ยวเนื่องกับการลักหรือให้สินบนในการเสนอโปรแกรมเพื่อรับเงินอุดหนุนจากรัฐ) มาตรา 793,794 หรือ 798 (เกี่ยวเนื่องกับการจารกรรม) มาตรา 875 (เกี่ยวเนื่องกับการคมนาคมภายในรัฐ) มาตรา 1201 (การลักพาตัว) มาตรา 1203 (การจับตัวประกัน) มาตรา 1344 (เกี่ยวเนื่องกับการฉ้อโกงธนาคาร) หรือมาตรา 2113 หรือ 2114 (เกี่ยวเนื่องกับการธนาคารและการปล้นทรัพย์หรือลักทรัพย์ในการให้บริการสาธารณะ) ของตอนนี้ และมาตรา 38 ของบัญญัติควบคุมการส่งออกอาวุธ (22 U.S.C. 2778) มาตรา 2 (เกี่ยวเนื่องกับการลงโทษทางอาญา) ตามบัญญัติการบริหารการส่งออก 1945 (50 U.S.C. App. 2401) มาตรา 203 (เกี่ยวเนื่องกับมาตรการบังคับทางอาญา) ตามบัญญัติการใช้มาตรการในภาวะฉุกเฉินทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ หรือมาตรา 3 (เกี่ยวกับการกระทำความผิดในทางอาญา) ตามบัญญัติการค้ากับชาติที่เป็นศัตรู (50 U.S.C. App.3)

จากแนวทางในการกำหนด Specified Unlawful Activities หรือการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายที่กำหนดไว้ จะเห็นได้ว่าการกำหนดฐานความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินมิใช่เป็นเพียงการกำหนดฐานความผิดเฉพาะประเภทใหญ่ ๆ เท่านั้น แต่เป็นการรวมแบบแผนของการประกอบอาชญากรรมหลาย ๆ ประเภทที่อาจมีความเกี่ยวข้องกับการฟอกเงินจนอาจกลายเป็นประมวลแบบแผนของการประกอบมิจฉาชีพโดยมีจุดมุ่งหมายก็คือ ต้องการให้ตีความฐานความผิดในเรื่องการฟอกเงินอย่างกว้างทำให้ฐานความผิดไม่หยุดอยู่เพียงความผิดมูลฐานแบบกฎหมายฟอกเงินของไทย

นอกจากการกำหนดความผิดมูลฐานและแนวทางในการกระทำที่มิชอบด้วยกฎหมายแล้ว กฎหมายฉบับนี้ยังบัญญัติถึงการเป็นเครื่องมือในการฟอกเงิน (Laundering of Monetary Instruments) ปรากฏอยู่ในความหมายโดยทั่วไป 18 U.S.C. มาตรา 1956 ที่บัญญัติว่า[9]

[9]วริศรา ภู่ชมภู,"อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 : ศึกษาเฉพาะกรณีข้อตกลงระหว่างประเทศในการปราบปรามการฟอกเงิน," (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2540),หน้า 100-103.

"...การเป็นเครื่องมือในการฟอกเงิน

(a)(1) ผู้ใดรู้ว่าทรัพย์สินซึ่งรวมอยู่ในการโอนเงินเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากรูปแบบของการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมาย การกระทำหรือพยายามกระทำการในการโอนเช่นว่านั้นซึ่งรวมอยู่ในรายได้ซึ่งมีที่มาเกี่ยวด้วยการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมาย

(A) ด้วยเจตนาที่จะสนับสนุนการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายต่อไป หรือ

(B) รู้ว่าการโอนเช่นว่านั้นมีจุดมุ่งหมายทั้งหมดหรือบางส่วนเพื่อ

(i) เพื่อปกปิดหรือปลอมแปลงสภาพโดยธรรมชาติ สถานที่ แหล่งที่มา เจ้าของหรือการควบคุมรายได้ ซึ่งมีที่มาเกี่ยวด้วยการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายหรือ

(ii) เพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานการโอนเงินภายในมลรัฐหรือสหรัฐ

ผู้นั้นต้องระวางโทษไม่เกิน 500,000 เหรียญสหรัฐ หรือปรับเป็นเงินจำนวนสองเท่าของทรัพย์สินซึ่งรวมอยู่ในการโอนนั่น แล้วแต่จำนวนค่าปรับใดจะมากกว่า หรือจำคุกไม่เกินกว่ายี่สิบปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

(2) ผู้ใดโอนหรือพยายามโอนเงินหรือกองทุนภายในสหรัฐ ไปยังภายนอกสหรัฐ หรือจากภายนอกสหรัฐเข้ามาในสหรัฐ..."

<u>องค์ประกอบความผิดตามมาตรา 1956 (a) (1)</u> การที่จะฝ่าฝืนมาตรา 1956 (a) (1) จะต้องมีองค์ประกอบของกฎหมายดังนี้[10]

1. รู้ว่าทรัพย์สินซึ่งรวมอยู่ในการโอนเป็นรายได้จากรูปแบบของการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมาย

2. กระทำหรือพยายามกระทำการโอนในทางการเงิน ซึ่งเกี่ยวด้วยทรัพย์สิน

3. ทรัพย์สินนั้นโดยข้อเท็จจริงเกี่ยวด้วยรายได้ ซึ่งมีที่มาจากการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมาย

4. กระทำไปเพื่อ

(1) เจตนาที่จะสนับสนุนการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายต่อไปหรือ

---

[10]ปริชาติ มุสิกะปาน,"มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : ศึกษาเฉพาะกรณีเทคโนโลยีอินเตอร์เนตกับการฟอกเงิน," (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2543), หน้า 82.

(2) รู้ว่าการโอนเงินนั้น มีจุดมุ่งหมายทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อ

- เพื่อปกปิดหรือปลอมแปลงสภาพโดยธรรมชาติ สถานที่ แหล่งผลิต แหล่งที่มา เจ้าของ หรือการควบคุมรายได้ซึ่งมีที่มาเกี่ยวด้วยการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายหรือ
- เพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานการโอนเงินภายในมลรัฐหรือสหรัฐ

คำกำจัดความของส่วนรู้บัญญัติไว้ในมาตรา 1956 C (1) มีดังนี้ รู้ว่าทรัพย์สินซึ่งเกี่ยวข้องในการโอนเงินนั้นมาจากรายได้ในรูปแบบของการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมาย (Knowing that the property invalued in a Financial transaction the proceeds of some form of unlawful activity) หมายความว่า บุคคลผู้นั้นรู้ว่าทรัพย์สินซึ่งเกี่ยวข้องในการโอนเงินมาจากรายได้ในรูปแบบใด ๆ ซึ่งไม่จำเป็นว่ารูปแบบนั้นคืออะไรของการกระทำอันเป็นความผิดตามกฎหมายที่มีโทษหนักของสหรัฐหรือมลรัฐ ดังนั้น เจตนาที่จะสนับสนุนการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมาย จะต้องเป็นเจตนาที่เฉพาะเจาะจงอันเป็นข้อพิสูจน์ว่า จำเลยรู้ว่าเงินซึ่งเกี่ยวข้องกับการโอนนั้นเป็นรายได้เกี่ยวด้วยการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมาย หากจำเลยต้องการที่จะปกปิดรายได้จากแหล่งที่มาอันมิชอบด้วยกฎหมายก็เป็นการเพียงพอที่จะพิสูจน์ว่า จำเลยรู้ว่าเงินที่เกี่ยวข้องกับการโอนเป็นรายได้ที่เกี่ยวเนื่องจากการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมาย แต่ไม่ต้องพิสูจน์ถึงขนาดว่าจำเลยรู้ว่าการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายนั้นคืออะไร

การกระทำหรือพยายามกระทำการโอนเงินเกี่ยวด้วยรายได้จากการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมาย มาตรา 1956 (C) (2) ได้บัญญัติความหมายของ การกระทำ (Conduct) ดังต่อไปนี้

การกระทำหมายความรวมถึงการริเริ่ม รวบรวม หรือมีส่วนร่วมในการริเริ่ม การรวบรวมในการโอน (“Conduct” includes initiating, concluding, or praticipating in initiating, or concluding a transaction) ดังนั้น จากคำนิยามดังกล่าวจะเห็นได้ว่า กฎหมายต้องการ

1. บุคคลที่กระทำด้วยตนเอง
2. บุคคลที่ให้ความช่วยเหลือ

การโอนในทางการเงิน (Financial Transaction) มาตรา 1956 (C) (4) ได้บัญญัติความหมายไว้ดังนี้ “การโอนในทางการเงิน หมายถึง การโอนรวมทั้งการเคลื่อนย้ายเงินทุนทางวิทยุ หรือวิธีอื่นหรือรวมทั้งใช้เครื่องมือในการโอนเงินด้วยวิธีอื่นมากกว่าหนึ่งวิธี ซึ่งกระทบต่อการพาณิชย์ภายในรัฐหรือต่างประเทศ หรือการโอนซึ่งใช้สถาบันการรวมอยู่ด้วยซึ่งผลของการกระทำนั้นกระทบต่อ

การพาณิชย์ภายในรัฐหรือต่างประเทศไม่ว่าด้วยประการใดๆ" ดังนั้น การโอนเงินนั้นจะต้องเป็นไปในลักษณะใดลักษณะหนึ่งคือ[11]

1. การเคลื่อนย้ายเงิน
2. เคลื่อนย้ายโดยใช้เครื่องมือทางการเงิน
3. โดยใช้สถาบันการเงิน

การโอน (Transaction) มาตรา 1956 (C) (3) ได้บัญญัติความหมายไว้ดังนี้ "การซื้อขาย ให้กู้ยืม ให้โดยมีเงื่อนไข ให้โดยเสน่หา โอน ส่งมอบ หรือการฝากด้วยวิธีอื่นใดและในด้านสถาบันการเงิน รวมถึงการฝาก ถอน โอนทางบัญชี แลกเปลี่ยนเงินตรา ให้กู้ยืม ให้เครดิต ซื้อหรือขายหุ้น เข้าร่วม รับรองการฝาก หรือเป็นเครื่องมือทางการเงินอื่นใดหรือการจำหน่ายด้วยประการอื่น การโอน การส่งผ่านหรือไปยังสถาบันการเงินไม่ว่าด้วยวิธีใด" ขอบเขตของบทบัญญัตินี้ ใช้บังคับแก่ บุคคลทั่วไป ซึ่งกระทำธุรกิจการค้าเกี่ยวด้วยทรัพย์สินหรือประโยชน์ที่เกิดจากทรัพย์สิน ซึ่งถูกโอนมา หรือรับประกันหรือให้เครดิตและใช้บังคับแก่สถาบันการเงิน โดยการโอนเงินผ่านธนาคารหรือการส่งโดยวิธีอื่นที่มิชอบด้วยกฎหมาย

<u>โทษของการฝ่าฝืน 18 U.S.C. มาตรา 1956 (a) (1)[12]</u>

1. โทษจำคุกหรือปรับมาตรา 1956 มีอัตราโทษปรับไม่เกิน 500,000 เหรียญสหรัฐ หรือปรับเป็นสองเท่าของมูลค่าทรัพย์สินในการโอน หรือจำคุกไม่เกิน 20 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

2. โทษริบทรัพย์สิน

2.1 โทษริบทรัพย์สินทางอาญา 18 U.S.C. มาตรา 982 การริบทรัพย์สินทางอาญาตามมาตรา 1956 หรือ 1957 ของกฎหมายส่วนนี้ ให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินของบุคคลนั้นที่เป็นจำนวนรวมที่บุคคลนั้นได้รับไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อมจากผลของการกระทำผิดนั้นหรือทรัพย์สินซึ่งสืบสาวร่องรอยได้ว่าเป็นจำนวนรวมที่บุคคลนั้นได้รับ

---

[11] เรื่องเดียวกัน, หน้า 83.

[12] เรื่องเดียวกัน, หน้า 84.

2.2โทษริบทรัพย์สินทางแพ่งมาตรา 981 (a) (1) (A) กำหนดการริบทรัพย์สินเป็นของสหรัฐไว้ 3 รูปแบบ คือ

1.ริบทรัพย์ที่ได้มาแทนที่จากจำนวนรวมของทรัพย์ที่บุคคลนั้นได้รับโดยทางตรง

2.ริบทรัพย์สินที่ได้มาแทนที่จากจำนวนรวมของทรัพย์ที่บุคคลนั้นได้รับโดยทางอ้อม

3.ริบทรัพย์ที่ได้มาแทนที่จากจำนวนรวมของทรัพย์ที่บุคคลนั้นได้รับซึ่งสามารถสืบสาวร่องรอยไปถึงทรัพย์สินเหล่านั้น ต้องเป็นทรัพย์ที่ได้มาเนื่องจากการละเมิด 18 U.S.C. มาตรา 1956 หรือมาตรา 1957 (ความผิดฐานเกี่ยวกับการฟอกเงิน) หรือสืบสาวร่องรอยไปถึงประโยชน์ ซึ่งเป็นผลมาจากการฟอกเงินไม่ใช่แต่เพียงริบเงินที่นำไปฟอกเท่านั้น

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าตาม Money Laundering Control Act 1986 นี้ ได้กำหนดความผิดมูลฐานไว้เป็นจำนวนมากและได้กำหนดลักษณะของการโอนเงินที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรม โดยผู้กระทำนั้นต้องมีเจตนาที่จะสนับสนุนการกระทำที่มิชอบด้วยกฎหมาย หรือรู้ว่าการโอนเงินนั้นได้กระทำไปโดยมีเจตนาที่จะปกปิดแหล่งที่มาหรือเจ้าของเงินหรือการควบคุมเงินหรือหลบเลี่ยงการรายงานการโอนเงินก็ตาม แต่กฎหมายฉบับนี้ยังได้เน้นเรื่องเจตนาในใจของผู้กระทำความผิดดังที่ได้กล่าวแล้วแต่ต้น ซึ่งประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ (Common Law) ซึ่งเกิดจากการอพยพของชาวอังกฤษ ในต้นศตวรรษที่ 17 และหลังจากที่ได้อพยพเข้ามาก็ได้นำวัฒนธรรมและกฎหมายของอังกฤษเข้ามาด้วยและนำมาใช้โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายคอมมอนลอว์ ดังนั้น มลรัฐต่าง ๆ โดยส่วนมากได้เริ่มมีกฎหมายระบบคอมมอนลอว์มาเป็นพื้นฐานในการใช้บังคับ[13]เพราะฉะนั้น การกระทำที่จะเป็นเหตุให้บุคคลต้องรับผิดชอบและรับโทษจึงต้องคำนึงถึงองค์ประกอบของความผิดตามระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ด้วย โดยจะต้องประกอบด้วยการกระทำที่ละเมิดต่อกฎหมายหรือการกระทำที่แสดงออกภายนอกนั้นผิดกฎหมาย (actus reus) และจะต้องมีส่วนของจิตใจที่ถูกตำหนิได้ ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบภายในอันเป็นองค์ประกอบทางจิตใจ คือ mens rea นั้นเอง[14]ตัวอย่างเช่น ตามมาตรา 1956 (a) (1) ห้ามการเป็นธุระในการโอนเงินซึ่งเกี่ยวกับรายได้ของการประกอบอาชญากรรม ไม่ว่าจะมีเจตนาสนับสนุนการกระทำที่มิชอบด้วยกฎหมายหรือด้วยรู้เห็นเป็นใจว่าการโอนเงินได้ทำไปเพื่อ

---

[13]Wayne R. LaFave and Austin W. Scott, Jr., Handbook on Criminal Law (St. Paul, Minn : West Publishing Co., 1972), p.60 and Edward Eldefonso and Alanr Coffey, Cirminal Law (New York : Harper & Raw Publishers Inc., 1981),p.9. อ้างในชัยนันท์ แสงปุตตะ,“กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : ศึกษาเฉพาะกรณีความผิดมูลฐาน,” (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2541),หน้า 38.

[14] Richard Card, Criminal Law, Twelfth edition (London : Butterworths, 1992), pp.49.

1.ปกปิดเงินที่ได้มา (ปกปิดตัวบุคคลผู้เป็นเจ้าของเงินที่แท้จริง, การควบคุมการเงิน, ที่มาของเงิน ฯลฯ) หรือ

2.เพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานเกี่ยวกับการโอนเงิน

วรรคสองของมาตรา 1956 ห้ามการเป็นเครื่องมือในการโอนเงินในทางการค้าต่างประเทศโดยเจตนาหรือเจตจำนงเช่นเดียวกัน

จะเห็นได้ว่า องค์ประกอบความผิดของมาตรานี้ แบ่งได้ 2 ส่วน คือ ส่วนรู้ (Knowledge) และส่วนของการกระทำ (Conduct)[15] ซึ่งมาตรา 1956 มีกรอบที่กว้างขวางครอบคลุมการกระทำในเชิงพาณิชย์ซึ่งเกี่ยวข้องกับรายได้ของการกระทำที่มิชอบด้วยกฎหมายโดยไม่จำกัดจำนวน

3) Federal Crimes and Criminal Procedure มีสาระสำคัญ ดังนี้

กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายเบื้องต้นของประเทศสหรัฐอเมริกาในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดอาญา โดยได้บัญญัติถึงลักษณะของการกระทำผิดในทางการเงินและอัตราโทษดังนี้

1.การกระทำหรือพยามยามกระทำ

-สนับสนุน ช่วยเหลือในการกระทำผิดเกี่ยวกับการเงิน
-ปกปิด ซ่อนเร้นในการกระทำผิด
-หลีกเลี่ยงไม่รายงานการโอนเงิน

ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 500,000 เหรียญสหรัฐหรือสองเท่าของมูลค่าของทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องสุดแต่จำนวนไหนจะมากกว่าหรือจำคุกไม่เกิน 20 ปีหรือทั้งจำทั้งปรับ

---

[15] ปิยะพันธ์ สากรบริรักษ์,"การกำหนดความผิดอาญาฐานความผิดฐานฟอกเงิน," (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,2534),หน้า 56-60.

2. กระทำหรือพยายามนำเข้าหรือนำออก Monetary Instrument (เหรียญหรือเงินตราของสหรัฐอเมริกาหรือของประทศอื่น เช็คเดินทาง เช็คส่วนตัว เช็คธนาคาร ตั๋วเงินเป็นต้น) ต้องระวางโทษ ปรับไม่เกิน 500,000 เหรียญหรือสองเท่าของมูลค่านั้นสุดแต่จำนวนไหนจะสูงกว่ากัน หรือจำคุกไม่เกิน 20 ปีหรือทั้งจำทั้งปรับ

3. ทั้งข้อ 1 และ 2 ต้องรับผิดทางแพ่งไม่เกินมูลค่าของทรัพย์สินนั้นหรือไม่เกิน 10,000 เหรียญสหรัฐ

จากการศึกษากฎหมายฟอกเงินของประเทศสหรัฐอเมริกาดังกล่าวจะเห็นได้ว่ามีกฎหมายที่สำคัญในการกำหนดความผิดมูลฐาน 3 ฉบับแต่ Federal Crimes and Criminal Procedure นั้นอาจกล่าวได้ว่ามีลักษณะเป็นบทกำหนดโทษซึ่งไม่บ่งชี้ความผิดมูลฐานอย่างชัดแจ้งแต่สำหรับกฎหมาย Bank Secrecy Act 1970 (BSA) และกฎหมาย Money Laundering Control Act of 1986 (MLCA) ทั้ง 2 ฉบับนี้อาจกล่าวได้ว่าได้กำหนดความผิดมูลฐานไว้เฉพาะ BSA ได้ออกกฎหมายโดยรัฐได้มีเจตจำนง (Will) เพื่อพิสูจน์ทราบแหล่งที่มาของเงิน ปริมาณและความเคลื่อนไหวของกระแสการเงินที่นำเข้าหรือออกนอกประเทศ โดยความผิดมูลฐานของกฎหมายฉบับนี้คือ กฎหมายเกี่ยวกับความลับของทางธนาคารโดยเฉพาะเจาะจงส่วน MLCA รัฐจะไม่ออกกฎหมายโดยเฉพาะเจาะจงเพื่อเน้นเรื่องหนึ่งเรื่องใด แต่จะกำหนดความผิดมูลฐานในลักษณะกว้าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมในเรื่องของการโอนเงินที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรม โดยผู้กระทำนั้นต้องมีเจตนาที่จะสนับสนุนการกระทำที่มิชอบด้วยกฎหมาย หรือรู้ว่าการโอนเงินได้กระทำโดยมีเจตนาที่จะปกปิดแหล่งที่มาหรือเจ้าของเงินหรือการควบคุมการเงินหรือหลบเลี่ยงการรายงานการโอนเงินตามที่ได้กล่าวมาแล้ว

อย่างไรก็ตาม MLCA ก็ได้มุ่งเน้นถึงเจตนาในใจของผู้กระทำความผิดและโดยเฉพาะตาม 18 U.S.C. มาตรา 1956 (a) (1) ต้องพิสูจน์ให้ได้มากกว่าเหตุอันควรสงสัยคือ[16]

1. เจตนาที่จะสนับสนุนการดำเนินงานของการประกอบอาชญากรรม
2. รู้ว่าการโอนเงินนั้นมีเจตจำนงที่จะปกปิดทั้งหมดหรือบางส่วนของรายได้ซึ่งมีที่มาเกี่ยวเนื่องกับการกระทำผิดกฎกมาย

---

[16] U.S. Dept. of Justice, pp.8 – 25. อ้างในชัยนันท์ แสงปุตตะ,“กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : ศึกษาเฉพาะกรณีความผิดมูลฐาน,” (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2541),หน้า 40.

3. รู้ว่าการโอนเงินนั้นมีเจตนาจะปกปิดหรือหลีกเลี่ยงการรายงานการโอนเงินตามกฎหมายสหรัฐอเมริกาหรือมลรัฐ

4) USA Patriot Act 2001

USA Patriot Act หรือ Anti-Terrorist Financial Act H.R.2975 เป็นกฎหมายปราบปรามแหล่งเงินทุนขององค์กรก่อการร้ายข้ามชาติใช้บังคับเมื่อเดือนตุลาคม 2001 หลังจากเหตุการณ์เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2001 จุดมุ่งหมายของกฎหมายนี้ได้แก่ การเพิ่มอำนาจเจ้าหน้าที่ในการติดตามการกระทำผิดผ่านทางเครื่องมือสื่อสารระหว่างผู้กระทำความผิด ใช้มาตรการติดตามการกระทำผิดได้ทั้งในประเทศและนอกประเทศ โดยเริ่มต้นจากการเพิ่มอำนาจของเจ้าหน้าที่ของกระทรวงการคลัง (Department of Treasury) เพื่อปราบปรามการทุจริตในสถาบันการเงินเป็นแห่งแรก โดยให้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเคลื่อนย้ายเงินข้ามประเทศจำนวนมาก และการดำเนินงานขององค์กรก่อการร้ายข้ามชาติ ว่ามีความเกี่ยวพันกันมากน้อยเพียงใด กฎหมายนี้ได้มีการกำหนดฐานความผิดเพิ่มเติม บทลงโทษ และกระบวนวิธีพิจารณาความอาญาใหม่ ๆ เพื่อให้ทันต่อการปราบปรามการก่อการร้ายระหว่างประเทศ แต่อย่างไรก็ตามมาตรการภายใต้กฎหมายนี้อาจเป็นการออกนอกขอบเขตของหลักนิติธรรมของกฎหมายอาญาไปพอสมควร แต่กระทรวงยุติธรรม (Department of Justice)จะเป็นหน่วยงานที่เข้ามากลั่นกรองการบังคับใช้มาตรการตามกฎหมายนี้ทั้งหมดไม่ให้เกินขอบเขตของความยุติธรรม

ในส่วนที่เกี่ยวพันกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กฎหมายฉบับนี้ได้เพิ่มอำนาจของเจ้าหน้าที่ของ Department of Treasury ในการตรวจสอบธุรกรรมทางการเงินในสถาบันการเงินทุกแห่งว่ามีความเกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายข้ามชาติมากน้อยเพียงใด โดยได้เสริมอำนาจการใช้มาตรการที่มีอยู่ในเรื่องต่อไปนี้[17]

1.อำนาจในการบังคับให้บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ Broker หรือ Dealer รายงานการทำธุรกรรมทางการเงินที่น่าสงสัยในสถาบันของตน

2.บังคับให้ธุรกิจใด ๆ ที่มีการทำธุรกรรมทางการเงินมากกว่า USD 10,000 ขึ้นไปต้องทำรายงานธุรกรรมทางการเงิน SAR

---

[17] USA Patriot Act 2001.

3.ป้องกันมิให้สถาบันการเงินในสหรัฐฯ ทำธุรกรรมกับสถาบันการเงินนอกระบบหรือ Shell Bank

4.ป้องกันให้สถาบันการเงินมิให้บริการทางการเงินอื่น ๆ นอกจากบริการตามปกติของสถาบันการเงิน ในอันที่จะอำนวยความสะดวกในการปกปิดการทำธุรกรรมทางการเงินที่น่าสงสัย

5.ให้สถาบันการเงินมีการจดรายงานข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้าใหม่ของสถาบันการเงิน พร้อมทั้งให้มีมาตรการกลั่นกรองผู้ที่จะมาเป็นลูกค้าใหม่ของสถาบันการเงินด้วย

6.ให้มีการประสานความร่วมมือในเรื่องข้อมูลระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายกับสถาบันการเงิน ในเรื่องรูปแบบการทำธุรกรรมที่น่าสงสัยว่าจะเป็นการฟอกเงิน และข้อมูลในเรื่องแหล่งเงินทุนสนับสนุนการก่อการร้ายข้ามชาติ

นอกจากนี้กฎหมายฉบับนี้ยังได้เพิ่มฐานความผิดให้การกระทำความผิดฐานฟอกเงินรวมถึงการกระทำความผิดดังต่อไปนี้ด้วย ได้แก่

1.การฟอกเงินในสหรัฐฯ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการประกอบอาชญากรรมนอกประเทศและการวางแผนเพื่อประกอบอาชญากรรมทางการเมืองในสหรัฐฯ

2.การฟอกเงินผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Cyber Money Laundering) หรือเพื่อการสนับสนุนองค์กรก่อการร้ายข้ามชาติ

3.การเพิ่มโทษสำหรับความผิดฐานเคลื่อนย้ายเงินตราออกนอกประเทศโดยไม่ได้รับอนุญาต

4.ให้ศาล Supreme Court มีอำนาจพิจารณาเปรียบเทียบปรับผู้ที่เคลื่อนย้ายเงินออกนอกประเทศมากกว่า USD 300,000 และไม่รายงานต่อหน่วยงานศุลกากร

5.ให้อำนาจเจ้าหน้าที่สหรัฐฯ ในการดำเนินคดีการฉ้อโกงบัตรเครดิตต่าง ๆ ของสหรัฐฯที่เกิดขึ้นนอกประเทศ

6.ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ในการดำเนินคดีสถานที่ที่มีการวางแผนและตระเตรียมการกระทำการฟอกเงินได้

4.2.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศสหรัฐอเมริกา

หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกามีอยู่ 3 หน่วยงาน หน่วยงานแรกคือ **Financial Enforcement Network (Fin CEN)** สังกัดกระทรวงการคลังหน่วยงานที่สองคือ **Money Laundering Section** ซึ่งอยู่ใน Criminal Division สังกัดกระทรวงยุติธรรมทั้งสองหน่วยงานนี้รับผิดชอบตาม Money Laundering Control Act และหน่วยงานที่สามซึ่งมีความสำคัญมากและ

รับผิดชอบตาม Bank Secrecy Act (BSA) คือ **The Office of The Financial Enforcement** สังกัดกระทรวงการคลัง อธิบายได้ดังนี้

1) Fin CEN เป็นหน่วยงานของประเทศสหรัฐอเมริกาจัดตั้งขึ้นในเดือนเมษายน ค.ศ. 1990 ทำหน้าที่รวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน รับข้อมูลการเงินจากหน่วยงานของรัฐและเอกชน แล้วนำข้อมูลนั้นมาวิเคราะห์ โดยเน้นการสืบเสาะข้อมูลทางการเงินจากหลายหน่วยงาน (Multi Agencies) ซึ่งไม่มีอำนาจสืบสวนสอบสวนแต่อย่างใด ในกรณีเป็นข้อมูลที่น่าสงสัยก็จะส่งไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการต่อไป เช่น ข้อมูลการเงินที่เกี่ยวกับยาเสพติดก็จะส่งไปยังหน่วยปราบปรามยาเสพติด (DEA) ข้อมูลการเงินที่เกี่ยวกับการหลบเลี่ยงภาษีก็จะส่งไปยังกรมสรรพากร ข้อมูลที่เกี่ยวกับการก่อการร้ายก็จะส่งไปยังตำรวจสอบสวนกลาง (FBI)[18] วัตถุประสงค์หลักของ FinCEN จึงเป็นเรื่องการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง FinCEN มีเจ้าหน้าที่ประมาณ 200 คนโดยในส่วนของ Criminal Investigaters และ Intelligence Analysis ส่วนใหญ่มาจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น จากหน่วยศุลกากร IRS, FBI, DEA เป็นต้น

<u>ลักษณะและภาระหน้าที่ของ Fin CEN[19]</u>

Fin CEN เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่บริหารข้อมูลเกี่ยวกับความผิด เช่น ความผิดทางด้านการเงินรวมถึงความผิดทางอาญาอย่างอื่นของประเทศสหรัฐอเมริกา จัดตั้งขึ้นโดยกระทรวงการคลังสหรัฐ ประกอบขึ้นด้วยผู้เชี่ยวชาญในด้านการวิเคราะห์ข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น พนักงานสอบสวนคดีอาญา ผู้สอบบัญชี บุคลากรระดับผู้บริหารจากหน่วยงานของสหรัฐจำนวนมาก ซึ่งได้แก่ จากหน่วยงานสรรพากร ศุลกากร ตำรวจลับสหรัฐ รวมทั้งตัวแทนจากเจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมายจากรัฐบาลกลางและสำนักงานที่ทำหน้าที่ดูแลกิจการธนาคาร

ภาระหน้าที่ของ Fin CEN คือ วิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินซึ่งจะเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงความผิดปกติซึ่งมาจากระบวนการธุรกรรมที่มิชอบด้วยกฎหมายอันสามารถนำไปสู่การวินิจฉัยถึงพฤติกรรมที่ผิดปกติในระบบ บุคลากรในหน่วยงานนี้จะถูกฝึกฝนให้มีความละเอียดถี่ถ้วนในการสังเกตจากข้อมูลต่าง ๆ

---

[18] ชัยวัฒน์ บ่างตระกูล,"อำนาจหน้าที่ของสำนักงานบริหารข้อมูลตามร่างกฎหมายปราบปรามการฟอกเงิน," (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2539),หน้า 72-73.

[19] เรื่องเดียวกัน, หน้า 74.

การใช้มาตรการหลายอย่างประสานกัน (วิเคราะห์ตรวจสอบและสืบสวน)โดยอาศัยข้อมูลจากหลายหน่วยงานทำให้ Fin CEN สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลทางด้านการเงินได้อย่างหลากหลาย เช่น จากสำนวนการสอบสวน ข้อมูลจากการดำเนินการตามกฎหมายค้นและข้อมูลจากภาคเอกชน ข้อมูลเหล่านี้จะถูกรวบรวมและจัดเก็บไว้ในคอมพิวเตอร์เป็นระบบทำให้สามารถนำไปใช้เพื่อชี้ให้เห็นถึงความผิดปกติและเป็นพยานในการกระทำความอาญาได้

ข้อมูลที่เป็นตัวชี้ให้เห็นถึงความผิดปกติ เจ้าหน้าที่ของ Fin CEN จะสามารถสาวต่อไปถึงกระบวนการประกอบธุรกิจที่ผิดกฎหมาย และปรับเข้ากับตัวกฎหมายที่กำหนดค่าธุรกรรมนั้นเป็นความผิด จากนั้น Fin CEN ก็จะส่งเรื่องนั้นพร้อมข้อมูลที่เกี่ยวข้องไปยังหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อเริ่มต้นสอบสวนยิ่งหน่วยงานนั้นได้รับรายละเอียดจาก Fin CEN ได้มาเพียงใด สัมฤทธิ์ผลในการบังคับใช้กฎหมายต่อกรณีนั้นก็มิได้มากเพียงนั้น อย่างไรก็ตาม Fin CEN โดยตัวเองแล้วจะไม่ดำเนินการจับหรือยึดด้วยตนเอง Fin CEN จึงเป็นแต่เพียงหน่วยงานที่มีศักยภาพในการรวบรวม วิเคราะห์แล้วนำส่งข้อมูลเท่านั้น นอกจากนี้ Fin CEN ยังมีหน้าที่ช่วยแนะนำเจ้าพนักงานของสหรัฐของมลรัฐและระดับท้องถิ่นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการหาข้อมูลทางด้านการเงิน ตลอดจนเผยแพร่วิทยาการใหม่ ๆ รวมทั้งการจัดการสัมมนาให้ความเห็นแก่หน่วยงานต่าง ๆ ด้วย

ข้อมูลที่ FinCEN จะทำการวิเคราะห์นั้นมาจาก 3 แหล่งคือ

1.Law Enforcement Data Base เป็นข้อมูลที่มาจากหน่วยงานต่าง ๆไม่ว่าDEA,IRS เป็นต้น การประสานงานข้อมูลระหว่างกันจะใช้ระบบ Memorandum of Understanding (MOU)

2. Financial Data Base เป็นข้อมูลที่สำคัญตามกฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงินได้มาจาก 2 หน่วยงานหลัก คือ IRS และหน่วยงานศุลกากร

3.Commercial Data Base เป็นข้อมูลจากกิจกรรมต่าง ๆ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งได้เปิดเผยต่อสาธารณชนไว้แล้ว (National Automatic Telephone Directory)

นอกจากนี้ยังมี Uniform Commercial Code หรือ UCC Listing ซึ่งเป็นข้อมูลอย่างเดียวกันกับที่ใช้ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยได้มาจากบริษัทจำกัดที่จดทะเบียนกับสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท[20]

จะเห็นได้ว่าข้อมูลที่ FinCEN ได้รับนั้นจะมีที่มาเฉพาะจากข้อมูลที่ได้รับมาจากหน่วยงานทั้งสามหน่วยงานดังกล่าวข้างต้นเท่านั้น ซึ่งจะต่างจากกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของไทยที่นอกจากจะมีการรับรายงานหรือข้อมูลที่เกี่ยวกับการทำธุรกรรมจากหน่วยงานผู้มีหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว ยังมีการรับรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมจากเอกชนโดยการแจ้งเบาะแสหรือข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องนั้นต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินด้วย ซึ่งทำให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีช่องทางที่ได้มาซึ่งรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมได้มากกว่าของสหรัฐอเมริกา

ประโยชน์ของข้อมูลที่ได้จาก FinCEN มี 3 ประเภท คือ

1.Practical Support Protect ใช้เพื่อสนับสนุนหน่วยงานผู้ปฏิบัติโดยตรง(Law Enforcement Agencies) รวมทั้งเป็นข้อมูลที่ให้หน่วยงานผู้ปฏิบัติไปศึกษาต่อไป

2.ใช้เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ได้มาจากการฟอกเงิน

3.ใช้เพื่อประโยชน์ในการกำหนดนโยบายระดับประเทศ

ขอบเขตในการยึดทรัพย์สินของ FinCEN นั้นไม่มีอำนาจโดยตรงในการบังคับใช้กฎหมาย เป็นเพียงแต่หน่วยงานรวบรวมข้อมูลเพื่อส่งแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นในส่วนของการยึดต้องอาศัยเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานเพื่อให้ศาลสั่งยึดหรือริบทรัพย์สินทางแพ่ง ซึ่งหากผู้ที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินไม่ได้เข้ามาในคดีเนื่องจากทรัพย์สินคืนในระยะเวลาหนึ่งทรัพย์สินก็จะตกเป็นของรัฐ

---

[20] ปริชาติ มุสิกะปาน,"มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : ศึกษาเฉพาะกรณีเทคโนโลยีอินเตอร์เนตกับการฟอกเงิน," (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2543), หน้า 85.

กรณีนี้จะแตกต่างจาการริบทรัพยืทางอาญาซึ่งจะต้องผูกติดอยู่กับฐานความผิดกล่าวคือจะริบทางอาญาได้ก็เมื่อศาลได้พิจารณาลงโทษจำเลยแล้ว[21]

กล่าวโดยสรุป หน้าที่หลักของ FinCEN ก็คือเป็นหน่วยวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินให้แก่หน่วยงานผู้ปฏิบัติ การทำงานของ FinCEN จะมีประสิทธิภาพได้ต่อเมื่อได้รับความร่วมมือจากสถาบันการเงิน ดังนั้น เมื่อพนักงานสถาบันการเงินซึ่งได้รับการฝึกอบรมอย่างดีและมีประสบการณ์สูงได้รับรายงานและข้อมูลก็จะส่งต่อมายัง FinCEN เพื่อทำการวิเคราะห์ก่อนที่จะส่งต่อไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อดำเนินการต่อไป ส่วนที่สำคัญที่สุดของกฎหมายฟอกเงินจึงอยู่ที่พนักงานของสถาบันการเงิน

2) Money Laundering Section หน่วยงานนี้สังกัด Criminal Division กระทรวงยุติธรรม รับผิดชอบโดยตรงในส่วนที่เกี่ยวกับการฟอกเงินมีหน้าที่รับผิดชอบตามกฎหมาย Money Laundering Control Act 1986 บทบาทของหน่วยงานนี้มีดังนี้[22]

-ให้ความสำคัญกับเหตุที่เกิดขึ้น (Transaction) และติดตามอย่างใกล้ชิด

-มีอำนาจตาม Money Laundering Control Act ในส่วนที่เกี่ยวกับการริบทรัพย์สินทางแพ่ง (Civil Forfeiture) และการริบทรัพย์สินทางอาญา (Criminal Forfeiture)

-ให้ความสำคัญกับการให้ความร่วมมือระหว่างประเทศในการดำเนินการริบและแบ่งปันทรัพย์สิน(International Forfieture Cooperation and Sharing of Confiscated Assets) ในส่วนที่เกี่ยวกับประเทศไทยก็ได้มีการประสานงานกับหน่วยงานของประเทศไทยในเรื่องแนวทางดำเนินการริบทรัพย์สินระหว่างกัน จะเห็นได้ว่าหน่วยงานนี้จะมีหน้าที่หลักเน้นไปที่การริบทรัพย์สินเป็นสำคัญ

3) The Office of The Financial Enforcement หน่วยงานนี้สังกัดกระทรวงการคลัง (Depratment of Treasury) จัดตั้งตาม Bank Secrecy Act (BSA) ปี ค.ศ. 1970 หน้าที่ความรับผิดชอบมีดังนี้

-เป็นหน่วยงานผู้ปฏิบัติตาม BSA

-ออกกฎหรือระเบียบต่างๆเพื่อปฏิบัติตาม BSA

---

[21]เรื่องเดียวกัน, หน้า 87.

[22] สุทธิชัย จิตรวานิช, “กฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงินของประเทศสหรัฐอเมริกา,”วารสารกฎหมายทั่วไป (ตุลาคม-ธันวาคม 2538) : หน้า 154.

-ทำการจัดเก็บข้อมูลทางการเงินและข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรมเพื่อประโยชน์ในการสืบสวนคดีเกี่ยวกับการกระทำความผิด

-ทำการสืบสวนการกระทำความผิดตาม BSA ซึ่งปกติจะดำเนินการร่วมกับหน่วยงานอื่น ไม่ว่าหน่วยงานศุลกากร FinCEN หรือหน่วยงานสรรพากร IRS

ตาม BSA สถาบันการเงินมีหน้าที่หลัก 4 ประการ[23]

ประการแรก ต้องรู้จักตัวลูกค้า

ประการที่สอง ต้องรายงานทางการเงินโดยรายงานนั้นจะถูกส่งไปยัง IRS เป็นหลักทั้งนี้เนื่องจากจะต้องทำการตรวจสอบประวัติการเสียภาษี ดังนี้จึงสามารถตรวจสอบแหล่งที่มาจากการรายงานต่อหน่วยงานสรรพกรและแหล่งที่มาจากการรายงานของสถาบันการเงินว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานศุลกากรซึ่งรับรายงานการนำเงินสดเข้าออกนอกประเทศจะทำหน้าที่ตรวจสอบความผิดปกติของเงินเช่นเดียวกัน

ประการที่สาม ต้องเก็บรายงานไม่น้อยกว่าห้าปี

ประการสุดท้าย หากสถาบันการเงินละเลยไม่รายงานก็จะมีบทลงโทษโดย Fin CEN จะส่งไปยังหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายในเรื่องนั้น ๆ เช่น หน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องยาเสพติด สถานคาสิโน การหลีกเลี่ยงภาษี เป็นต้น ดังนั้น Fin CEN จึงทำหน้าที่หลักในการสืบสวนข้อมูลเบื้องต้นและวิเคราะห์ข้อมูลก่อนที่จะส่งต่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

ทั้งนี้หน่วยงาน FinCEN และ Financial Enforcement ต่างสังกัดกระทรวงการคลังยกเว้นหน่วยงาน Money Laundering Section ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่สังกัดกระทรวงยุติธรรม[24]

FinCEN เป็นศูนย์ข้อมูลทางการเงินเพื่อประโยชน์แก่หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอาจจะกล่าวได้ว่ากระทรวงการคลังมีบทบาทหน้าที่ตาม Bank Secrecy Act (BSA) โดยตรงในขณะที่กระทรวงยุติธรรมมีบทบาทหน้าที่ตาม Money Laundering Control Act

---

[23]รายงานการประชุมครั้งที่ 6/2537, เอกสารการประชุม สำนักงาน ป.ป.ส. , วันที่ 12 กันยายน 2537, หน้า 4-6

[24] ปริชาติ มุสิกะปาน,“มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : ศึกษาเฉพาะกรณีเทคโนโลยีอินเตอร์เนตกับการฟอกเงิน,” (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ,2543),หน้า 86.

กล่าวโดยสรุปประเทศสหรัฐอเมริกาจะมีกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินอยู่สองกระทรวง คือ กระทรวงการคลังซึ่งควบคุมหน่วยงานศุลกากร หน่วยงานสรรพากร และสถาบันการเงินทั้งหลายมีบทบาทหน้าที่ในเรื่องแหล่งที่มาทางการเงินและกระทรวงยุติธรรมซึ่งควบคุมหน่วยงานที่ทำหน้าที่ติดตามยึดและอายัดทรัพย์สินโดยทั้ง 2 กระทรวงจะมีบทบาทหน้าที่ที่แยกจากกันอย่างชัดเจนและขณะเดียวกันก็ต่อเนื่องสอดคล้องกัน[25]

การดำเนินการปราบปรามการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกาดูจะมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องจากมีความเชื่อมโยงในการทำงานของ 3 หน่วยงานตามกฎหมายอย่างชัดเจน ในส่วนของสถาบันการเงินก็ได้มีการจัดอบรมพนักงานของสถาบันการเงินให้มีความชำนาญในด้านนี้ ความหวาดระแวงหรือความกังวลใจของลูกค้าสถาบันการเงินก็จะหมดไป เมื่อ FinCEN ได้รับรายงานจากสถาบันการเงินก็จะทำการสืบสวนสอบสวนต่อไป จุดนี้เองเป็นพัฒนาการทางกฎหมาย เพื่อให้กฎหมายใช้บังคับได้

สรุปได้ว่า กฎหมายฟอกเงินมี 2 ส่วนที่สำคัญ คือ เรื่องการรายงานและการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งการบังคับใช้กฎหมายนั้นเป็นการดำเนินการเพื่อให้ไปถึงการริบทรัพย์สินซึ่งเป็นต้นเหตุแห่งการกระทำความผิด แต่กฎหมายฟอกเงินมิได้มุ่งถึงการดำเนินการปราบปรามการกระทำความผิดโดยตรง

4.3.3การรายงานธุรกรรมทางการเงินของประเทศสหรัฐอเมริกา[26]

จากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศสหรัฐอเมริกาดังกล่าว ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์และรูปแบบของการส่งรายงานการทำธุรกรรมที่เข้าเงื่อนไขของกฎหมายต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงประเภทของการรายงานธุรกรรมและธุรกรรมที่ต้องสงสัย ซึ่งพิจารณารายละเอียดสรุปได้ดังนี้

1.การรายงานธุรกรรมของสถาบันการเงินโดยใช้แบบฟอร์ม CTR 4789 Currency Transaction Report ซึ่งกรณีนี้หมายความว่า สถาบันการเงินต้องรายงานเมื่อทำธุรกรรมที่มีมูลค่าเกินกว่า 10,000 เหรียญดอลล่าร์สหรัฐ โดยจะต้องยื่นภายใน 15 วันนับแต่วันธุรกรรมและต้องเก็บ

---

[25] ชัยวัฒน์ บ่างตระกูล,"อำนาจหน้าที่ของสำนักงานบริหารข้อมูลตามร่างกฎหมายปราบปรามการฟอกเงิน," (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539), หน้า 78.

[26] อรรณพ ลิขิตจิตตะ, ถาม-ตอบเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. (กรุงเทพฯ : กองนิติการ สำนักงาน ปปส. สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542), หน้า23-49.

สำเนาไว้ด้วยหนึ่งชุดเป็นเวลา 5 ปี แต่แบบฟอร์มนี้ไม่ต้องยื่นในกรณีที่ธุรกรรมนั้นมีมูลค่าเท่ากับ 10,000 เหรียญดอลล่าร์สหรัฐหรือน้อยกว่านั้นถึงแม้ว่าธุรกรรมนั้นจะน่าสงสัยหรือผิดปกติก็ตาม (ซึ่งสถาบันการเงินจะต้องยื่น Suspicious Activity Report แทน) และถ้าธุรกรรมนั้นมีมูลค่าเกินกว่า 10,000 เหรียญดอลล่าร์สหรัฐ และมีลักษณะน่าสงสัยและผิดปกติด้วย ก็ให้รายงานโดยใช้ทั้งแบบ CTR นี้และให้ยื่น Suspicious Activity Report ด้วย

ผู้มีหน้าที่ต้องยื่นรายงานคือ สถาบันการเงิน แต่จะไม่รวมสถานคาสิโนซึ่งต้องยื่นแบบฟอร์ม 8362 และไม่รวม U.S. Postal Service ซึ่งใช้หลักเกณฑ์อื่น โดยสถาบันการเงินต้องรายงานทุกครั้งที่มีการฝาก ถอน แลกเปลี่ยนเงินตรา การจ่ายเงินหรือการโอนโดยผ่านหรือไปยังสถาบันการเงินซึ่งมีมูลค่าเกินกว่า 10,000 เหรียญดอลล่าร์สหรัฐ แต่ในกรณีดังต่อไปนี้ให้ถือว่าเป็นธุรกรรมเดียวคือ

-ทำโดยหรือในนามคนเดียวกันและ

-รวมเป็นเงินสดเข้าหรือออกจากสถาบันการเงินเกินกว่า 10,000 เหรียญดอลล่าร์สหรัฐ ในวันทำการเดียวกัน โดยวันทำการสำหรับธนาคารคือวันที่ธุรกรรมได้มีการบันทึกลงบัญชีของลูกค้า ส่วนสถาบันการเงินอื่นให้ถือตามวันปฏิทิน

กรณีข้างต้นสถาบันการเงินคงมีหน้าที่ในการยื่นรายงานเกี่ยวกับการทำธุรกรรมนั้นเพียงครั้งเดียว

2.การรายงานธุรกรรมของสถาบันการเงินโดยใช้แบบฟอร์ม Suspicious Activity Report ซึ่งกรณีนี้สถาบันการเงินต้องรายงานเมื่อพบว่าหรือสงสัยว่าธุรกรรมดังกล่าวน่าสงสัยหรือผิดปกติ ซึ่งในแบบฟอร์มได้กำหนดลักษณะของธุรกรรมน่าสงสัยเพื่อให้สถาบันการเงินใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาไว้ดังนี้

Bank Secrecy Act/Structuring (การบิดเบือนธุรกรรมเพื่อไม่ให้เข้าเงื่อนไขของกฎหมาย เช่น แทนที่จะฝากเงินครั้งเดียวจำนวนมากก็แบ่งฝากเป็นหลายครั้ง)/การฟอกเงิน, การให้สินบน/เงินรางวัล, Check Fraud (ฉ้อโกง), Check Kiting (เขียน Check โดยรู้ว่ามีเงินในบัญชีไม่พอแต่หวังว่าเงินจาก Check อีกฉบับจะเข้าบัญชีได้ทัน), Commercial Loan Fraud (ฉ้อโกงในสัญญากู้), Consumer Loan Fraud (ฉ้อโกงในเรื่องเงินกู้กับผู้บริโภค), Counterfeit Check(เช็คปลอม), Counterfeit Credit/Dabit Card (บัตรเครดิตปลอม), Counterfeit Instrument (ตราสารอย่างอื่นปลอม), ฉ้อโกงบัตรเครดิต, ฉ้อโกงบัตรเดบิต, การยักยอก, ให้การเท็จ, การใช้ตำแหน่งหน้าที่ไปในทางที่ผิด, Mortgage Loan Fraud

(ฉ้อโกงสัญญาเงินกู้ที่มีการจำนอง), Mysterious Disappearance (การหายไปอย่างลึกลับ), Wire Transfer Fraud (ฉ้อโกงในการโอนทางขดลวด)

กรณีที่จะต้องรายงานคือ

สถาบันการเงินทุกแห่งในสหรัฐอเมริการวมถึงธนาคารต่างชาติที่มีสาขาในสหรัฐอเมริกาจะต้องรายงานสิ่งต่อไปนี้

-เมื่อใดก็ตามที่สถาบันการเงินพบว่าผู้จัดการ พนักงาน ลูกจ้าง ตัวแทนหรือบุคคลที่เกี่ยวกับสถาบันการเงินต้องสงสัยว่ากระทำผิดอาญาต่อสถาบันการเงินหรือมีส่วนในธุรกรรมซึ่งสถาบันการเงินเชื่อว่าจะทำให้ตนเสียหายหรือใช้สถาบันการเงินเป็นที่อำนวยความสะดวกดังกล่าว

-เมื่อสถาบันการเงินพบว่ามีการกระทำผิดอาญาต่อสถาบันการเงินหรือการทำธุรกรรมที่มีมูลค่ารวมตั้งแต่ 5,000 เหรียญดอลล่าร์สหรัฐขึ้นไป ซึ่งสถาบันการเงินเชื่อว่าจะทำให้ตนเสียหายหรือใช้ตนเป็นเครื่องอำนวยความสะดวก และถ้าก่อนยื่นรู้ว่าผู้ต้องสงสัยในนามแฝง ให้รายงานข้อมูลเกี่ยวกับผู้ต้องสงสัยและหลักฐานที่ผู้ต้องสงสัยใช้ในการแสดงด้วย

-เมื่อสถาบันการเงินพบว่ามีการกระทำความผิดอาญาต่อสถาบันการเงินหรือการทำธุรกรรมที่มีมูลค่ารวมกันตั้งแต่ 25,000 เหรียญดอลล่าร์สหรัฐขึ้นไป ซึ่งสถาบันการเงินเชื่อว่าจะทำให้ตนเสียหายหรือใช้ตนเป็นเครื่องอำนวยความสะดวก แม้ว่าจะไม่สามารถระบุตัวผู้กระทำได้ก็ตาม

-เมื่อสถาบันการเงินรู้ว่า สงสัยว่า หรือมีเหตุที่จะสงสัยว่า ธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับเงินที่มาจากกิจกรรมผิดกฎหมายหรือทำขึ้นเพื่อปกปิด ปิดบัง ทรัพย์สินที่ได้มาจากกิจกรรมผิดกฎหมายไม่ว่าจะเป็นกรรมสิทธิ์ สภาพ ที่มา ที่ตั้งหรือการควบคุมดูแลทรัพย์สินนั้น หรือเมื่อธุรกรรมนั้นถูกออกแบบมาเพื่อหลีกเลี่ยงกฎเกณฑ์ใด ๆ ตาม Bank Secrecy Act หรือเมื่อธุรกรรมนั้นไม่มีเหตุผลที่เป็นไปได้ในเชิงธุรกิจหรือไม่มีวัตถุประสงค์ที่ชอบด้วยกฎหมาย หรือไม่ใช่ธุรกรรมที่ลูกค้าโดยปกติแล้วจะทำและสถาบันการเงินเองก็ไม่อาจหาคำอธิบายที่เป็นเหตุเป็นผลมาอธิบายธุรกรรมนี้ได้หลังจากได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงที่มีอยู่แล้ว รวมทั้งภูมิหลังและวัตถุประสงค์ของธุรกรรมนั้น

Bank Secrecy Act กำหนดให้สถาบันการเงินต้องยื่นแบบ CTR ตามที่กระทรวงการคลังกำหนดกล่าวคือ เมื่อยื่นธุรกรรมนั้นมีมูลค่าเกิน 10,000 เหรียญดอลล่าร์สหรัฐและถ้าธุรกรรมนั้น

น่าสงสัยด้วยก็ให้ยื่นทั้ง CTR และ Suspicious Activity Report ถ้าธุรกรรมนั้นมีมูลค่าเท่ากับ10,000 เหรียญดอลล่าร์สหรัฐหรือน้อยกว่า แต่น่าสงสัยก็ให้ยื่นเฉพาะ Suspicious Activity Report

-สถาบันการเงินต้องยื่น Suspicious Activity Report ภายใน 30 วันนับแต่วันเริ่มพบข้อเท็จจริงที่น่าสงสัย ถ้ายังไม่สามารถระบุตัวผู้ต้องสงสัยได้ก็อาจจะขยายเวลาออกไปได้อีก 30 วัน แต่ไม่ว่าเป็นกรณีใดห้ามช้ากว่า 60 วันนับแต่วันที่เริ่มพบธุรกรรมที่น่าสงสัย

-การรายงานธุรกรรมที่น่าสงสัยไม่จำเป็นต้องกระทำในบางกรณีเช่น ในกรณีที่มีการปล้นทรัพย์หรือย่องเบาซึ่งได้รายงานไปยังเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นแล้ว

3.การรายงานธุรกรรมของผู้ที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน กรณีนี้จะต้องใช้แบบฟอร์ม8300 Report of Cash Payment Over $ 10,000 Received in Trade or Bussiness ซึ่งผู้รับเงินที่ไม่ใช่สถาบันการเงินต้องรายงานเมื่อได้รับเงินเกินกว่า 10,000 เหรียญดอลล่าร์สหรัฐ

4.การรายงานธุรกรรมของบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล กรณีนี้จะต้องใช้แบบฟอร์ม TD-F90-22.1 Report of Foreign Bank and Financial Accounts ซึ่งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลจะต้องรายงานเมื่อมีการเปิดบัญชีไว้กับสถาบันการเงินในต่างประเทศเกินกว่า 10,000 เหรียญดอลล่าร์สหรัฐ โดยบุคคลสัญชาติอเมริกันทุกคนที่มีผลประโยชน์ทางการเงินหรือมีสิทธิในการควบคุมดูแลบางประการเหนือบัญชีในต่างประเทศซึ่งรวมถึงบัญชีธนาคาร บัญชีหลักทรัพย์และบัญชีประเภทอื่นในต่างประเทศ ถ้ามูลค่ารวมของบัญชีเหล่านี้เกิน10,000 เหรียญดอลล่าร์สหรัฐไม่ว่าเวลาใดระหว่างปีปฏิทินต้องรายงานข้อมูลดังกล่าวต่อกระทรวงการคลังในวันที่หรือก่อนวันที่ 30 มิถุนายนของปีถัดมา

5.การรายงานธุรกรรมกรณีที่มีการนำเงินเข้าหรือออกนอกประเทศสหรัฐอเมริกา โดยใช้แบบฟอร์ม4790 Report of International Transportation of Currency or Monetary Instruments ซึ่งกรณีนี้จะต้องมีการรายงานการนำเงินหรือตราสารทางการเงินเข้าหรือออกจากสหรัฐอเมริกาเกินกว่า 10,000 เหรียญดอลล่าร์สหรัฐ โดยทุกคนที่นำออก ส่งทางไปรษณีย์ ส่งทางเรือ หรือทำด้วยประการใด ๆ ซึ่งเป็นเหตุให้มีการนำออก ส่งทางไปรษณีย์ หรือได้รับเงินหรือตราสารทางการเงินอย่างอื่นซึ่งมีมูลค่าเกินกว่า10,000 เหรียญดอลล่าร์สหรัฐ จากประเทศสหรัฐอเมริกาเพื่อไปยังสถานที่อื่นนอกประเทศสหรัฐอเมริกาหรือเข้ามายังประเทศสหรัฐอเมริกาหรือโดยมาจากที่อื่นนอกประเทศสหรัฐอเมริกา

ผู้ที่มีหน้าที่ต้องรายงานกรณีนี้คือบุคคลซึ่งเดินทางเข้าหรือออกประเทศสหรัฐอเมริกา และบุคคลผู้ทำการขนส่ง (Shipping) ส่งทางไปรษณีย์หรือได้รับเงินหรือตราสารทางการเงิน นอกจากนี้ยังรวมถึงผู้ที่แสดงตนเป็นผู้ที่ทำการแทนเจ้าของเงินว่าตนได้กระทำการแทนในฐานะตัวแทน ทนายความหรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจจากผู้อื่นให้กระทำการด้วยและกรณีหลังนี้ผู้รายงานนั้นต้องรายงานด้วยว่ากระทำแทนผู้ใด ที่อยู่ และประกอบอาชีพอะไร

จากบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศสหรัฐอเมริกาที่กล่าวมาดังกล่าวข้างต้นในส่วนที่เกี่ยวกับการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมเมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของไทยแล้วพบว่ามีความสอดคล้องกันในเรื่องการใช้อำนาจในการดำเนินการตรวจสอบดังกล่าว ซึ่งตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดไว้ในมาตรา 38 โดยกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรรมการธุรกรรม เลขาธิการ พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับหมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการในอันที่จะมีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์การ หรือหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ แล้วแต่กรณี ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา หรือมีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ มาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

อำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรรมกฎหมายเป็นหลักการเดียวกันกับอำนาจหน้าที่ของ The Secretary of the Treasury ที่มีอำนาจที่จะตรวจสอบสมุดบันทึก กระดาษ เอกสาร หรือข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับข้อมูลของสถาบันการเงินในประเทศหรือการค้าหรือธุรกิจที่ไม่เกี่ยวข้องทางการเงิน ที่เกี่ยวกับการเก็บรักษาเอกสารหรือข้อบังคับรายงาน (31 U.S.C. มาตรา 5318 (a)(3)) และมีอำนาจในการหมายเรียกสถาบันการเงิน หรือการค้าธุรกิจที่ไม่เกี่ยวกับการเงินรวมถึงเจ้าหน้าที่ พนักงานของสถาบันการเงินดังกล่าว (รวมถึงเจ้าหน้าที่หรือพนักงานคนก่อน ๆ)หรือบุคคลที่ครอบครอง ดูแลรักษาซึ่งรายงานหรือเอกสารให้มาพบ และมีอำนาจที่จะให้บุคคลเหล่านั้นยื่นสมุดบันทึก กระดาษ เอกสารหรือข้อมูลอื่น ๆ หรือให้เข้ามาพบเพื่อให้การในเรื่องที่เกี่ยวกับการสอบสวน(31 U.S.C. มาตรา 5318 (a)(4))

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

ในการดำเนินการเพื่อหยุดยั้งการกระทำความผิดฐานฟอกเงินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้น ได้มีการจัดตั้งสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้น โดยมีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน คณะกรรมการธุรกรรม เป็นผู้มีอำนาจในการดำเนินการควบคุม และมีสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เป็นองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ทั้งนี้ ในการดำเนินการขององค์กรดังกล่าว กฎหมายได้บัญญัติให้มีความสัมพันธ์กันในการใช้อำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติของกฎหมายในมาตรา 38 และมาตรา 40 เป็นต้น นอกจากนี้ในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกฎหมายยังได้ให้อำนาจในการใช้มาตรการพิเศษทางกฎหมาย เช่น การมีคำสั่งยับยั้งการทำธุรกรรม การยึดอายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินตกเป็นของแผ่นดิน

บทบัญญัติมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินฟอกเงิน พ.ศ.2542 เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เมื่อพิจารณาประกอบกับมาตรา 38 แล้วในการการใช้บทบัญญัติทั้งสองดังกล่าวดังกล่าวเกี่ยวกับอำนาจของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในการออกคำสั่งเรียกให้สถาบันการเงินส่งมอบข้อมูลหรือหลักฐานเกี่ยวกับข้อมูลรายการเงินฝาก-ถอน และยอดคงเหลือในบัญชีต่าง ๆ และข้อมูลการทำธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินอื่น ๆ ของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือการกระทำผิดฐานฟอกเงินจึงเป็นบทบัญญัติที่มีความสำคัญเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติดังกล่าว

หากการดำเนินการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต้องหยุดชะงักหรือมีความล่าช้าออกไป อาจมีผลกระทบที่เป็นความเสียหาย และมีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองเกิดขึ้นกล่าวคือ การตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมดังกล่าว ซึ่งเนิ่นช้าออกไป ก็มีผลทำให้ข้อมูล เอกสารหรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวเนื่องกับการทำธุรกรรมดังกล่าว ถูกทำลายทำให้เสียไป หรือข้อมูลเปลี่ยนแปลงไปและผลที่เกิดขึ้นโดยตรงในทันทีคือ ทำให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไม่อาจทราบได้ว่า ผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินมีการทำธุรกรรมไว้อย่างไร ที่ใดหรือมีการเปิดตู้นิรภัยไว้ที่ใดจึงเป็นโอกาสให้ผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินสามารถยักย้าย

ถ่ายเทเอกสาร พยานหลักฐานหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไปได้มีโอกาสตระเตรียมเตรียมการ กระทำใด ๆ ต่อพยานหลักฐานจึงทำให้การติดตามตรวจสอบการทำธุรกรรมเป็นไปได้ยากยิ่งขึ้น

การใช้อำนาจของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแล้วจะพบว่าการทำหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะต้องนำไปสู่กระบวนการทางอาญาต่อไป เพียงแต่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นกลไกดำเนินคดีอาญาที่เป็นอาญาเฉพาะเท่านั้นไม่ได้มีอำนาจพิเศษอะไรเพราะงานของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินคือการตรวจสอบการทำธุรกรรมทางการเงินซึ่งเป็นเครื่องมือที่จะดำเนินการทางอาญาต่อไปโดยมีองค์กรอิสระคานอยู่แล้ว คือ ศาลยุติธรรมที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะต้องส่งสำนวนให้พิจารณายึดทรัพย์ ความเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติงาน และการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จะต้องเป็นไปตามกฎหมายในฐานะที่เป็นหน่วยงานของรัฐ และจะต้องถูกตรวจสอบการใช้อำนาจตามกระบวนการยุติธรรมที่กำหนดไว้แล้วเท่านั้น

มาตรการทางกฎหมายที่รัฐได้บัญญัติขึ้นเพื่อบังคับใช้ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นับว่าเป็นเรื่องใหม่สำหรับกระบวนการยุติธรรมและเจ้าหน้าที่ของรัฐในการบังคับใช้กฎหมาย จากพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ส่งผลให้มีการจัดตั้งสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้นตามกฎหมาย โดยให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีความเหมาะสม ในการบริหารงานของประเทศไทย ซึ่งแตกต่างจากหน่วยงานของประเทศสหรัฐอเมริกา (FinCEN) นอกจากลักษณะของหน่วยงานในการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยนั้นจะแตกต่างจากต่างประเทศแล้ว มาตรการทางกฎหมายในการบังคับใช้เพื่อหยุดยั้งการก่ออาชญากรรมการฟอกเงิน ก็มีกระบวนการในการบังคับใช้ที่แตกต่างกับวิธีการของนานาประเทศเช่นกัน ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบการบังคับใช้กฎหมายของแต่ละประเทศมีความเหมาะสมที่แตกต่างกันในส่วนที่ผู้เขียนทำการศึกษาตามวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ในเรื่องอำนาจในการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมพบว่า

1.การใช้อำนาจในการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม สามารถกระทำได้เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยหรือมีหลักฐานเป็นที่น่าเชื่อถือได้ว่ามีการกระทำความผิด และเป็นการสืบสวนแสวงหาพยานหลักฐานทั่วไปตามปกติ ซึ่งเทียบเคียงได้กับการสืบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งอาจเริ่มจากดุลพินิจของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือโดยหน่วยงานอื่น ๆ ส่งข้อมูลมาให้ ส่วนข้อมูลที่ได้มาอาจใช้ประโยชน์ได้ตามความจำเป็น เช่น

เพื่อรวบรวมพยานหลักฐานในการดำเนินคดีอาญา หรือเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการธุรกรรมในการสั่งยับยั้งการทำธุรกรรม หรือสั่งยึดอายัดทรัพย์สิน

2.เลขาธิการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และเจ้าหน้าที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน แม้กฎหมายจะไม่ได้บัญญัติให้มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินคดีอาญาโดยตรง เพราะกฎหมายได้ไม่ได้บัญญัติให้เป็นเจ้าพนักงานสืบสวน หรือมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ หรือมีอำนาจเช่นเดียวกับการสืบสวนเหมือนเจ้าพนักงาน ปปช. หรือเจ้าหน้าที่ ปปส. ซึ่งการดำเนินคดีอาญาเป็นอำนาจหน้าที่ของตำรวจหรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานกลาง แต่ก็มีลักษณะเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวกับการ ติดตามตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม การแสวงหาติดตามรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินอันเป็นลักษณะเฉพาะเรื่องเช่นเดียวกับดำเนินคดีอาญา และจะต้องถูกควบคุมและตรวจสอบการดำเนินการโดยศาลยุติธรรม

3.มาตรา 40 เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในสำนักนายกรัฐมนตรี และอำนาจหน้าที่ ส่วนมาตรา 38 เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจของกรรมการธุรกรรม เลขาธิการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสำนักงาน และมาตรา 34 เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธุรกรรมซึ่งจัดตั้งขึ้นตามมาตรา 32

มาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 บัญญัติว่า ให้จัดตั้งสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้นในสำนักนายกรัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1)ดำเนินการให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการและคณะกรรมการธุรกรรมและปฏิบัติงานธุรการอื่น

(2)รับรายงานการทำธุรกรรมที่ส่งให้ตามหมวด 2 และแจ้งการตอบรับรายงาน

(3)เก็บรวบรวม ติดตาม ตรวจสอบ ศึกษา และวิเคราะห์รายงานและข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรม

(4)เก็บรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติฉบับนี้

(5)จัดให้มีโครงการที่เกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้ การให้การศึกษาและฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ หรือช่วยเหลือหรือสนับสนุนทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้มีการจัดโครงการดังกล่าว

(6)ปฏิบัติการอื่นตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายอื่น

บทบัญญัติดังกล่าวข้างต้นเป็นกฎหมายที่กำหนดอำนาจหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งทำหน้าที่เป็นหน่วยงานธุรการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และคณะกรรมการธุรกรรม หากพิจารณาถ้อยคำตามบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น ซึ่งตามบทบัญญัติ (3) ที่ว่า “...เก็บรวบรวม...ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรม” และ (4) ที่ว่า “เก็บรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดี...” แสดงว่าสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีอำนาจที่จะออกคำสั่งเรียกให้สถาบันการเงินส่งมอบข้อมูลหรือหลักฐานเกี่ยวกับข้อมูลรายการเงินฝาก-ถอนและยอดคงเหลือในบัญชีต่าง ๆ ของบุคคลที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ก็เป็นกรณีที่ต้องด้วยตัวบทของกฎหมายดังกล่าวที่ว่า “เก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรม” แล้ว

การที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินออกคำสั่งถึงสถาบันการเงินเพื่อให้ตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม จึงเป็นการรวบรวมข้อมูลหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอันเป็นการใช้อำนาจตรวจสอบเบื้องต้นตามแนวทางที่กำหนดไว้ในข้อ 1 ของกฎกระทรวงฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เพราะยังไม่ปรากฏว่ามีการทำธุรกรรมใดที่มีเหตุควรเชื่อว่าอาจมีการ โอน จำหน่าย ยักย้าย หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด จึงยังไม่มีเหตุที่จะต้องเสนอเรื่องให้คณะกรรมการธุรกรรมพิจารณาสั่งการตามมาตรา 48 หรือใช้อำนาจตามมาตรา 46 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ดังนั้น หากพนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน อาศัยอำนาจบทบัญญัติมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ปฏิบัติการตามหน้าที่แล้ว ย่อมมีอำนาจในการออกคำสั่งเรียกให้สถาบันการเงินส่งมอบข้อมูลหรือหลักฐานที่เกี่ยวกับข้อมูลรายการฝาก-ถอน ฯลฯ ได้ แต่จะมีอำนาจได้จะต้องได้รับมอบอำนาจหรือรับคำสั่งเป็นหนังสือจากเลขาธิการ

มาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ดังกล่าวจึงไม่ใช่กรณีที่กฎหมายตามบทบัญญัติข้างต้นไม่ได้ให้อำนาจแก่ผู้ใดไม่ว่าจะเป็นสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เลขาธิการ หรือเจ้าหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในอันที่จะมีคำสั่งเรียกให้สถาบันการเงินตรวจสอบและรายงานข้อมูลเอกสารหรือหลักฐาน

เกี่ยวกับบัญชีหรือธุรกรรมของลูกค้าสถาบันการเงินให้แก่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เลขาธิการ หรือเจ้าหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแต่การใช้อำนาจดังกล่าวจะต้องได้รับหมอบหมายจากเลขธิการก่อน

5.หากพิจารณาบทบัญญัติในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ทำให้เห็นว่ามีบทบัญญัติให้อำนาจในอันที่จะมีการเรียกให้สถาบันการเงินรายงานข้อมูลทางบัญชีและธุรกรรมของลูกค้าของสถาบันการเงินแก่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไว้เพียงมาตราเดียว คือในหมวด 4 ว่าด้วยคณะกรรมการธุรกรรม มาตรา 38 วรรคหนึ่ง (1) และ (2) ซึ่งบัญญัติว่า เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการธุรกรรม เลขาธิการและพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการ มีอำนาจต่อไปนี้

(1)มีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์การ หรือหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ แล้วแต่กรณี ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

(2)มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ มาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา...

บทบัญญัติดังกล่าวจึงให้อำนาจแก่กรรมการธุรกรรม เลขาธิการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายที่จะใช้อำนาจนั้น เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ดังนั้นอำนาจตามมาตรา 38 จึงเป็นเครื่องมือของกรรมการธุรกรรม เลขาธิการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เฉพาะเพื่อการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเท่านั้น ถ้อยคำของบทบัญญัติดังกล่าวที่ว่า เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ มีความหมายว่า เพื่อปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ตามกฎหมายฉบับนี้ ซึ่งวัตถุประสงค์ดังกล่าวก็คือ เหตุผลท้ายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไม่ใช่กรณีต้องไปมีวัตถุประสงค์ตามกฎหมายในเรื่องอื่น เพราะจะเป็นการนอกวัตถุประสงค์ของกฎหมาย ถ้าหากเป็นกรรมการธุรกรรมคนหนึ่งคนใดก็ดี เลขาธิการก็ดี พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายก็ดีแล้วก็ย่อมมีอำนาจตามกฎหมายทันที โดยการรับรองของกฎหมายหรือมีกฎหมายรับรองอยู่ ส่วนการใช้อำนาจเช่นว่านั้นจะต้องระบุให้ชัดเจนด้วยว่าใช้อำนาจเพื่อปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ในเรื่องใดหรือไม่นั้น เป็นเรื่องรายละเอียดที่จะปรับเข้ากับข้อเท็จจริงแต่ละเรื่อง เพราะถ้อยคำตามตัวบทกฎหมายไม่สามารถระบุเป็นรายละเอียดเป็นข้อเท็จจริงโดยเฉพาะเจาะจงได้ ดังนั้นการขอตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมถึงสถาบันการเงินจึงสามารถกระทำได้โดยอาศัยอำนาจดังกล่าวเช่นกัน ส่วนรายละเอียด

เกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่จะขอทำการตรวจสอบสามารถที่จะบอกกล่าวในหนังสือที่มีถึงสถาบันการเงินได้ เช่น ให้ส่งข้อมูลเอกสารหรือหลักฐาน (ถ้ามี) คือ ข้อมูลการฝาก-ถอนและยอดเงินคงเหลือในบัญชีต่าง ๆ ตั้งแต่ปีพ.ศ. ถึงปีพ.ศ. และข้อมูลการทำธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินอื่น ๆ เช่นการจำนอง การเช่าตู้นิรภัยตั้งแต่ปีพ.ศ. ถึงปีพ.ศ. ซึ่งเป็นรายละเอียดในข้อเท็จจริงในแต่ละกรณีไป

แม้ว่ามาตรา 40 ซึ่งเป็นอำนาจทั่วไปเป็นคนละส่วนกับมาตรา 38 ซึ่งเป็นอำนาจของกรรมการธุรกรรมแต่ละคนและเลขาธิการ ไม่ใช่อำนาจหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน แต่ที่ได้กล่าวมาแล้วว่า เลขาธิการก็ดี พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการก็ดี จะใช้อำนาจตามมาตรา 38 เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 40 อันกำหนดไว้ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ในฐานะหน่วยงานธุรการ

6.รายงานหรือธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยที่จะต้องมีการตรวจสอบนั้น ไม่ต้องหมายถึงข้อเท็จจริงภายนอกหรือสิ่งบ่งชี้ให้เห็นว่า ธุรกรรมใดเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ดังนั้น หากผู้บังคับใช้กฎหมายสงสัยว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินหรือไม่ก็สามารถใช้อำนาจตามกฎหมายดำเนินการขอตรวจสอบได้ และไม่ใชเรื่องที่กระทบสิทธิเสรีภาพของบุคคลแต่อย่างใด

ข้อ 1 ของกฎกระทรวงฉบับที่ 8 (พ.ศ.2543) บัญญัติว่า เมื่อสำนักงานได้รับรายงานการทำธุรกรรมหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมแล้วให้ทำการตรวจสอบเบื้องต้น ถ้าปรากฏว่าการทำธุรกรรมใดมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า อาจมีการ โอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้สำนักงานเสนอเรื่องให้คณะกรรมการธุรกรรมเพื่อพิจารณาสั่งการตามมาตรา 48 โดยเร็ว ทั้งนี้ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้พบเหตุเช่นนั้น

ในการพิจารณาของคณะกรรมการธุรกรรม ถ้าเห็นว่าเรื่องที่เสนอมายังไม่เพียงพอที่จะพิจารณาสั่งการตามมาตรา 48 คณะกรรมการธุรกรรมอาจมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการดำเนินการตรวจสอบเพิ่มเติมแล้วรายงานให้ทราบก็ได้

กฎกระทรวงดังกล่าว ในข้อ1 วรรคหนึ่งที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดแยกสาระสำคัญได้ดังนี้ 1.กระทำธุรกรรมใดที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน ฯลฯ 2.ทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งต้องพิจารณาถ้อยคำตามสาระสำคัญทั้งสองรวมกันโดยตลอด จะแยกเอาเฉพาะข้อความที่ว่า ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมาแต่อย่างเดียวไม่ได้ กล่าวคือต้องมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน ฯลฯ ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดด้วย ที่กฎกระทรวงบัญญัติไว้ก่อนว่า มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า จึงไม่ได้กล่าวถึงการกระทำความผิดแต่เพียงอย่างเดียว ดังนั้นหากเพียง

มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเท่านั้นไม่ต้องถึงขนาดว่าต้องมีการกระทำความผิด กรณีของการมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าได้กระทำความผิดกับมีการกระทำความผิดนั้นจึงเป็นคนละเรื่องกันและมีผลแตกต่างกัน ถ้าหากไปตัดถ้อยคำว่ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าออกหรือตัดคำว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดออกย่อมทำให้ไม่ได้ความตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย

การตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการธุรกรรมจึงสามารถทำได้ทันที โดยไม่ต้องถึงไปนำหลักที่ว่า จะต้องมีการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินเกิดขึ้นเสียก่อนจึงจะดำเนินการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมได้ เพราะอาจมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นก็ได้ ไม่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นก็ได้ หรือยังไม่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นก็ได้ เนื่องจากกระบวนการในการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมเป็นเพียงขั้นตอนการตรวจสอบเบื้องต้น ซึ่งต้องมีเหตุอันควรเชื่อเสียก่อนเท่านั้น ยังไม่มีการตรวจสอบรายละเอียดลึกลงไปจึงได้มีบัญญัติของกฎหมายที่ใช้ถ้อยคำว่า เป็นเพียงขั้นมีเหตุอันควรเชื่อเท่านั้น ข้อเท็จจริงเป็นอย่างไรยังไม่ปรากฏแน่ชัด จะต้องทำการตรวจสอบในภายหลังอีกทีหนึ่ง ตามการใช้ถ้อยคำที่บัญญัติไว้ว่าทรัพย์สินที่ไม่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือไม่มีการกระทำความผิดก็ไม่ได้ ต้องใช้คำว่าทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งเมื่อตรวจสอบแล้วก็จะได้คำตอบว่า อาจไม่มีทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือไม่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นก็ได้ และถ้าไม่มีการกระทำความผิดย่อมเป็นทรัพย์สินที่ไม่เกี่ยวกับการกระทำความผิดอยู่ในตัว ซึ่งเป็นการสืบสวนหาพยานหลักฐานเพื่อที่จะทรายรายละเอียดแห่งความผิด

ดังนั้นหากพิจารณาแต่เพียงว่ายังไม่มีการกระทำความผิดหรือกระทำความผิดฐานฟอกเงินเกิดขึ้นจึงทำให้ไม่มีอำนาจในการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมจึงเป็นความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน เพราะกฎกระทรวง ดังกล่าวมิได้ใช้ถ้อยคำดังกล่าว แต่ใช้คำว่ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า อาจมีการโอน จำหน่าย ฯลฯ ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดต่างหาก การดำเนินการตรวจสอบจึงเป็นเพียงขั้นตอนในการตรวจสอบเบื้องต้นเท่านั้น ไม่ใช่กรณีที่จะต้องมีข้อเท็จจริงแห่งการกระทำผิดเกิดขึ้นจริง ๆ หากมีข้อเท็จจริงปรากฏว่าสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้รับหนังสือร้องเรียนกล่าวหาว่าบุคคลและนิติบุคคลเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอันเป็นความผิดมูลฐานหรือการกระทำความผิดฐานฟอกเงินเกิดขึ้น และไม่ได้มีข้อเท็จจริงหรือเหตุอันควรเชื่อว่าบุคคลและนิติบุคคล อาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด แม้เป็นเพียงบัตรสนเท่ห์ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินก็มีอำนาจที่จะสามารถดำเนินการตรวจสอบได้

5.2 ข้อเสนอแนะ

1. เนื่องจากลักษณะการปฏิบัติงานของเลขาธิการ รองเลขาธิการ และพนักงานเจ้าหน้าที่มีความคล้ายคลึงกับการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ที่มีอำนาจในการสืบสวน การติดตามรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินก็เป็นการสืบสวนหาพยานหลักฐานอย่างหนึ่ง ประกอบกับในการสืบสวนรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่หากไม่สามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็วจะทำให้เสียโอกาสในการดำเนินการกับทรัพย์ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ดังนั้น จึงควรกำหนดให้บุคคลดังกล่าวเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่เพื่อให้มีอำนาจในการสืบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

2.ควรมีการกำหนด ให้มีการรับรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมเพื่อปฏิบัติการตามกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นให้มีความชัดเจนกรณีที่ได้มาโดยทางอื่นเพื่อให้ครอบคลุมถึงการรับรายงานและข้อมูลที่ได้มาโดยทางอื่นด้วย

3.ควรมีการกำหนดให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีอำนาจหน้าที่สืบสวนและดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินเพื่อให้มีความชัดเจนและสอดคล้องกับภารกิจในการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่มีการสืบสวนสอบสวนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดและให้มีอำนาจหน้าที่ประมวลผลเพื่อให้ครอบคลุมถึงอำนาจหน้าที่ในการประมวลผล

4.เพื่อให้มีความชัดเจนในการบังคับใช้กฎหมายและการตีความกฎหมายโดยนำมาตรา 38 และความในมาตรา 46 มาเป็นความในเรื่องการตรวจสอบธุรกรรมหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เนื่องจากทั้งสองมาตรา เป็นบทบัญญัติพิเศษที่กฎหมายกำหนดให้กรรมการธุรกรรม เลขาธิการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายสามารถใช้อำนาจหน้าที่ตามมาตราดังกล่าวได้มิใช่เป็นอำนาจของคณะกรรมการธุรกรรมแต่เพียงอย่างเดียว ดังนั้นจึงไม่ควรกำหนดไว้ในหมวด 4 คณะกรรมการธุรกรรม เพราะจะทำให้มีการตีความกฎหมายคลาดเคลื่อนไปจากวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่ให้มีสองมาตราดังกล่าว จึงควรมีการแก้ไขกฎหมายให้มีหมวดที่ว่าด้วยเรื่องของการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมแยกต่างหากออกมาเพื่อให้มีความชัดเจนในการบังคับใช้กฎหมาย

5.ควรมีการกำหนดความชัดเจนในการใช้อำนาจของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการธุรกรรมเบื้องต้นตามกฎกระทรวงฉบับที่ 8 ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ว่ามีขอบเขตแค่ไหนเพียงไรเพื่อไม่ให้มีความซ้ำซ้อนกับการใช้อำนาจของคณะกรรมการธุรกรรมตามมาตรา 38

5. กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เป็นกฎหมายใหม่ที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่อย่างกว้างขวางเพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะการทำงาน จึงอาจมีการตีความกฎหมายคลาดเคลื่อนหรือตัดสินใจผิดพลาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้อำนาจตามมาตรา 38 และมาตรา 40 ในการตรวจสอบรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม จึงควรออกระเบียบประกาศหรือคำสั่งเพื่อปฏิบัติการตามกฎหมาย โดยวางกรอบวิธีการใช้อำนาจตรวจสอบข้อมูลและขอบเขตระดับการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ ในเรื่องข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 38 และมาตรา 40 เพื่อเป็นแนวทางสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กองนิติการ สำนักงาน ปปส. กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาตรการใหม่ในการปราบปรามยาเสพติด . เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับการแก้ไขปัญหา กองนิติการ สำนักงาน ปปส. สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542 .

เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. คำอธิบายกฎหมายอาญาภาค 1. ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 6 แก้ไขเพิ่มเติม เมษายน 2542. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2542.

คณิต ณ นคร. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 แก้ไขเพิ่มเติม มกราคม 2536. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2536.

คนึง ฤาไชย. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541.

ความเห็นคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงกรณีการดำเนินงานของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 45/2545 ลงวันที่ 7 มีนาคม 2545.

จรัญ ภักดีธนากุล. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 2542 สาระสำคัญ การบังคับใช้และผลกระทบของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอเงิน. สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ กระทรวงยุติธรรม, 2543.

จำแลง กุลเจริญ. กฎหมายป้องกันการฟอกเงิน. ดุลพาห 4, 4 (กรกฎาคม – สิงหาคม 2537) : 19-21.

ชัยนันท์ แสงปุตตะ. กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : ศึกษาเฉพาะกรณีความผิดมูลฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

ชัยวัฒน์ บ่างตระกูล. อำนาจหน้าที่ของสำนักงานบริหารข้อมูลตามร่างกฎหมายปราบปรามการฟอกเงิน. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

ชาลินี ถนัดงาน. สัมฤทธิ์ผลในการปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการในกรณีร่ำรวยผิดปกติกับการนำเอากฎหมายปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

โชติช่วง ชุตินธร. กฎหมายฟอกเงิน(กฎหมายเกสตาโป) อันตรายต่อเสรีภาพ. รัฐสภาสาร 45,12 (ธันวาคม 2540) :109-118.

ไชยยศ เหมะรัชตะ. มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2540.

ไชยยศ เหมะรัชตะ. มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. รพีสาร 4,3 (ตุลาคม – ธันวาคม 2538) :11-31.

ถาวร เกียรติทับทิว. เอกสารคำสอนวิชาวิธีพิจารณาความอาญา ภาค1 ข้อความเบื้องต้นทั่วไป ภาค2 สอบสวน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ, 2533.

ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. ข้อที่ควรคำนึงเกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน. ดุลพาห 41,4 (กรกฎาคม – สิงหาคม 2537) : 45-50.

นิกร เภรีกุล. การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ Tranlator at law . com, 2543.

บุญเลิศ สันทัดอนุวัตร. กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : ศึกษาเฉพาะกรณีอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับคณะกรรมการธุรกรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

ปริชาติ มุสิกะปาน. มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : ศึกษาเฉพาะกรณีเทคโนโลยีอินเตอร์เนตกับการฟอกเงิน. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

ปิยะพันธ์ สากรบริรักษ์. การกำหนดความผิดอาญาฐานความผิดฐานฟอกเงิน. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534.

ปิยะพันธ์ อุดมศิลป์. ความผิดอาญาเกี่ยวกับการฟอกเงิน. วารสารนิติศาสตร์ 21, 4 (ธันวาคม 2534) : 459 -5 01.

พงศ์อดุล กฤษณะราช. ผลกระทบต่อสถาบันการเงินในประเทศไทยภายใต้กฎหมายต่อต้านการฟอกเงิน. ดุลพาห 41, 4 (กรกฎาคม – สิงหาคม 2537) : 68-73.

พลประสิทธิ์ ฤทธิ์รักษา. กรณีต้องทำความเข้าใจเบื้องต้นในกฎหมายฟอกเงินของไทย. ดุลพาห 46, 2 (กรกฎาคม – สิงหาคม 2537) :187-194.

ไพจิตร ปุญญพันธุ์. (คดีนายสิทธิชัย แซ่หยุ่น กับพวกเป็นผู้ฟ้องคดี) คำสั่งจำหน่ายคดีกับการวินิจฉัยคดีของศาลปกครองกลางที่ผิดพลาด คดีหมายเลขแดงที่ 1251,1252/2545. วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 32, 2 (มิถุนายน 2545) : 227-247.

มานิต วิทยาเต็ม. สำรวจกฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงิน. ดุลพาห 41, 4 (กรกฎาคม – สิงหาคม 2537) : 28-37.

มีภาศน์โปตระนันท์. กฎหมายป้องกันการฟอกเงิน : ผลดีและผลเสีย. ดุลพาห 40, 5 (กันยายน – ตุลาคม 2536) : 99-102 .

เมธี กุศลสร้าง. กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับบทบาทและภาระหน้าที่ของสถาบันการเงิน. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

รายงานการประชุมครั้งที่ 6/2537, เอกสารการประชุม สำนักงาน ป.ป.ส., วันที่ 12 กันยายน 2537,

วริศรา ภู่ชมภู. อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 : ศึกษาเฉพาะกรณีข้อตกลงระหว่างประเทศในการปราบปราม

การฟอกเงิน. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

วัชรพล ประสารราชกิจ. อาชญากรรมข้าชาติในประเทศไทย:รูปแบบ ขอบเขต ความรุนแรงและแนวทางแก้ไข. เอกสารวิจัยหลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง วิทยาลัยการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม, 2541.

วิชัย ตันติกุลานนท์. คำอธิบายกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดพิมพ์อักษร, 2543.

วีระพงศ์ บุญโญภาส. อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2540.

วีระพงษ์ บุญโญภาส. ประเทศไทยกับร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการปกปิดหรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด. ดุลพาห 41, 4 (กรกฎาคม – สิงหาคม 2537) : 80-87.

ศูนย์ข้อมูลอาชญากรรมทางธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องกฎหมายสกัดการฟอกเงินในมุมมองของสถาบันการเงิน, 2537.

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. คู่มือการปฏิบัติเกี่ยวกับการรายงานธุรกรรม สำหรับสถาบันการเงิน และผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินงาน หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุน หรือเคลื่อนย้ายเงินทุน ฉบับเดือนมกราคม, 2544.

สีหนาท ประยูรรัตน์. คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, กรุงเทพฯ : นิติสนเทศ (Lexsys.net), กันยายน 2542.

สีหนาท ประยูรรัตน์. คำอธิบายพ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร : ส.เอเชียเพลส , 2542.

สีหนาท ประยูรรัตน์. แนวความคิดของตำรวจในประเทศต่าง ๆ เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.ดุลพาห 41, 4 (กรกฎาคม – สิงหาคม 2537) : 74-91.

สุทธิชัย จิตรวาณิช.กฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงินของประเทศสหรัฐอเมริกา. ดุลพาห 42, 4 (ตุลาคม – มีนาคม 2538) : 151-155.

สุทธิชัย จิตรวานิช. กฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงินของประเทศสหรัฐอเมริกา. วารสารกฎหมายทั่วไป (ตุลาคม-ธันวาคม 2538) : 151-155.

สุรพล ไตรเวทย์. อาชญากรรมยาเสพติดกับความจำเป็นของกฎหมายฟอกเงิน. ดุลพาห 41, 4 (กรกฎาคม – สิงหาคม 2537) : 38-44.

สุรพล ไตรเวทย์. การฟอกเงินและกฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงิน. รพีสาร 2, 6 (มกราคม – มีนาคม 2537) : 13-18.

สุรพล ไตรเวทย์. คำอธิบายกฎหมายฟอกเงินปัญหา ข้อเท็จจริง คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญชน, 2542.

อรรณพ ลิขิตจิตถะ. ถาม-ตอบเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. กรุงเทพฯ : กองนิติการ สำนักงาน ปปส. สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542.

อรรณพ ลิขิตจิตถะ. เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องประเทศไทยได้อะไรจากกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.

อำพน เจริญชีวินทร์. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการฟ้องและการดำเนินคดีในศาลปกครอง. พิมพ์ครั้งแรก. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2544.

_____. เอกสารกำหนดอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สืบสวน สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา.

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540.

ระเบียบสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่าด้วยมาตรการในการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมของบุคคลและนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2545.

ข้อมูลภาษาอังกฤษ

Austrac Guideline No.1-9.

Bank Secrecy Act.

Brian Harte. The Role of Banks in Butterworths International Guide to Money Laundering Law and Practice**.** London:Butterworths&Co(Publisher)Ltd.,RichardParlour(Editer), 1995.

Edward Eldefonso and Alanr Coffey. Cirminal Law.New York:Harper&Raw Publishers Inc., 1981.

Janelle Harte. The Role of the In surance and Pensions Sector in Butterworths International Guide to Money Laundering Law and Practice**.**London: Butterworths & Co (Publisher) Ltd., Richard Parlour (Editer), 1995.

Leon Vardon.The Role of Investment Firms in Butterworths International Guide to Money Laundering Law and Practice**.**London:Butterworths&Co(Publisher)Ltd., Richard Parlour (Editer),1995.

Money Laundering Control Act 1986.

Richard Card. Criminal Law.Twelfth edition London : Butterworths, 1992.

The Forty Recommendations.Financial Action Task Force on Money Laundering.

U.S. Department of Justice. Investigation and Prosecution of lllegal Money Laundering : A Guide to the Bank Secrecy Act. Drug Enforcement Administration, 1983.

United Nations Again Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances 1988.

USA Patriot Act / Anti-Terrorist Financial Act 2001.

Wayne R. LaFave and Austin W. Scott, Jr.Handbook on Criminal Law.St.Paul,Minn:West Publishing Co.,1972.

William C.Gilmore. International Initiatives in Butterworths International Guide to Money Laundering Law and Practice.London:Butterworths&Co(Publisher)Ltd.,Richard Parlour (Editer), 1955.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายอลงกรณ์ นาคประเสริฐ เกิดวันที่ 1 มิถุนายน 2518 ที่อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาจากโรงเรียนวัดพลับพลาชัย ชั้นมัธยมศึกษาจากโรงเรียนเทพศิรินทร์ นิติศาสตรบัณฑิตเกียรตินิยมอันดับสอง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง เนติบัญฑิตไทย สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา

ประวัติการทำงานเข้ารับราชการในตำแหน่ง นิติกร 3 กองวิชาการ สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ กระทรวงยุติธรรม นิติกร 4 สำนักวิชาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม อัยการผู้ช่วย สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายอัยการ อัยการประจำกอง สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีเยาวชนและครอบครัว 1 ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง อัยการจังหวัดผู้ช่วย สำนักงานอัยการจังหวัดยโสธร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย